

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В изпълнение на Договор № 232/06.03.2014 за Извършване на екологична оценка и оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитените зони на Оперативна програма Иновации и Конкурентоспособност 2014-2020 г.

ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ” 2014-2020Г.

(съгласно чл.19а на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и чл. 86, ал.3 на Закона за опазване на околната среда)

„ПРОЕКТ BG161PO003-5.0.01-0003 „ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА” 2007-2013 Г.” СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА С ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА” 2007-2013, (ПРИОРИТЕТНА ОС 5 „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ”), СЪФИНАНСИРАНА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.”

П-Юнайтед ООД:

/Управител - Петър Петров/

София, Юли, 2014

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	7
ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ С ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ	7
ИМЕ, ЕГН, МЕСТОЖИТЕЛСТВО, ГРАЖДАНСТВО НА ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ – ФИЗИЧЕСКО ЛИЦЕ, СЕДАЛИЩЕ И ЕДИНЕН ИДЕНТИФИКАЦИОНЕН НОМЕР НА ЮРИДИЧЕСКОТО ЛИЦЕ	7
ПЪЛЕН ПОЩЕНСКИ АДРЕС	8
ТЕЛЕФОН, ФАКС, Е-МАЙЛ	8
ЛИЦЕ ЗА КОНТАКТИ	8
1. ОПИСАНИЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ НА ОПИК 2014-2020 Г. И ВРЪЗКА С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ	8
1.1. ОСНОВАНИЕ ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ПРОГРАМАТА	8
1.2. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ОПИК 2014-2020 Г.	9
1.2.1 Приоритетна ос 1: Технологично развитие и иновации	10
1.2.2 Приоритетна ос 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП	16
1.2.3 Приоритетна ос 3: Енергийна и ресурсна ефективност	25
1.2.4 Приоритетна ос 4 - Техническа помощ	32
1.3. АЛТЕРНАТИВИ ЗА ОПИК 2014-2020 Г.	39
1.4. ВРЪЗКА НА ОПИК 2014-2020 Г. С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ, ПРОГРАМИ И СТРАТЕГИИ	45
1.5. ВРЪЗКА НА ОПИК 2014-2020 Г. С ИНВЕСТИЦИОННИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ	65
2. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ БЕЗ ПРИЛАГАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г.	66
2.1. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	66
2.1.1. Климатични условия и изменение на климата	66
2.1.2. Качество на атмосферния въздух	70
2.1.3. Състояние на повърхностните води	81
2.1.4. Състояние на подземните води	93
2.1.5. Състояние на геоложката основа	98
2.1.6. Състояние на почвите и земеползването	105
2.1.7. Състояние на растителността	122
2.1.8. Състояние на животинския свят	130
2.1.9. Състояние на защитените зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие	141
2.1.10. Състояние на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии	147
2.1.11. Състояние на ландшафта	156
2.1.12. Състояние на материалните активи	160
2.1.13. Културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство	164
2.1.14. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	176
2.1.15. Вредни физични фактори	183
2.1.16. Отпадъци	187
2.2. ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА БЕЗ ПРИЛАГАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г.	196
3. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО ВЕРОЯТНО ЩЕ БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ С РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОПИК 2014-2020 Г.	201

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

3.1. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ, ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ДРУГИ ТЕРИТОРИИ, ОТ ЗНАЧЕНИЕ ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ	202
3.2. ВОДИ	203
3.3. ОБЕКТИ, ПОДЛЕЖАЩИ НА ЗДРАВНА ЗАЩИТА.....	203
3.4. РАЙОНИ СЪС ЗНАЧИТЕЛЕН ПОТЕНЦИАЛЕН РИСК ОТ НАВОДНЕНИЯ.....	204
3.5. ЗОНИ С ЦЕННИ ЛАНДШАФТИ	204
3.6. ЗЕМИ С ВИСОКА ПРИРОДНА СТОЙНОСТ	205
4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, УСТАНОВЕНИ НА РАЗЛИЧНО НИВО, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ОПИК 2014-2020 Г., ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТНАСЯЩИТЕ СЕ ДО РАЙОНИ С ОСОБЕНО ЕКОЛОГИЧНО ЗНАЧЕНИЕ, КАТО ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ПО ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ 2005	
5. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ОПИК 2014-2020 Г., И НАЧИН ПО КОЙТО ТЕЗИ ЦЕЛИ И ВСИЧКИ ЕКОЛОГИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ СА ВЗЕТИ ПОД ВНИМАНИЕ ПРИ ИЗГОТВЯНЕТО НА ПРОГРАМАТА.....	213
6. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА, ВКЛЮЧИТЕЛНО БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ, НАСЕЛЕНИЕ, ЧОВЕШКО ЗДРАВЕ, ФАУНА, ФЛОРА, ПОЧВИ, ВОДИ, ВЪЗДУХ, КЛИМАТИЧНИ ФАКТОРИ, МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО, ВКЛЮЧИТЕЛНО АРХИТЕКТУРНО И АРХЕОЛОГИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО, ЛАНДШАФТ И ВРЪЗКИТЕ МЕЖДУ ТЯХ.....	232
6.1. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ КЛИМАТИЧНИТЕ УСЛОВИЯ И ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА	232
6.2. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ	236
6.3. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ.....	243
6.4. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ	247
ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП.....	249
6.5. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ГЕОЛОЖКАТА ОСНОВА	252
6.6. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПОЧВИТЕ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕТО	256
6.7. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ РАСТИТЕЛНОСТТА	260
6.8. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ЖИВОТИНСКИЯ СВЯТ.....	264
6.9. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ПО СМИСЪЛА НА ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ	268
6.10. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ ПО СМИСЪЛА НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ	272
6.11. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ЛАНДШАФТА	276
6.12. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ МАТЕРИАЛНИТЕ АКТИВИ.....	282
6.13. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО, ВКЛЮЧИТЕЛНО АРХИТЕКТУРНО И АРХЕОЛОГИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО.....	286
6.14. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ (ЗДРАВНО-ХИГИЕННИТЕ АСПЕКТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА).....	290
6.15. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ВРЕДНИТЕ ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ	294
6.16. ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	298
6.17. ПРОГНОЗА ЗА КУМУЛАТИВНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ	302
6.18. ЕВЕНТУАЛНО ТРАНСГРАНИЧНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПРЕДВИЖДАНИЯТА НА ПРОГРАМАТА ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ДРУГИ ДЪРЖАВИ	303
6.19. ОБОБЩАВАЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ	303

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

7. МЕРКИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г. ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ	305
8. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ.....	307
9. МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ И ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ЗА ТОВА ИНФОРМАЦИЯ	308
10. МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г.	310
11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	312
12. СПРАВКА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ В ПРОЦЕСА НА ИЗГОТВЯНЕ НА ОПИК 2014-2020 Г. И ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	312
13. НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА.....	313
14. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА	313
ПРИЛОЖЕНИЯ:.....	314

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

МНЕНИЯТА, ИЗРАЗЕНИ В ОЦЕНКАТА, СА ТЕЗИ НА НЕГОВИТЕ АВТОРИ И НЕ Е ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ДА ОТРАЗЯВАТ СТАНОВИЩАТА НА МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И ЕНЕРГЕТИКАТА.

СЪКРАЩЕНИЯ

ВУ	Висши училища
ЕО	Екологична оценка
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МСП	Малки и средни предприятия
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НУРИЕОПП	Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020 г.
ОПОС	Оперативна програма “Околна среда” 2014-2020
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж” 2014-2020 г.
ОПРКБИ	Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020 г.
РМС	Решение на Министерския съвет
ЕСИФ	Европейските структурни и инвестиционни фондове
БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ИСИС	Иновационната стратегия за интелигентна специализация
ТЦ	Тематична цел
ПО	Приоритетна ос
ИП	Инвестиционен приоритет
СЦ	Специфична цел
НСНМСП	Национална служба за насърчване на малки и средни предприятия
ДАМТН	Държавната агенция за метрологичен и технически надзор
БИМ	Български институт по метрология
БИС	Български институт за стандартизация
БСА	Българска служба за акредитация
УО	Управляващ орган

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

АУЕР	Агенция за устойчиво енергийно развитие
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
МФ	Министерство на финансите
БВП	Брутен вътрешен продукт
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
НПР БГ	Националната програма за развитие
НПР	Национална програма за реформи
ВЕИ	Възобновяемите енергийни източници
НПРД	Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПМДР	Програмата за морско дело и рибарство
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕФМДР	Европейски фонд за морско дело и рибарство
ОПТТИ	Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура”
ОПДУ	Оперативна програма „Добро управление”
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ПГ	Промишлени газове
ИАОС	Изпълнителна агенция “Околна среда”
ПЕЕ	Предписани емисионни единици
КАВ	Качество на атмосферния въздух
РОУКАВ	райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
НАСККАВ	Националната Автоматизирана Система за Контрол Качеството на Атмосферния Въздух
ФПЧ₁₀	Фини прахови частици
ЕАОС	Европейска агенция “Околна среда”
ПУРБ	Планове за управление на речните басейни
БД	Басейнова дирекция
ПСОВ	Преиствателна станция за отпадъчни води
СК	Стандарт за качество
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ЗЗ	Защитена зона
ПУРН	Плановете за управление на риска от наводнения

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

ОПИК 2014-2020 г. е част от изпълнението на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) в България според Споразумението за партньорство 2014-2020 г., и е тясно свързана с целта за растеж и заетост (Growth and Jobs) и приноса на България за постигането на трите взаимно допълващи се типа растеж според „Европа 2020”:

интелигентен растеж: изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;

устойчив растеж: насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;

приобщаващ растеж: стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.

С Решение № ЕО-1/2014 г. на министъра на околната среда и водите за **проекта на ОПИК 2014-2020** е изискано да се извърши екологична оценка по реда на глава шеста на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми. Съгласно Решението е извършена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която ОПИК 2014-2020, **няма вероятност** да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в Защтените зони от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 (съответно не се изисква изготвянето на доклад за оценка на степента на въздействие на ОПИК 2014-2020 върху предмета и целите на опазване на защитените зони).

Съгласно чл. 19, ал.1, ал.3 и ал.4 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми Министерство на икономиката и енергетиката провежда консултации с обществеността, заинтересуваните органи и трети лица, които има вероятност да бъдат засегнати от плана по изготвена за целта схема.

Съгласно чл.19а от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, беше изготвен Доклад за обхват и съдържание на екологичната оценка (представляващ Задание по Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми). Докладът за обхват и съдържание се предостави за консултации на заинтересованите страни.

Получените в резултат на консултациите по Доклада за обхват и съдържание становища са съобразени при изготвяне на **Доклада за екологична оценка (ДЕО)**.

По ДЕО са проведени консултации, резултатите от които също са отразени в доклада.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА КОНТАКТ С ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ

Име, ЕГН, местожителство, гражданство на Възложителя – физическо лице, седалище и единен идентификационен номер на юридическото лице

Министерство на икономиката и енергетиката

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност”

Пълен пощенски адрес

гр. София 1000, ул. „6-ти септември” № 21

Телефон, факс, E-mail

Тел.: 02/9329220; Факс: 02/9329299

Лице за контакти

Ели Милушева

Главен директор

Тел.: 02/9329220; Факс: 02/9329299

e-mail: e.milusheva@mee.government.bg

1. ОПИСАНИЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ НА ОПИК 2014-2020 Г. И ВРЪЗКА С ДРУГИ СЪОТНОСИМИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

1.1. Основание за изготвяне на програмата

ОПИК 2014-2020 г. се изготвя в съответствие с:

- Постановление на Министерски съвет № 5/18.01.2012 г. за разработване на стратегическите и програмните документи на Република България за управление на средствата от фондовете по Общата стратегическа рамка на Европейския съюз за програмния период 2014-2020 г.;
- РМС № 328/25.04.2012 г. относно одобряване на списък с тематичните цели, които да бъдат включени в Договора за партньорство на Република България за програмния период 2014-2020 г., списък с програми и водещо ведомство за разработването на всяка програма;
- Регламент (ЕС) № 1301/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17.12.2013 г. относно Европейския фонд за регионално развитие и специални разпоредби по отношение на целта „Инвестиции за растеж и работни места“, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1080/2006;
- Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17.12.2013 г. за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета;
- Проект на Споразумение за партньорство на Република България.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

1.2. Основни цели на ОПИК 2014-2020 г.

Основната цел на ОПИК 2014-2020 г. е постигане на динамично конкурентоспособно развитие на икономиката, базирано на иновациите, оптимизация на производствените вериги и секторите с висока добавена стойност.

За постигане на тази цел са определени следните приоритетни направления за подкрепа:

- Технологично развитие и иновации
- Предприемачество и капацитет за растеж на МСП
- Енергийна и ресурсна ефективност.

Фокусът на приоритетни оси 1 и 2 „Технологично развитие и иновации“ и „Предприемачество и капацитет за растеж“ включва два взаимно-допълващи се аспекта – ускоряване на темпа на растеж (осигуряване на „догонващ“ растеж) и благоприятстване развитието на иновации (като възможност за „интелигентен“ растеж). Необходимо е засилване както на производствения капацитет на предприятията и технологичното им развитие, така и на трансфера на знания и технологии, паралелно с разработването и внедряването на иновации и насърчаване на устойчиво предприемачество чрез финансови инструменти, които синергично да доведат до повишаване на конкурентоспособността и продуктивността на предприятията, и създаване на нови възможности на европейския и международните пазари.

По приоритетна ос 1 е определен 1 инвестиционен приоритет: 1.1./ Технологично развитие и иновации. По приоритетна ос 2 е идентифицирана е нуждата от два инвестиционни приоритета: 2.1./ Предприемачество и 2.2./ Капацитет за растеж на МСП. Инвестиционните приоритети по двете оси само интегрирано могат да адресират основните предизвикателства пред иновативността и конкурентоспособността на българските предприятия.

С цел постигане на максимален фокус и засилен ефект от направените инвестиции е необходимо съответствие с националните стратегически политики:

- по приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" (ТЦ1) водеща е Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС);
- по приоритетна ос 2 "Предприемачество и капацитет за растеж" на МСП (ТЦ3) водеща е Националната стратегия за насърчаване на МСП, т.е. допустими за финансиране чрез БФП са само идентифицираните в нея сектори.

Приоритетна ос „Енергийна и ресурсна ефективност“ също адресира два взаимно-свързани аспекта (ресурната продуктивност и енергийната ефективност на предприятията), които представляват основата за "устойчив" растеж. Интегрираното адресиране на ресурната и енергийната ефективност е единствената възможност за комплексно адресиране на предизвикателствата, стоящи пред българските предприятия по отношение на тяхната ресурсна неефективност. Необходимо е както

9

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

подобряване на производителността на ресурсите в предприятията, така и повишаване на тяхната енергийна ефективност и гъвкавост, което да доведе до повишаване на устойчивата конкурентоспособност на българската икономика.

Тази приоритетна ос се състои от два инвестиционни приоритета: 1./ енергийни технологии и енергийна ефективност и 2./ ресурсна ефективност.

С цел постигане на максимален фокус и ефект от направените инвестиции в рамките на Приоритетна ос 3 „Енергийна и ресурсна ефективност” по Тематична цел 4 се изваждат секторите на търговия и услуги, а по Тематична цел 6 ще се допускат само пилотни и демонстрационни проекти за ресурсна ефективност.

Приоритетните оси, инвестиционните приоритети, специфичните цели и типовете допустими дейности за финансиране са както следва:

1.2.1 Приоритетна ос 1: Технологично развитие и иновации

Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации"

В съответствие с Тематична цел 1 „Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите“, Инвестиционен приоритет 1б/ от Регламент 1301/2013 "насърчаване на инвестициите на предприятията в НИД, разработване на връзки и взаимодействие между предприятията, центровете за НИРД и сектора на висшите училища, по специално поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии..." и съгласно идентифицираните нужди на национално ниво в рамките на ОПИК 2014-2020 тази приоритетна ос включва подкрепа за технологично развитие и иновации с цел повишаване на иновационната дейност на предприятията. Препоръките на Съвета за 2013 г. открояват важността на обвързването на образованието с нуждите на бизнеса, както и засилването на сътрудничеството между образование-наука-бизнес (Препоръка 4); и достъпа до финансиране на МСП и стартиращи предприятия (Препоръка 5).

С инвестиционен приоритет 1.1. ОПИК 2014-2020 г. цели директно да адресира целите във връзка със стимулирането на иновационната активност в предприятията от Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС):

- а.) стимулиране партньорството между иновативните предприятия и носителите на иновативния потенциал;
- б.) въвеждане на специфични мерки за подкрепа на иновационната дейност в предприятията;
- в.) развитие на съществуващи и въвеждане на нови финансови инструменти за финансиране на иновационните дейности;
- г.) изграждане на съвременна иновационна инфраструктура;
- д.) интернационализация на иновационния процес;
- е.) популяризиране на добрите практики в иновационната дейност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Специфична цел 1.1.: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹ до 2023 г.

Очаквани резултати

Индикативните дейности в подкрепа на посочената специфична цел ще доведат до увеличаване на иновационната дейност на българските предприятия чрез създаването на необходимата иновационна среда и инфраструктура за развитие на иновациите; стимулиране на дейностите по НИРД и иновации в предприятията, вкл. и чрез партньорства между бизнеса, или на предприятията с научните институти и висшите училища. Повишаването на иновационната дейност на предприятията се постига както чрез стимулиране инвестициите (както публични така и частни) в НИРД, така и чрез увеличаване на инвестициите в продуктови, процесни, маркетингови и/или организационни иновации. Еко-иновациите и иновациите в сферата на ниско-въглеродната икономика са интегрална част от подхода на ОПИК към иновациите. Така се създават предпоставки за изграждането на цялостния иновационен капацитет, придвижването нагоре по веригата на добавената стойност и за създаването на дългосрочни конкурентни предимства, вкл. в областите екология и ниско-въглеродни технологии.

Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техният очакван принос към съответните специфични цели:

Предвидено е подкрепата в рамките на приоритетната ос да бъде съсредоточена, без да се ограничава, до следните индикативни групи дейности:

- развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес;
- подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятията.;
- подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.

Развитието на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен

¹ Съгласно данни от НСИ за периода 2006-2010 г. разходите (публични и частни) за НИРД за предприятията са се увеличили с около 77.6 млн. евро (от 30.8 млн. евро през 2006 г. на 108.4 млн. евро през 2010 г.), като за същия период делът на иновативните предприятия в страната се е увеличил с 6.9% (в абсолютна стойност) - от 20.2% на 27.1% (което прави 34% относително увеличение). Предвид, че предвидените средства от ОПИК 2014-2020 г. по ИП 1.1. за подкрепа на предприятията представляват 254% (196.7 млн. евро/77 млн. евро) от тези за периода 2006-2010 г., ако се запази тенденцията от 2006-2010 г., тогава увеличението на дела на иновационните предприятия може да достигне до 17.5% (6.9/77.6/196.7). Въпреки това, само около 20% от бенефициентите на ОПИК 2014-2020 г. по ИП 1.1. ще са предприятия, които към момента не са внедрявали никакви иновации, поради което очаквания ефект от ИП 1.1. ще доведе до минимум 3.5% увеличение на дела на иновативните предприятия в страната при запазване на тенденциите, което е и специфичната цел на инвестиционния приоритет.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес, ще се стимулира чрез реализирането на съвместни проекти, включително клъстериране и участие в про-иновативни ЕС мрежи и платформи. Ще се създадат възможности на предприятията и водещи национални и/или европейски академични и изследователски групи да си сътрудничат, което да доведе до създаване/развитие на иновационен капацитет и споделяне на ресурси за разработване и внедряване на иновативни процеси и продукти, авторски и лицензионни възнаграждения, комерсиализация.

От друга страна, по отношение най-вече на високите технологии, би могло да се приложи подход на идентифициране и структуриране на обединения за иновации по два основни модела: 1/ акцент върху даден сектор/клъстер за технология общо необходима за насърчаване иновациите в отделните фирми в сектора/клъстера; и 2/ фокус върху ключовите технологии за развитие (key enabling technologies - KETs), които са приложими към много и/или различни сектори, но водят до прогрес в специфична технологична сфера. Публичната подкрепа в сферата на технологиите се изразява в близки до пазара инвестиции (close-to-market investments), например пилотни линии, дейности по валидиране, усъвършенствани производствени възможности.

От трета страна, взаимосътрудничеството би могло да се подкрепя и чрез развитие на офисите за технологичен трансфер и технологичните центрове. Подкрепата ще се фокусира върху повишаване капацитета за идентифициране на изследвания от интерес за индустрията, управление на връзките наука-бизнес, патенти и права по интелектуална собственост, комерсиализиране чрез лицензи и стартиращи фирми, информираност на изследователите относно права по интелектуална собственост и комерсиализация.

Стратегията за Дунавския район също съдържа приоритети, които ОПИК ще подкрепя във връзка с развитието на „общество на знанието“ (научни изследвания, иновации, образование и ИКТ). Примерни дейности в тази връзка включват създаване на живи лаборатории (living labs) за разработка, валидиране и внедряване на нови продукти и услуги чрез съвместно участие на потребителите, академичните структури и предприятията в процеса на иновации (съответствие с Дунавската стратегия, Action Plan на Дунавската стратегия, ПО7), както и улесняване на трансфера на креативни знания чрез изграждане на нови дизайн центрове и трансфер на знания от креативните индустрии към традиционните предприятия (съответствие с Дунавската стратегия, Action Plan на Дунавската стратегия, ПО8).

Очакваният принос на тези подкрепени действия се изразява в повишаването на иновационната дейност на предприятията вследствие на създадените възможности за взаимосътрудничество, обмен и споделяне на know-how и ресурси. В резултат ще нарастне дела на предприятията, разработващи и внедряващи иновации в партньорство с останалите субекти от иновационната верига, което ще доведе до изграждане на иновационен капацитет в подкрепените сектори и създаване на дългосрочни конкурентни предимства на страната.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Целева група са български предприятия в сътрудничество с други български или европейски предприятия, висши училища и/или изследователски организации; български новосъздадени (спин-оф) предприятия на базата на интелектуална собственост трансферирана от български или европейски висши училища/изследователски организации; клъстери с потенциал за висока добавена стойност; обединения от фирми, създадени с цел създаване на нови продукти и услуги, като водеща е Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели, се свързва с инвестиционна и консултантска подкрепа за разработване на иновации, трансфер на технологии в страната, внедряване на иновации в предприятията. Предвижда се подкрепа за разширени възможности за включване в Хоризонт 2020 за български предприятия² и ECSEL Joint Undertaking. Ще бъде обърнато внимание на възможностите за развитие на потенциала за „син“ растеж и иновации - „сини“ био-технологии, морски минерални ресурси, проучвания на морското дъно, дълбоководни сондажи и др.

Очакваният принос на тези подкрепени дейности се изразява основно в нарастване на дела на предприятията, които самостоятелно разработват, внедряват и разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационния им капацитет и конкурентоспособност.

Целева група са предприятия разработващи/внедряващи иновации, вкл. и съществуващи предприятия.

Подкрепата за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания включва:

- създаване, развитие и акредитация на тематично фокусирани лаборатории за сертифициране, лаборатории за изпитвания и доказване на концепции на опитни образци и полезни модели, и друга споделена инфраструктура в подкрепа на развойната и иновационната дейност на предприятията, включително Фаза 2 на проекта за София Тех Парк³.

Подкрепените лаборатории ще представляват тематично фокусирани лаборатории и високотехнологични лаборатории за изпитвания и технологична проверка, които дават отворен публичен достъп по сектори до технологични възможности и инструментариум, обучение и квалификация и менторство за прототипиране и дигитално производство на иновативни идеи и продукти. Това ще

² Например, чрез възможности за финансиране на оценени високо прокти, за които не са достигнали средства, както препоръчва Ръководството за синергия между ЕСИФ и другите програми на ЕС.

³ Стойността на проекта не може да надвишава 50 млн. евро, което попада в дефиницията на „голям проект“ според чл. 100 от Общия Регламент.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

доведе до намаляване на риска, свързан с лансирането на нови продукти и идеи на пазара, преди да е доказана тяхната възвръщаемост. Целенасочената подкрепа за София Тех Парк цели създаването на първата качествено нова иновационна научно-технологична еко-система от съвременен ниво, където да се идентифицират, насърчат и развиват иновативни идеи и проекти; да се създаде контактна точка за съвместно активно взаимодействие на международни и български партньори, да се подкрепят връзките между съществуващите институции базирани на знанието и частния сектор за подобрена комерсиализация на НИРД. Ще се създаде национална иновационна среда на световно ниво за да се стимулира развитието на секторите със съществена добавена стойност.

- подкрепа за развитието на модерни и нови за страната услуги за бизнеса, свързани с управлението на системата за интелектуална собственост, българската стандартизационна система и системи за акредитация на лаборатории и нови продукти.

Очакваният принос на тези подкрепени действия се изразява в повишаване на иновационните дейности чрез подобряване на средата и инфраструктурата за разработване и разпространение на иновации - катализатор за развитието на приложни изследвания и възможности за предприемачество, иновационна среда, която да подпомогне развитието на иновационния капацитет и да създаде дългосрочни конкурентни предимства на българската икономика чрез придвижване нагоре по веригата на добавената стойност.

Целева група са София Тех Парк цел създаване на еко-система от вертикално свързани предприятия, клъстери с потенциал за висока добавена стойност, съществуващи офиси за технологичен трансфер, обединения на фирми както и обединения на фирми с научните организации, институции от пряка полза за иновационната дейност на предприятията.

Специфични целеви територии: територията на цялата страна.

Типове бенефициенти: предприятия или техни обединения, включително партньорства с научноизследователски организации; агенции, ведомства и организации на бизнеса и други юридически лица, които са свързани с предоставянето на услуги за подкрепа на НИРД и иновации в бизнеса, София Тех Парк, офиси за технологичен трансфер и технологични центрове, клъстери.

Водещи принципи за избора на операции:

При избора на операции в рамките на инвестиционния приоритет следва да се спазват следните водещи принципи:

- тематична концентрация – за този инвестиционен приоритет е предвидено Иновационната стратегия за интелигентна специализация да бъде водеща;
- предоставянето на финансиране ще се осъществява в съответствие с

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

процедурите, установени в националното законодателство и вътрешните процедури на Управляващия орган;

- финансиране основано на нуждите – избраните операции следва да отговарят на основните предизвикателствата пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани в Споразумението за партньорство и стратегията на програмата;
- ефективност и ефикасност на инвестициите – избраните операции следва да отговарят в пълна степен на целите на оперативната програма. Водещо при избора на механизъм за изпълнение на операциите следва да бъде постигането на максимална ефективност и намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти;
- устойчивост на инвестициите – осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта;
- принцип на устойчиво развитие – при финансирането на операциите по Оперативната програма Управляващият орган следва да гарантира спазването на принципа за устойчиво развитие;
- смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях – при избора на операции, Управляващият орган ще следи за недопускане на вредно въздействие върху климата от изпълнението на операциите;
- принцип на партньорство и прозрачност – критериите за избор на операции подлежат на одобрение от Комитета за наблюдение на оперативната програма;
- принцип на равните възможности – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация;
- развиване на цялостна система за мониторинг и оценка с възможност да се оцени въздействието, особено при прилагането на грантове и ваучерни схеми.
- баланс на инструменти бързо достигащи до предприятията (напр. ваучери) и такива с акцент върху високото качество на проектите (напр. грантове)⁴;
- координация и синергия – координиране между различните отделните оперативни програми на национално ниво, хоризонталните програми и другите инструменти на съюза с цел постигане на максимален синергичен ефект и недопускане на двойно финансиране.

⁴ за детайли, вж. доклад на Световна банка от август 2013 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Според Ръководството за синергия между Структурните фондове и Хоризонт 2020 и други изследователски програми и програми, свързани с иновации и конкурентоспособност (Ref. Ares(2014) 755621 – 17/03/2014), въпреки увеличения бюджет в сферата на изследванията, иновациите и конкурентоспособността, от ключова важност е осигуряването на оптимални синергии между различните фондове и инструменти както за адресиране на глобалния конкурентен натиск, така и за максимизиране на резултата и ефективността на публичния ресурс. Европейският парламент и Съвета недвусмислено показват, че подходът се променя от «добре е да има» към «необходимо е да има» синергичен ефект между ЕСИФ и рамковите програми в периода 2014-2020 г., Хоризонт 2020 и COSME.

Ръководството предвижда три основни възможности:

- паралелни допълващи се проекти при добра синхронизация;
- съвместно финансиране в рамките на един проект при ясна демаркация на разходите;
- надграждане на резултатите от проектите по рамковите програми, като стратегията на ОПИК 2014-2020 г. предвижда да включи тази възможност, предвид близостта с възможностите за намаляване на административната тежест. Проектни предложения, включващи надграждане на резултати по 5,6,7 рамкова програма и Хоризонт 2020 (и ECSEL Joint Undertaking), ще бъдат насърчавани чрез предимство на принципа на бонус точки при оценката.

При предоставянето на всякакъв вид безвъзмездна помощ ще се спазва европейското законодателство за държавните помощи и ще се прави проверка за липса на двойно финансиране.

1.2.2 Приоритетна ос 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП

Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”

В съответствие с тематична цел 3, инвестиционен приоритет 3а/ от Регламент 1301/2013 „поощряване на предприемаческия дух, по-специално чрез улесняване на икономическото оползотворяване на нови идеи и стимулиране на създаването на нови предприятия...” и съгласно идентифицираните нужди на национално ниво в рамките на ОПИК 2014-2020 г. и Препоръка № 5 (да подобри достъпа на МСП и на новосъздадените предприятия до финансиране) на Съвета за 2013 г., по този инвестиционен приоритет е предвидена подкрепа за насърчаване на предприемачеството и улесняване на достъпа до финансиране за предприятия съгласно приоритетна област „Предприемачество” и „Достъп до финансиране” на Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020 г.

Специфична цел 2.1.: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Очаквани резултати:

Очакваните резултати от изпълнението на индикативните мерки, предвидени за подкрепа чрез финансови инструменти в рамките на тази специфична цел, са свързани с необходимостта от създаване на устойчиви предприятия, особено в сектора на промишлеността и интензивните на знания услуги, и работни места в българската икономика. Търсеният ефект е насочен към повишаването на предприемаческата активност с 2% с оглед принос към постигане на съответната цел на НСНМСП5 чрез създаването на нови предприятия и подкрепа за успешното реализиране на нови бизнес идеи от съществуващи МСП, с оглед компенсиране на установени секторни дисбаланси в българската икономика; включително в специфични области; успешното и ускоряващо развитие на съществуващи предприемачески фирми, водещи до икономическа стабилизация и растеж. Постигнатите резултати по този инвестиционен приоритет ще имат директен принос за изпълнението на Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020 г. в приоритетни области 1 и 6.

Описание на дейностите, които ще се подкрепят:

- финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството;
- насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.

Финансовите инструменти в подкрепа на предприемачеството, включително за рисков капитал (предимно в началните етапи на развитие на предприятието), гаранционни продукти, заемно и мецанин финансиране ще насърчават: създаването на нови предприятия във високо- и средно-технологичните сектори и тези на интензивни на знанието услуги съгласно НСНМСП; развитието на нови идеи, нови продукти/услуги, трансфера на предприемачески идеи чрез инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, придобиване на разрешителни, лицензи за реализация на нови за предприятията специализирани дейности, реализация на франчайзинг и др. за предприятия с по-висок рисков профил, но с потенциал за създаване на висока добавена стойност. Инструментите ще са обвързани с менторство („наставничество”) за предприемачи и установяване на връзки с чуждестранни предприемачи и с потенциални инвеститори. Финансовата подкрепа ще е предназначена за нови или доказани предприемачи и за реализиране на нови бизнес идеи.

⁵ Заложена в НСНМСП цел за увеличаване на предприемаческата активност е увеличение от 10% поне до 12%, което прави 20% относителен ръст. (10% = 500 000 души съгласно НСНМСП, следователно 12% = 600 000 души, а 20% ръст = 100 000 души). Чрез този инвестиционен приоритет ще се увеличат предприемачите (в нови и съществуващи предприятия) с 10 000 души, което е 10% от целта заложена в НСНМСП. Постигнатия ръст в предприемаческата активност в следствие на ОПИК ще бъде 10% от целевия ръст на НСНМСП, т.е $10\% * 20\% = 2\%$.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Очакваният принос от тези дейности е създаване на нови устойчиви предприятия и работни места в тях чрез повишаване на предприемаческата активност, както и за успешното реализиране на нови бизнес идеи, и за ускорено развитие и инвестиционна активност на съществуващи предприемачески фирми в секторите съгласно Националната стратегия за насърчаване на МСП, с потенциал за създаване на висока добавена стойност.

Целева група по тази група мерки са: новорегистрирани предприятия, желаещи да реализират бизнес идея на стойност над 25 000 евро⁶; предприемачи, търсещи възможности за развитие и реализация на по-висока добавена стойност; предприятия, които се стремят към пазарно развитие и устойчивост.

Във връзка с прилагането на финансовите инструменти се предвиждат минимален процент от стойността на съответния инструмент за подкрепа на идеи, които ще се реализират от жени-предприемачи, хора с увреждания, стартиращи предприемачи – лица до 29 годишна възраст и за лица на възраст над 50 г., стартиращи собствен бизнес.

Насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства⁷ се предвижда като неразделна част от предприемачеството като инвестиционен приоритет на стратегията на ОПИК. Предвид особената значимост за ЕС на определени специфични области⁸, свързани с европейските и регионални предизвикателства, подкрепа ще получат предприятия в специфични сфери, напр. творчески и културни индустрии, предприятия разработващи нови продукти и услуги, свързани с активното застаряване на населението и социално-здравно предприемачество, социални предприемачи и кооперации на хора с увреждания, ИКТ приложения и приложения за електронна търговия и услуги в тези области.

Очакваният принос от тези дейности е осигуряване подкрепа за развитие на нови предприятия и конкурентоспособност на съществуващи предприятия и създаване и устойчивост на работни места в тях с цел постигане на ръст на нововъзникващите области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.

Целева група по тази група мерки са: предприятия, желаещи да реализират предприемачески идеи в областта на здравеопазването, процесите, свързани със застаряването на населението, демографските въпроси, културните и творчески индустрии и др.

Териториален обхват: всички мерки и дейности в рамките на този инвестиционен приоритет ще се реализират на територията на цялата страна.

⁶ предвид възможностите по ОПРЧР

⁷ Съгласно параграф (8) от преамбюл на Регламент 1301/2013

⁸ Творчески и културни индустрии, здравеопазване, дейности, свързани със застаряване на населението, съгласно параграф (8) от преамбюл на Регламент 1301/2013 с до 2% от бюджета на програмата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Типове бенефициенти: стартиращи (новорегистрирани) и съществуващи предприятия в определените в Националната стратегия за насърчаване на МСП сектори, както и предприятия, развиващи своята дейност в областта на здравеопазването, процесите, свързани със застаряването на населението, демографски проблеми, културните и творчески индустрии и др.

Водещи принципи за избора на операции:

При избора на операции в рамките на инвестиционен приоритет 2.1. следва да се спазват следните водещи принципи:

- предоставянето на финансиране да се осъществява в съответствие с процедурите, установени в националното законодателство и вътрешните процедури на Управляващият орган;
- финансиране основано на нуждите – избраните операции следва да отговарят на основните предизвикателствата пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани в Споразумението за партньорство, Стратегията на ОПИК 2014-2020 г., приложимите стратегически документи в изпълнение на специфичните предварителни условия;
- ефективност и ефикасност на инвестициите – избраните операции следва да отговарят в пълна степен на целите на оперативната програма. Водещо при избора на механизъм за изпълнение на операциите следва да бъде постигането на максимална ефективност и намаляването на административната тежест за потенциалните бенефициенти;
- устойчивост на инвестициите – осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта;
- релевантност - избраните операции следва да допринасят за изпълнението на индикаторите за продукт и резултат по Програмата;
- координация и синергия – координиране между отделните оперативни програми на национално ниво, хоризонталните програми и другите инструменти на Съюза с цел постигане на максимален синергичен ефект и недопускане на двойно финансиране;
- принцип на партньорство и прозрачност – критериите за избор на операции подлежат на одобрение от Комитета за наблюдение на Оперативната програма;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- принцип на устойчиво развитие – при финансирането на операциите по Оперативната програма Управляващият орган следва да гарантира спазването на принципа за устойчиво развитие, установен в член 3, параграф 3 от ДЕС, както и спазването на задължението за интегриране на изискванията за опазване на околната среда съгласно член 11 и на принципа „замърсителят плаща“, предвиден в член 191, параграф 2 от ДФЕС. При избора на проекти ще се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите;
- смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях – при избора на операции, Управляващият орган ще следи за недопускане на вредно въздействие върху климата от изпълнението на операциите;
- принцип на равните възможности – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за специализирани предприятия и кооперации за хора с увреждания и спазването на принципа за достъпност (предотвратяване на всякаква дискриминация на основата на увреждане).

При предоставянето на всякакъв вид помощ ще се спазва европейското законодателство за държавните помощи и ще се прави проверка за липса на двойно финансиране.

Планирани финансови инструменти

Конкретните финансови инструменти (в случай, че са приложими) в рамките на Инвестиционен приоритет 2.1. ще бъдат определени допълнително след приключване на предварителната оценката относно прилагането на финансовите инструменти, която съгласно чл. 37 от Регламент 1303/2013 г. има за цел да установи пазарни дефекти или неоптимални инвестиционни ситуации, съответно нужда от инвестиции, възможности за участие на частния сектор и вследствие на това създаване на добавена стойност чрез въпросния финансов инструмент.

Инвестиционен приоритет 2.2: „Капацитет за растеж на МСП”

В съответствие с тематична цел 3, инвестиционен приоритет 3г/ от Регламент 1301/2013 „подкрепа за капацитета на МСП за растеж в рамките на регионалните, националните и международните пазари и участие в процеса на иновации” и съгласно идентифицираните нужди на национално ниво в рамките на ОПИК 2014-2020 г. и Препоръка № 5 (да подобри достъпа на МСП и на новосъздадените предприятия до финансиране) на Съвета за 2013 г., по този инвестиционен приоритет е предвидена подкрепа за засилване конкурентоспособността на българските предприятия, включително постигане на критерии по приоритетни области „Достъп до финансиране”, „Интернационализация” и „Умения и иновации“ на Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Специфична цел 2.2.: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.

Очаквани резултати

Чрез изпълнението на индикативните мерки по този инвестиционен приоритет се цели постигане на положителен ефект върху развитието на устойчива пазарна конкурентоспособност на българските МСП, с оглед повишаване на експортния им потенциал. Особен акцент се поставя върху качеството на продуктите и услугите на предприятията, потенциала им за реализиране на по-високи резултати във веригата на формиране на добавена стойност и бързото осигуряване от тяхна страна на пазарна устойчивост при условията на силно динамична икономика и конкурентна среда. Очакваните резултати са свързани със създаване и развитие на конкурентните предимства на предприятията, основаващи се на подобрена ефикасност и ефективност на производствените процеси, повишен производствен капацитет, подобрен капацитет за управление и за прилагане на нови бизнес модели и практики, включително чрез подобряване на ресурсната ефективност. Чрез достъпа до технологичен и иновационен ресурс българските МСП ще реализират възможности, които предлагат глобалния пазар и съответно ще подобрят пазарните си позиции.

Описание на типовете и примерните дейности за финансиране и техния очакван принос към съответните специфични цели:

Предвидено е подкрепата в рамките на този инвестиционен приоритет да бъде насочена, без да се ограничава, до следните индикативни групи дейности и комбинации от тях:

- подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;
- подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии;
- подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП.

Подкрепата за подобряване на производствения капацитет за растеж и създаване на конкурентни предимства чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производството и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии ще включва мерки за повишаване на производителността, ефективното и ефикасно използване на факторите на производство (човешки капитал, финансов капитал, природни ресурси и технологии), подобряване на производствените процеси чрез

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, въвеждане на водещи технологични решения и/или реинженеринг на процеси, разширяване на производството чрез добавяне на нови характеристики или подобряване на съществуващите продукти и услуги и диверсификация на дейността чрез разнообразяване на портфолиото на предприятията и достъп до пазари.

Като част от управлението на факторите на производство, акцент ще бъде поставен на изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии. Ще се подобрява ефективността в предприятията чрез мерки за внедряване на нови технологии/практики/методи/системи за подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес, въвеждане на добри практики/технологични методи/технологии/процеси за намаляване консумацията на природни ресурси, безотпадни технологии, оползотворяване на вторични суровини и производствените отпадъци, регенериране и др.

Очакваният принос от изпълнението на тази група мерки е свързан с подобряване на конкурентоспособността и пазарното присъствие на българските МСП, с оглед създаване на потенциал за експорт чрез внедрени технологии за оптимизиране и подобряване на производствения процес, постигане на по-висока производителност, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност.

Целевата група на индикативните мерки са: МСП според НСНМСП.

Подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии – подкрепата ще бъде насочена към разработване, внедряване и сертифициране на системи за управление на качеството, опазването на околната среда, енергийния мениджмънт, сигурността на информацията и други съгласно международно признати стандарти; подобряване на качеството на съществуващи процеси, продукти и услуги чрез разработване, трансфер, внедряване и сертифициране на добри производствени практики; разработване и въвеждане на базирани на ИКТ системи: за управление на бизнеса, включително такива за интеграция на различни звена и локации на дадено дружество, системи за автоматизирано проектиране, инженерни дейности и производство; за трансформиране на бизнес и операционни процеси, които водят до повишаване на производителността и конкурентоспособността; електронни платформи за бизнес за подобряване на достъпа до чужди пазари.

В тази група мерки се включва подкрепа за подобряване условията за функциониране и развитие на МСП, както и осигуряването на условия за честна конкуренция и благоприятна бизнес среда за икономическите оператори (напр. технически и метрологичен надзор, контрол на качеството и нотификация на органи за оценяване на съответствието) – контрол за спазване на законовите задължения на производители и икономически оператори и недопускане на правене на бизнес в „сивия

22

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

сектор”; доизграждане и акредитиране на лаборатории за проверка и доказване на съответствието на национални и ЕС стандарти за качество и марки за разпознаваемост на национален продукт. Допълваща подкрепа се предвижда при осъществяването на цялостната политика в областта на осигуряване на съответствие на българските продукти с международните стандарти за качество в подкрепа на растежа на предприятията.

Очакваният принос от изпълнението на тази група мерки е свързан с подобряване на конкурентоспособността и пазарното присъствие на българските МСП с оглед създаване потенциал за експорт чрез по-високо качество на произвежданите продукти, наличието на обективни гаранции за качество и ползване на добри производствени практики, повишаване на използването на ИКТ и оптимизиране на процесите за управление на бизнеса.

Целевата група на индикативните мерки са: МСП според НСНМСП, ДАМТН, БИМ, БИС, ИА БСА и др. на проектен принцип.

Подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП – ще се инвестира в повишаване на предприемаческата култура относно обединението на МСП в клъстери и експортни консорциуми; насърчаване на транс-националното и международната дейност на българските МСП, чрез осигуряване на информация и консултации за европейския и трети пазари, организиране на обучения по интернационализация и експортен мениджърмънт на МСП, организиране на контакт-информационни борси в България, на бизнес форуми в страната и чужбина, подпомагане участието на предприятия в търговски мисии в чужбина, както и в национални и международни изложения с цел популяризиране на българското производство; информираност, бизнес статистика, бази данни и др.; дейности с инвестиционна и експортна насоченост, в т.ч. подкрепа за експортни консорциуми, организиране на посещения на потенциални инвеститори и партньори на МСП в страната; програми за привличане на чуждестранни инвестиции.

Предвид МСП от туристическия и свързаните с него сектори се предвиждат популяризация, маркетингови и информационни дейности в областта на туризма в т.ч. позициониране и промоция на дестинация България чрез национален туристически маркетинг за диверсифициране на туристическите продукти и пазари и формиране на устойчиви форми на туризъм (включително развитие и популяризиране в териториален аспект чрез ПЧП). Ще са възможни инвестиции за клъстериране и участие в инкубатори, мрежи и платформи с цел растеж и експорт.

Очакваният принос от изпълнението на тази група мерки е свързан с подобряване на експорта, информираността, международното партньорство и пазарното присъствие на българските МСП чрез популяризиране на тяхното производство, гарантиране стандарти за качество и подкрепа за реализация идеите за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

растеж и експорт. Ще се подобрят възможностите за информираност, партньорство и сътрудничество за растеж и експорт.

Целевата група на индикативните мерки са: МСП според НСНМСП, институции и организации на бизнеса, както и организации и институции, които са свързани с осъществяването на дейности и предоставянето на услуги за подкрепа на бизнеса и подобряване на бизнес-средата.

Териториален обхват: мерки и дейности в рамките на този инвестиционен приоритет ще се реализират на територията на цялата страна, като са възможни и ограничени пряко приложими дейности в чужбина.

Типове бенефициенти: съществуващи микро, малки и средни предприятия (съгласно определените сектори в Националната стратегия за насърчване на МСП 2014-2020 г.), институции и организации на бизнеса, както и организации и институции, които са свързани с осъществяването на дейности и предоставянето на услуги за подкрепа на бизнеса и подобряване на бизнес-средата.

Водещи принципи за избора на операции:

При избора на операции в рамките на инвестиционния приоритет следва да се спазват следните водещи принципи:

- предоставянето на финансиране ще се осъществява в съответствие с процедурите, установени в националното законодателство и вътрешните процедури на УО;
- финансиране основано на нуждите – избраните операции следва да отговарят на основните предизвикателствата пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани в Споразумението за партньорство и стратегията на програмата;
- ефективност и ефикасност на инвестициите – избраните операции следва да отговарят в пълна степен на целите на оперативната програма. Водещи при избора на механизъм за изпълнение на операциите следва да бъдат постигане на максимална ефективност, както и намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти;
- устойчивост на инвестициите – осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта;
- релевантност - избраните операции следва да допринасят за изпълнението на индикаторите за продукт и резултат по Програмата;
- координация и синергия – координиране между различните отделните оперативни програми на национално ниво, хоризонталните програми и другите инструменти на съюза с цел постигане на максимален синергичен ефект и недопускане на двойно финансиране;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- принцип на партньорство и прозрачност – критериите за избор на операции подлежат на одобрение от комитета за наблюдение на оперативната програма;
- принцип на устойчиво развитие – при финансирането на операциите по Оперативната програма Управляващият орган следва да гарантира спазването на принципа за устойчиво развитие, установен в член 3, параграф 3 от ДЕС, както и спазването на задължението за интегриране на изискванията за опазване на околната среда съгласно член 11 и на принципа „замърсителят плаща“, предвиден в чл. 191, параграф 2 от ДФЕС. При избора на проекти ще се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите;
- смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях – при избора на операции, Управляващият орган ще следи за недопускане на вредно въздействие върху климата от изпълнението на операциите;
- принцип на равните възможности – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

При предоставянето на всякакъв вид безвъзмездна помощ ще се спазва европейското законодателство за държавните помощи и ще се прави проверка за липса на двойно финансиране.

1.2.3 Приоритетна ос 3: Енергийна и ресурсна ефективност

Обосновка на Приоритетна ос 3

Българските предприятия са на първо място по енерго- и ресурсо-емко производство на единица продукция и на едно от последните места по екологосъобразност, които са основните предпоставки за създаването на устойчива конкурентоспособност. Високите нива на енергийно разходване и разходване на природни суровини/материали в производството и ниската степен на екологосъобразност се дължат освен на физически и морално остарели технологии, така и на ограничения достъп до нови практики, системи и модели за производство, които са енергийно ефективни, ефикасни и екологосъобразни. Обновлението на съществуващото ресурсо- и енергоемко морално остаряло производствено оборудване е крайно наложително, но тя изостава поради липсата на достатъчен финансов ресурс, както и поради относително бавната възвръщаемост на инвестициите в нови такива, тъй като цените на електроенергия и ресурсите в страната са все още едни от най-ниските. Следователно е необходимо насърчаване на предприятията, за да пристъпят към инвестиции за повишаване на ресурсната и енергийна ефективност, а това от своя страна ще доведе до намаляване на разходите за производство на единица продукция, ще допринесе за въвеждане и развитие на екологосъобразни производства и до повишаване на устойчивата конкурентоспособност на предприятията като цяло.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Изпълнението на тези мерки ще осигури на българската икономика директния принос към постигането на националните цели по пакета Климат-енергетика в изпълнение на стратегия „Европа 2020“ по отношение на прехода към нисковъглеродна икономика, опазване на околната среда и адаптация към промените на климата и изпълнението на Препоръка № 7 („...да положи повече усилия за подобряване на енергийната ефективност) на Съвета за 2013 г.

Приоритетна ос 3 „Енергийна и ресурсна ефективност“ ще допринесе за подобряване на конкурентоспособността на предприятията чрез целенасочена подкрепа за преминаването към ниско-въглеродна икономика във всички сектори (Тематична цел 4 от Общата стратегическа рамка за периода 2014-2020 г.) и насърчаване на ефективното използване на ресурсите (Тематична цел 6 от Общата стратегическа рамка за периода 2014–2020 г.). Насърчаването на енергийната ефективност и ефективното използване на ресурсите в предприятията, особено от тези в преработващата промишленост е изключително важен и наложителен процес, тъй като това са предприятията, които най-силно допринасят за ниската производителност на ресурсите и ниската енергийна ефективност на икономиката. Съгласно рамката, предложена от ЕК⁹ енергийната ефективност е един от основните компоненти на ресурсната ефективност, а в интегрираните насоки на Комисията се посочва необходимостта от разделяне на икономическия растеж от използването на ресурсите, като екологичните предизвикателства се превръщат във възможности за растеж чрез ефикасно използване на природните ресурси. Следователно желаният и очакван ефект от целенасочената подкрепа за подобряване на енергийната ефективност и екологосъобразността в икономиката могат да бъде постигнати единствено чрез съвместното изпълнение по една приоритетна ос на мерки за въвеждане на по-високо енергийно ефективни технологии и производства и мерки за ефективно използване на ресурсите в предприятията съгласно:

- 4.б/ от Чл. 5 на Регламент 1301/2013 "насърчаване на енергийната ефективност и на използването на възобновяема енергия в предприятията";
- 6.ж/ от Чл. 5 на Регламент 1301/2013 "подкрепа за промишленото преминаване към икономика с ефективно използване на ресурсите, чрез насърчаване на зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели в публичния и частния сектор" в частта ефективно използване на ресурсите.

В унисон с тази рамка и търсейки синергичен резултат, подкрепяните интервенции по Приоритетна ос 3 на ОПИК 2014 - 2020 са обединени в следните два инвестиционни приоритета:

⁹ Resource Efficient Europe flagship initiative и Resource Efficiency Scoreboard

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Инвестиционен приоритет 3.1: Енергийни технологии и енергийна ефективност, кореспондиращи на Тематична цел 4 от Общата стратегическа рамка.
- Инвестиционен приоритет 3.2: Партньорства за ресурсна ефективност - в съответствие с Тематична цел 6 от Общата стратегическа рамка.

По Инвестиционен приоритет 3.1. ще се подкрепят мерки за повишаване на енергийната ефективност, а по Инвестиционен приоритет 3.2. – такива, целящи насърчаване на ефективното използване на ресурсите в българските предприятия.

Инвестиционен приоритет 3.1: "Енергийни технологии и енергийна ефективност"

В съответствие с Тематична цел 4 „Подкрепа за преминаването към нисковъглеродна икономика във всички сектори“ и съгласно идентифицираните нужди на национално ниво в рамките на ОПИК 2014-2020 този инвестиционен приоритет включва подкрепа за намаляване на енергийната интензивност на икономиката, основно посредством повишаване на енергийната ефективност и гъвкавост на предприятията, а от там и на икономиката на страната в съответствие с Националната енергийна стратегия.

Специфична цел 3.1.: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.

Очаквани резултати

В резултат от изпълнението на предвидените дейности по този инвестиционен приоритет се очаква увеличен дял на предприятията в икономиката с нисковъглеродни производства, увеличен брой на производствените сгради с по-висока енергийна ефективност, увеличен брой на предприятията използващи енергия от ВИ за собствено потребление, и като цяло повишена енергийна ефективност, което да доведе до понижаване на енергийната интензивност както на ниво отделни производствени предприятия, така и като цяло за икономиката.

Дейности за подкрепа от инвестиционния приоритет:

Подкрепата в рамките на инвестиционния приоритет ще бъде съсредоточена, без да се ограничава, до следните индикативни групи дейности:

- подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията;
- подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания;
- институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие.

Подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията – включва изготвяне и провеждане на обследвания за идентифициране на необходимите мерки за енергийна ефективност в предприятията и енергийни одити, както и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

последващо прилагане на препоръките от извършените обследвания за енергийна ефективност; инвестиции в пряко свързани дълготрайни материални и нематериални активи, системи за енергиен мениджмънт, вкл. ИКТ базирани системи за управление на енергийната ефективност, които водят до повишаване на енергийната ефективност в подкрепените предприятия; намаляване употребата на конвенционална енергия в производството и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници в предприятията за собствено потребление в подкрепа на екологосъобразността им, намаляване на емисиите от парникови газове (вкл. и чрез системи за улавяне и съхранение на CO₂), увеличаване енергийната независимост на предприятията. Предвид, че енергийната и топлинна ефективност на сградния фонд има значителен принос за повишаване на енергийната ефективност, допълваща подкрепа за СМР за подобряване на енергийните и топлинни характеристики на сградния фонд на производствените сгради на предприятията също ще бъде предоставена, при доказване на ефекта и обвързаността на тези дейности. Ще бъде възможна и подкрепа за проекти в сферата на „синия“ растеж, предвид търсенето и разработването на потенциала за „синя“ енергия (енергия от вълни, течения, приливи и отливи, ползване разликата между концентрацията на сол във водите и др.).

Очакваният принос на тези подкрепени дейности е свързан с повишаване на енергийната независимост на подкрепените предприятия и увеличаване на енергийната им ефективност, което ще доведе до намаляване на производствените им разходи, повишаване на екологосъобразността им и увеличаване на конкурентоспособността им. От своя страна това ще има положителен ефект не само върху конкретните подкрепени предприятия, но и върху цялата икономика.

Целевата група са съществуващи предприятия (извън секторите на търговия и услуги),

Подкрепа за повишаване гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират **енергийни спестявания** чрез финансиране на изпълнението на проект „Изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия“ Фаза 2. Подготвителните дейности по проекта, всички проучвания и проектиране са включени в текущата ОПКБИ, като Фаза 1. Всички останали дейности, свързани с отчуждителни процедури, строителство, строителен надзор и одит с цел изпълнение на проекта ще се съфинансират със средства по оперативната програма за периода 2014-2020 г.¹⁰

Очакваният принос от тази подкрепа е надеждност и гъвкавост при доставките на газ реализиране на енергийна ефективност на предприятията, в подкрепа на основните приоритети на Енергийната стратегия на България до 2020 г.

¹⁰ Стойността на проекта не може да надвишава 50 млн. евро, което попада в дефиницията на „голям проект“ според чл. 100 от Общия Регламент.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Конкретен бенефициент: МИЕ - във връзка с изграждането на междусистемната газова връзка България-Сърбия, Фаза 2, на територията на България.

Институционалната подкрепа за устойчиво енергийно развитие цели да осигури необходимите институционални предпоставки за прилагането на интегриран подход в областта на енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници, например чрез подкрепа за повишаване на капацитета на АУЕР за подобряване на качеството и количеството на услугите, предоставяни на българските предприятия, както и за увеличени възможности за енергиен мениджмънт на предприятията.

Очакваният принос от тази подкрепа е подобряването на координацията и синергията на мерките в сферата на енергийната ефективност.

Конкретен бенефициент: на проектен принцип: АУЕР, МИЕ.

Типове бенефициенти: съществуващи предприятия на територията на страната, (извън секторите на търговия и услуги), МИЕ за изграждането на междусистемната газова връзка България-Сърбия.

Териториален обхват: територията на цялата страна.

Водещи принципи за избора на операции:

При избора на операции в рамките на инвестиционния приоритет следва да се спазват следните водещи принципи:

- предоставянето на финансиране ще се осъществява в съответствие с процедурите, установени в националното законодателство и вътрешните процедури на Управляващия орган;
- финансиране основано на нуждите - избраните операции следва да отговарят на основните предизвикателства пред бизнеса/икономиката, които са идентифицирани в Споразумението за партньорство и стратегията на програмата;
- ефективност и ефикасност на инвестициите - избраните операции следва да отговарят в пълна степен на целите на оперативната програма. Водещи при избора на механизъм за изпълнение на операциите следва да бъдат постигане на максимална ефективност, както и намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти;
- устойчивост на инвестициите – осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта;
- принцип на устойчиво развитие – при финансирането на операциите по Оперативната програма Управляващият орган следва да гарантира спазването на принципа за устойчиво развитие, установен в член 3, параграф 3 от ДЕС, както и спазването на задължението за интегриране на изискванията за опазване на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

околната среда съгласно член 11 и на принципа „замърсителят плаща“, предвиден в член 191, параграф 2 от ДФЕС. При избора на проекти ще се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите;

- смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях – при избора на операции, Управляващият орган ще следи за недопускане на вредно въздействие върху климата от изпълнението на операциите;
- координация и синергия – координиране между различните отделните оперативни програми на национално ниво, хоризонталните програми и другите инструменти на съюза с цел постигане на максимален синергичен ефект и недопускане на двойно финансиране;
- принцип на партньорство и прозрачност – критериите за избор на операции подлежат на одобрение от комитета за наблюдение на оперативната програма;
- принцип на равните възможности – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

Инвестиционен приоритет 3.2: „ Ресурсна ефективност”

В съответствие с Тематична цел 6 „Опазване на околната среда и насърчаване на ефективното използване на ресурсите“ и съгласно идентифицираните нужди на национално ниво в рамките на ОПИК 2014-2020 г. този инвестиционен приоритет включва подкрепа за повишаване ресурсната ефективност на предприятията, включително принос към критерии по приоритетна област „Околна среда“ на Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020 г.

Специфична цел 3.2.: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.

Очаквани резултати

Този инвестиционен приоритет е насочен към повишаване на ресурсната ефективност и информираност на предприятията относно възможностите ѝ чрез подкрепа на дейности свързани с увеличаване оползотворяването на отпадъци и намаляване на тяхното образуване, намаляване разходването на суровини и материали чрез пилотни и демонстрационни инициативи. Очакваните резултати са пряко свързани с повишаването на ресурсната ефективност на подкрепените предприятия, а от там и на производствения сектор и икономиката като цяло, като ще допринесат за изпълнението на съответната цел по НСНМСП¹¹.

¹¹ В НСНМПС има заложен цел за увеличаване на МСП с мерки за ефективност на ресурсите (28 000 МСП)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Дейности за подкрепа от инвестиционния приоритет

Подкрепата в рамките на инвестиционния приоритет ще бъде съсредоточена, без да се ограничава, до:

- подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или групи предприятия.

В рамките на пилотните и демонстрационните инициативи за повишаване на ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или групи предприятия ще се подкрепят мерки за подобряване на ресурсната ефективност и устойчиво използване на суровините: внедряване на високо-технологични и ИКТ решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване използването на суровини; внедряване на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения; внедряване на съвременни безотпадни технологии, вкл. и подмяна на морално остаряло и ресурсоемко оборудване; внедряване на иновационни производствени материали и повишаване използването на рециклируеми материали, вкл. и чрез инвестиции за пригаждане на съществуващото оборудване към характеристиките на новите продукти. Относно резултатите ще бъде приложено изискване за разпространение с цел мултиплициращ ефект и ефект на капитализиране (capitalization).

Очакваният принос от тези дейности се изразява в подобряване на информираността относно ефективното използване на ресурсите в подкрепените МСП, което постепенно да доведе до подобряване ефективността на производствените процеси, намаляване себестойността на продукцията им и повишаване на тяхната конкурентоспособност.

Основни целеви групи: МСП, организации на МСП, клъстери, индустриални зони, МИГ.

Типове бенефициенти: МСП от преработващата промишленост.

Териториален обхват: мерки и дейности в рамките на този инвестиционен приоритет ще се реализират на територията на цялата страна.

Водещи принципи за избора на операции:

При избора на операции в рамките на инвестиционния приоритет следва да се спазват следните водещи принципи:

- предоставянето на финансиране ще се осъществява в съответствие със стратегическите документи и нуждите, идентифицираните в тях, процедурите, установени в националното законодателство и вътрешните процедури на Управляващия орган;
- ефективност и ефикасност на инвестициите - избраните операции следва да отговарят в пълна степен на целите на оперативната програма. Водещи при

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

избора на механизъм за изпълнение на операциите следва да бъдат постигнати на максимална ефективност, както и намаляване на административната тежест за потенциалните бенефициенти;

- устойчивост на инвестициите – осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта;
- принцип на устойчиво развитие – при финансирането на операциите по ОПИК УО гарантира спазването на принципа за устойчиво развитие, установен в член 3, параграф 3 от ДЕС, както и спазването на задължението за интегриране на изискванията за опазване на околната среда съгласно член 11 и на принципа „замърсителят плаща“, предвиден в член 191, параграф 2 от ДФЕС. При избора на проекти ще се гарантира насочване на инвестициите към най-устойчивите варианти с най-ефективно използване на ресурсите;
- смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към тях – при избора на операции, Управляващият орган ще следи за недопускане на вредно въздействие върху климата от изпълнението на операциите; координация и синергия – координиране между различните отделните оперативни програми на национално ниво, хоризонталните програми и другите инструменти на съюза с цел постигане на максимален синергичен ефект и недопускане на двойно финансиране;
- принцип на партньорство и прозрачност – критериите за избор на операции подлежат на одобрение от комитета за наблюдение на оперативната програма;
- принцип на равните възможности – насърчаване на равните възможности за всички, включително възможностите за достъп за хора с увреждания чрез интегрирането на принципа на недискриминация.

1.2.4 Приоритетна ос 4 - Техническа помощ

През програмнен период 2007-2013 г. Приоритетна ос 5 „Техническа помощ” на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” подпомага управлението, изпълнението, мониторинга и контрола по дейностите на програмта, както и работата на Комитета за наблюдение, включително и чрез провеждането на проучвания и изследвания, необходими за изпълнението и оценката на Оперативната програма, както и на информационни кампании за осигуряване на прозрачност и публичност. Приоритетната ос покрива следните области на въздействие:

- Област на въздействие 5.1. Подкрепа за управлението, изпълнението, мониторинга и контрола на оценката на Оперативната програма.
- Област на въздействие 5.2. Други дейности по изпълнението на Оперативната програма.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

През програмен период 2014-2020 г. приоритетната ос ще подкрепя още по-фокусирано успешното и добро управление на интервенциите по оперативната програма и ще надгради капацитета в УО и бенефициентите. Реализацията на тази подкрепа е конкретизирана чрез мерки за постигането на следните специфични цели:

1. Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики;
2. Предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение;
3. Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто използване на финансовите ѝ ресурси.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.1.: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики

Съществено предизвикателство е запазването и допълнителното укрепване на капацитета на Управляващия орган, предвид необходимостта от паралелно управление до 2015 г. на ОПРКБИ 2007-2013 г. и в следствие задълженията по приключване на програмата (closure) и максимално ранния старт на изпълнението на ОПИК 2014-2020 г. Дейностите по приключване на текущата програма са значителни и времеемки, като липсва опит от предхождащ 2007-2013 г. период в България. Това налага продължаване на инвестициите в човешките ресурси от системата. Ще следва да се повиши допълнително квалификацията и мотивацията на служителите в УО и да се търси устойчивост и стабилност на структурите и изградения капацитет, включително чрез мерки за ограничаване на текучеството на човешкия ресурс. В тази връзка, УО е предприел необходимите стъпки за системен подход към капацитета на УО, чрез извършване на цялостен анализ следвайки препоръчания от ЕК подход във връзка с доброто управление - структури, човешки ресурс, системи и инструменти. Във финална фаза е възлагането на обществена поръчка, която покрива както разработване на актуализирана организационна стратегия, анализ и оценка на организационната структура и наличния административен капацитет, така и анализ и оценка на потребностите от обучение в средносрочен план, разработване и изпълнение на цялостна програма за обучение на служителите.

През периода 2007-2013 г. на национално ниво са идентифицирани слабости в обществените поръчки и държавните помощи, което засяга и ОПИК 2014-2020 г., адресирането на които изисква средства в рамките на техническа помощ. През настоящия период бяха идентифицирани пропуски в капацитета за наблюдение и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

оценка на програмите, което от своя страна предпостави забавяне на необходимите действия за препрограмиране. В период 2014-2020 г. подобни процеси могат да доведат до загуба на резерва за изпълнение, т.е. практическо намаляване на предвидените средства извън правилото $n+3$. Друг тясно свързан елемент е доизграждането на надеждна рамка за осигуряване със статистическа информация по зададените индикатори и гарантиране на интегритета на системата от индикатори, вкл. ясни източници на информация и методи за изчисляване, остойностяване и др. В новия период ще е необходимо да се подкрепят и дейностите, свързани с предварителните условия.

За да може техническата помощ да отговаря адекватно на променящите се потребности на УО и Комитета за наблюдение в зависимост от новите предизвикателства и изисквания, се предвижда прилагането на по-гъвкав подход към планирането дейностите в сравнение с този от предишния програмен период. Индикативните типове дейности включват:

Типове дейности за финансиране:

- организиране работата и текущи разходи на Комитета за наблюдение;
- общо и специфично обучение на персонала на УО (работни срещи, семинари, обмен на добри практики и опит и др.);
- финансиране на основни и допълнителни възнаграждения на експертите (разходи за заплати и др.);
- оценка на изпълнението на ОПИК (включително текуща оценка);
- предоставяне на техническа подкрепа, консултации, изследвания, анализ и проучвания, необходими за правилното управление, наблюдение, оценка и контрол на ОПИК;
- подкрепа на процесите на оценка и подбор на проекти (организация на оценителни комисии, база данни от независими експерти, притежаващи необходимата техническа експертиза, наемане на експерти, и др.), независими оценки на проекти;
- подкрепа за текущото наблюдение, финансовия контрол и одит (включително проверки на място и свързаните с тях отчети, вътрешни системи за наблюдение и контрол, организиране и провеждане на процедури за обществени поръчки и др.), както и оценка на риска, мерки за борба с измами, нередности, анти-корупция;
- разходи за поддръжка на офиси и за пътувания на персонала, участващ пряко в програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК, включително в случаите на възлагане на част от дейностите (outsourcing);

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- доставка и поддръжка на компютъризирана информационна система (хардуер и софтуер) и офис оборудване;
- подкрепа за разходи във връзка с дейностите по приключване на ОП (closure);
- подкрепа за подготовката на документи за следващия програмен период (консултации, проучвания, наръчници и др.).

Очаквани резултати

В резултат от дейностите ще се постигне ефективно, ефикасно и правилно изпълнение на оперативната програма в съответствие с принципа за разумно финансово управление и съгласно разпоредбите на европейското и националното законодателство. Изпълнението ще е обусловено както от добрата структура и организация на работата на Управляващия орган на ОПИК и неговите регионални звена (включително система за оценка на риска), високата квалификация, мотивация и ангажираност на служителите, така и от правилното функциониране на Комитета за наблюдение по програмата.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.2.: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.

Проведените досега проучвания показват, че потенциалните бенефициенти се нуждаят от по-целенасочена и актуална информация за практическите аспекти при използването на европейските средства в България и по-конкретно за процедурите за кандидатстване, възможностите за финансиране, подготовката на проекти и други подобни въпроси, свързани със спецификата на програмата. Следва да се обърне специално внимание на заключенията от проведените проучвания по ос 5 на ОПРКБИ от периода 2007-2013 г. Според актуално изследване¹² непрекъснатите комуникационни усилия на УО на ОПРКБИ през 2012 г. са довели до значим положителен резултат – сред широката общественост ОПРКБИ реализира най-голям ръст в разпознаваемостта в сравнение с всички останали оперативни програми в последната година – 16%, т.е. дейностите по информация и публичност са обхванали още 340 000 души. Въпреки това, нивото на информираност по конкретни аспекти на програмата сред населението остава ниско. Наблюдава се ясна профилираност на информационните потребности. Очертават се три основни групи: с общ интерес към програмата, фирми с идеи за проекти и група компании (или обединения от такива) в реално взаимодействие с програмата (в т.ч. изпълнили проект). Необходимо да се отчита степента на ангажираност с програмата и в съответствие с това – да се подбира

¹² проведено от ЕСТАТ ООД през 2013 г.

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

информационното съдържание, за постигане на по-висока степен на ефективност на комуникационната дейност.

Налице е повишение в оценките за институциите, свързани с управлението на програмата. Данните позволяват да се предположи, че е настъпила значителна положителна промяна във взаимоотношенията между администрация и бенефициенти. Сериозен принос за това вероятно имат закриването на Междинното звено, опростяването на комуникацията, съкращаването на времето за реакция и намаляването на документооборота. Оценките са още по-високи сред изпълняващите или изпълнилите проект, което е индикация, че голяма част от негативното отношение е отражение на недоверието към институциите изобщо, а не е форма на критика конкретно към МИЕ и Дирекция „ЕФК“. Необходима е допълнителна комуникация, пряко свързана с механизмите на управление, така че да се създаде внушение за прозрачност в работата и да се обясни, че всъщност двете страни полагат усилия за изпълнението на една и съща обща цел – подобряване на състоянието на българския бизнес и оттам – на стандарта на населението като цяло.

Въпреки че сред широката общественост е регистриран значителен ръст в интереса към интернет страницата на програмата, делът на посещаващите я не е достатъчно висок - 10.7% от населението като цяло (ок. 673 000 души, за сравнение – ок. 267 000 души до 2012 г.), което насочва към нужда от по-засилено включване на този комуникационен канал в процесите не само на информация и публичност, но и на съвместна работа и ангажираност с реалните и потенциалните бенефициенти.

Перспективите за следващия програмен период са благоприятни. Делът на фирмите, декларирани намерения за кандидатстване през 2014-2020 г. е 52%, а на ИКТ и други организации – 80% от чувалите за ОПРКБИ. Налице е растяща увереност на компаниите във възможностите на еврофинансирането и преодоляване на първоначалните страхове.

По отношение на новата програма за иновации и конкурентоспособност потенциалните бенефициенти имат конкретни изисквания, касаещи опростяване на процедурите, подкрепа на предприятията за осигуряване на съфинансирането и перспектива за развитие под формата на акцент върху сектори с потенциал. Изпълнението на тези условия би довело до увеличаване на броя на кандидатите и на успешно приключените проекти.

С най-голяма вероятност да кандидатстват при изпълнение на посочените условия са фирмите, които и към момента са в някакво взаимодействие с програмата. От гледна точка на комуникацията, това означава, че в следващия период една от основните целеви групи на програмата следва да бъдат онези организации, които по някакъв начин са били ангажирани с ОПРКБИ, независимо дали са осъществили проект или само са кандидатствали и са били отхвърлен.

Типове дейности за финансиране:

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- организиране на публични и информационни събития – информационни кампании, семинари, кръгли маси, конференции, изложби, изложения, семинари за стимулиране на публичната подкрепа и отговорност за предлаганите инвестиции.
- разпространение на документация, информация и материали, свързана с изпълнението на ОПИК;
- актуализиране и поддръжка на интернет страница като ключов комуникационен канал;
- участия в предавания, разработване и разпространение на информационни филми и клипове, реклами и други медийни събития;
- публикации, бюлетини, брошури, постери, наръчници и др.;
- анализи и допитвания до общественото мнение - фокус групи, анкети, социологически проучвания и др.

Очаквани резултати

В резултат от изпълнението на дейностите ще бъде осигурена прозрачност на процеса на изпълнение на ОПИК и популяризирането ѝ сред най-широк кръг от заинтересовани физически и юридически лица. Ще се създадат възможности за повишаване информираността на широката общественост за ЕФРР (както и финансирането от държавния бюджет и другите източници на финансиране, включително МФ, програми на ЕС като Хоризонт 2020 и COSME и др.) и ОПИК през периода 2014-2020 г., привличане на обществен интерес, насърчаване към участие с проекти, разясняване на възможностите и ползите от участието в програмата и допълващи финансови източници, гарантиране на равнопоставеност и откритост при нейното изпълнение.

Усилията по популяризацията на ОП „Конкурентоспособност” през 2007-2013 г. имат като резултат значително подобряване на разпознаваемостта на програмата сред широката общественост. Националните информационни кампании могат да бъдат определени като успешни и с висока степен на полезност за участниците. Събитията, обаче, привличат основно компании с конкретни намерения за кандидатстване и известен проектен опит и затова е необходимо, от една страна, обхватът им да бъде разширен. От друга страна, с увеличаване на информираността на аудиторията нараства нейната критичност и затова е необходимо особено внимание към подбора на съдържанието и формата на информационните събития.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.3.: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Според анализ на ОПРКБИ от м. март 2014 г. масово бенефициентите споделят за сериозни проблеми с подготовката и изпълнението на проектите. Към момента, в края на програмния период, бенефициентите все още не са в състояние да подготвят и управляват сами проектите си и често ползват консултантска помощ. Това от друга страна е индикация за необходимостта от допълнително намаляване на административна тежест на програмата, а от друга - за натрупания сериозен опит на консултантския сектор в България. В този смисъл, друг индикатор за капацитета на бенефициентите е фактът, че едва едва 13% от всички приключили договори за безвъзмездна финансова помощ са приключили съгласно срока на договора. Данните са достатъчно показателни и от тях може да бъде направен изводът, че бенефициентите все още нямат капацитет да планират и изпълняват проектите си в предварително договорените срокове.

Като цяло, досегашният опит на Управляващия орган при планирането и предоставянето на подкрепа за развитие на капацитета на бенефициентите през 2007-2013 г. позволява да бъдат формулирани следните основни предизвикателства:

1) Постигане на съвпадение между предлагането и търсенето, т.е. адресиране на строго специфичните нужди както на бенефициентите, така и на потенциалните бенефициенти. Ключова предпоставка затова е предварителната подготовка, проучване и систематизиране на нуждите и най-вече очакванията.

2) Идентифициране, отчитане и целенасочени усилия за минимизиране на „типични” грешки, неточности, нередности и празнини, допускани от бенефициентите, както на фазата на разработването на проектите, така и на фазата на тяхното изпълнение и отчитане. Съществената насока за работа е системния подход към „типичните” грешки, добрата и регулярната външна комуникация и вътрешна координация в УО за стандартизиране на методите за работа, пълно уеднаквяване на подхода при наличие на прецеденти, ясни и недвусмислени отговори на въпроси и искания за уточняване.

3) Съобразяване със специфичните реални потребности и капацитета на отделните групи бенефициенти (микро-предприятия, малки и средни предприятия, големи предприятия, институционални бенефициенти), ключови партньори (други УО, публични институции, организации на бизнеса, т.н.), където е приложимо дори отчитайки секторните специфики. Фокусирането на програмата и акцентът върху резултатността изискват строго диференциран подход. Ще е необходима подкрепа за дейности, адресиращи трудностите на отделните групи бенефициентите на ОПИК при приоритизиране на потребностите им, както и при идентифицирането, обосноваването, разработването и изпълнението на проекти. Важен въпрос, към който също ще се насочи вниманието, е създаването на предпоставки и разбиране за ролята на партньорството както на бизнеса с бизнес, така и с науката, публичните институции и неправителствения сектор. Нужно е и по-задълбочено разбиране на значението и ролята на финансовите инструменти.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Типове дейности за финансиране:

- консултантска помощ за идентифициране на проектни идеи и подготовка на проектни предложения, съответстващи на целите и приоритетите на ОПИК, разработване и поддържане на списък с „готови за финансиране” проекти;
- организиране на обучения, учебни материали и др., конкретно предназначени и свързани с улесняването на изпълнението на ОПИК по теми като енергийна ефективност за предприятията, финансови инструменти, допълняемост с други програми и инструменти на ЕС, връзка на иновациите с бизнес развитието и др.;
- изготвяне и изпълнение на оценки, анализи и планове за действие за укрепване на административния капацитет на бенефициентите на ОПИК;
- идентифициране, адаптиране и прилагане на добри практики от други държави-членки на ЕС, съвместни инициативи и модели в подкрепа на капацитета на бенефициентите, ползвайки външен или предходен опит;
- дейности за изграждане и укрепване на партньорства, имащи за цел подобряване предоставянето на бизнес-услуги и улесняване на сътрудничеството между бизнеса, бизнеса и науката, социално-икономическите, регионални и други подходящи партньори.

Очаквани резултати

Развитието на капацитета на бенефициентите ще допринесе за постигането на съществен напредък както в усвояването на ресурсите, така и в крайна сметка и което е по-съществено – за постигане на целите на ОПИК.

1.3. Алтернативи за ОПИК 2014-2020 г.

Към момента има разработени три официални варианта на програмата – първи от 18.10.2013 г., втори от 20.04.2014 г. и 3-ти вариант от май, 2014 г. Последният вариант е описан в т. 1.2 по-горе и е предмет на подробна оценка в доклада за екологична оценка. Предвижданията по трите варианта са представени в следващата таблица:

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>Приоритетна ос 1: Предприемачество, експортен и производствен потенциал: Специфична цел 1.1: Създаване и засилване на капацитета на българските предприятия за разработване и внедряване на иновативни продукти, процеси и</p>	<p>Приоритетна ос 1: Иновации, предприемачество и потенциал за растеж: Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 4% до 2023г</p>	<p>Приоритетна ос 1: Технологично развитие и иновации: Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3,5% до 2023г.</p>

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>бизнес модели чрез инвестиции в научно-изследователската дейност и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1: Насърчаване на инвестициите в научно-изследователска и иновационна дейност (технологично развитие и иновации)</p> <p>Дейности към инвестиционния приоритет 1.1. (ТЦ1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в иновативни предприятия • насърчаване на инвестициите в НИРД, включително в партньорство с научно-изследователски организации и други предприятия с цел засилване на сътрудничеството между бизнеса и научните среди; • Насърчаване развитието на съвместни инициативи за изследвания и иновации • Подкрепа за иновативни стартиращи предприятия; • Подкрепа за развитието на инфраструктура за иновации и изследвания: тематично фокусирани сертифициращи лаборатории, лаборатории за доказване на концепции, изпитателни лаборатории, технологични центрове специализирани по сектори; • развитие и надграждане на пилотния проект за технологичен парк „София Техпарк“ или негов 	<p>Инвестиционен приоритет 1.1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 1.1. (ТЦ1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване условията за комерсализация на научните изследвания; • Подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели; • Подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания; 	<p>Инвестиционен приоритет 1.1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 1.1. (ТЦ1):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес • Подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия; • Подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>правоприемник;</p> <ul style="list-style-type: none"> • предоставяне на услуги за подкрепа на бизнеса. <p>Специфична цел 1.2: Подобряване на условията за осъществяване на иновационна дейност, включително чрез развитие на сътрудничеството между бизнеса и научните среди и подобряване на условията за комерсиализация на научните изследвания</p> <p>Инвестиционен приоритет Подкрепа за повишаване капацитета на МСП за увеличаване приноса им към икономическия растеж и развитието на иновационни процеси (конкурентоспособност и продуктивност)</p> <p>Дейности към инвестиционния приоритет</p> <ul style="list-style-type: none"> • Консултантска и инвестиционна подкрепа за нововъзникващи и/или стартиращи предприятия в приоритетните сектори; • обновление и усъвършенстване на технологиите с цел подобряване на производителността и повишаване на ефективността на използването на ресурсите чрез въвеждане на водещи технологични решения; • Инвестиционна подкрепа за въвеждане на нови ИКТ – базирани услуги, производство и методи на разпространение, въвеждане на приложения за електронна търговия в предприятията и др., вкл. специално съобразени мерки за 	<p>Специфична цел 1.2: Насърчаване на предприемаческата активност с минимум 2% до 2023г.</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.2: Предприемачество</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 1.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инвестиции в подкрепа на предприемачеството • Насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. <p>Специфична цел 1.3: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10%</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.3: : Капацитет за растеж на МСП</p>	<p>Приоритетна ос 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2% до 2023г.</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1: Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 2.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството • Насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023г.</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.2: Капацитет за растеж на МСП</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>подкрепа на ИКТ фирми, разработващи приложения и услуги за нуждите на останалите индустриални сектори ;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подобряване на производствените процеси в предприятията чрез въвеждане на международно признати стандарти; покриване на изискванията за сертифициране на качеството и получаване на международно признати сертификати; въвеждане в предприятията на интегрирани системи за управление на ресурсите, системи за автоматизирано проектиране, инженерна дейност и производство и др.; • подкрепа за развитието на съществуващи клъстери и подпомагане на новосъздадени такива в случай на обоснована необходимост; • подкрепа за бързорастящи предприятия; • предоставяне на услуги за подкрепа на бизнеса, в т.ч. популяризиране и маркетинг на туризма; <p>Специфична цел 2.2: Създаване и развитие на ефективни и устойчиви системи за подкрепа и експертиза в нови и/или съществуващи агенции, организации и ведомства чрез развитието на модерни и иновативни услуги, които да допринесат за повишаване на конкурентоспособността на предприятията в страната</p> <p><u>Приоритетна ос 2: Зелена и ефективна икономика:</u></p>	<p>Дейности към инвестиционен приоритет 1.3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж и създаване на конкурентни предимства чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производството; • Подкрепа за растеж на предприятията чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии ; • Подкрепа за предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса <p><u>Приоритетна ос 2: Енергийна и ресурсна ефективност:</u></p>	<p>Дейности към инвестиционен приоритет 2.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж и създаване на конкурентни предимства чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производството и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии . • Подкрепа за растеж на предприятията чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии . • Подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. <p><u>Приоритетна ос 3: Енергийна и ресурсна ефективност:</u></p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>Специфична цел 2.1: Увеличаване на дела на предприятията с оптимизирани производствените процеси за ефективно използване на ресурсите.</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1: Подкрепа за преход към ресурсно ефективна и зелена икономика</p> <p>Дейности към инвестиционния приоритет 2.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Внедряване на високотехнологични решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване използването на суровини • Внедряване на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения; • Внедряване на съвременни безотпадни технологии • Внедряване на иновационни производствени материали и повишаване използването на рециклируеми материали; • Внедряване на технологии за производство на „зелени продукти“; • Консултантски услуги за идентифициране на мерки за подобряване на ресурсната • ефективност и устойчиво използване на суровините; <p>Специфична цел 2.2: Постигане на националните цели за енергийна ефективност и дял на</p>	<p>Специфична цел 2.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5 % до 2023г.</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1: Енергийни технологии и енергийна ефективност</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 2.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за повишаване енергийната ефективност в предприятията • Подкрепа за повишаване енергийната сигурност, енергийната независимост и енергийната ефективност на страната чрез • Институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие <p>Специфична цел 2.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум</p>	<p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5 % до 2023г.</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1: Енергийни технологии и енергийна ефективност</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 3.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за повишаване енергийната ефективност в предприятията • Подкрепа за повишаване гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания • Институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0,4% до 2023г.</p>

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>ВЕИ в брутно крайно потребление на енергия в страната до 2020 чрез подкрепа за въвеждане на ниско-въглеродни технологии в предприятията и подобряване на енергийната им ефективност.</p> <p>Инвестиционен приоритет: Насърчаване на енергийната ефективност и използването на енергия от възобновяеми източници в предприятията .</p> <p>Дейности към инвестиционния приоритет:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за повишаване енергийната ефективност в предприятията • Разработване на методики за оценка и въвеждане на финансови и други механизми в областта на енергийната ефективност и ВЕИ, както и популяризирането ѝ • Подкрепа за повишаване на енергийната сигурност, енергийната независимост и енергийната ефективност <p>Приоритетна ос 3: Техническа помощ: Специфична цел 3.1: Подпомагане на управляващия орган за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК, съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>Специфична цел 3.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна</p>	<p>0,25% до 2023г. .</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.2: Ресурсна ефективност: :</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 2.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятията • Проекти за партньорство за ресурсна ефективност <p>Приоритетна ос 3: Техническа помощ: Специфична цел 3.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>Специфична цел 3.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна</p>	<p>Инвестиционен приоритет 3.2: Ресурсна ефективност</p> <p>Дейности към инвестиционен приоритет 3.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в в предприятията и/или групи предприятия <p>Приоритетна ос 4: Техническа помощ: Специфична цел 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>Специфична цел 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и</p>

Вариант I – ОПИК 2014-2020г. от октомври, 2013	Вариант II - ОПИК 2014-2020г. от април, 2014	Вариант III – ОПИК 2014-2020г. от май, 2014
<p>информация и информирание на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>Специфична цел 3.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси</p>	<p>информация и информирание на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>Специфична цел 3.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	<p>навременна информация и информирание на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>Специфична цел 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>

1.4. Връзка на ОПИК 2014-2020 г. с други съотносими планове, програми и стратегии

А. Стратегически документи, съобразени при изготвянето на ОПИК 2014-2020 г.:

Стратегия Европа 2020 за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж поставя за цел растеж, който е: интелигентен – чрез по-ефективни инвестиции в образованието, изследванията и иновациите; устойчив – благодарение на решителното преминаване към нисковъглеродна икономика и конкурентоспособна промишленост и приобщаващ, със силен акцент върху създаването на работни места и намаляването на бедността. Стратегията е насочена към пет амбициозни цели в областите заетост, иновации, образование, намаляване на бедността и климат/енергия. За измерване на напредъка в постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ са определени 5 водещи цели за целия ЕС:

1. Трудова заетост - работа за 75 % от хората на възраст между 20 и 64 години;
2. НИРД - инвестиране на 3 % от БВП на ЕС в научноизследователска и развойна дейност;
3. Изменение на климата и устойчивост на енергетиката - намаляване на емисиите на парникови газове с 20 % (или дори с 30 %, ако бъдат изпълнени условията) спрямо 1990 г.; добиване на 20 % от енергията от възобновяеми енергийни източници; увеличаване на енергийната ефективност с 20 %;
4. Образование - Намаляване на преждевременно напусналите образователната система под 10 %; поне 40 % от 30-34-годишните със завършено висше образование;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

5. Борба с бедността и социалното изключване - поне 20 милиона по-малко бедни или застрашени от бедност и социално изключване хора.

Стратегията на ОПИК 2014-2020 г., като част от изпълнението на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) в България според Споразумението за партньорство 2014-2020 г., е тясно свързана с **целта за растеж и заетост (Growth and Jobs)** и приноса на България за постигането на трите взаимно допълващи се типа растеж според „Европа 2020”:

- интелигентен растеж: изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации;
- устойчив растеж: насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите;
- приобщаващ растеж: стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване.

ОПИК 2014-2020 г. пряко се ангажира с интелигентен растеж (чрез приоритетни оси 1 и 2) и с устойчив растеж (чрез приоритетна ос 3), като цели допълващ ефект по отношение на приобщаващия растеж.

Националната програма за развитие: България 2020 (НПР БГ 2020) е водещият стратегически и програмен документ, който определя целите на политиките за социално-икономическото развитие на Р България до 2020 г., както и взетите национални решения за растеж в контекста на Стратегията „Европа 2020”.

НПР БГ 2020 поставя като основна цел постигането на качествен и балансиран дългосрочен икономически растеж.

Визия: Към 2020 г. България е държава с конкурентоспособна икономика, осигуряваща условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на личността чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж.

Целите за постигане на визията са:

1. Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.

2. Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.

3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, насърчаване на инвестициите, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Приоритетните направления за постигане на визията и целите са:

1. Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила.
2. Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал.
4. Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси.
5. Подкрепа на иновационните и инвестиционни дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.
6. Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса.
7. Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност.
8. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари.

ОПИК 2014-2020 г. пряко се ангажира с принос за постигане на Стратегическа цел 3 и Приоритети 5 и 7.

Тъй като програмата поставя цели по опазване на околната среда, подробен анализ на начина по който ОПИК 2014-2020 г. взема предвид и отчита тези цели, е направен в т. 5 на доклада за ЕО.

Националната програма за реформи (НПР) ежегодно отразява напредъка на страната по изпълнението на националните цели в контекста на Стратегията на Общността “Европа 2020” и напредъка по препоръките на Съвета на ЕС.

ОПИК 2014-2020 г. е пряко ангажирана с принос за постигане на Национални цели 2 („Инвестиции в НИРД в размер на 1.5% от БВП”, подкрепа за стимулиране на НИРД и иновационната активност на предприятията (в съответствие с водеща инициатива „Съюз за иновации”) и 3 по Пакет „Климат и енергетика” (Достигане на 16% дял на възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) в брутното крайно потребление на енергия и повишаване на енергийната ефективност с 25% към 2020 г.), в съответствие с водеща инициатива Европа за ефективно използване на ресурсите.

Тъй като през 2012 г. дела на енергия от ВЕИ е 16,3% и целта е постигната, усилията са насочени върху необходимостта от балансиране на електроенергийната система.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Позицията на Службите на Комисията относно разработването на Споразумението за партньорство и програмите на България за периода 2014 – 2020 е съобразена при изготвянето на ОПИК 2014-2020 г.

ОПИК 2014-2020 г. е пряко ангажирана с Приоритети 2 „Благоприятна за иновации бизнес среда”, 3 „Модерна инфраструктура за растеж и работни места” и 4 „Екологосъобразна и ефективно използваща ресурсите икономика”

Препоръката на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2013 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за периода 2012-2016 г. е съобразена при изготвянето на ОПИК 2014-2020 г.

ОПИК 2014-2020 г. е ангажирана с Препоръки 4 „...като засили сътрудничеството между образованието, научно-изследователските институти и предприятията“, 5 „...Да подобри достъпа на МСП и на новосъздадените предприятия до финансиране” и 7 „...Да положи повече усилия за подобряване на енергийната ефективност“.

Споразумението за партньорство на Република България, очертаващо помощта от Европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020 г. е основополагащият документ за изработване на оперативните програми за периода 2014-2020 г.

ОПИК 2014-2020 г. е ангажирана със Стратегически приоритети 2 Научни изследвания, иновации и инвестиции за интелигентен растеж и 3 Свързаност и зелена икономика за устойчив растеж от Споразумението за партньорство.

Националната стратегия за насърчване на МСП в България 2014-2020: **Small Business Act** представя визията на Република България относно държавната подкрепа в областта на МСП в съответствие с политиката на ЕС. Отчетена е нуждата от създаването на около 12 000 нови МСП, разпределени по съответните сектори на икономиката, най-вече в областта на промишлеността и интензивните на знание услуги.

ОПИК 2014-2020 г. допринася за постигане на целите в пет от приоритетните области на Националната стратегия за насърчване на МСП – предприемачество, достъп до финансиране, умения и иновации, околна среда и интернационализация.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България до 2020 г. цели да осигури ефективно и координирано управление иновационните процеси; укрепване на иновационната система, чрез изграждане на съвременна иновационна и научна инфраструктура, повишаване на човешкия капацитет според нуждите на науката и индустрията и въвеждане на специфични финансови инструменти за подкрепа; подкрепа на цифровия растеж и електронното управление. В стратегията се работи за подход на определяне на тематични области (базиран на т. нар. процес на entrepreneurial discovery) с потенциал да се превърнат в „генератори на растеж” за постигане на значим икономически ефект на регионално и национално равнище.

Целенасочено въздействие по линия на ОПИК 2014-2020 г. ще има по отношение на иновационното представяне на България по следните показатели: количество на местните доставчици (местните бизнес субекти ангажирани в процеса на създаване на иновации), принос към веригата на добавената стойност, взаимодействие между бизнеса и научните среди в НИРД, капацитет за иновации, естество на конкурентните предимства

Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. представя визията на страната за развитието на сектора, съобразено с актуалната европейска рамка и световните тенденции в развитието на енергийните технологии. Ключовите предизвикателства са високата енергийна интензивност на производството в България, високата зависимост от внос на енергийни ресурси и необходимостта от екологосъобразно развитие.

ОПИК 2014-2020 г. е в съответствие с приоритетите на стратегията за гарантиране сигурността на доставките на енергия, съобразяване с целите за възобновяема енергия и повишаване на енергийната ефективност.

Стратегията за електронното управление в България за периода 2014-2020 г. и Националната програма „Цифрова България 2015” отчита факта, че ИКТ са двигател на иновациите и растежа на икономиката

ОПИК 2014-2020 г. определя параметрите за развитие на информационното общество (ИО) и цифровите технологии в България, които да доведат до изпълнението на европейските цели, дефинирани в Цифровата програма на Европа (ЦПЕ).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегията на ЕС за Дунавския регион в България е разделена на 11 приоритетни области, подкрепящи четирите основни стълба на Стратегията.

- А) Свързване на Дунавския регион
- Б) Опазване на околната среда в Дунавския регион
- В) Създаване на просперитет в Дунавския регион
- Г) Укрепване на Дунавския регион

ОПИК 2014-2020 г. има косвен принос за постигане на приоритетите по стълб В, чрез дейностите в сферата на предприемачеството, иновационната активност, повишаване на конкурентоспособността и ефективността на предприятията.

Тъй като стратегията поставя цели по опазване на околната среда, подробен анализ на начина по който ОПИК 2014-2020 г. взема предвид и отчита тези цели, е направен в т. 5 на доклада за ЕО.

Стратегията за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030 г. поставя като основна цел за развитието на туризма в периода 2014-2030 г. е поставено утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изисквания и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма, чрез:

- ✓ Подобряване на рамковите условия за развитие на туристическата индустрия;
- ✓ Повишаване на капацитета и конкурентоспособността на туризма;
- ✓ Изграждане и поддържане на необходимата за развитие на туристическата индустрия обща и специализирана инфраструктура;
- ✓ Запазване и повишаване на качеството предлаганите услуги в туристическата индустрия;
- ✓ Диверсифициране на туристическите продукти и развитие на отговорен туризъм;
- ✓ Стимулиране на регионалното развитие, намаляване на регионалните различия и създаване на силни регионални брандове.

Приносът на ОПИК 2014-2020 г. се изразява в подкрепа на дейности чрез Приоритетната ос за предприемачество и капацитет за растеж на МСП, и по-конкретно – чрез допустимите дейности за популяризация, маркетингови и информационни дейности в областта на туризма в т.ч. позициониране и промоция на дестинация България чрез национален туристически маркетинг за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

диверсифициране на туристическите продукти и пазари и формиране на устойчиви форми на туризъм

Насоките за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за Кохезионна политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика за рибарство за периода 2014-2020 г. – фаза програмиране дават конкретни интервенции, които всяка оперативна програма следва да включи за финансиране в своя обхват.

ОПИК 2014-2020 г. съобразява Насоките.

Анализът на степента на включване на интервенциите от Насоките, предвидени за ОПИК е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Националният план за действие за насърчаване на зелените обществени поръчки за периода 2012-2014 г. подкрепя политиката на обществени поръчки, стимулираща разработването и разпространението на съобразени с околната среда стоки и услуги. Зелените поръчки са важен инструмент, подпомагащ прилагането на мерки в други сфери, свързани с устойчивото развитие, като насърчителната мярка по Закона за насърчаване на заетостта за работодатели, които разкриват зелени работни места в икономически дейности, подпомагащи опазването на околната среда; сертифициране на устойчиви сгради по критерии за екологично качество/еко-баланс на строителния обект и използване на ресурсите и водите, прилагане на изисквания за енергийна ефективност и енергийни спестявания при доставка на оборудване и превозни средства и други.

ОПИК съобразява и отчита планът, като предвижда финансиране на дейности за ресурсна и енергийна ефективност.

Анализът на степента на съобразяване на плана в ОПИК е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Б. Стратегически документи, поставящи цели по опазване на околната среда, които имат отношение към ОПИК 2014-2020 г.:

Анализът на целите по опазване на околна среда на национално и международно равнище и начинът, по който са взети предвид в ОПИК 2014-2020 г. е направен в т. 5 на доклада за екологична оценка.

Седмата програма за действие за околната среда на ЕС до 2020 г. „Да живеем добре в пределите на нашата планета“ цели засилване на усилията на ЕС за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

опазване на природния ни капитал, стимулиране на ефективен от гледна точка на използване на ресурсите, нисковъглероден растеж и новаторство и закрила на здравето и благосъстоянието на хората, като същевременно защита естествените ограничения на нашата планета.

ОПИК 2014-2020 г. допринася за постигане на целите по ресурсна ефективност, нисковъглероден растеж и новаторство.

Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2020 г. цели спиране на загубата на биологично разнообразие до 2020 г., като поставя 6 основни цели за това.

ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите за ресурсна и енергийна ефективност ще доведе до намаление на въглеродните емисии и замърсяването, повишаване на енергийната и ресурсна ефективност и подобряване на околната среда, което води по косвен път до опазване на биологичното разнообразие.

Стратегическият план за опазване на биологичното разнообразие 2011-2020 г. и целите от Аичи за биоразнообразието поставя 5 стратегически цели и 20 цели за опазване на биоразнообразието и постигане на определени резултати до 2050 г.

ОПИК 2014-2020 г. има пряк принос за постигане на Цел 4: До 2020 г., но не по-късно, правителствата, бизнесът и всички заинтересовани страни на всички нива, да са предприели стъпки за постигането, или вече да са приложили планове за устойчиво производство и потребление и да са запазили нивата на вредното въздействие от използването на природни ресурси в рамките на безопасните екологични ограничения.

Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа представя Визия: До 2050 г. икономиката на ЕС ще се разрасне по начин, съобразен с ограничените ресурси и възможности на планетата, като по този начин ще допринесе за глобалната икономическа промяна. Нашата икономика ще бъде конкурентоспособна, приобщаваща и способна да осигурява висок стандарт на живот с много по-слабо въздействие върху околната среда. Всички ресурси ще се управляват устойчиво — от суровините до енергията, водата, въздуха, земята и почвата. Ще са постигнати важни цели в борбата с изменението на климата, а биологичното разнообразие и зависещите от него екосистемни услуги ще бъдат защитени, оценени и в голямата си част възстановени.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

ОПИК 2014-2020 г. има пряк принос за постигане на целите, свързани с промяна на икономиката – устойчиво потребление и производство (подобряване на продуктите, стимулиране на ефективното производство, превръщане на отпадъците в ресурси, подпомагане на научните изследвания и иновациите) и косвен за останалите цели.

Планът за опазване на водните ресурси на Европа до 2020 г. (Blueprint) има за цел опазване на водните ресурси на Европа, чрез разрешаване на проблемите, свързани със земеползването, замърсяването, загубите на вода, подобряване управлението на водите.

ОПИК 2014-2020 г. има принос за ограничаване на замърсяването и загубите на води, чрез инвестиции в иновационни технологии.

Стратегията „Иновации за устойчив растеж: биоикономика за Европа“, ЕК, Брюксел 13.2.2013 г. цели развитие на биоикономиката, която да поддържа и да стимулира икономическия растеж и трудовата заетост в селските, крайбрежните и промишлените райони и да подобри икономическата и екологичната устойчивост на първичното производство.

ОПИК 2014-2020 г. допринася за поддръжането и стимулирането на икономическия растеж и трудовата заетост на промишлените райони, в т.ч. за подобряване на икономическата и екологичната устойчивост на производството, чрез подкрепа на дейности за внедряване на еко-иновации.

Планът за екоинновации до 2020 г., ЕС (Иновации за устойчиво развитие – План за действие за екологични иновации) има пряка връзка с ОПИК 2014-2020 г., по която се предвижда внедряване на еко-иновации в предприятията като е възприет хоризонтален подход. Ще се подкрепя внедряването на високотехнологични решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване на използването на суровини; внедряване на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения; внедряване на безотпадни технологии, иновационни производствени материали, технологии за производство на „зелени продукти“ и други във всички сектори на икономиката. Фокусът на ОПИК в това направление е въвеждане на еко-иновации, които да допринесат за рационално използване на ресурси и енергия и за повишаване на производителността на предприятията.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

ОПИК 2014-2020 г. има пряк принос за внедряването и развитието на екоинновации.

Стратегия на ЕС за Черно море (съгласно Резолюция на Европейския парламент от 20 януари 2011 г. относно стратегията на ЕС за Черно море 2010/2087 (INI))

ОПИК 2014-2020 г. отдава значение на изпълнението на целите на Интегрираната морска политика и Стратегията на ЕС за „син растеж“. Като Черноморска и Дунавска държава страната притежава потенциал за изпълнение на „сините“ политики и стратегията на ОПИК е да ги подкрепя в сферите на приложимите инвестиционни приоритети.

Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата дава насоки за повишаване на устойчивостта на Европа спрямо изменението на климата - повишаване на степента на готовност и способност да се реагира на последиците от изменението на климата на местно, регионално, национално и европейско равнище, разработване на съгласуван подход и подобряване на координацията. Мерките за адаптация към изменението на климата са:

Инфраструктурни “Сиви” мерки - физически интервенции или мерки за строителство и инженерингови услуги, за да станат сградите и инфраструктурата, които са от съществено значение за социалното и икономическото благосъстояние на обществото, по-издръжливи на екстремни събития.

“Зелени” структурни мерки - увеличават издръжливостта на екосистемите, използват се услугите, предоставяни от екосистемите, за да се постигне по-ефективна адаптация по отношение на разходите.

“Меки” неструктурни мерки - прилагане на политики и процедури, разпространение на информация и икономически стимули за намаляване или предотвратяване на уязвимостта от бедствия. Те изискват по-внимателно управление на човешките системи.

Мерките биват още: **изпреварващи** (финансиране на изследователска и развойна дейност), **защитни** (намаляват негативното влияние) и **опортюнистични** (стремят се да засилят и използват изгодните въздействия).

Мерките по ОПИК за иновации, енергийна и ресурсна ефективност допринасят за адаптацията към изменящия се климат.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно Екологосъобразна инфраструктура — увеличаване на природния капитал на Европа, Брюксел 6.5.2013, COM (2013) 249 final (Green infrastructure) – Екологосъобразната инфраструктура е стратегически планирана мрежа на естествени и полуестествени райони и други елементи на околната среда, която е конструирана и се управлява така, че да осигурява най-разнообразни екосистемни услуги.

ОПИК 2014-2020, чрез дейностите за иновации ще доведе до повишаване на възможностите за развитие и подобряване на екологосъобразната инфраструктура

Стратегически план за изпълнение на Европейското партньорство за иновации в областта на водите поставя насоки за опазване на водите, в т.ч. за необходимостта да се предоставят по прозрачен начин резултатите от изследванията, финансирани от Седмата европейска рамкова програма за научни изследвания и развитие, за създаване на партньорствата за иновации в сферата на водите, като се има предвид специфичното жизненоважно значение на водата за населението.

ОПИК 2014-2020 г. има принос за ограничаване на замърсяването и загубите на води, чрез инвестиции в иновационни технологии.

Тематичната стратегия за замърсяването на въздуха, Брюксел, 21.9.2005, COM(2005) 446 поставя цели по опазване на околната среда и човешкото здраве и ограничаване на емисиите на основните замърсители (серен диоксид, прахови частици, азотни оксиди, тропосферен озон). Спрямо ситуацията през 2000 г., стратегията поставя специфични дългосрочни цели за 2020 г. – редуциране с 47% на намаляването продължителността на живота в резултат от експозиция на прахови частици; редуциране с 10% на смъртните случаи в резултат на експозиция на озон; редуциране на киселинните отлагания със 74% за горските територии и 39% за повърхностните пресни води; редуциране с 43% на териториите или екосистемите, изложени на еутрофикация. За постигане на тези цели е необходимо намаляване на емисиите на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения, амоняк и прахови частици PM 2,5, директно емитирани във въздуха.

ОПИК 2014-2020 г. има принос за ограничаване на замърсяването на въздуха чрез инвестициите в иновации в предприятията източници на емисии, подобряване на производствата, енергийна и ресурсна ефективност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Третият национален план за действие по изменение на климата 2013 – 2020 г. включва секторни мерки за ограничаване изменението на климата на национално ниво.

ОПИК 2014-2020 г. има пряк принос за ограничаване на емисиите на парникови газове чрез дейностите за инвестиции в иновации в предприятията източници на емисии, подобряване на производствата, енергийна и ресурсна ефективност.

Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000 (НПРД), проект, април 2014 г. представя стратегическите консервационни приоритети за Натура 2000 за територията на България в периода 2014 - 2020 г., свързани с управленско планиране на защитените зони от мрежата Натура 2000; устойчиво управление на защитените зони от мрежата Натура 2000; устойчиво използване на екосистемните услуги за оптимални обществени ползи, както и други фактори за социално-икономическо развитие на регионите; изграждане, развитие и поддържане на споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България; техническа помощ (за подпомагане на управлението и за изпълнение на дейности, включени в НПРД) и описание на ключовите мерки за постигане на приоритетите.

ОПИК 2014-2020 г. не противоречи на НПРД, като е насочена към въвеждане на екоинновации в предприятията, докато дейностите по НПРД са включени в ОПОС, ПМДР, ПРСР

Националната информационна и комуникационна стратегия за мрежата НАТУРА 2000 – 2014-2023 г., приета с решение на МС на 19.06.2013 г. цели подкрепа на цялостния процес на комуникация на Натура 2000 през следващите десет години.

ОПИК 2014-2020 г. не противоречи на НИКС, като не предвижда дейности по стратегията.

Плановете за управление на речните басейни на Източноромански, Дунавски, Западноромански и Черноморски райони за басейново управление за периода 2010 – 2015 г. включват програми от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда. Плановете са съобразени при изготвяне на доклада за екологична оценка.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

ОПИК 2014-2020 г. не противоречи на мерките за постигане на добро състояние на водите, като има принос за постигане на целите, чрез дейностите по иновации и ресурсна ефективност.

Плановете за управление на риска от наводнения за четирите басейнови дирекции се очаква да бъдат изготвени, като към момента са изработени предварителни оценки на риска от наводнения за четирите басейнови дирекции, очертаващи и степенуващи районите със значителен потенциален риск от наводнения.

ОПИК 2014-2020 г. не предвижда пряко дейности по плановете, като изпълнението на дейностите по програмата следва да е съобразено с тях, с оглед устойчивост на проектите по отношение на риск от наводнения.

Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор до 2037 г. и Планът за действия към нея поставя като дългосрочна цел устойчивото ползване на водните ресурси, осигуряващо в оптимална степен сегашните и бъдещите нужди на населението и икономиката на страната, както и на водните екосистеми. Това ще се постигне чрез 4 цели - Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване; Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води; Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс и Намаляване на риска от щети при наводнения

ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите по ресурсна ефективност и иновации ще допринесе за изпълнение на целите по стратегията, и най-вече целта за гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса.

Стратегията за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията на Република България поставя цели за развитие на ВиК сектора, в т.ч. за екологосъобразност, финансова и техническа жизнеспособност на сектора, поносими цени и качество на услугите и ефективност на ВиК операторите.

ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите по ресурсна ефективност и еко-иновации ще допринесе за екологосъобразността и ефективността на сектора.

Националният стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г. цели

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

подобряване на управлението на биоразградимите отпадъци, с оглед намаляване на въздействието върху околната среда от депонирането им.

ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите по ресурсна ефективност и еко-инновации ще допринесе за екологосъобразността и ефективността на сектора.

Националният стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011 – 2020 г. поставя цел до 2020 г. страната ни да притежава развита система за управление на отпадъците от строителство и разрушаване, която да осигури не по-малко от 70% икономически целесъобразно рециклиране, с което да се прекрати замърсяването на околната среда и да се редуцира до минимум екологичното въздействие на отпадъците, образувани в резултат на строителните дейности в контекста на устойчивото развитие.

ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите по еко-инновации, свързани с управление на отпадъците, ще допринесе за постигане на целта по плана.

Общинските програми за намаляване нивата на атмосферните замърсители и достигане на съответните норми за разработени за населените места, проблемни по отношение замърсяването на атмосферния въздух съгласно изискванията на чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух.

ОПИК 2014-2020 г. има принос за ограничаване на замърсяването на въздуха чрез инвестициите в иновации в предприятията източници на емисии, подобряване на производствата, енергийна и ресурсна ефективност.

Национална програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения и амоняк в атмосферния въздух

ОПИК 2014-2020 г. има принос за ограничаване на замърсяването на въздуха чрез инвестициите в иновации в предприятията източници на емисии, подобряване на производствата, енергийна и ресурсна ефективност.

Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници до 2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

ОПИК 2014-2020 г. съобразява целите за възобновяема енергия и повишаване на енергийната ефективност.

В. Други планове и програми, с период на действие съвпадащ/застъпващ следващия програмен период:

Настоящите оперативни програми за програмен период 2007 – 2013 г. са свързани с ОПИК 2014-2020 г., тъй като програмите за периода 2014-2020 г. се явяват продължение на програмите за период 2007-2013 г. При изработване на ОПИК 2014-2020 г., при извършване на анализа на текущото състояние и определяне на нуждите за финансиране, са ползвани резултатите от изпълнението на ОП Развитие на конкурентоспособността на българската икономика, в т.ч. резултатите от изпълнението и ефективността на останалите оперативни програми.

Проекти на оперативни програми за периода 2014-2020 г. - в т.8 на проекта на ОПИК 2014-2020 г. е включена информация за координацията между фондовете, ЕЗФРСР, ЕФМДР, на други национални инструменти за финансиране и инструменти на съюза както и с ЕИБ.

По отношение на другите програми, демаркацията и допълняемостта на дейностите е следната:

Оперативна програма „Наука, образование и интелигентен растеж” (ОПНОИР) се фокусира върху научно-изследователски и иновационни дейности чрез развитие на центрове за върхови постижения и центрове за компетентност (ПО1), съвместяващи научния капацитет с нуждите на бизнеса и фокуса на Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС). От своя страна ОПИК предвижда инвестиции в подкрепа на сътрудничеството между бизнес и научната сфера както с дейности надграждащи инвестициите по ОП НОИР – насърчаване на предприятията да ползват услугите на центровете, така и с допълващи дейности за сътрудничество бизнес-наука извън рамките на центровете, като отново водеща е ИСИС.

По този начин ОП НОИР ще финансира дейности поставящи стабилна основа за иновационна дейност, а фокусът на ОПИК е върху стимулиране на бизнеса за използване на резултатите от създадените условия за осъществяване на иновационна дейност чрез трансформирането им в продаваеми продукти и процеси, които създават икономически растеж. В допълнение към развиваната научна инфраструктура по ОП НОИР, ОПИК ще подпомогне и допълнителното развитие на иновационната инфраструктура целяща да създаде условия за бизнес-към-бизнес сътрудничество или сътрудничеството между бизнеса и академичните среди чрез създаване, развитие и акредитация на тематично фокусирани лаборатории и друга споделена инфраструктура

59

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

в подкрепа на иновационната дейност на предприятията, Фаза 2 на мярката свързана със създаване на научно-технологичен парк и възможности за финансиране на кластери, технологични центрове и офиси за технологичен трансфер с изградена базова инфраструктура.

Стратегията на **Оперативна програма „Региони в растеж” (ОПРР)** залага на повишаване качеството на живот с оглед преодоляване на отрицателните демографски тенденции и използване потенциала на градовете за балансирано развитие на цялата територия на страната. Координация между двете оперативни програми ще бъде търсена в рамките на зоните с потенциал за икономическо развитие, идентифицирани в Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). ОПИК ще дава допълнителна приоритетност на допустимите предприятия, които развиват икономическа дейност или имат намерение да инвестират в идентифицираните зони с потенциал за икономическо развитие на интегрираните планове за градско възстановяване и развитие на градовете извън обхвата на дефиницията за селски район.

ОПРР предвижда почти 20% от средствата за прилагане на мерки за енергийна ефективност в административни и жилищни сгради, а около 9% от за развитието на интегриран градски транспорт. От друга страна, по ОПИК са предвидени мерки, които са насочени към повишаване на енергийната ефективност в предприятията (производствени процеси, отопление/охлаждане, енергийни характеристики на сградния фонд). По този начин двете оперативни програма обхващат две различни, но и допълващи се области на интервенции.

В допълнение на приоритетна ос „Регионален туризъм“ по ОПРР насочена към опазване и развитие на културното и природното наследство от национално и световно значение, в рамките на ОПИК се предвижда подкрепа за маркетингови и информационни дейности в областта на туризма на национално и регионално ниво.

ОПИК и **Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС)** адресират едновременно един от аспектите на основната цел на стратегия „Европа 2020“ – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, а именно устойчивостта. ОПОС 2014-2020 г. предвижда 6 приоритетни оси – води, отпадъци, Натура 2000 и биоразнообразие, превенция и управление на риска от наводнения, подобряване качеството на атмосферния въздух и техническа помощ. В рамките на двете програми се предвиждат дейности в подкрепа на изпълнението на тематична цел 6 от ОСР на ЕСИФ - Опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност. По ОПИК се предвижда внедряване на еко-иновации в предприятията като е възприет хоризонтален подход. Ще се подкрепя внедряването на високотехнологични решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване на използването на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

суровини; внедряване на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения; внедряване на безотпадни технологии, иновационни производствени материали, технологии за производство на „зелени продукти“ и други във всички сектори на икономиката. Фокусът на ОПИК в това направление е въвеждане на еко-иновации, които да допринесат за рационално използване на ресурси и енергия и за повишаване на производителността на предприятията, докато водещото направление в ОПОС е опазването на околната среда. По ОПОС не са предвидени дейности в подкрепа на насърчаването на използването на иновативни решения в областта на околната среда. Отчитайки това, не се очаква припокриване /дублиране на интервенции между двете програми.

Стратегията на **Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (ОПРЧР)** се основава на три стълба - по-висока и по-качествена заетост; намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване; модернизирание на публичните политики като се базира на идентифицираните основни нужди на целевите групи по програмата. ОПРЧР адресира социалния елемент на основната цел на стратегията на ЕС „Европа 2020“ – интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, а именно стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване. Чрез допълняемостта на мерките по двете оперативни програми ще се постигне по-висока ефективност на средствата от ЕСИФ. От една страна, чрез оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 се подкрепя предприемачеството и засилване на експортния и производствения потенциал на предприятията, което създава предпоставки за откриване на нови работни места. От друга страна, в ОПРЧР са предвидени мерки за осигуряване на възможност за заетите, предприятията и предприемачите по-лесно да се адаптират към променящите се нужди на икономиката и пазара на труда, включително чрез развитие на знанията и уменията на заетите съобразно нуждите на бизнеса квалификация и компетенции, въвеждане на нови форми на организация на труда и насърчаване на географската и професионалната мобилност. ОПРЧР ще предложи на търсещите работа и на работодателите подходящ пакет стимули, в т.ч. информация, посреднически услуги, ориентирани към заявките за свободни работни места обучения и стимули за намаляване на разходите за труд.

Двете програми се допълват по отношение на мерките за насърчаване на предприемачеството. По ОПИК се предвижда основно използването на инструменти за финансов инженеринг за насърчаване на предприемачеството като част от Тематична цел 3. Дейностите по това направление по ОПРЧР целят подобряване достъпа до

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

заетост чрез насърчаване на предприемачеството и стартирането на самостоятелна стопанска дейност и самостоятелно заети лица, в рамките на Тематична цел 8.

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” (ОПТТИ) е насочена към изграждането на устойчив транспорт и транспортни системи, развитие на екологични и нисковъглеродни транспортни системи и насърчаване на устойчивата градска мобилност, включително речен и морски транспорт, пристанищата и мултимодалните връзки (в рамките на тематична цел 7). Осигуряването на добра пътна инфраструктура е един от факторите, които оказват въздействие върху условията за развитие на бизнес, но по отношение на разграничителната линия между двете програми не съществуват области на инвестиционно припокриване.

ОПИК и **Оперативна програма „Добро управление” (ОПДУ)** - по ОПИК се предвижда подкрепа за бизнеса в специализираните области на интервенция по приоритетните направления на програмата (иновации, предприемачество и конкурентоспособни МСП, енергийна и ресурсна ефективност). Основен елемент е предоставянето на директна подкрепа за предприятията (ваучери, грантове и финансови инструменти). Ефективността на тези инвестиции е в пряка зависимост от подкрепата, която ще се предоставя по ОПДУ за по-благоприятна цялостна бизнес среда и конкурентоспособност, най-вече чрез добра регулация и фокус върху качеството и сročността на предлагането на публични услуги, в т.ч. по-нататъшното развитие на електронното управление.

В допълнение, ще е възможно по ОПИК да се осъществят ограничен брой качествени проекти на институции с национален обхват (агенции, ведомства и др.) или партньорски проекти (напр. с организации на бизнеса) в пряка полза за развитието на бизнеса – информираност, електронни приложения, международно присъствие, дейности с инвестиционна и експортна насоченост и др.

Ще се допустими например целенасочени инвестиции за стандартизация и акредитация, партньорски проверки, технологичната обезпеченост на лаборатории и звена за извършване на контрол, иновативен капацитет и капацитет в сферата на патентите и прилагането на законодателството за интелектуална собственост, системи за наблюдение и оценка в сферата на енергийната и ресурсна ефективност на предприятията, строго специализирана професионална квалификация в областите на финансиране по ОПИК.

Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) е насочена към подпомагане на земеделските производители - физически или юридически лица, както и организации на производители, докато ОПИК подкрепя предприятия от останалите икономически сектори. Програмата за развитие на селските райони се финансира от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони и предоставя подкрепа за разнообразяване на икономическите дейности, продукти и услуги на МСП в селските райони и земеделските стопанства в отговор на променящите се потребности и пазарното търсене. ПРСР ще стимулира иновациите и базата от знания в земеделието, храните и горското стопанство и ще финансира инвестиции в стартиращи предприятия в селските райони. За да се избегне припокриването между Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ и ПРСР, подкрепата за инвестиции в неземеделски дейности за действащи и стартиращи микро, в т. ч. новосъздадени предприятия в селските райони ще се предоставя в рамките на ПРСР (диверсификация). Клъстерите, малките и средните предприятия ще са допустими за подкрепа по ОПИК, ако осъществяват неземеделски дейности в съответствие с областите на финансиране на ОПИК независимо дали са в градски или селски общини.

Аналогично и на текущия програмен период (2007-2013), демаркацията между двете програми ще се основава на обхвата, бенефициентите и вида на дейностите, включени в обхвата на съответните приоритети.

Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР) включва мерки в областта на развитието на научно изследователска инфраструктура и приложните изследвания, технологичното развитие и иновациите, конкурентоспособността, предприемачеството, ниско-въглеродните технологии и енергийна ефективност, опазването на околната среда и др. в сектор рибарство и аквакултури.

С оглед на характера и обхвата на предвижданите мерки по двете оперативни програми, основната демаркационна линия между ОПИК и ПМДР следва да се основа на бенефициентите, както и през текущия програмен период. Двете програми ще се допълват и по отношение на мерките в подкрепа на синия растеж. В ПМДР акцент се поставя на морската флора и фауна, по ОПИК ще се възможни проекти в сферата на морски минерални и други ресурси, синя енергия, популяризиране на устойчив морски, крайбрежен и круизен туризъм, клъстери и други.

В т.8 на проекта на ОПИК 2014-2020 г. са разгледани и други програми по Общата стратегическа рамка, имащи отношение към разглежданата програма.

Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 – 2025 г. представя следната визия: Националното пространство на България – отворено към света и интегрирано в Европейското пространство и в европейската мрежа от центрове и оси на развитие, култура, наука и иновации; Съхранените национални ресурси – хората, земята, водите и горите, подземните богатства, природното и културно наследство – гаранция за националната идентичност; Балансираното и устойчиво интегрирано развитие, постигнато чрез рационално организирана икономическа,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

социална, транспортна, инженерна, културна и туристическа инфраструктура и осигуряващо интелигентен икономически растеж, адаптивност към промените и равнопоставеност.

ОПИК има пряк принос към реализиране на представената визия по отношение на съхраняване на ресурсите (чрез дейностите за ресурсна ефективност), икономическа инфраструктура и интелигентен икономически растеж.

Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012 – 2022 г., приета с Решение № 696 на Министерския съвет от 24.08.2012 г. поставя визия: Българските райони – привлекателни за живеене, ефективно използващи своя потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на нови работни места, бизнес и туризъм, със съхранено природно и културно наследство.

ОПИК има пряк принос към реализиране на представената визия, финансирайки дейности, насочени към устойчив растеж, създаване на нови работни места, бизнес, и косвено – за останалите аспекти.

Регионалните планове за развитие на районите (Североизточен, Северозападен, Северен централен, Югоизточен, Югозападен и Южен централен) от ниво 2 за периода 2014-2020 г. представят основните приоритети за развитие на регионите, за изпълнение на формулираните визии за развитие: **Северен централен район** – бързо и устойчиво развиващ се европейски район, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация; **Североизточният район на България** - отворена към Черно море и света българска територия, съхранила богата история и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, развита инфраструктура, туристически имидж и насочила своя специфичен потенциал за постигане на общ икономически напредък и подобро качество на живота; **Северозападен район** преодолява същественото социално-икономическо изоставане и сериозните структурни и демографски проблеми чрез подходящи инвестиции в свързваща инфраструктура и укрепване на потенциала за растеж, създаващи предпоставки за догонващо развитие в национален и европейски мащаб; **Южен централен район** – привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и съхранено природно, и културно наследство; **Югоизточен район** – привлекателно място за живот и бизнес, със съхранено природно и културно наследство, ефективно използващ своя потенциал за постигане на устойчиво и балансирано социално-икономическо развитие със затвърждаване на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

традициите си в туризма и енергетиката; **Югозападният район** – национален еталон за балансирано развитие чрез интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

И шестте РПР поставят приоритети и дейности, свързани с развитие на икономическият сектор.

ОПИК 2014-2020 г. включва приоритетни оси и дейности, които съответстват на формулираните за районите приоритети. Програмата ще допринесе за устойчивото развитие на районите.

1.5. Връзка на ОПИК 2014-2020 г. с инвестиционни предложения

Подробността на предвижданията на ОПИК 2014-2020 не позволява идентифициране на конкретни инвестиционни предложения на етапа на програмиране. Единствено яснота има по отношение на подкрепата на проекта за изграждането на газовата връзка България- Сърбия и развитие и надграждане на проекта за технологичен парк „София Техпарк“.

За инвестиционното предложение за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия е проведена процедура по оценка на въздействието върху околната среда, като е издадено Решение № 48-ПР/2012 г., с което министърът на околната среда и водите е определил, да не се извършва ОВОС за предложението, което няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони.

Целенасочената подкрепа за София Тех Парк цели създаването на първата качествено нова иновационна научно-технологична еко-система от съвременно ниво, където да се идентифицират, насърчат и развиват иновативни идеи и проекти; да се създаде контактна точка за съвместно активно взаимодействие на международни и български партньори, да се подкрепят връзките между съществуващите институции базирани на знанието и частния сектор за подобрена комерсиализация на НИРД. Ще се създаде национална иновационна среда на световно ниво за да се стимулира развитието на секторите със съществена добавена стойност. Предвидено е създаването на 20 000 кв.м. нови и реновирани сградни площи върху територията на бивши имоти на Министерство на отбраната, в гр. София, р-н Искър, зад площада на Авиацията (4-ти километър от бул. Цариградско шосе) където да се разположат приложно-изследователски лаборатории, общ инкубатор, иновативни лекционни, образователни, дискуссионни форуми, места за демонстрация на нови технологии, офисни площи, паркинг за автомобили и зелени пешеходни пространства.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

2. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЕВЕНТУАЛНО РАЗВИТИЕ БЕЗ ПРИЛАГАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г.

2.1. Текущо състояние на околната среда

2.1.1. Климатични условия и изменение на климата

Климатичните условия в България се формират под въздействието на разнородни фактори, като първостепенна роля оказва географското положение и свързаното с това разпределение на слънчевата радиация, преобладаващата атмосферна циркулация, релефът, характерът на постилащата повърхност и Черно море. Географското положение определя прихода на слънчева радиация, в резултат на което се формират четири ясно изразени сезона. Атмосферната циркулация включва нахлуване на въздушни маси от северозападната, североизточната и югозападната част на хоризонта. Преносът на въздушни маси от северозапад преобладава през по-голямата част от годината, но поради отдалечеността на страната от Атлантическия океан, под въздействието на постилащата повърхност до нас достига значително трансформиран въздушен поток, който през зимата е по-студен, а през лятото по-прегрят и е с намалено влагосъдържание. В резултат от това през пролетта и началото на лятото при нахлуването на тези въздушни маси над по-голямата територия на страната падат проливни валежи, придружени с град и гръмотевици. През късна есен и в началото на зимата навлизат студени континентални въздушни маси от североизточната част на хоризонта, които причиняват рязко захлаждане. През този период в по-южните части се чувства влиянието на Средиземноморските циклони и там валежите са обилни и продължителни. Релефът, изразен чрез планинските масиви, оказва влияние върху проникването на въздушни маси в отделните части на страната. Влиянието на Черно море върху климатичните условия е в рамките на тясна ивица от 30-60 km навътре от крайбрежието.

Съгласно климатичното райониране на България (Станев и др., 1991), страната се разделя на две климатични области и четири подобласти. Областите се делят на Европейско-континентална и Континентално-средиземноморска. Различията между тях са свързани с разпределението на атмосферната циркулация през студеното полугодие. От своя страна областите се разделят на по две подобласти: първата на Умереноконтинентална и Преходно-континентална, а втората на Черноморска и Южнобългарска. В районите с надморска височина над 1000 m се формира планински климат. Поради бързите изменения в стойностите на отделните климатични елементи с височина в планинския климатичен район са обособени две части: среднопланинска и високопланинска. За граница между тях е приета надморска височина от 2000 m. В зависимост от физико-географските особености и режима на температурата на въздуха и валежите, във всяка подобласт са обособени климатични райони.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Умерено континенталната климатична подобласт се характеризира със сравнително студена зима с малко валежи и относително горещо лято. Средната януарска температура е от минус 1,5°C до 3,0°C в зависимост от орографията. При резки застудявания температурата пада под минус 18-20°C. Средната юлска температура е в граници 22-24°C като максималните температури понякога надхвърлят 40°C. Средната годишна температурна амплитуда е между 22-25°C, което подчертава континенталния характер на климата. Режимът на валежите се характеризира с максимум през май-юни и минимум през февруари. Разликата между летните и зимните валежи съставлява 15-25 % от годишната сума. Пролетта и есента са прохладни, като есента е малко по-топла и по-суха от пролетта.

Преходно континенталната климатична подобласт се намира южно от Стара планина. За нея са характерни чувствително по-меките зимни условия. Основна роля за това играе Стара планина, която се явява бариера по отношение на студените континентални въздушни маси. Зимата е чувствително по-мека и малоснежна, лятото е горещо. Средната януарска температура тук е между минус 1,5 и 1,0°C. Броят на дните със снежна покривка е почти 2 пъти по-малък от този в Северна България. Лятото е горещо, като средната юлска температура е около 22-24°C, но при горещи вълни надхвърля 40°C. Режимът на валежите има континентален характер (летен максимум и зимен минимум), но разликата между летните и зимните валежи е чувствително намалена. Главният максимум на валежите е през май-юни, като се появява вторичен максимум през ноември.

Южнобългарската климатична подобласт обхваща най-южните крайгранични райони на страната от Беласица и Огражден до Странджа планина (без централните части на Родопите), долното течение на р.Марица, Източните Родопи, долината на р.Места, долината на р.Струма на юг от Кресненската клисура, както и прилежащите планински територии. Една сравнително малка част от територията има равнинен релеф - главно по речните долини. Останалата част е заета от планини. Характерна особеност на климата е мекатата и топла, но с повече валежи зима. Лятото е горещо и сухо. Дори и през януари температурата е 1-2°C над нулата, което определя района като един от най-топлите през зимата. При отделни резки застудявания, минималните температури могат да спаднат под минус 10°C - минус 14°C, а при изключителни застудявания и под 20°C. Лятото е много слънчево и горещо. Средните юлски температури са между 23°C и 25°C. Пролетта е по-топла от тази в черноморската подобласт. Разпределението на валежите е с подчертан есенно-зимен максимум (ноември-декември) и с минимум през август-септември. Студената част на годината е не само периодът с най-големи месечни валежи, но това е и периодът, през който падат най-обилните единични валежи.

Климатът в *Черноморската климатична подобласт* се формира главно от непосредствената близост на водните маси на Черно море и характера на атмосферната циркулация. Средиземноморският характер на климата се потвърждава основно от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

режима на валежите. Валежният максимум е главно през ноември, а минимумът е през август. Зимата е мека с положителни януарски температури, в северната му част около 0-1,5°C, а в най-южната част до плюс 3°C. Силните зимни застудявания се проявяват сравнително по-слабо, но в определени ситуации и в най-южните части са възможни температури до минус 17-18°C, а в северните дори до 25°C под нулата. Средните юлски температури са от 22°C до 23,5°C. Термичният режим през лятото е силно повлиян от бризовата циркулация. В отделни синоптични обстановки температурите могат да достигнат до 39-40°C. Друга особеност на климата тук е относително по-честата проява на мъгли през топлата част на годината. Климатичните условия не са еднородни в подобластите, поради което те са разделени на отделни климатични райони, където обаче се запазват споменатите основни климатични особености. По-долу накратко са описани климатичните райони, включени в районите по NUTS.

Северозападен район - В климатично отношение северозападният район попада в Умерено континенталната подобласт и по-конкретно в северния, средния, предбалканския и планински климатични райони.

Северен централен район - Климатът в този район е аналогичен на този в предишния. Равнинните участъци на този район са относително по-отдалечени от Старопланинската верига, поради което тук не се наблюдава характерното за западния район увеличение на валежите.

Североизточен район - Този район по NUTS попада в Умерено континенталната подобласт и в Континентално средиземноморската подобласт. От Умерено континенталната подобласт той лежи в Северния и Източния климатични райони на Дунавската равнина, а от Континентално средиземноморската подобласт попада в климатичния район на Северното Черноморие.

Югозападен район - В климатично отношение този район се отнася към – Европейско континенталната и Континентално средиземноморската климатични подобласти. Северната част на района се характеризира с умерено континентален климат и попада в 3 климатични района – Планински; Припланински и Нископланински райони от западна Средна България, и Климатичен район на високите полета на Западна Средна България.

Южен централен район - Южният централен район попада в границите на 2 континентални климатични подобласти – Преходно континенталната и Континентално средиземноморската климатични области. Към Преходно континенталната климатична подобласт се отнасят 4 климатични района.

Югоизточен район - Югоизточният район попада в границите на 2 континентално климатични области – Преходно континенталната и Континентално средиземноморската климатични области. В преходно континенталната подобласт, западна част на района попада в източната част на климатичния район на Източна средна България, климатът на която беше описан по-горе. Останалата част от този

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

район попада в Континентално средиземноморската климатична област. Част от територията лежи и в Черноморската климатична подобласт и по-конкретно в климатичните райони на Бургаската низина и Странджанското крайбрежие. Югозападната част е в Континентално-средиземноморската климатична област – в Странджанския и Браннишко—дервенския климатични райони.

Изследванията за изясняване на съвременните изменения на климата се увеличават чувствително след 60-те години на ХХ век. Изучаването на причините за наблюдаваните изменения с достатъчна точност сочи, че общата тенденция за повишаване на температурата през последния век може да се обясни с колебанията в прозрачността на атмосферата и парниковия ефект от увеличаване концентрацията на CO₂. Конкретните изменения на температурата на въздуха по географска ширина през различните сезони се определят от количеството и вида на стратосферните аерозоли и от изменението на границите на полярните ледове. Стопанската дейност на човека оказва значително влияние върху съвременния климат. Особено важна страна на нейното въздействие е увеличаването на съдържанието на CO₂ в атмосферата. Това от своя страна води до усилване на парниковия ефект и до повишаване на температурата в долната тропосфера.

През втората половина на ХХ-ти век от началото на 80-те години на миналия век в България се наблюдава тенденция към затопляне. От 1989 г. насам преобладават положителни аномалии на средната годишна температура на въздуха спрямо климатичната норма на базисния период 1961 - 1990г. Средната годишна температура през 2011 г. е с 0,4°C над климатичната норма. Това е поредната, 14-та година, с температури по-високи от обичайните за страната. Годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха намалява – минималната температура се повишава по-бързо от максималната. Нараства честотата на екстремните метеорологични и климатични явления. Наблюдават се повече и по-дълги периоди на засушаване, следвани от сериозни бури и тежки наводнения с разрушения и жертви. Най-дълги периоди на засушаване са наблюдавани през 40-те години и последните две десетилетия на 20-ти век, а най-значителните суши – през 1945 и 2000 г. От началото на 21 век зимите са по-меки. Значително нараства средния брой дни с денонощни суми на валежите над 100 мм; увеличават се случаите с проливни валежи, гръмотевични бури и градушки през януари и февруари; повишава се честотата на средния брой дни с гръмотевични бури и градушки през април и септември. Снежните месеци в планините намаляват, а дебелината на снежната покривка показва трайна тенденция към изтъняване. След установената тенденция на намаляване на валежите до средата на 90-те години на миналия век, през първата декада на 21 век годишните валежи показват тенденция към повишение в повечето райони на страната.

Междуправителствената група от експерти по изменение на климата (IPCC) разработва модели, с които да оцени изменението на климата. Математичните модели на климата, които се използват и за симулиране на очакваното изменение на климата

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

през XXI-ви век, се нуждаят от сценарии за бъдещите емисии на парникови газове и аерозоли в атмосферата. Тези сценарии описват в широки граници основните демографски, икономически и технологични източници, които оказват и ще продължават да оказват влияние върху бъдещите емисии на парниковите газове и аерозолите в атмосферата. За изследване на климатичните промени се използват различни модели HadCM, MPI-M, CCCMA; GFDL, NCA и др. Самостоятелни модели се използват за моделиране на процеси, характерни за отделни компоненти на климатичната система, както и такива, които свързват резултатите от компонентните модели в общ интегриран модел. Регионалните модели за Централна и Източна Европа, използвани в проекта CECILIA (Central and Eastern Europe Climate Change Impact and Vulnerability Assessment), показват статистически значим тренд на нарастване на средната температура на въздуха с около 1.5°C през периода 2021-2050 г. спрямо тази за 1961-1990 г. За Югоизточна Европа за количеството на валежите по проекта CLAVIER се установява тенденция към нарастване през зимата с около 20% и намаляване през лятото с около 10%. За територията на България се установява силно изразена тенденция към нарастване на максималните температури на въздуха през лятото и увеличаване на броя на тропическите нощи (с минимална температура над 20°C), както и на продължителността на сухите периоди (последователен брой дни без валеж). Резултатите от симулациите с глобалния модел ECHAM4 показват, че температурите на въздуха в страната ще се повишат през 2025 г с 1.1-1.2°C, през 2050 с 2.1-2.2°C и през 2100 – с 4.2-4.3°C. Предвижда се валежите да намалют през 2025 с 2-3%, 2025 – с 4-5% и с 8-10% през 2100 година. Според повечето климатични сценарии зимните валежи в България ще се увеличат до края на сегашното столетие, но валежите през топлото полугодие и най-вече през лятото се очаква да намалют.

Във връзка с това през последните години както в Европа, така и у нас се усилено се работи по определяне на мерки за намаляване въздействието върху климата. Приетият през 2013 г. „Трети национален план за действие по изменение на климата” предвижда конкретни мерки за намаляване на емисиите на парникови газове във всички сектори, като тези мерки са съобразени с политиката на страната в областта на изменението на климата и съответно с потенциала на националната икономика за редукия на емисиите. Планът разглежда основните международни и европейски аспекти на политиката за климата и целите, които ЕС трябва да постигне до 2020 г. Към момента е в процес на разработване и документът Национална стратегия за адаптация, която ще даде рамка за насоките, които следва да се следват за адаптация към условията на изменящия се климат. Работи се и по прилагане на новото Ръководство за интегриране на изменението на климата и биоразнообразието в стратегическата екологична оценка (Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, 2013).

2.1.2. Качество на атмосферния въздух

Емисии на вредни вещества

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

От последната инвентаризация (2011г.) на емисиите на вредни вещества отделяни на територията на България се установява (Годишен доклад за състоянието на околната среда, 2013) следното:

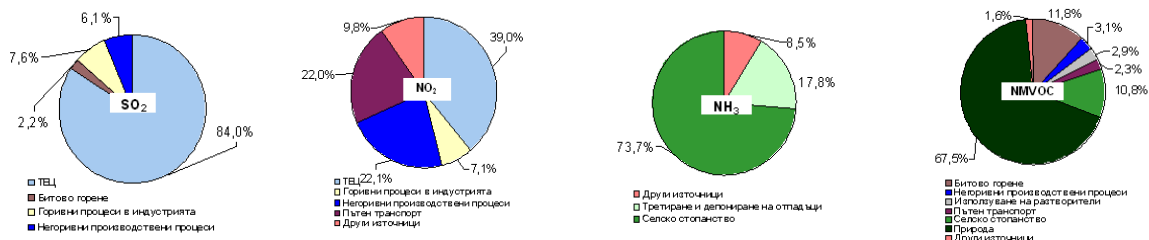
Топлоелектрическите централи са най-големият източник на серен диоксид – 84% от общото емитирано количество в страната (фиг.2.1.2.1.). Емисиите на серен диоксид от топлоелектрическите централи в България показват тенденция на значително намаляване (с около 48%) за периода 1990-2011г. - от 829,4 kt до 431,90 kt. През последната година на инвентаризация на емисии се отчита нарастване на серния диоксид с 127,2 хиляди тона в сравнение с 2010 г., което се дължи на нарасналото потребление на лигнитни въглища в ТЕЦ.

ТЕЦ са основни източници и на азотни оксиди - 39% от общото количество, емитирано в страната (фиг.2.1.2.1.).

Селското стопанство емитира 74% от амоняка, следвано от третиране и депониране на отпадъци - 18% (фиг.2.1.2.1.).

Основен източник на NMVOC е природата – 67% от общото количество за страната. Делът на селското стопанство е 11% , а на битовото отопление 12% (фиг.2.1.2.1.).

Битовото отопление е основен източник на ФПЧ₁₀, емитирайки 58% от общото количество, изхвърляно в атмосферата.

Фиг.2.1.2.1. Разпределение на емисиите на вредни вещества по основните групи източници на емисии през 2011 г. , %, Източник: НСИ и ИАОС

Емисии на парникови газове

Данните от последната инвентаризация (2011г.) на емисиите на парникови газове (ПГ) показват, че общите емисии представени в CO₂ - екв. са 66 133,28 гигаграма (Gg). Нетните емисии (с отчитане на поглъщането от сектор ЗППЗГС) са 57 747,13 Gg (фиг.2.1.2.2.).

Анализът на разпределението на основните ПГ показва, че CO₂ има най-голям дял от общите емисии – 80,51%, емисиите на CH₄ - са на второ място с 11,62%,

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

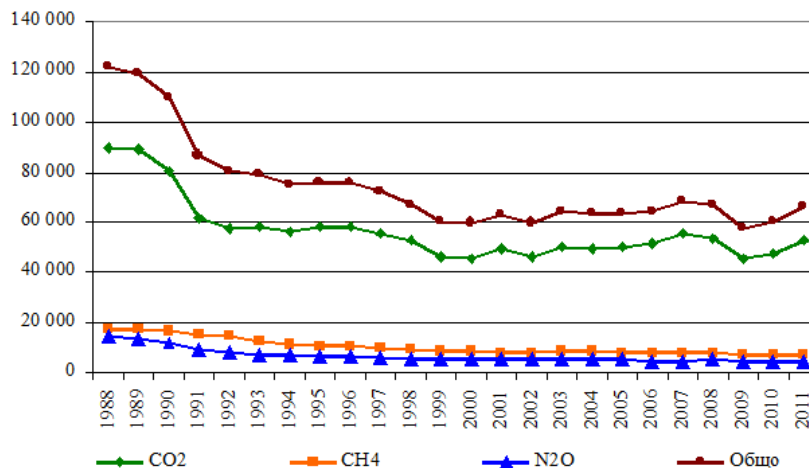

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

емисиите на N₂O са с дял 7,25% и остават на трето място, F - газове са с дял от 0,62% - на четвърто.

Фиг.2.1.2.2. Тенденция на емисиите на основните ПГ - CO₂, CH₄ и N₂O и общата емисия на ПГ (в това число HFCs, PFCs и SF₆) за периода 1988-2011 г., Gg CO₂ – екв. Източник: ИАОС, Национален доклад за инвентаризация на емисиите на ПГ за 2011 г.

За периода 1988 – 2011г., емисиите на основните ПГ показват тенденция към намаляване. През 2011 г. са емитирани 45,75% от емисиите през базовата година (1988г.).

В България сектор „Енергия” е източник на 78,9% от агрегираните емисии на ПГ за последната година на инвентаризация. Най-голям дял в сектора заемат емисиите на CO₂ – 95,5%, като тези от горивните процеси за производство на енергия са 67,5%. През 2011 г. се наблюдава увеличение на емисиите на ПГ с 5462,11 Gg CO₂-екв. спрямо 2010 г. и е свързано с по-голямото количество използвани лигнитни въглища от ТЕЦ.

Емисиите на ПГ от сектор “Индуриални процеси” са 6,02% от националните емисии. Най-голям дял в емисиите от сектора има CO₂ – 83,78%. В сектора най-значими източници на ПГ са: - производството на вар (CO₂); - производството на цимент (CO₂); - производството на амоняк (CO₂); - употреба на варовици в десулфуриращи инсталации в енергетиката(CO₂).

След 2007 г. се наблюдава рязко намаляване на емисиите от металургичната индустрия, което се дължи на преустановяването на дейността на комбинат „Кремиковци” до пълното спиране след 2008 г.

В сектор “Използване на разтворители” се емитират основно неметанови летливи органични съединения (NMVOCs) и N₂O. Секторът не е ключов източник на емисии на ПГ. Емисиите на NMVOCs и CO₂ за 2011 г. намаляват спрямо 2010 г. с 14,96%, което се дължи на положителният ефект от влезлите в сила наредби, свързани с

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

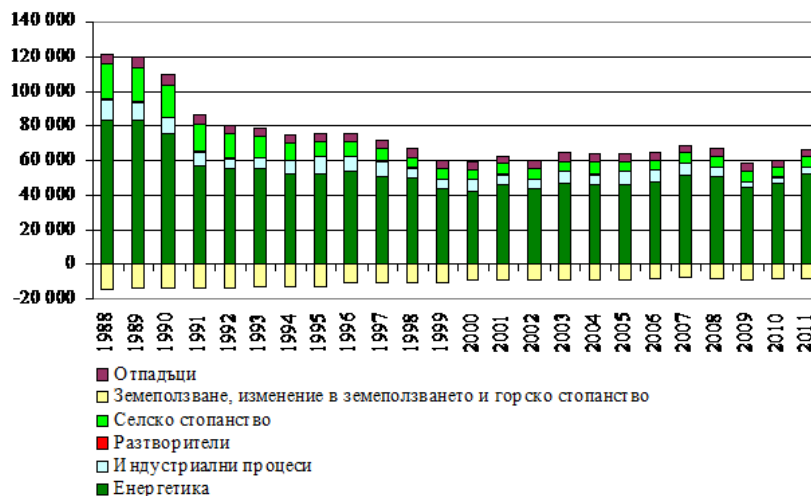
производство и пускане на пазара на бои и лакове, както и на употребата на разтворители в определени инсталации. За 2011 г. N₂O е използван само за анестезия, и се наблюдава намаление на емисиите на N₂O с 6,1 %.

Процесите и дейностите в сектор “Селско стопанство” са източници основно на CH₄ и N₂O. Най-голям източник на емисии на CH₄ в сектора е ентеричната ферментация при селскостопанските животни – 21,3% от сектора. Най-значителни са емисиите на N₂O от селскостопанските почви, като техният дял е 57,6%.

В сектор “Отпадъци” се определят емисиите на ПГ само от процесите на гниене на депонираните твърди отпадъци. В инвентаризацията за 2011 г., емисиите на метан от този източник са на първо място в България, емитирайки 3580,2 Gg (CO₂ -екв.).

На **фиг.2.1.2.3.** са представени общите емисии на ПГ по сектори за периода 1988–2011 г. в Gg CO₂- екв. Включени са и количествата погълнат CO₂ от горите, което води до понижаване на емисиите.

Данните показват, че сектор “Енергия” има най-голям дял от общите емисии на ПГ през 2011 г. – 78,9%. На второ място е сектор „Селско стопанство” – 9,3% и на трето е сектор “Индустриални процеси” с 6,0% от националните емисии.

Фиг.2.1.2.3. Общи емисии на парникови газове по сектори за периода 1988 – 2011г., Gg CO₂ - екв. Източник: ИАОС , Национален доклад за инвентаризация на емисиите на ПГ за 2011г.

Основен индикатор за оценка на емисиите на парникови газове в международен аспект са емисиите на парникови газове на човек от населението. За България стойността на този показател намалява от 13,6 тона CO₂- екв. през 1988 г. до 9 тона CO₂-екв. през 2011 г. Най-ниски са били нивата през 2000 г. - 7,3 тона CO₂-екв. По този показател България се доближава до средния за Европейския съюз (ЕС) – 9,4 тона CO₂-екв.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Ангажименти на България по отношение на емисиите на вредни вещества

За осигуряване на прилагането на Директива 2001/80/ЕО в България е приета Национална програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения и амоняк в атмосферния въздух. Документът е приет с Решение № 261 на МС от 2007г. Тази програма предвижда прилагането на мерки за намаление нивата на емисиите в резултат, на което се очаква постигането на посочените по-долу национални тавани, с отчитане прилагането на Директива 2001/80/ЕО.

Табл.2.1.2.1. Емисии на вредни вещества в атмосферния въздух от антропогенни източници (без природа) и международни ангажименти на България, kt¹. Източник: ИАОС

Атмосферни замърсители	Емисии през 2011г.	Ангажименти по Директива 2001/81/ЕО	Ангажимент по Гьотеборгски протокол към КТЗВДР	Цели по Националната програма, приета с Решение №261 на МС		
		2010г.	2010г.	2010 г.	2015 г.	2020 г.
<i>SO_x (като SO₂)</i>	514	836	856	380	300	250
<i>NO_x (като NO₂)</i>	136	247	266	247	247	247
<i>NM VOC</i>	92	175	185	175	175	175
<i>NH₃</i>	48	108	108	108	108	108

Данните от националните инвентаризации за периода до 2011 г. спрямо целта от Киото показва, че емисиите на парникови газове са значително по-ниски в сравнение с базовата 1988 г. и в момента България има необходимия резерв, който осигурява изпълнение на ангажиментите, поети с подписването на Протокола от Киото (фиг.2.1.2.4).

В България се осъществяват два от „гъвквите“ механизми на Протокола от Киото, международна търговия с емисии и „съвместно изпълнение“. Предприети са мерки за участие в международната търговия с емисии посредством сключване на споразумение за покупко-продажба на Предписани емисионни единици (ПЕЕ) с Република Австрия в рамките Националната схема за зелени инвестиции. Финансовите

¹„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

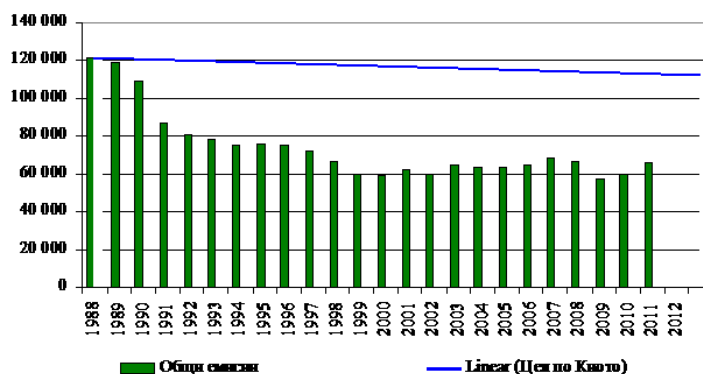
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

постъпления от продажбата се използват за финансиране на публични и частни проекти. До момента има сключени договори за изпълнение на проекти за подобряване енергийната ефективност на общински сгради, основно детски градини и училища. Финансирани са и частни проекти за биомаса, биогаз, транспорт, ВЕИ и др.

С одобрените проекти по механизма „съвместно изпълнение“ се предвижда намаляване на около 8 млн. тона CO₂ екв. за период от 4 години.

Фиг.2.1.2.4. Постигане на целите на Протокола от Киото до 2011 г., Gg CO₂ – екв.
Източник: ИАОС

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Оценка на качеството на атмосферния въздух, в т.ч. по Райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух.

Оценката на качеството на атмосферния въздух (КАВ) е направена въз основа на тримесечните Бюлетини на Изпълнителната агенция по околна среда за периода 2012 - 2013г. и първо тримесечие на 2014 г., както и последния Доклад за състоянието на околната среда, 2013г.

Анализът е направен по отделно по райони за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ). Територията на страната е разделена на 6 района - Столичен, Пловдив, Варна, Северен/Дунавски, Югозападен и Югоизточен. В Националната Автоматизирана Система за Контрол Качеството на Атмосферния Въздух (НАСККАВ) са функционирали от 46 до 53 стационарни пункта, разположени в 31 до 34 населени места.

Столичен район

В гр. София контрол върху КАВ се осъществява в кварталите – Дружба, Павлово, Надежда, Хиподрума, на Орлов мост и на Копитото.

Концентрациите на серен диоксид в района на столицата са значително по-ниски от допустимите норми (SO_{2-24h} - $125\mu g/m^3$, SO_{2-1h} - $350\mu g/m^3$).

През студените месеци на годината са отчетени случаи на превишение на допустимата едночасова норма за азотен диоксид (NO_{2-1h} - $200\mu g/m^3$). Най-често това е наблюдавано през 2012 г., съответно – пункт Хиподрума – 42 случая, Павлово – 36 случая и Орлов мост – 3 бр. През 2013 г. са отчетени само единични часове в Павлово и Надежда.

В столицата се установят концентрации на фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) над пределно допустимата средна денонощна концентрация $50\mu g/m^3$ (ПС за СДН), най-често през първото и четвъртото тримесечие на годината. С изключение на Копитото във всички пунктове е нарушено закононото изискване да няма повече от 35 дни в годината с концентрации над ПС за СДН. През 2012 г. дните с $ФПЧ_{10}$ над ДН в отделните пунктове варират от 59 (кв. Дружба) до 108 (Орлов мост), а през 2013 г. от 43 дни (гара Яна) до 110 бр. (кв. Дружба). Чести превишения, около $\frac{1}{2}$ от дните са отбелязва и през първото тримесечие на 2014 г. Най-високите стойности достигат 8-8,5 пъти ДН.

В района се установяват и повишени нива на озон, особено на Копитото, където през 2012 г. краткосрочната целева норма ($КЦН=120\mu g/m^3$) е превишена в 119 случая, а през 2013 г. – в 78. В останалите пунктове броя на 8-часовите средни стойности на озон над КЦН варират през 2012 г. от 1 (Хиподрума) до 40 (Надежда), а през 2013 г. от 1 (Хиподрума) до 15 (Павлово).

Район Пловдив

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В район Пловдив контрол върху КАВ се осъществява в 2 пункта в гр. Пловдив – Баня Старина и Каменица, и Долни воден.

Серният диоксид не е проблемен замърсител за района на гр. Пловдив. Установени са само 2 случая на превишение на 1- часовата норма – пункт Баня Старина (1 трим. 2014 г.) и пункт Каменица (4 трим. 2012 г.). Най-високата измерена стойност достига 1,5 пъти ДН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Не се установява превишение на средноденоношните норми ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

По отношение на азотния диоксид, в района на Пловдив се наблюдават 11 случая на превишение на 1-часовите допустими концентрации ($200 \mu\text{g}/\text{m}^3$) през 2012 г. и 9 през 2013 г. Най-високата измерена стойност е 1,6 пъти ДН.

През последните 2 години в РОУКАВ Пловдив се установява, че над 1/3 от дните са с наднормени концентрации на ФПЧ_{10} . В отделните пунктове през 2012 г. стойностите варират от 127 случая (Долни Воден) до 154 (Баня Старина-Пловдив), а през 2013 г. от 139 (Долни Воден) до 173 случая (Пловдив-Каменица). Максималните измерени концентрации достигат 6 пъти ДН.

От пунктовете за контрол КАВ измерване на озон се извършва само в пункт Каменица. За разглеждания период най-много дни с концентрации над КЦН ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) се установяват през третото тримесечие на 2012 г. – 31. През второто тримесечие на 2012 и 2013 години са регистрирани само по 1 случай. Максималните стойности достигат 1,2 пъти КЦН.

Район Варна

В район Варна контрол върху КАВ се осъществява в 2 пункта от гр. Варна – Ян Палах и ул.Батак и един в гр.Девня.

Серният диоксид не характерен замърсител за района на Варна-Девня. Едночасовите концентрации на азотен диоксид превишават нормата в единични случаи – само 3 бр. за последните години (първо тримесечие на 2014 г.).

В района на Варна-Девня се установят концентрации на фини прахови частици (ФПЧ_{10}) над пределно допустимата средна денонощна концентрация $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (ПС за СДН). С изключение на пункт Девня в пунктове във Варна е нарушено законовото изискване за максимум 35 дни в годината с концентрации над ПС за СДН. Най-чести са превишенията в пункт Варна – Батак, съответно 155 дни през 2013 г. и 135 дни през 2012 г. В пункт Ян Палах-Варна са отбелязани 60 случая на концентрации над ДН само през 2012 г. Максималните стойности на ФПЧ_{10} най-често варират в границата 1,1 до 1,5 пъти ДН. Единични са концентрациите, достигащи до 3 пъти нормата.

По отношение на озона превишение на КЦН се установява само в единични случаи, съответно в гр. Варна – 6 през 2012 г. и гр.Девня -1 през 2013г.

Северен/Дунавски район

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Станциите от национална мрежа за мониторинг на КАВ в Северен/Дунавски район са разположени във Видин, Враца, Монтана, Никопол - ДООС N, Плевен, Ловеч, Свищов, Русе, Силистра, Добрич, Шумен, Г.Оряховица и В.Търново.

По отношение на серния диоксид са регистрирани само 3 превишения на допустимата средноденонощна норма ($SO_{2-24h}-125\mu g/m^3$) в района на Видин, първо тримесечие на 2012 г. В останалите пунктове стойностите са в границите на ДН. В нито един от градовете не са превишени 1-часовите норми ($SO_{2-1h}-350\mu g/m^3$).

Измерените концентрации на азотни оксиди в контролираните пунктове от район Северен са по-ниски от нормата ($NO_{2-1h} - 200 \mu g/m^3$).

Установено е високо ниво на замърсяване с фини прахови частици ($ФПЧ_{10}$) над пределно допустимата средна денонощна концентрация $50 \mu g/m^3$ (ПС за СДН). През отоплителния период – първото и четвъртото тримесечие във всички пунктове от района се отчитат от 20 до 68 дни в тримесечие с концентрации над допустимата норма. Най-много превишения са отчетени съответно във: Видин – 68 бр.(1 трим. 2014), 67бр.(4 трим. 2012); Монтана – 63 бр.(1 и 4 трим. 2013г.), Горна Оряховица – 65 бр.(1 трим. 2012 г.), 32 бр. - Силистра (1 трим. 2012 и 2014). Най-високите измерени концентрации достигат 5-6 пъти ДН. През топлата част на годината само в някои от пунктовете се наблюдават случаи с концентрации над ДН, които са значително по-малко. С изключение на Добрич във всички изследвани градове е нарушено законовото изискване да няма повече от 35 дни в годината с концентрации над ПС за СДН.

В някои от градовете от района с контрол на КАВ (Враца, Горна Оряховица, Русе, Силистра, Свищов, Шумен) се наблюдава превишение на краткосрочната целева норма за озон ($КЦН-120 \mu g/m^3$). Най-значителен е броя на случаите през трето тримесечие на 2012 г. – Г.Оряховица – 49 дни, Русе – 27 дни, Враца и Силистра по 15 дни и Свищов – 5 дни. През второто тримесечие на 2012, както и второ и трето на 2013 г. в същите населени места се установяват единични превишения на КЦН за озон.

Югозападен район

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Станциите от национална мрежа за мониторинг на КАВ в Югозападен район са разположени в Пирдоп, Перник, Смолян, Кърджали, Благоевград.

По отношение на серния диоксид има регистрирани превишения предимно през студените месеци и на двете години. Средни 24-часови концентрации над ДН са отчетени най-много в Перник – 17 дни (4трим. 2012г.), 9 дни (1трим. 2012г.), 6 дни (4трим. 2013г.) и 3 дни (1трим. 2013г.). За района на Кърджали има единични случаи – по 1 ден (4трим. 2013,1 и 4 трим. 2012 и 1трим. 2014г.). Високите 1-часови концентрации, превишаващи ДН са единични случаи – за Перник – по 1 час 1 и 4 трим. 2013, 3 часа - 4 трим. 2012 и 5 часа – 1 трим. 2012, за Кърджали – 8 часа – 1 трим. на 2012.

Измерените концентрации на азотни оксиди в контролираните пунктове от район Югозападен са по-ниски от нормата ($\text{NO}_2\text{-1h}$ - $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

В пунктовете за контрол КАВ се установява често замърсяване с ФПЧ₁₀. Повисоки концентрации и чести са случаите на превишение на допустимата норма през студените месеци на годината. Във всички пунктове дните с отчетени концентрации над пределно допустимата средна денонощна стойност ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) са повече от законовото изискване 35 дни в годината, съответно в Перник – през 2012 г. – 171 дни и през 2013г. – 123 дни, в Смолян – 2012 г. – 105 дни и 92 – през 2013г., в Кърджали – 2012 г. – 77 дни и 2013 г. -73 дни., Пирдоп – 79 дни през 2012 г. и 62 през 2013 г. и Благоевград – 2012 г. – 84 дни и 2013 г. – 69 дни. Най-високите измерени концентрации достигат 6 пъти ДН.

От пунктовете за контрол КАВ измерване на озон се извършва само в Благоевград. За разглеждания период най-много дни с концентрации над КЦН ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) се установяват през третото тримесечие на 2012 г. и 2013 г., съответно – 49 и 12. Значително по-малко на брой случаи се установяват и през второто тримесечие на 2012 и 2013 години и първото на 2012 г., съответно - 9, 1 и 3 дни. Максималните стойности достигат 1,25 пъти КЦН.

Продължава тенденцията към понижаване на средногодишните концентрации на оловни аерозоли в атмосферния въздух с изключение на гр. Кърджали. През 2011 г. превишение на СГН за съдържание на олово в атмосферния въздух е регистрирано само в РОУКАВ Югозападен – гр. Кърджали. Основен източник на замърсяване в района е дейността на ОЦК „Кърджали” и „Аурубис България“ АД.

Средногодишната норма през 2011 г. (Доклад за състоянието на околната среда на РБ, 2013) за кадмий е превишена в Югозападен район, като максималната средногодишна концентрация е регистрирана в Кърджали – $25,4 \text{ ng}/\text{m}^3$. Източник на замърсяването с кадмий е дейността на предприятията от цветната металургия ОЦК „Кърджали”.

През 2011 год. е регистрирано превишение на целевата СГН за съдържание на арсен в атмосферния въздух в гр. Кърджали.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Югоизточен район

Пунктовете от национална мрежа за мониторинг на КАВ в Югоизточен район са разположени в Бургас, Несебър, Сливен, Стара Загора, с.Могила, с. Ръжена, с.Остра могила, Гълъбово, Димитровград, Хасково, Пазарджик.

Някои от пунктовете от район Югоизточен се характеризират с най-високите концентрации на серен диоксид отчетени в България. Значително са превишени 1-часовите ДН ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$) в гр. Гълъбово, съответно 2012г. - 48 случая, а 2013 г. – 39 случая, в Димитровград – през 2012 г. – 16 часа и 61 през 2013г. и гр. Сливен – 2012 г. – 22 случая и 2013 г. -13 случая. В Бургас са отчетени само 2 концентрации над ДН – 1 трим. на 2012 г. Най-високите стойности на серен диоксид достигат 3-4 пъти ДН. В Димитровград 3 пъти е превишен алармения праг за серен диоксид ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$), а в Сливен 2 пъти. Средноденонощните концентрации по-високи от ДН през 2012 г. се установяват в гр.Гълъбово, Димитровград и гр.Сливен, съответно по 2 дни във всеки от пунктовете, а през 2013 г. по 4 дни в Гълъбово и Димитровград.

Измерените концентрации на азотни оксиди в контролираните пунктове от район Югоизточен са по-ниски от нормата ($\text{NO}_{2-1\text{h}} - 200 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

В повечето от пунктовете за контрол КАВ в Югоизточен район се установява замърсяване с FPCH_{10} . По-високи концентрации и по-чести са случаите над допустимата норма през студените месеци на годината. Единствено в с. Остра могила и Ръжена се наблюдават единични случаи на превишение на ДН. Пунктове с отчетени концентрации над пределно допустимата средна денонощна стойност ($50 \mu\text{g}/\text{m}^3$) повече от законовото изискване 35 дни в годината съответно през 2012 и 2013 г. са Димитровград – 173 и 134 дни, Хасково – 75 и 77 дни, Пазарджик – 74 и 104 дни, Бургас – Долно Езерово – 64 и 104 дни, Гълъбово – 47 и 69 дни, Сливен – 44 и 81 дни. Най-високите измерени концентрации достигат 5 пъти ДН.

В някои от пунктовете за контрол КАВ се наблюдават и повишени нива на озон. За разглеждания период най-много дни с концентрации над КЦН ($120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) се установяват през 2012 г., съответно в пунктове – Несебър - 45 случая, Димитровград – 29 случая, Бургас – Меден рудник – 21 случая. В другите пунктове, както и през 2013 г. са констатирани единични превишения на КЦН. Максималните стойности достигат 1,2 пъти КЦН.

Не са регистрирани превишения на средногодишната норма за опазване на човешкото здраве за бензен ($5 \mu\text{g}/\text{m}^3$) и никел за районите, в които се контролират тези вещества.

Изводи:

В периода от 1990 г. до 2013 г. има значително намаляване на нивата на емисиите на всички основни атмосферни замърсители, от което следва и подобряването на качеството на атмосферния въздух.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

От направения анализ обаче може да се заключи, че през последните години замърсяването с ФПЧ₁₀ продължава да бъде основен проблем за качеството на атмосферния въздух във всички РОУКАВ. Източник на регистрираните наднормени замърсявания са промишлените, битовите и транспортните дейности на територията на съответните общини, както и замърсените и лошо поддържани пътни настилки. Допълнителен принос към замърсяването на атмосферния въздух с прахови частици оказва и влиянието на неблагоприятните климатични условия в страната като слабо разреждане на локално емитираните замърсители, включително в резултат на ниски скорости на вятъра (под 1,5 м/сек.), както и продължителни засушавания.

Основните източници на серен диоксид в Югоизточен РОУКАВ са топлоелектрическите централи от енергиен комплекс „Марица Изток“ и ТЕЦ Сливен, а за Югозападен РОУКАВ „ОЦК” АД, гр. Кърджали и „Топлофикация Перник” ЕАД.

Основен източник на азотни оксиди в районите София и Пловдив са емисиите от автомобилен транспорт.

През 2011 г. в РОУКАВ София, Пловдив, Югозападен, Югоизточен и Северен е регистрирано превишение на целевата СГН (1 ng/m³), за съдържание на ПАВ в атмосферния въздух. Основни източници на замърсяването са изгарянето на различни видове горива, в т.ч. и в битовия сектор.

ИАОС отчита, че все още остава висок процентът на населението, което живее при наднормени нива на замърсяване с ФПЧ₁₀ и NO₂. В България процентът от населението, който живее при нива на озон над краткосрочната целева норма (17,4%) е приблизително равен на страните, членки на ЕАОС (17,3%).

Констатира се тревожния факт, че голяма част от населението на България е изложено на високи и чести концентрации на ФПЧ₁₀ – 51% от хората в страната, което значително над средното за Европа (21,3%).

По отношение на азотните оксиди в България се е увеличил процентът на населението, което живее при нива на замърсяване над допустимите норми, като достига 22% при ниво за Европа от 6,6%, а 1,8% от населението на страната живее при нива на замърсяване със серен диоксид над допустимата норма, докато за Европа този процент е под 0,1%.

2.1.3. Състояние на повърхностните води

Политиката на Р. България в областта на водите като природен ресурс е заложена в следните стратегически документи:

- Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България
- Програма за изграждане на канализационни системи до 2015 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Стратегически план за действие за опазване на околната среда и възстановяване на Черно море
- Национална програма за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване

Съгласно чл. 152, ал.1 от Закона за водите, територията на страната е разделена на четири района за басейново управление на водите:

- **ДУНАВСКИ РАЙОН** с център Плевен - обхващащ водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра и Русенски Лом и територията западно от подземния вододел на малм-валанжския водоносен хоризонт;
- **ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН** с център Варна - обхващащ територията източно от подземния вододел на малм-валанжския водоносен хоризонт и водосборните области на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната граница, включително вътрешните морски води и териториалното море;
- **ИЗТОЧНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН** с център Пловдив - за водосборните области на реките Тунджа, Марица и Арда;
- **ЗАПАДНОБЕЛОМОРСКИ РАЙОН** с център Благоевград - за водосборните области на реките Места и Струма.

А) Обща информация за повърхностните води

Водният потенциал на Р. България се формира от оттока на вътрешните реки, подземните води и част от водите на река Дунав. Средномногогодишният естествен воден отток на вътрешните реки е 20,7 млрд. куб. м и намалява до 9,0 млрд. куб. м в суха година. Използваемата му част се оценява на около 60,0 % от средномногогодишната стойност на оттока.

Пресните водни ресурси на България се оценяват на 106,7 млрд. m³ годишно, в т.ч. и река Дунав и се разпределят неравномерно на територията на страната. Преобладаващата част от тях се формират от външен приток (84%), както на повечето страни от Дунавския басейн. Освен това, характерни за страната са големите разходи на валежи за изпарение (75%).

Пресните водни ресурси на България са около 14 хил. m³/год. средно на човек, което поставя страната сред първите 10 европейски страни. Независимо от това, определени райони на страната може да изпитват недостиг на вода, поради неравномерното-териториално разпределение на ресурсите.

Изградени са около 2100 водохранилища с общ полезен обем около 6,0 млрд. куб. м, в които се регулират и преразпределят около 40 % от формиращия се в страната повърхностен отток в условията на средна година.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

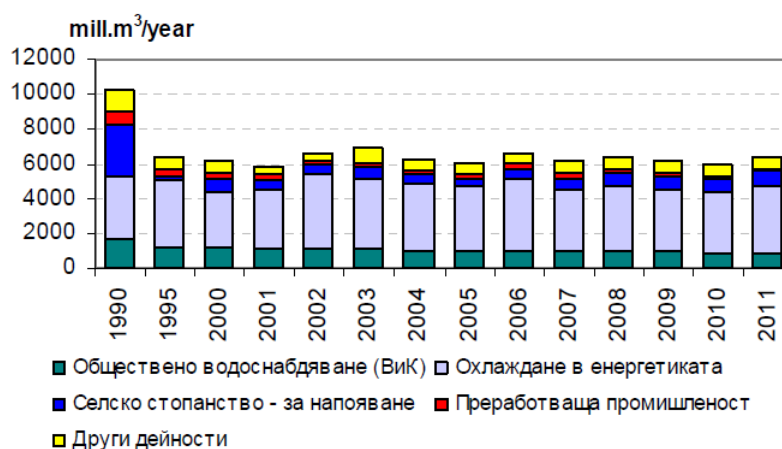

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

На територията на страната има 18 по-големи езера (6 крайморски и 12 високопланински) с обща площ около 77 км²

Основните потребители на вода са селското стопанство, индустрията и битовия сектор (домакинства и услуги). Преобладаваща част от водите се добиват за собствени цели (средногодишно 69%), а останалата част за водоснабдяване - питейно-битово и напояване. С най-голямо значение са повърхностните води, които осигуряват средногодишно 90% от необходимите ресурси.

Иззети пресни води по основни икономически дейности в България

Фиг 2.1.3.1 Иззети пресни води по основни икономически дейности в България
(източник МОСВ-Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда 2013)

Относно водоползването от повърхностни води в България можем да направим следните изводи:

- Значим спад на използваните води за периода 1990-1995 г. вследствие реструктурирането на икономиката, а след 2000 г. се отбелязва относително стабилизиране на водните количества и структурата на водоползването.
- Енергетиката е най-големия водоползвател – за охлаждащи процеси се използват средногодишно около 75% от използваните водни ресурси (2000-2011 г.).
- В периода 2000-2011 г. се регистрира нарастване на търсенето на вода за напояване, а в преработващата и добивна промишленост – устойчива тенденция на намаление.
- От 1990 г. до 1997 г. намалява потреблението на питейна вода от домакинствата, след което се стабилизира между 90 и 100 l/ден. средно на човек. Регистрират се и значими регионални различия в потреблението.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Повишаване на конкурентоспособността на българските предприятия несъмнено би понижило ползването на пресни води за промишлени цели. Това би довело до положителен ефект не само в регионален, но и в общоевропейски мащаб при непрекъснато намаляващия глобален воден ресурс.

Б) Райони със значителен потенциален риск от наводнения;

Оценката и управлението на риска от наводнения за Р България е предмет на Европейската Директива за наводненията (ДН), която е в сила от 26.11.2007 г. и е транспонирана в националното законодателство с изменението на Закона за водите през м.август 2010 г

Всички Басейнови дирекции в Р. България са изготвили предварителни оценки на значителния потенциален риск от наводнения за своите райони.

По-долу са показани обзорни карти за всяка Басейнова дирекция с нанесени райони със значителен потенциален риск от наводнения.

Фиг 2.1.3.2. Карта на райони със значителен потенциален риск от наводнения в Дунавски район

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг 2.1.3.3. Карта на райони със значителен потенциален риск от наводнения в Черноморски район

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг 2.1.3.4. Карта на райони със значителен потенциален риск от наводнения в Източнoбeлoмopскo райoн

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

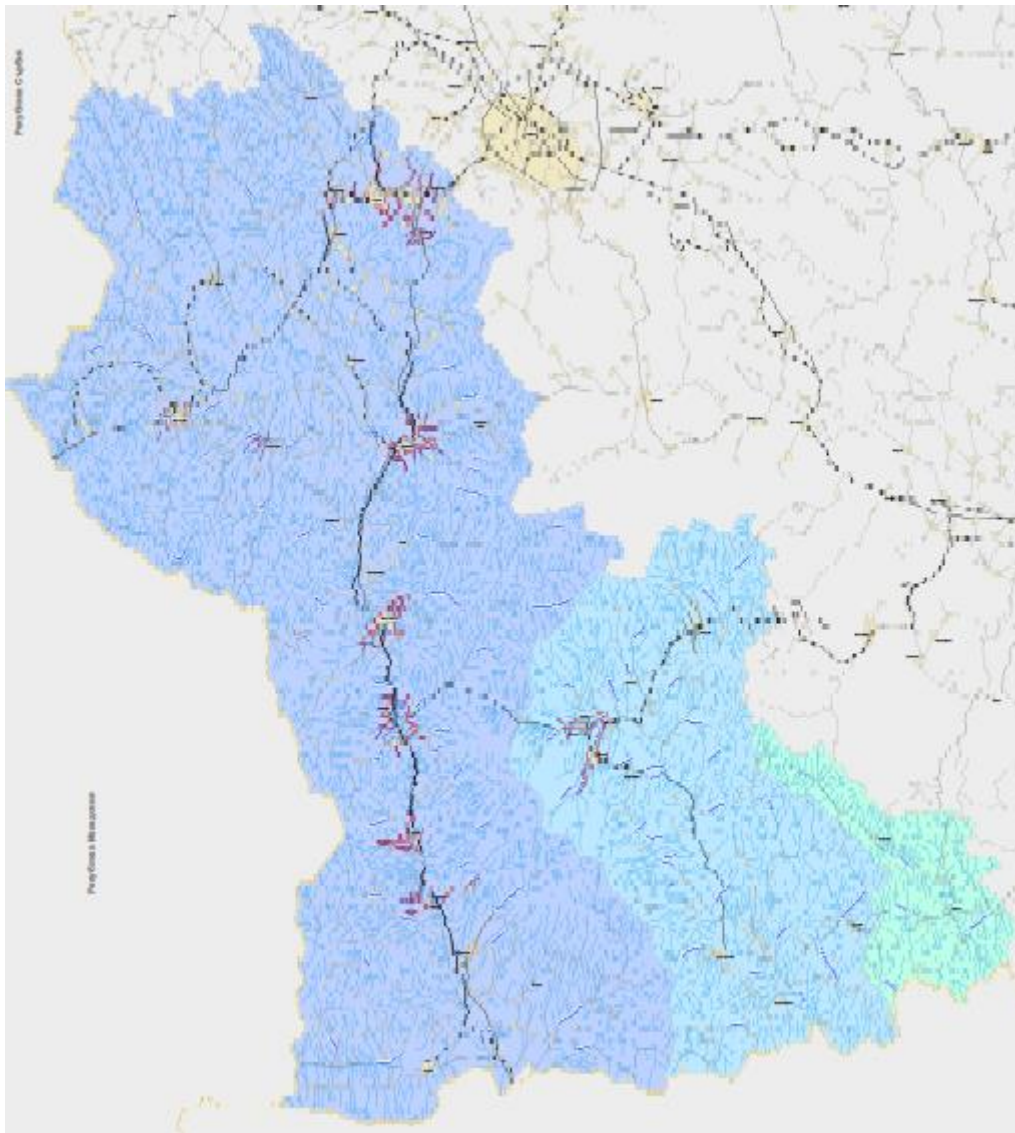

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг 2.1.3.5. Карта на райони със значителен потенциален риск от наводнения в Западнобеломорски район

Промишлените предприятия разположени в райони със значителен потенциален риск от наводнения, несъмнено трябва да предприемат мерки за минимизирането му.

Риск оценката на повърхностните и подземните водни тела за непостигане на екологичните цели е част от разработването на Плана за управление на речните басейни. В плана тя е представена, но актуално към 2010г. е определеното състояние на водните тела, съответно за:

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

-повърхностните водни тела – химично състояние, определящо се от съдържанието на приоритетни вещества, и екологично-биологични, хидроморфологични и физикохимични показатели елементи за качество, както и съдържание на специфични вещества;

- за подземни водни тела – химично и количествено състояние;

В момента тече програма за изясняване на детайлното химично състояние на повърхностните и подземните водни тела на територията на България. Към момента на изготвяне на ДЕО няма публикувани данни, които да допълват изложеното до момента.

В) Химично състояние на повърхностните води, хидробиологичен мониторинг на повърхностните води, води за питейно-битово водоснабдяване

• Химично състояние на повърхностните води

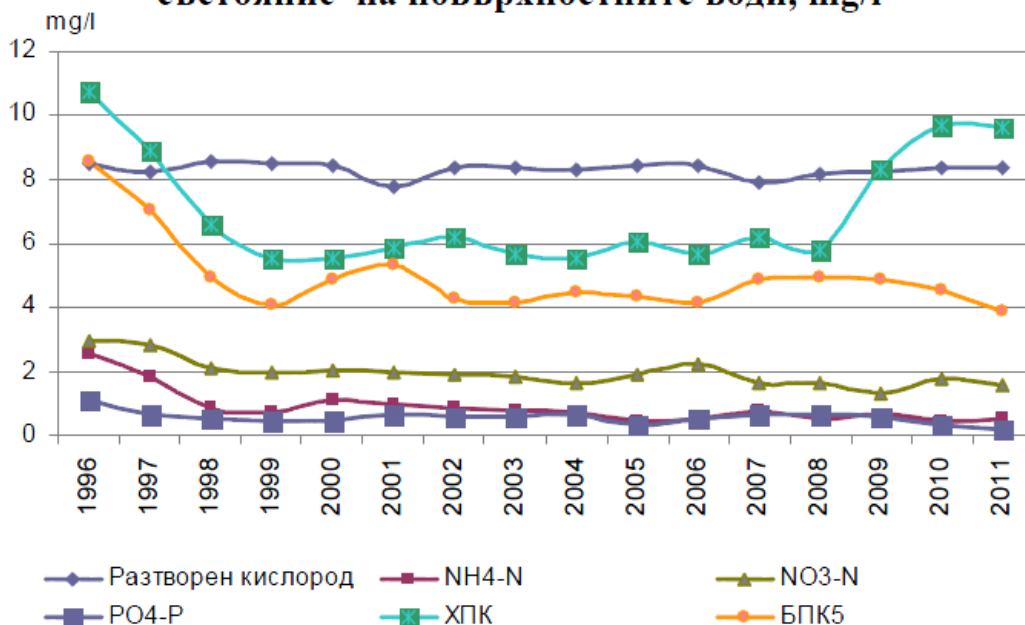
Основните индикатори, които се прилагат за оценка на химичното състояние на повърхностните води на национално и европейско ниво са средногодишните концентрации на следните основни показатели – разтворен кислород (DO), БПК5 (BOD5), ХПК (COD), амониев (NH₄- N) и нитратен (NO₃- N) азот, фосфати (PO₄- P).

За оценка на индикаторите са използвани данни за периода 1996– 2011 г за повърхностните води на Р. България. На фиг. **Фиг 2.1.3.6.** е показано изменението на концентрациите на основните индикатори за периода 1996-2011г (*източник МОСВ-Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда 2013*). От нея се вижда запазване на тенденцията за подобряване на качеството на водите

Изменение на концентрацията на основните индикатори за химично състояние на повърхностните води, mg/l

Фиг 2.1.3.6. Изменение на концентрацията на основните индикатори за химично състояние на повърхностните води

През периода 1996-2011 г. се запазва тенденцията наблюдавана през последните години за подобряване на качеството на водите, но въпреки това все още има водни тела в риск, посочени в разработените от басейновите дирекции планове за управление на речните басейни (ПУРБ). За тези тела са изготвени програми от мерки с цел достигане на добро екологично състояние до 2015 г.

За периода 1996-2011 г. концентрациите на NH4-N (Амониев азот), БПК5 (Биохимична потребност от кислород) и PO4- P (Ортофосфати) показват понижаване.

За периода 1996-2011 г. без съществено изменение остават разтворен кислород и NO3 (Нитратен азот)

През 2011 г. ясно личи тенденцията за подобряване качеството на повърхностните води в България по отношение на основните физико-химични показатели.

Екологичното състояние на повърхностните водни тела в Р. България е показано на Фиг 2.1.3.7

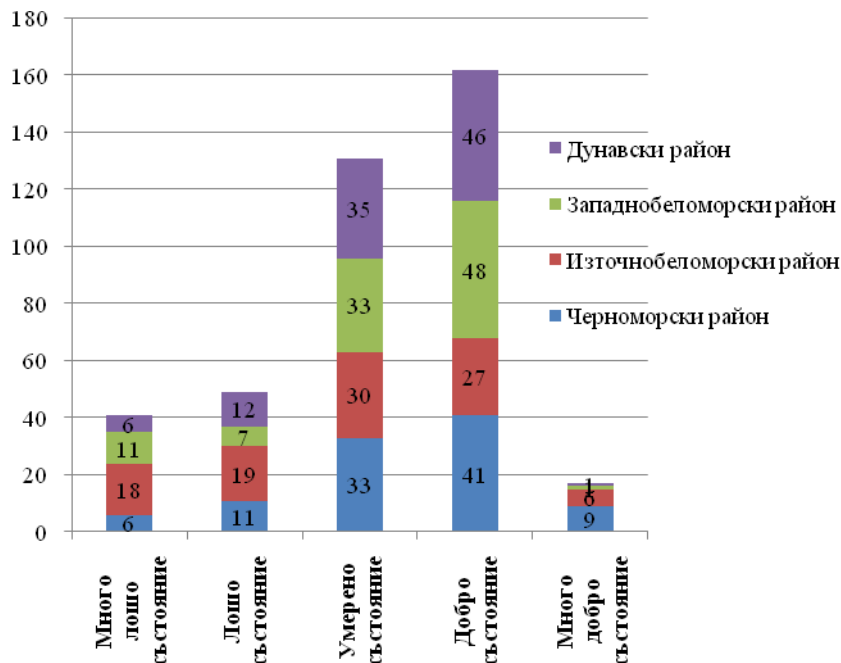
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг 2.1.3.7 Екологично състояние на повърхностните водни тела по райони на басейново управление, % от общия им брой в басейна

• **Хидробиологичен мониторинг на повърхностните води**

В Р. България се осъществява Програмата за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води, която е част от Националната система за мониторинг на околната среда.

На **фигура 2.1.3.8** са показани обобщените резултати от мониторинга за 2011 г (източник МОСВ-Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда 2013)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

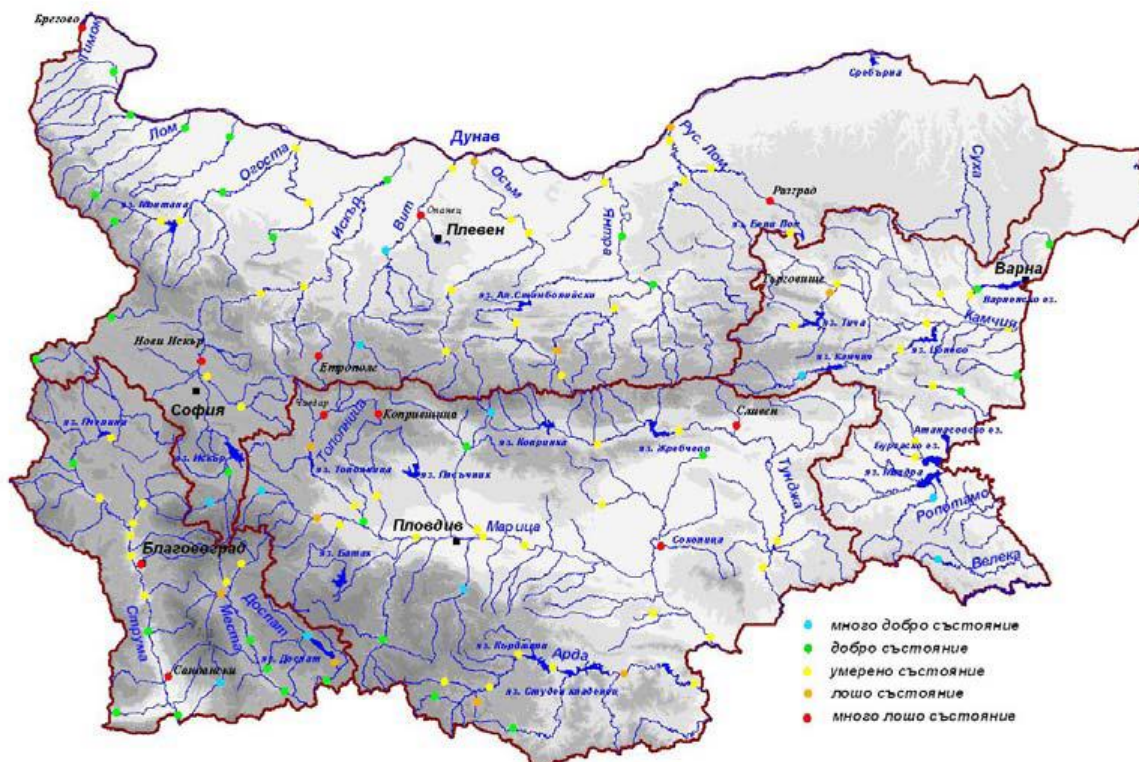

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг 2.1.3.8 Биологична оценка на речни типове по макрозообентос за 2011 г.

- **Води за питейно-битово водоснабдяване** (Източник МОСВ - Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор, 2012 г)

Замърсяванията на водните тела влияят на качеството на доставяната вода за питейно-битови нужди. Все още е нисък процентът на свързаното население към пречиствателни станции за питейни води (ПСПВ) - 44,7%, докато свързаното население с обществено водоснабдяване е 99% през 2009 г.

Независимо от изискването на националното законодателство за изграждане на пречиствателни съоръжения за всички водоизточници за питейно-битово водоснабдяване от повърхностни води, техният брой е недостатъчен. В Дунавския район са построени 15 ПСПВ с проектен средногодишен капацитет 580 189 хил. м³, от който през 2009 г. е използван само 43,9%. Има станции със значително по-ниска използваемост. Най-голям е броят на построените ПСПВ в Източнобеломорския район – 20 броя, но процентът на използваемост е най-нисък - 17,8%. Десет броя ПСПВ има в Западнобеломорския район, чиято използваемост на проектния капацитет също е ниска – 31,8%.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Общо за страната питейните пречиствателни станции са с 41,2% обща използваемост на проектния средногодишен капацитет, като не добре поддържаните съоръжения и прилаганите реагенти не винаги гарантират постоянни показатели за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Дори и при добре пречистени питейни води са възможни вторични замърсявания след ПСПВ, попадайки в замърсена водоразпределителна мрежа. Лошото техническо състояние и високата степен на амортизация на водопроводните системи за питейно-битово водоснабдяване в страната като цяло, честите аварии също са причина за немалка част от констатираните отклонения в качеството на питейната вода. Поради тази причина несъответствията по микробиологични показатели надвишават значително препоръката до 5% нестандартност годишно на Световната здравна организация в следните области през 2009 г.: Пазарджик – 11,34% (при 11,9% за 2008 г.), Ямбол - 9,23% (при 11,6% за 2008 г.), Монтана – 8,88% (при 7,81% за 2008 г.), Перник – 8,86% (при 5,87% за 2008 г.), Бургас – 8,14% (при 5,98% за 2008 г.), Враца – 7,16% (при 10,7% за 2008 г.), Кюстендил – 6,99% (под 5% за 2008 г.), Пловдив – 6,94% (под 5% за 2008 г.), Кърджали – 6,33% (при 5,22% за 2008 г.), Плевен – 5,27% (под 5% за 2008 г.) и Добрич – 5,26%. (под 5% за 2008 г.). Най-значително нарастване на процентите на нестандартните проби е регистрирано в област Кюстендил от 1,62% през 2008 г. на 6,99% през 2009 г., област Пловдив – от 3,06% на 6,94% и област Перник – от 5,87% на 8,86%.

По-често отклоненията по микробиологичните показатели са характерни за по-малките зони на водоснабдяване, чиито водоснабдителни системи подават вода за села и неголеми градове, за които няма изградени пречиствателни съоръжения, а дезинфекцията все още се извършва по остарял начин.

313 е броят на малките зони на водоснабдяване с несъответствие по показателя нитрати в питейните води, т.е. 13,5% от общия брой малки зони на водоснабдяване. Най-разпространени са отклоненията до и около два пъти над нормата за нитрати от 50 mg/l, но в някои водоизточници достигат и до 4-5 пъти над допустимото.

Минералните води в България имат различен състав и свойства, които обуславят и различни възможности за тяхното използване, което няма данни да създава риск за околната среда. Също така няма данни за инвестиционни намерения за ползване на водата за дейности, които представляват потенциален риск за замърсяване и увреждане на околната среда.

Риск за околната среда не са самите дейности и обекти, за които се използва минералната вода, а неусвояването на ресурса и свободното изливане на минералната вода, което може да доведе до топлинно замърсяване на пресни подземни и повърхностни води и засоляване на почвата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Изводи:

Водният потенциал на Р. България се формира от оттока на вътрешните реки, подземните води и част от водите на река Дунав. Средномногогодишният естествен воден отток на вътрешните реки е 20,7 млрд. куб. м

Пресните водни ресурси на България се оценяват на 106,7 млрд. m³ годишно, в т.ч. и река Дунав и се разпределят неравномерно на територията на страната.

Пресните водни ресурси на България са около 14 хил. m³/год. средно на човек, което поставя страната сред първите 10 европейски страни.

Основните потребители на вода са селското стопанство, **индустрията** и битовия сектор (домакинства и услуги).

2.1.4. Състояние на подземните води

А) Обща информация за подземните води

Факторите, които определят условията за формиране, динамиката и режима на подземните води са физико-географски: релеф, климат, хидрология и хидрография и геоложки: геоложки строеж, литоложки състав на скалите и тектонски структури.

Подземните води в България имат повсеместно разпространение и играят важна роля за формирането на околната среда.

За да се оцени ролята, мястото и значението на подземните води като воден ресурс и екологичен фактор, е необходимо те да бъдат разглеждани в зависимост от произхода им /инфилтрационен, седиментогенен, смесен/. Той определя техните физико-химични свойства и състав.

По произход, физико-химични свойства и цели, за които се използват подземните води в България се делят на три основни вида – пресни, минерални и високоминерализирани.

В зависимост от средата, в която се формират подземните води, те могат да се класифицират като грунтови (порови и пукнатинни), напорни и карстови.

Изхождайки от главните фактори, които предопределят разпространението, произхода, количеството, режима и динамиката на различните видове подземни води, България може да се раздели на три хидрогеоложки региона: Мизийски, Балканиден и Рило-Родопски. Те се разделят съответно на хидрогеоложки области, подобласти, райони и басейни /Антонов, Х., Д. Данчев. Подземни води в НРБ. София.1980/.

Хидрогеоложките характеристики на най-разпространените пресноводни ресурси с активен водообмен се предопределят от водообменните процеси между повърхностните водни обекти и водоносните хоризонти. В България се обобщават няколко типа восообмен:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Водообмен между повърхностни и пукнатинни подземни води. Такъв водообмен формират скалните комплекси (силикатни и варовити) с пукнатинните подземни води.
- Водообмен между повърхностни и карстови води. Този тип се формира в карстифицирани карбонатни скали, където се образуват подземни басейни с общо водно ниво.
- Водообмен между повърхностни и порови подземни води. Той се очертава във водоносните хоризонти на кватернерните и плиоценските седименти, където се формират ненапорни или напорни порови подземни води

В България са обособени 177 подземни водни тела, представляващи самостоятелни и значими части от пресни подземни води. От тях 50 тела са в Дунавския район, 40 тела - в Черноморския район, 48 тела - в Източнороманския район и 39 тела - в Западнороманския район за басейново управление на подземните води.

Б) Химично състояние на подземните води, количествено състояние и др.;

➤ Химично състояние на подземните води

В Р. България се осъществява мониторинг на подземните води. Изградени са пунктове за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води, пунктове за мониторинг на зони за защита на водите, както и пунктове за мониторинг на количественото състояние на подземните води – измерване на водно ниво в кладенци и на дебити на извори. Следи се състоянието на: активна реакция (рН), Електропроводимост, обща твърдост, перманганатна окисляемост, амониумови йони, нитрати, нитрити, сулфати, хлориди, фосфати, натрий, магнезий, цинк, живак, кадмий, мед, никел, олово, хром, желязо, манган, арсен, тетрахлоретилен и трихлоретилен и пестициди.

Динамиката на изменението на индикаторите за химично състояние на подземни води в България за периода 1997 – 2011 г е показана на **фигура 2.1.4.1** (източник МОСВ-Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда 2013)

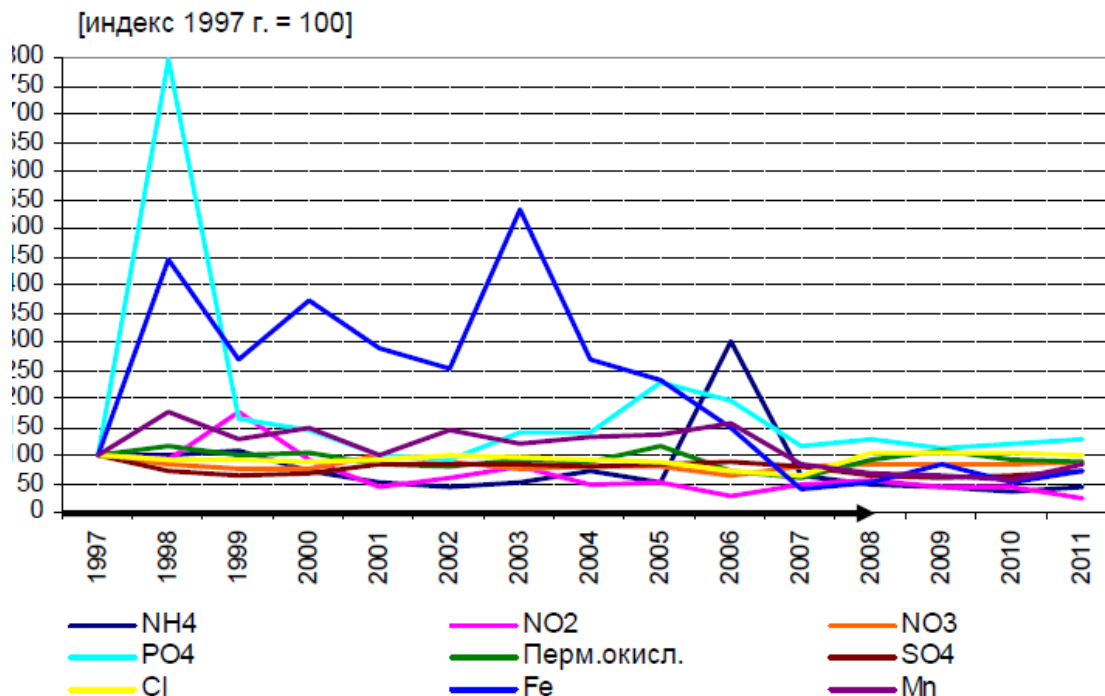
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг. 2.1.4.1 Динамика на изменението на индикаторите за химично състояние на подземни води в България за периода 1997 – 2011

Видно е, че основен замърсител на подземните води за страната са нитратите.

През 2011г. процента на пунктовете, в които се установяват наднормени стойности на средногодишните концентрации на нитрати е 13,27 % от общия брой пунктове за страната. Установените превишения са главно в пунктове привързани към най-плитките подземни води- кватернерни и неогенски отложения, както и в част от карстовите и пукнатинни подземни води, които са уязвими на замърсяване.

На **фигура 2.1.4.2** са показани подземните водни тела и мониторингови пунктове с показатели над стандартите за качество на подземните води през 2011 г.

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

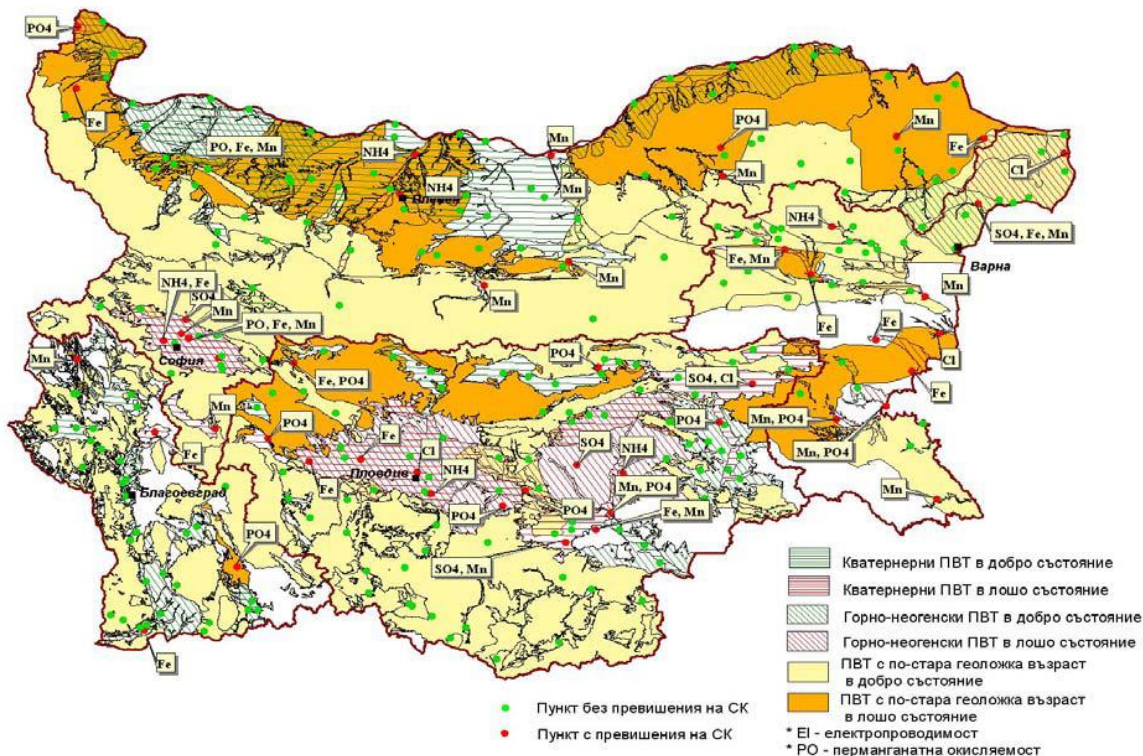
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг. 2.1.4.2 Подземни водни тела и мониторингови пунктове с показатели над стандартите за качество на подземните води през 2011 г.

В периода 1997 – 2011 г. се наблюдава постепенно подобряване на качеството на подземните води за по-голяма част от показателите. Намаляване на средните годишни концентрации показват общото желязо, амониевите йони, фосфатите и хлоридите, а липса на изразени тенденции се наблюдават при нитратите, нитритите, перманганатната окисляемост, мангана и сулфатите. Процентът на пунктовете с превишения на стандарта за качество (СК) през повечето години е под 10% или по-нисък. За показателите общо желязо и манган се наблюдава значително понижаване на процента пунктове с превишения на СК след 2005 г.

За периода 2001-2011 г. седем от деветте показатели за подземни води (амониеви, нитритни йони, перманганатна окисляемост, сулфати и хлориди, общо желязо и манган) показват понижаване. Спрямо 2010 г. се забелязва намаляване на средните концентрации за нитрити, перманганатна окисляемост и хлориди.

Трендовете на изменение на нитратното съдържание в подземни води за два четиригодишни периода 2004 – 2007 г. и 2008 – 2011 г. показват преобладаване на процента на силно повишаване на нитратното съдържание в разкритите подземни води,

а за водите от карстовите извори се наблюдава слабо понижение или липса на тенденция.

➤ **Количествено състояние на подземните води**

Количественото състояние на пресните подземните води (разполагаеми ресурси, разрешено водоземане и свободни ресурси), по данни на Басейновите дирекции за управление на водите, е отразено в **Таблица 2.1.4.1**.

Таблица 2.1.4.1 Количественото състояние на пресните подземните води към 2011г.

Басейнови дирекции за управление на водите	Разполагаеми ресурси от подземни води I/s	Разрешено водоземане I/s	Свободни ресурси I/s	Райони на територията на Басейновите дирекции
Дунавски район с център Плевен	74 770	20 486	54 284	Северозападен район; Северен централен район; Северозападна част на Североизточен район; Поречие на р. Искър от Югозападен район.
Черноморски район с център Варна	24 648	2 800	21 848	Североизточен район (без северозападната му част); Източна част на Югоизточен район.
Източнобеломорски район с център Пловдив	54 680	13 557	41 123	Южен централен район; Западна част на Югоизточен район.
Западнобеломорски район с център Благоевград	8 202	688	7 514	Югозападен район (без поречието на р. Искър)
Общо	162 300	37 531	124 769	

Индикатори за промяна в количественото състояние на подземните води са измерените нива в кладенци и дебити на извори.

През 2011 г. е установено голямо пространствено разнообразие и много добре изразена тенденция на спадане в изменението на водните ресурси. Тенденцията е регистрирана при 74 наблюдателни пункта – извори или в около 73% от случаите,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

представящи различни басейни с подземни води. Не е установена добре изразена тенденция на изменение в 2% от случаите.

Установено е голямо пространствено разнообразие на вариациите на водните нива в кладенците спрямо съответните месечни норми и средномногогодишните месечни стойности и много по-добре изразена тенденция на понижаване на нивата, регистрирана в 45 наблюдателни пункта или в 67% от наблюдаваните случаи.

През по-голямата част на годината, в 83% от наблюдаваните басейни с подземни води, средномесечните стойности на дебита са под съответните месечни норми с отклонения от 3 до 99%.

Изводи:

Подземните води в България имат повсеместно разпространение и играят важна роля за формирането на околната среда.

По произход, физико-химични свойства и цели, за които се използват подземните води в България се делят на три основни вида – пресни, минерални и високоминерализирани.

В България са обособени 177 подземни водни тела, представляващи самостоятелни и значими части от пресни подземни води.

2.1.5. Състояние на геоложката основа

Съвременният природногеографски облик на територията на България е плод на продължително и сложно развитие, началото на което е поставено в геоложкото минало. Елементите на природния комплекс: релеф—климат—води—почви—растителност—животни, са свързани с тенденциите в палеогеографското развитие на българските земи. Основният фактор в това развитие е морфо - тектонският, т. е. движенията на земната кора и свързаната с тях морфогенеза. Бързите или умерени промени в характера на тектонските движения са довеждали и до изменения във физикогеографските условия. В зоните, подложени на орогенни движения, в различно време са възниквали планински системи със силно разчленен релеф, а в районите с негативни движения на земната кора се е образувал плосък понижен релеф, зает от водни басейни, в които са се натрупвали различни по тип и състав утайки.

В геоложката история на България се отделят следните етапи с различна физикогеографска специфика: **предпалеозойски (докамбрийски), каледоно-херцински, алпийски и неотектонски**. Те обхващат сравнително дълги периоди от време, в течение на които физикогеографските условия са се изменяли. Особеностите на природногеографската обстановка през тези етапи са се отразили върху характера и разпространението на различни по възраст скални комплекси, установени в страната.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Територията на България попада в младата Алпийско – Хималайска нагъната област и Мизийската платформа. Ясно се различават: Мизийска плоча, Балканиди, Краищиди, Рило-Родопски масив и част от Сръбско-Македонския масив

Мизийската плоча, заемаща Дунавската равнина, има блокова структура. Тя е представена от два структурни комплекса:

- Долен, изграден от къснопалеозойски скали;
- Горен, изграден от раннопалеозойски, мезозойски и кайнозойски комплекси. В него са разкрити находища от нефт, газ, въглища, огнеупорни глини, каолин, гипс и манган.

Балканидите представляват сложна нагъната система, формирана от края на палеозоя до неогена. Отличават се с интензивни нагъвателни процеси, внедряване на плутонични тела, активна вулканична дейност, хоризонтални и вертикални движения на земната кора с голяма амплитуда. Към тях през различните геоложки периоди са били присъединявани части от съседни области. Балканидите, в частта им Западен Предбалкан и Западна Стара планина, са изградени от гънкови структури /така наречения юротипен релеф/, образувани предимно през палеогена. Състоят се от домезозойски и мезозойски скали. Със сложен геоложки строеж се отличават и Централният и Източен Предбалкан. В края на долната креда и през палеогена са били подложени на нагъване. В резултат, върху мезозойските седиментни скали са били навлечени от юг по-стари палеозойски гранитни маси /Ботеввръшки гранитен навлак/.

В Западно-Балканската и Източно-Балканската зони са открити находища от железни руди, мед, олово, цинк, както и на каменни въглища. В Средногорската зона – медни находища. В Странджа-Сакар залягат находища от железни, медни, оловни и цинкови руди.

Крайщенската област има сложен гънково-навлачен строеж. Изградена е от метаморфни и магмени скали. През палеогена земната кора е била разделена от разломи с направление СЗ - ЮИ. В резултат на това са се образували грабенови понижения, изпълнени с млади седиментни скали.

Рило-Родопският масив е изграден от система навлачни структури, съставени от магмени и метаморфни скали /гранити, гнайси, шисти, мрамори и др/ и оформени в края на ранната креда. След внедряване на гранитоидните плутонични тела в началото на палеогена той е бил подложен на разтягане и разломяване. Това води до образуване на понижения, изпълнени със седиментни и вулканогенни скали. Свързани са с оловно – цинкови находща, флюорит, полиметални руди и др.

Сакаро-Странджанската област се състои от няколко гънково-навлачни структури и е изградена от нагънати и метаморфозирани палеозойски, триаски и юрски магмени, вулканични и утаечни скали.

Сръбско-Македонският масив обхваща Малашевска планина, Огражден и Беласица. Изграден е от метаморфни скали и вместени в тях отделни гранитни или гранодиоритни тела. По-голямата част от пониженията са линейно ориентирани и ограничени с разломи. Те са добре изразени в съвременния релеф и се наричат линеаменти. Крайщидният линеамент е система от неоген-кватернерни грабенови понижения с посока север-северозапад и юг-югозапад. Добре изразени са линеаментите по долините на р.Струма и Места. Задбалканският линеамент представлява верига от млади грабени със субпаралелна посока на простиране. Те са разпространени на юг от Стара планина, в обхвата на Задбалканските котловини.

На **Фигура 2.1.5.1** са показани основните находища с полезни изкопаеми в Р България.

Фигура 2.1.5.1 Находища с полезни изкопаеми в Р България

А) Инженерногеоложко райониране на страната

Инженерногеоложките условия отразяват онази част от геоложката обстановка, която има значение за проектирането, строителството и експлоатацията на инженерните съоръжения. Оценката на инженерногеоложките условия намира графичен израз в инженерногеоложките карти и се базира на информация за:

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- строежа на геоложката основа (стратиграфска принадлежност, генезис, литоложки състав, условия на залегане и тектонски особености);
- хидрогеоложките условия;
- геодинамичните процеси;
- физичните и химични особености на литоложките разновидности и строителния опит от фундирането в тях.

При инженерногеоложкото картиране особено значение имат кватернерните седименти, тъй като предимно в тях се извършва строителството. Изучаването на кватернерните отложения обаче е затруднено от техните специфични особености, каквито са голямото разнообразие на генетични видове, тясната зависимост на строежа от релефа, бързата фашиална изменчивост, различното инженерногеолошко поведение, а от тук и разнообразните условия за строителство.

Строителството, от друга страна, е в основата на повишаване конкурентоспособността на българската икономика.

Територията на Р България е поделена на 5 инженерногеоложки района и 12 инженерногеоложки области. При тяхното разграничаване са взети под внимание тектонските, геоморфоложките и литоложките особености на страната.

На **фигура 2.1.5.2** са показани инженерногеоложки региони и области в Р. България, както и по-важните за строителството физико-геоложки и инженерно-геоложки явления.

Инвестираме във вашето бъдеще

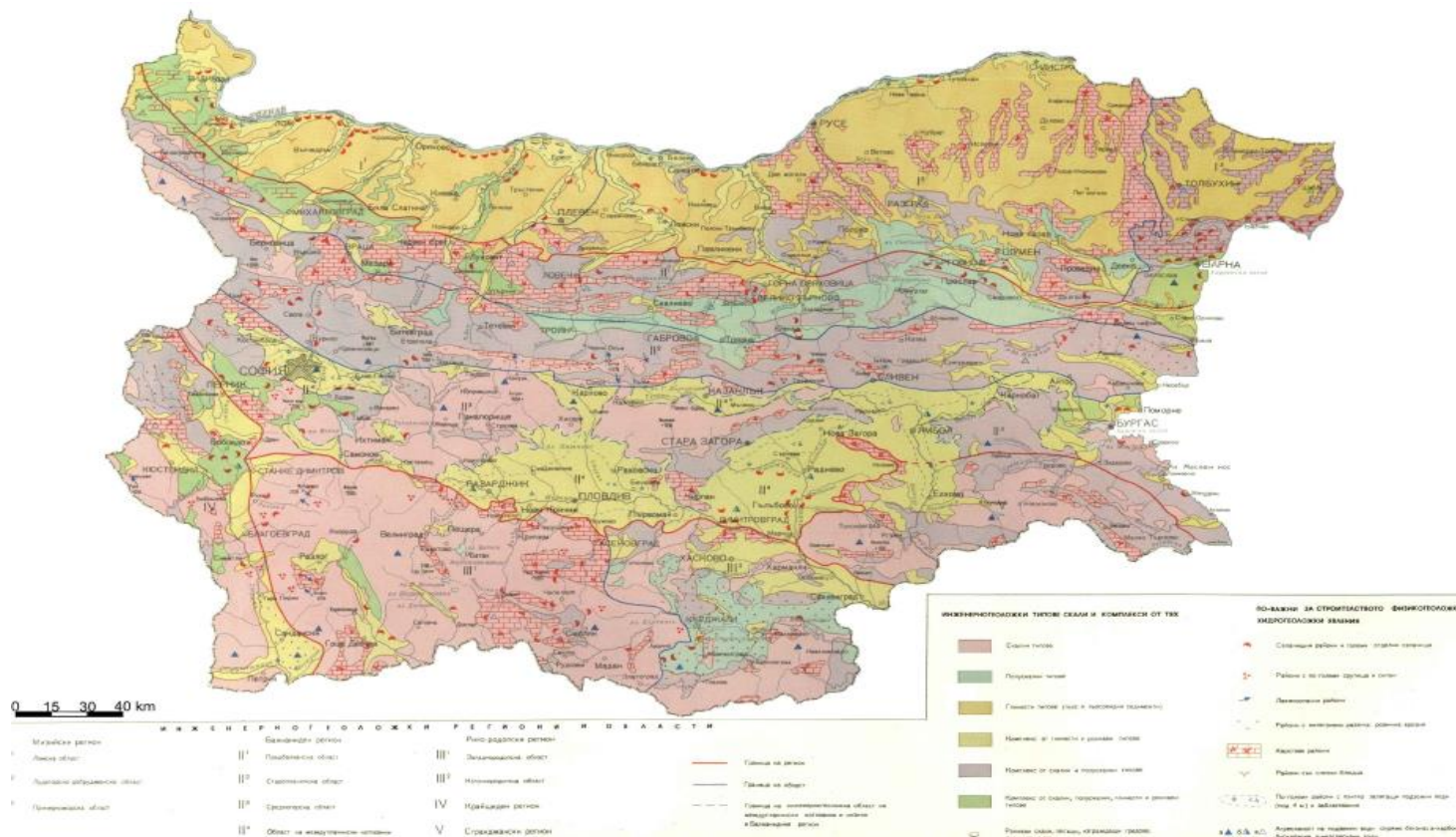
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.5.2 Инженерно-геоложки региони и области

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Б) Основни геоложки явления, имащи отношение към предвижданията на програмата.

Територията на България, със сложен тектонски строеж, разнообразни геоложки формации и разчленен релеф, е арена на развитие на разрушителни процеси. Те са изучавани в различна степен, като карта с обобщение на геоложката опасност е направена от колектив с редактор Илия Илиев – Бручев (**Фигура 2.1.5.3**).

Фигура 2.1.5.3 Карта на геоложките опасности в България, по И. Бручев и колектив

Територията на България се отличава с разнообразни геоморфоложки и геоложки условия и високоенергиен релеф. Поради това нивото на природния риск е по-високо в сравнение с повечето от европейските страни.

Съгласно геотехническата терминология под свлачище се схваща преместването на земни (скални) маси по склоновете под действие на собственото им тегло и други външни сили. Възникване или активизиране на свлачища е възможно при съчетаването на подходящи условия с действието на определени фактори (процеси). Условия за възникване на свлачищата са наклоненият терен, наличието на слаби земни пластове

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

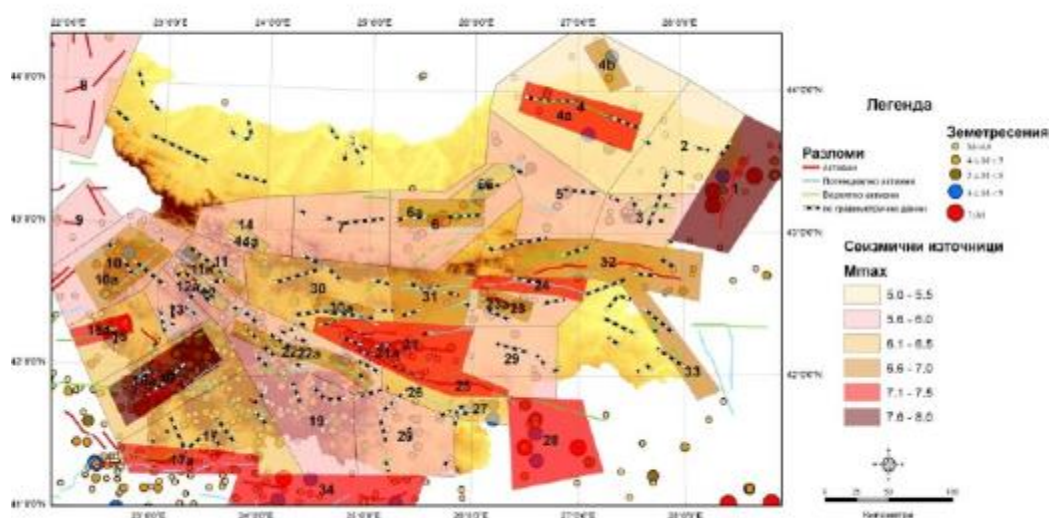

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

или прослойки в геоложкия разрез, плитките подземни води. Активизиращите фактори са колебанията в нивата на подземните води, промяната в геометрията на склоновете вследствие на ерозионни и абразионни процеси или техногенни въздействия, проливните дъждове, колебанията на нивата на повърхностни водоеми, съвременните тектонски движения.

Свлачищният проблем допълнително се усложнява от високата реализирана и прогнозна земетръсност на територията на страната (фигура 2.1.5.4).

Карта на сеизмичните източници

Фигура 2.1.5.4 Карта на сеизмичните източници в България

За броя на активните свлачища в България се цитират най-различни цифри – от 1000 до 10000.

Свлачищата в България са обособени в няколко свлачищни района. Най-голям от тях е Черноморският свлачищен район. Особено впечатляващи са свлачищата по Северното Черноморско крайбрежие, чиито размери са от порядъка на няколко километра, а дълбочините на хлъзгателните повърхнини достигат до 280-300 m. В южно направление свлачищната опасност намалява, но въпреки това остава по-висока от средната за страната. Основни фактори за възникване на свлачищата в района са морската абразия, повишаването на нивата на подземните води в урбанизираните зони и сеизмичните прояви в Шабленската земетръсна зона.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Втори по големина е Дунавския свлачищен район. Свлачищата са привързани към високия Дунавски бряг. Основен фактор за възникването и периодичната им активизация е речната ерозия.

С висока съвременна активност е Предбалканският свлачищен район. Той е развит в субпаралелна ивица между Етрополе и Търговище. Особена опасност представляват свлачищата в районите на Троян, Сеивлиево, Велико Търново, Стражица, Антоново и Търговище. Основен активизиращ фактор е повишаването на нивата на подземните води, речната ерозия и техногенните въздействия

Свлачищният район на Подбалканските котловинни полета включва районите на Златица-Пирдоп, Казанлък и Сливен. Свлачищата са локализиращи в оградните склонове на котловините. Основни фактори са подземните води и техногенната дейност.

Софийският свлачищен район е развит предимно по периферията на котловината (Банкя, Иваняне, Горна Баня, Княжево, Бояна, Драгалевци, Симеоново, Бистрица, Панчарево, Кокаляне, Лозен, Гниляне, Нови Искър, Драговищица, Божурище), но не са рядкост и свлачищата в централната ѝ част (Лозенец, Западен парк, Земляне, Въртопо).

Югозападният свлачищен район включва райони от Пернишка, Кюстендилска и Благоевградска област. Свлачищата са развити по оградните склонове на неогенските басейни (Пернишки, Бобовдолски, Благоевградски, Симитлийски).

Родопският свлачищен район е най-екзотичен, но сравнително слабо проучен. Впечатляващи са свлачищата в Смолян, Кричим, Генерал Гешево. Има сериозни основания да се счита, че големите свлачища са резултат от съвременни орогенни процеси.

Изводи:

Територията на България попада в младата Алпийско – Хималайска нагъната област и Мизийската платформа.

Територията на Р България е поделена на 5 инженерногеоложки района и 12 инженерногеоложки области.

Свлачищата в България са обособени в няколко свлачищни района. Най-голям от тях е Черноморският свлачищен район.

2.1.6. Състояние на почвите и земеползването

Агроекологично райониране на България

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка. Формирането и разпространението на отделните почви се определя изключително от спецификата на физикогеографските условия и сложните съчетания

105

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

между тях. В България прониква влиянието на четирите големи почвени провинции, характерни за Европа: Степната и лесостепната източноевропейска, Средиземноморската южноевропейска, Горско-атлантическата западноевропейска с нейната планинска разновидност и влажната субтропична Черноморска провинция. Съобразно с комплексния геобиологичен принцип и съображенията за взаимопроникването на големите почвени провинции на територията на България се очертават три обширни почвени зони.

Севернобългарска лесостепна зона обхваща Дунавската равнина и Предбалкана на височина 650-750 m. В тази зона от север на юг се изменят климатът, растителността, почвообразуващите скали, релефът и др. Закономерно се сменят Черноземите (Chernozems, WRSSR, 2006, Теохаров, 2004) със Сивокафявите горски почви (Luvisols, WRSSR, 2006). В пояса 600-700 m е преходът от Сивокафявите към Кафявите планинско-горски почви (Cambisols).

Южнобългарската ксеротермална зона обхваща територията на Южна България до 750-850 m височина. Тя се отличава с много разнообразен релеф и растителност. Основните видове почви в зоната са Канелени горски почви (Luvisols), част от които повърхностно се преовлажняват през определени сезони на годината.

Планинската зона - обхваща планините над 700-800 m височина, които са покрити с широколистни и иглолистни гори и обширни пасища и ливади с различни вариации и съчетания на планински климат. В тази зона преобладават Кафявите планинско-горски почви и Планинско-ливадните почви (Umbrisols) от алпийската част на планините. Широко разпространение в страната имат примитивните почви (Leptosols и Regosols), (Бояджиев, Т., Теохаров, М., 2005).

Българските учени и специалисти почвоведи извършиха през последните 50 години огромна работа по инвентаризацията на поземлените ресурси. В резултат на едромасщабните почвени проучвания се разполага с почвена карта в М 1:400 000, 100% от територията на страната са картирани в М 1:25 000 и около 40 мил. декара - в М:10 000 със морфологична, физична и химична характеристика на почвите. Именно тази информация беше предпоставка за разработване на методика за оценка на земите, която е създадена въз основа на резултатите от едромасщабните почвени проучвания.

Влиянието на релефа се отчита отчасти в генетичната почвена класификация, но до известна степен и чрез коефициентите за ерозия. Тяхната величина варира, от една страна, в зависимост от степента на ерозия или акумулация (в подножията на склоновете) на почвите, и от друга страна - те са групирани в 4 групи според еродабилността (податливостта на почвата към ерозионни процеси) и съответно пригодността на почвите за селскостопанско използване. Ерозионните процеси са най-сериозния фактор за деградацията на почвите, водещ до опустиняване. Други деградационни процеси, които причиняват неблагоприятни свойства на почвите и намаляват или унищожават продуктивните възможности на почвите са каменистост,

106

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

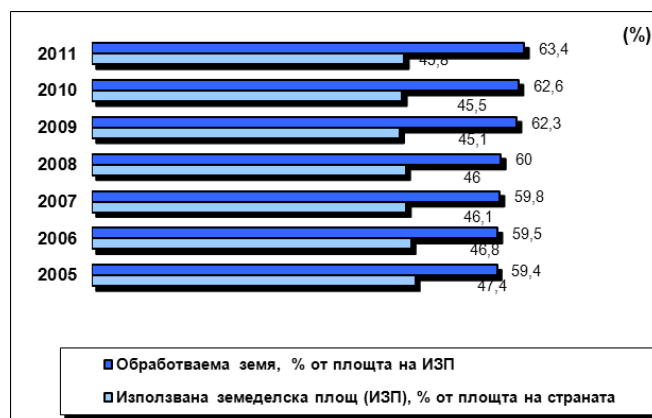
заблстяване, временно повърхностно преовлажняване, вкисляване и засоляване и. Последните две водят до сериозни предпоставки за опустиняване и са взети под внимание (Кабакчиев, Ив., М. Йолевски, В. Кръстева, П. Божинова 1986) при оценката като се коригират чрез коефициенти.

Практическата реализация на производството в земеделието изисква конкретни, диференцирани подходи при комплексното решаване на териториалните проблеми и преди всичко използването на всестранна информация за природните условия на различните територии, т.е. най-пълна агроекологична оценка на екологичните условия. Детайлното агроекологично райониране е съществена предпоставка за интензивно и рационално използване на природните ресурси, както и задълбочена специализация на селскостопанското производство.

Въз основа на обширната информация за почвите, климата, геоморфологията и растителността (вкл. земеделските култури) са обособени 50 агроекологични района, от които 40 обхващат земеделския фонд, а 10 - горския. Всички агроекологични райони са обособени в 7 групи райони, които в голяма степен съответствуват на главните почвено-географски и почвено-климатични зони и подзони в страната. През 1982 година е издадена карта на агроекологичните райони.

Структура и ползване на земята

В периода (2005-2011г.) структурата на ползването на земята в България е променлива. През 2011г. използваната земеделска площ (ИЗП 1) е 45,8% от територията на страната и спрямо 2010г. се увеличава с 0,3%. Необработваемите земи (2), заемащи 3,6% от територията на страната, представляват 7,3% от площите със селскостопанско предназначение. Част от тях се включват в ИЗП през 2011г. и намаляват с 9,6% спрямо предходната година. През 2011г. площта на земите със селскостопанско предназначение (ПССП 3) е 5 486 572 ha, което представлява приблизително 50% от територията на страната (фиг. 2.1.6.1).

Фиг. 2.1.6.1 Заетост на земеделската земя, %

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Състояние на почвените ресурси

Почвата като компонент на околната среда е незаменим органичен и практически невъзобновим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване. Най-разпространените форми на увреждане на почвите са химическото замърсяване с тежки метали, различни форми на деградационни процеси като ерозия, киселяване и засоляване.

Почвите в страната са в добро екологично състояние, както по отношение на запасеност с биогенни елементи/ органично вещество, така и по отношение замърсяване с тежки метали и металоиди. Няма регистрирани почвени замърсявания с устойчиви органични замърсители. Оценката се извършва в рамките на Националната мрежа за почвен мониторинг, въз основа на равномерна мрежа 16x16 km, в която се извършват проучвания в 397 пункта, чрез анализ и оценка за съдържанието на трите биогенни елемента: азот, органичен въглерод и фосфор. Пунктовете са разположени в земеделски земи. При избора на точното им местоположение се спазват изискванията за отстояние от пресечна точка на не повече от 2 km и за почвено различие и начин на ползване, който да съответства на съответната пропорция на национално ниво. Пробовземането в пълната мрежа се извършва на всеки 5 години, а през останалите години се пробонабират 25% от пунктовете.

Запасеност с биогенни елементи

През 2011г. са извършени общо 2196 броя анализи от 122 пункта. Оценката на данните за биогенните елементи е извършена чрез статистическа обработка на всички налични данни от две дълбочини за 397 пункта за периода 2005-2011г.

На **фиг. 2.1.6.2** е представено разпределението на пунктовете по степени на запасеност с биогенни елементи за 2011г. в петстепенната скала при обследваните пунктове в обработваеми и необработваеми земи.

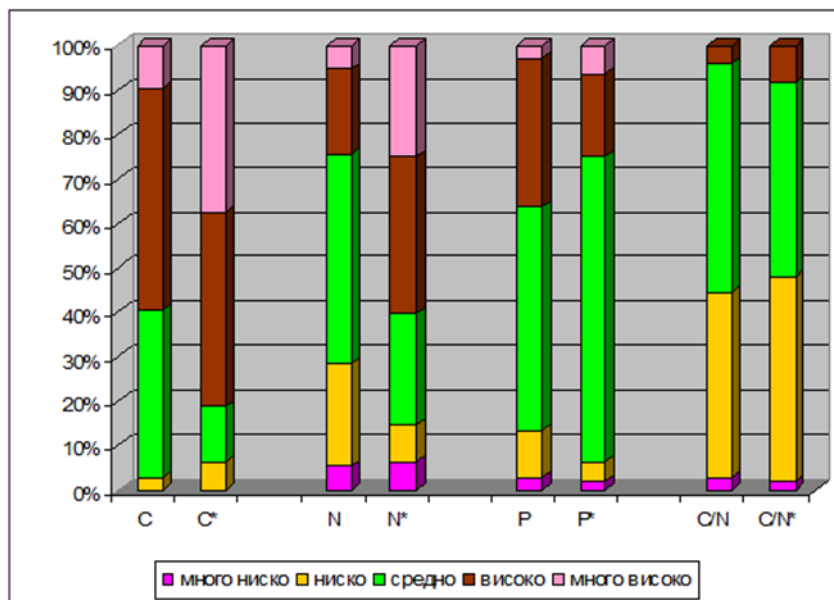
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг. 2.1.6.2 Разпределение на пунктовете по степени на запасеност с биогенни елементи за 2011г.

Резултатите за 2011г. показват сравнително добра запасеност с биогенни елементи. Стойностите и при трите наблюдавани показателя са над средните за страната, а съотношението C/N показва благоприятни условия за разграждане/минерализиране на органичното вещество.

В обработваемите земи преобладават пунктовете с високо съдържание на органичен въглерод (50%), средна запасеност с азот (47%) и фосфор (50%), докато в постоянно затревените площи преобладават пунктове, в които органичният въглерод и азот са с високо съдържание, а фосфорът се характеризира със средни стойности, подобно на тенденциите през 2010г.

Различните форми на усвояване на тези елементи е възможно само при наличие на вода, т.е. нивото на овлажнение на почвите играе определяща роля за усвояването на биогенните елементи. Единствено водноразтворимите форми на тези елементи могат да се усвоят от растенията.

Пространственото разпределение на водните запаси в еднометровия почвен слой в началото и края на вегетационния сезон на 2010 и 2011г. дава представа за районите със силно изразен дефицит на почвена влага. През 2011г. в началото на вегетационния период има недостиг на вода в почвата в цяла Северна България; долината на р. Струма и Централна Южна България. В края на вегетационния период критични стойности на

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

водните запаси има отново в Северна България, по долината на р. Струма и в крайните югоизточни райони на страната. Добри и много добри са били водните запаси в Югоизточна България – в началото на вегетационния период и в Централна Южна България – в края на вегетацията.

Съгласно методиката, по която се определят водните запаси в почвите, измерванията се провеждат на три постоянни дати 7, 17 и 27 число на всеки месец от топлата част на годината от месец март до месец октомври вкл. Датата 7 март се счита за началото на вегетационния период в страната и се определя от трайния преход на средните денонощни температури над 10°C. Средните за страната отклонения във влагосъдържанието на почвите (изразено в %) по слоеве 20, 50 и 100 cm през вегетационния период на 2011г. спрямо същия период на 2010г. е както следва:

1. В началото на вегетационния период: 20 cm = -3%; 50 cm = -3%, 100 cm = 0%;
2. В средата на вегетационния период: 20 cm = -14%; 50 cm = -12%, 100 cm = -7%;
3. В края на вегетационния период: 20 cm = 5%; 50 cm = 9%, 100 cm = 9%.

Състоянието на овлажнение на почвите в еднометровия почвен слой в началото и в края на вегетационния период през 2010 и 2011г. е представено на **фиг. 2.1.6.3** до **фиг. 2.1.6.6**. Недостатъчното влагосъдържание в началото на вегетацията свидетелства за по-топли и безвалежни зими, а недостигът на влага в края на периода се обяснява както с повишения разход от растенията и изпарение през лятото, така и с разширяване на валежния минимум от м. август и през септември. Причината за недостатъчното съдържание на вода в почвата през есента може да се обясни с относително високите средноденонощни (до 17,8 °C) и максимални (до 31,3°C) температури.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

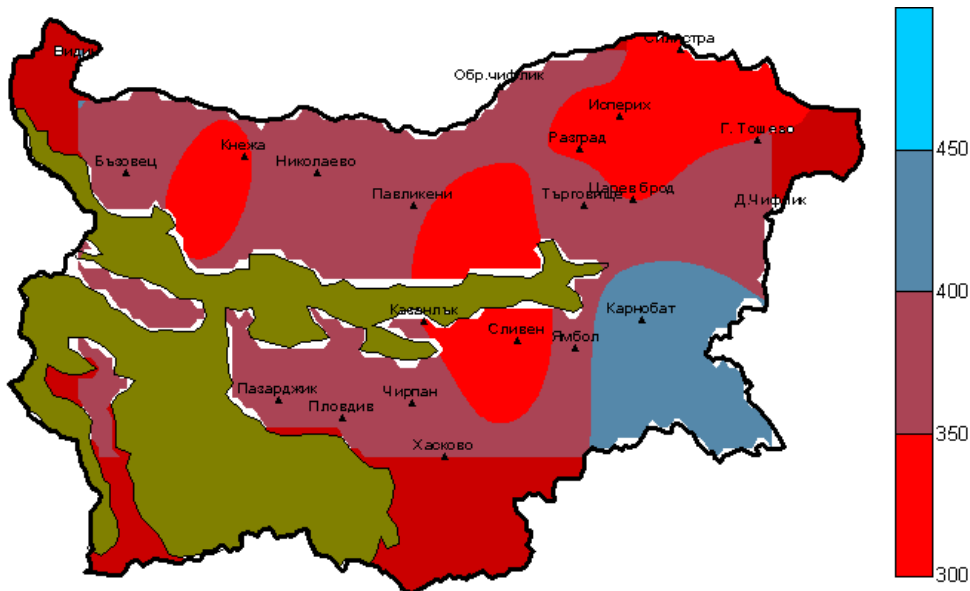

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

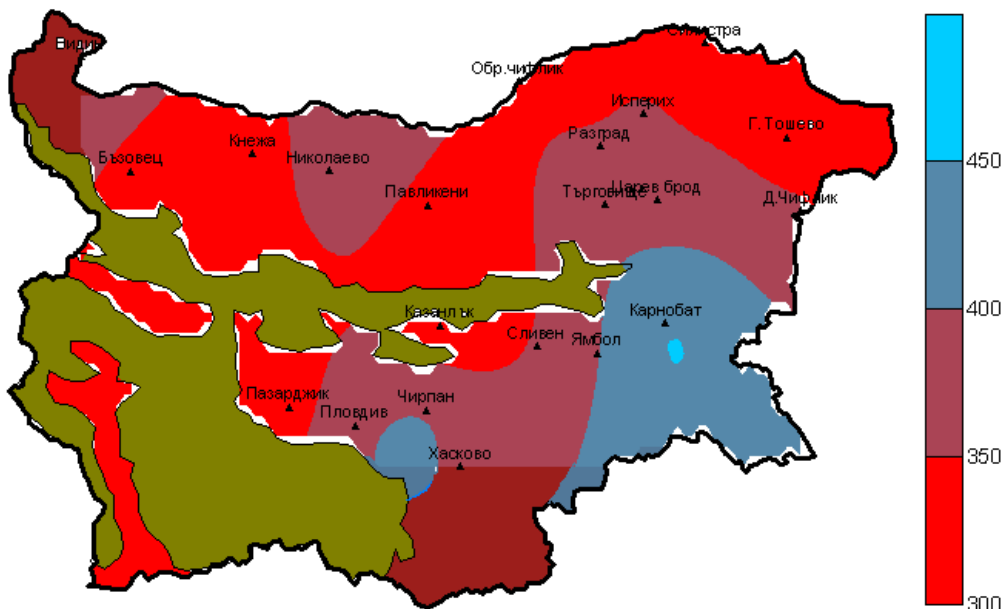
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.6.3. Пространствено разпределение на водните запаси в почвите в слоя до 1 метър – в началото на вегетационния период – 2010г.

Фигура 2.1.6.4 Пространствено разпределение на водните запаси в почвите в слоя до 1 метър – в началото на вегетационния период – 2011г.

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

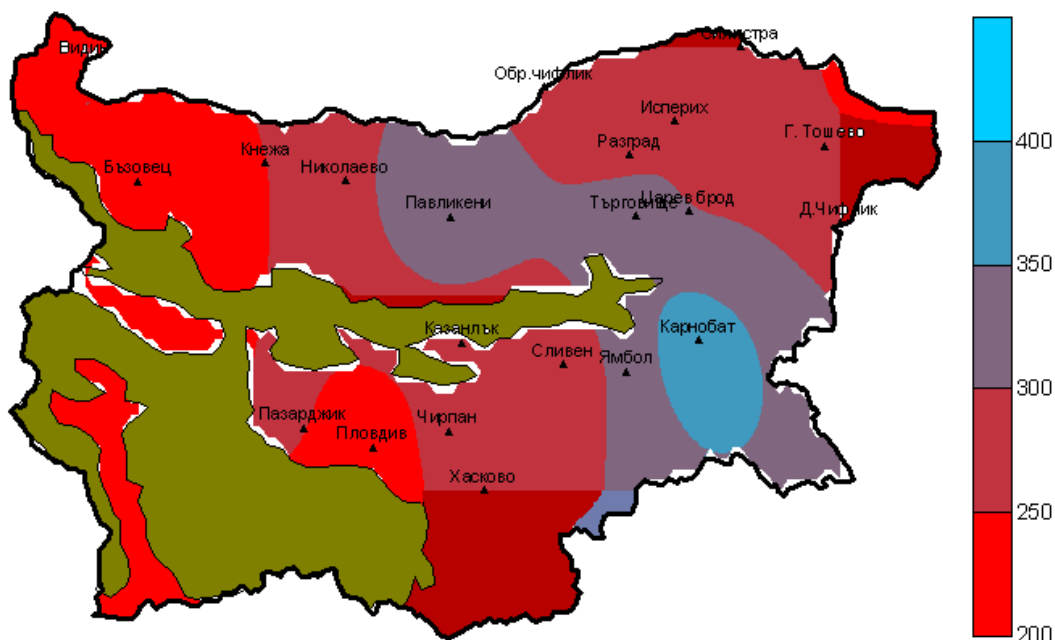
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

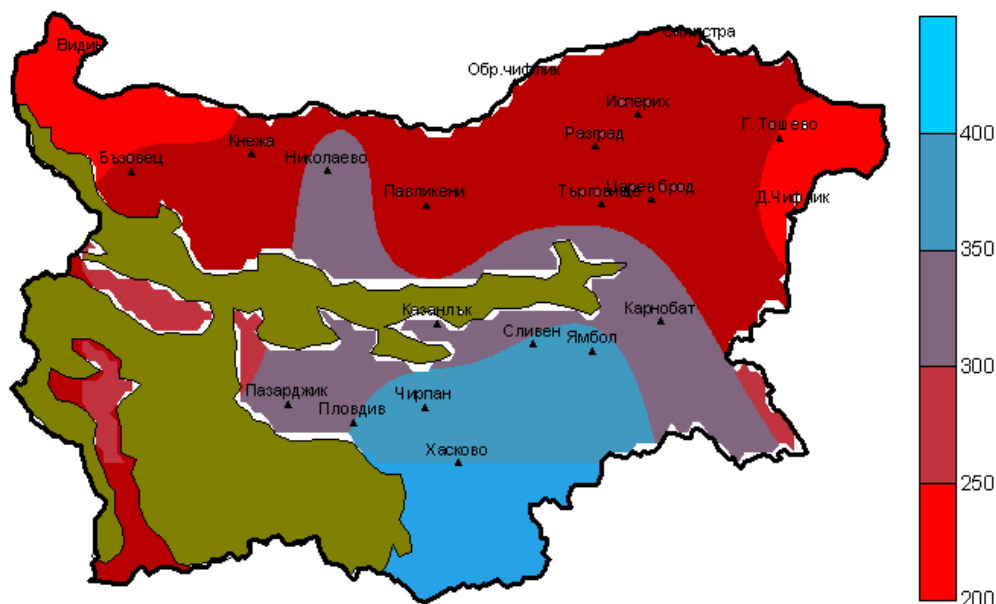
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.6.5 Пространствено разпределение на водните запаси в почвите в слоя до 1 метър – в края на вегетационния период – 2010г.

Фигура 2.1.6.6 Пространствено разпределение на водните запаси в почвите в слоя до 1 метър – в края на вегетационния период – 2011г.

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Замърсяване на почвите

За оценка на замърсяването на почвите с тежки метали през 2011г. са извършени анализи на 732 взети почвени проби, набрани от 122 пункта от базовата мрежа. Резултатите показват, че броят на пунктове с концентрации на тежки метали над максимално допустимите концентрации (МДК) (съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите) в повърхностния слой е 4 за съдържание на арсен в земеделски земи. В постоянно затревените площи замърсяването е основно от никел (5 пункта) и олово (3 пункта). Общият процент на пунктовете с установени превишения на МДК е 6,55% от общия брой опробвани пунктове, като 3,53% се падат в обработваемите земеделски земи и 3,02% - в необработваемите земи (пасища и ливади). Концентрациите на замърсителите превишават от 1,03 до 4,45 пъти максималната концентрация в почвата при обработваемите и от 1,02 до 3,1 пъти МДК в необработваемите земи. В някои пунктове са регистрирани превишения на МДК на повече от един елемент.

Замърсяванията са в областите Смолян, което се дължи на добивната индустрия и на естественото замърсяване, поради плитките залежи; Пазарджик, София – резултат от работата на комбинат Кремиковци; Враца, Видин, Плевен, Кърджали – замърсител с тежки метали е Оловноцинковият комбинат (ОЦК) и Хасково.

Данните за измерените съдържания на тежки метали и металоиди в обработваеми земи и в пасища и ливади за периода 2005-2011г. сочат, че почвите в страната са в добро екологично състояние по отношение на замърсяването с тежки метали и металоиди. Няма данни за замърсяване с живак.

По отношение на устойчивите органични замърсители за 2011г. са извършени 3660 броя анализи от 122 броя пункта от базовата мрежа. Определени са концентрациите на РАН 16, РСВ-6 и хлороганични пестициди в почвените проби. Стойностите са оценени съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, в сила от 12.08.2008г.

През 2011г. не са отчетени замърсявания на почвите с устойчиви органични замърсители, което се дължи основно на въведените изисквания в българското земеделие през последните години с намалена употреба на ПРЗ и торове, изключение прави само един пункт, резултат от замърсяване в миналото. Измерените съдържания в периода 2005-2011г. са в пъти по-ниски от максимално допустимите концентрации. Полихлорирани бифенили са под границата на откриване, а 98,9% от полиароматните въглеводороди са под МДК.

Ерозия на почвите

Ерозията представлява процес на разрушаване, при който се нарушава целостта и се изменят физикохимичните свойства на горните слоеве на почви и други повърхности. Ерозията обикновено е съпроводена с пренасяне на частици. Възниква

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

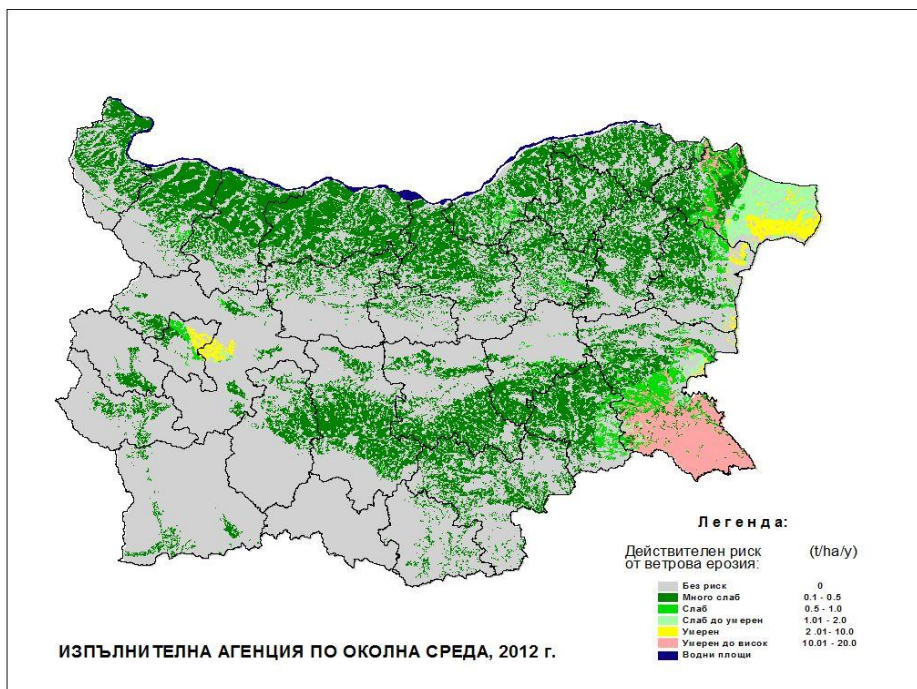
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

вследствие въздействието на ветрове, вода, температурни, геоложки, антропогенни и др. фактори. Около 60% от територията на страната е засегната в различна степен от ерозионни процеси. Най- широко разпространени са ветровата ерозия, характерна при големи и открити равнини и водната (водоплощна) ерозия, която е характерна за планински и хълмисти условия.

Ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини – предимно обезлесени. През 2011г. ветровата ерозия запазва относително постоянна площ на разпространение 34,4% (3 820 589 ha) от обработваемите земи в страната са в риск от ветрова ерозия – в различна степен със средногодишен интензитет 0,6 t/ha/y. През 2011г. не се наблюдават площи с много висок и висок риск от ерозия, което се дължи на специфичната атмосферна циркулация (ерозионност на вятъра) през годината и на подобрения контрол на почвената ерозия в страната. Засегнатите площи с умерен до висок ерозионен риск са 108 571ha, с умерен – 154 081ha, а със слаб – 3 554 163 ha. Нивите в областите Добрич, Плевен, Бургас и Велико Търново са с най-висок риск от ветрова ерозия. Загубите на почва са най-големи в областите: Добрич, Монтана и Велико Търново, следват Бургас, Варна, Ямбол, София и Силистра. През последните шест години (2005-2011г.) се наблюдава слаба тенденция към ограничаване на ветровата ерозия, както по отношение на площното ѝ разпространение, така и по отношение на средногодишните почвени загуби.

Фигура 2.1.6.7 Действителен риск от ветрова ерозия по област

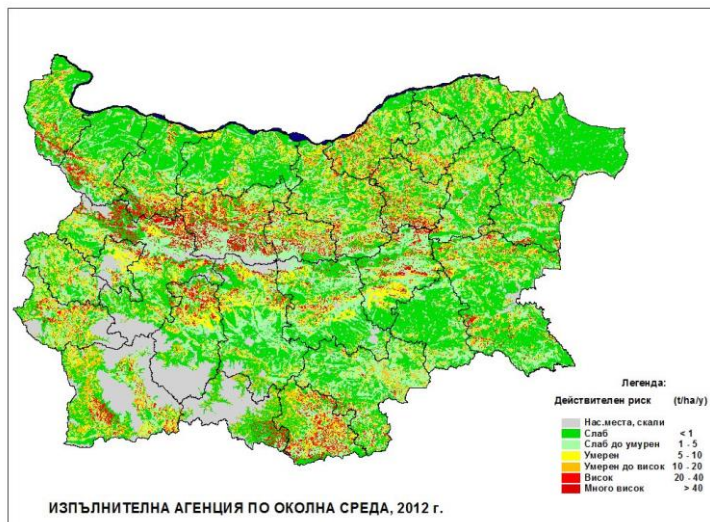
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.6.8 Действителен риск от водоплощна ерозия по области

През 2011г. общата площ на земеделски земи, които са засегнати от водоплощна ерозия е 6 115 630 ha със средногодишен интензитет 7,36 t/ha. Оценката на средногодишната ерозия през годината е 54 млн тона като се проявява в различна степен и интензитет. Средногодишният интензитет на водоплощната ерозия за земите със земеделско предназначение варира в зависимост от начините на земеползване от 6 t/ha/y при пасищата, 7 t/ha/y при нивите до 20 t/ha/y при трайните насаждения. Увеличават се площите със слаб и висок ерозионен риск (съответно с 18 000 ha и 9 920 ha), докато тези със среден ерозионен риск намаляват с 27 680 ha.

С най-висок риск от проява на водоплощна ерозия на почвата са земеделските земи в областите: Ловеч, Кърджали, Габрово и Търговище със среден прогнозен интензитет от 12 до 16 t/ha/y са, следвани от Софийска област и Благоевград (от 10 до 12 t/ha/y); Пазарджик, Сливен, Перник, Враца, Велико Търново, Разград, София-град, Русе и Бургас (7-12 t/ha/y);

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

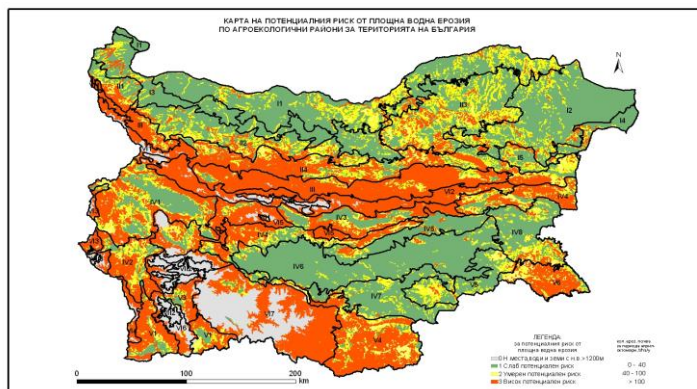

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Според данни от последните лесоустройствени проекти общата класифицирана площ по степен на засегнати от ерозия площи в горските територии е около 292 000 ha. Най-много са ерозираните площи в Регионалните управления на горите: Благоевград, Кърджали, Кюстендил, София, Смолян.

Фигура 2.1.6.9 Потенциален риск от водоплощна ерозия по агроекологични райони

Вкисляване на почвите

Едностранчивото торене с азотни торове е основен фактор за вкисляването на почвите в България. Вкисляването се съпътства от промяна в подвижността и достъпността на редица почвени елементи, които оказват пряко и косвено влияние върху системата почва-растение-човек.

Степента на наситеност с бази (V3%) в пунктовете за мониторинг е относително висока, което изисква прилагане на мелиоративни дейности и добри земеделски практики, съобразени с конкретните почвени условия.

Делът на почвите с кисела реакция заема приблизително 11% от обработваемата площ. От тях 500 000 ha земеделски земи са с киселинност, токсична за повечето земеделски култури.

Инвестираме във вашето бъдеще

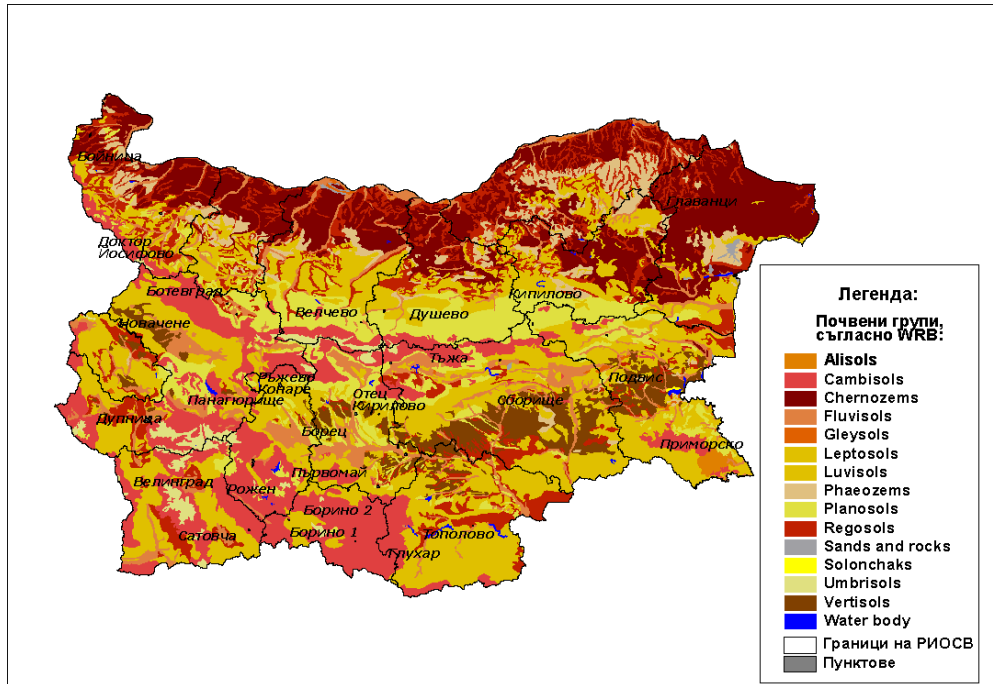
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.6.10 Вкисляване на почвите в България, 2009г.

Засоляване на почвите

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Уплътняване на почвите

Това е процес, който засяга главно земеделските земи. Уплътняването на почвите е резултат от тяхната неправилната обработка, т.е. използване на тежки селскостопански машини при висока влажност на почвите. Поради спецификата на земеделието в България, на този етап е трудно да се представят данни за обхвата на този процес за страната.

Почвено запечатване

През последните години почвеното запечатване се оценява като глобална заплаха за унищожаване на почвите. Това са почви, използвани и трайно застроени за селищно изграждане, промишлено и инфраструктурно строителство, търговски и транспортни участъци, пътна и железопътна мрежа и др. За България процентът на трайно застроените площи представлява около 5 % от общата територия. Темпът на нарастване на почвеното запечатване е по-слаб, но в същото време общата численост на населението намалява. Процесът е по-силно изразен за крайбрежните райони и курортните селища, където строителството бележи най-висок ръст.

Свлачища и абразионни процеси

Свлачищата се дължат на природни и техногенни фактори. Това са геолого-тектонски характеристики на района, движение по разломи, земетресения, колебания на нивата на подземни води, интензивни валежи, ерозия, както и на динамични въздействия в резултат от човешка дейност: извърване на дълбоки изкопки, прокарване на пътища, добив на полезни изкопаеми, претоварване на горната част на свлачищата от насипи и ново строителство. Проявата на свлачищна активност е предимно през пролетния сезон, след снеготопене и след интензивни валежи. За периода 2005-2010г. се наблюдава тенденция към увеличаване на свлачищните процеси. За периода 2000-2010г. в страната са регистрирани 1 625 свлачища с обща площ 20 692 ha. През 2010г. са регистрирани 68 новопроаявени свлачища с обща площ около 170 ha. Свлачищата са регистрирани в райони, в които не са извършвани проектно-проучвателни работи и съответно не са изпълнявани укрепителни мероприятия.

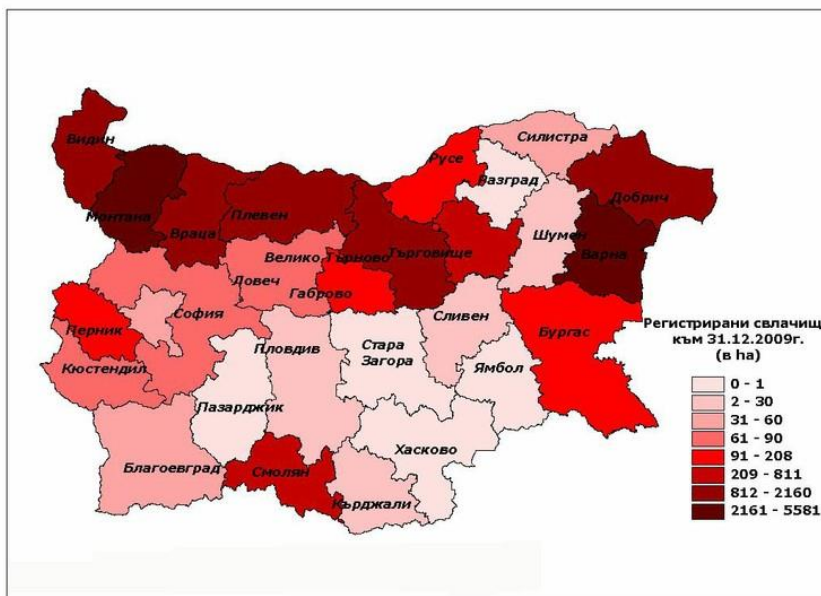
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.6.12 Разпределение на площите, засегнати от свлачищни процеси

Локално замърсяване на почвите

От локалните източници, представляващи заплаха за състоянието на почвите са извършени наблюдения по отношение на складовете, съхраняващи забранени продукти за растителна защита. Складовете с негодни за употреба пестициди са обект на ежегодна инвентаризация от ИАОС/МОСВ, НСРЗ/МЗХ и МВР/ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“. Съгласно общоприетата на национално ниво класификация тези места се делят на 3 вида – централни общински складове, складове за негодни за употреба пестициди и ББ кубове. Във връзка с наличието на складове със залежали и/или забранени продукти на растителна защита, допълнително се обследват райони/ площадки в близост до тях – места, в които се очаква замърсяване на прилежащите терени, вследствие на течащи покриви, разградени постройки и излагане на продуктите на атмосферни влияния.

Към 31 декември 2011г. на територията на страната са регистрирани 292 склада за забранени и негодни за употреба пестициди, 1939 броя ББ кубове и 74 централизирани и небезопасени склада, съхраняващи излезли от употреба продукти за растителна защита.

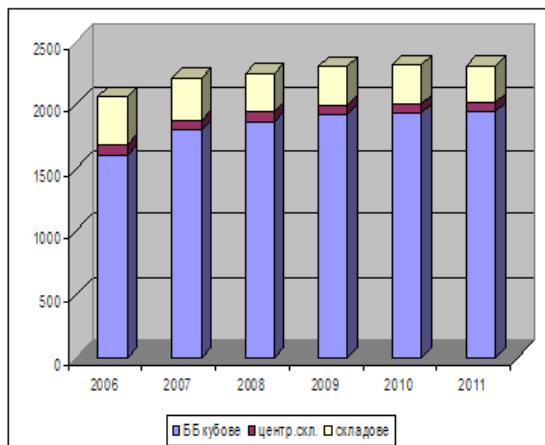
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

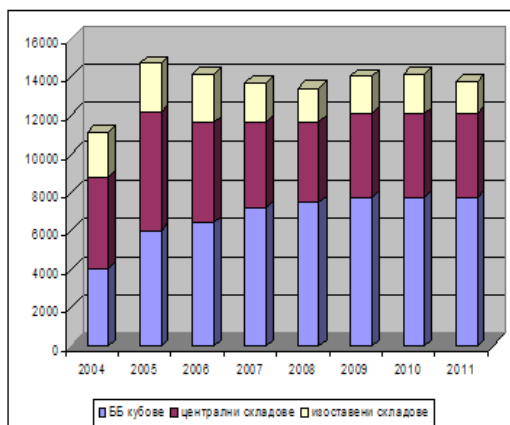
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.6.13 Съхранение на забранени и негодни за употреба пестициди/ брой ББ кубове/ складове

Фигура 2.1.6.14 Количества забранени и негодни за употреба пестициди, t

Общото количество забранени и негодни за употреба пестициди за 2011г. възлиза приблизително на 13 737,44 тона като 56,6% от тях са трайно депонирани в 1939 броя ББ куба, а 31,6% са препакетириани и прибрани в 74 централни склада и само 12% от пестицидите се съхраняват в изоставени (необезопасени) склада.

През 2011г. са установени трайни положителни тенденции по отношение на цялостния процес на управление на складовете за забранени и с изминал срок на годност продукти за растителна защита и площите около тях.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Изводи:

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка.

Почвите в страната са в добро екологично състояние, както по отношение на запасеност с биогенни елементи/ органично вещество, така и по отношение замърсяване с тежки метали и металоиди.

Няма регистрирани почвени замърсявания с устойчиви органични замърсители.

2.1.7. Състояние на растителността

2.1.7.1. Фитогеографско райониране и обща характеристика на флората

Територията на България принадлежи към Холарктическото флористично царство, като въз основа на спектъра от флорни елементи, се отнася към три растителногеографски области: Европейска широколистна горска област, Евроазиатска степна и лесостепна област и Средиземноморска склерофилна горска област. Европейската широколистна горска област включва провинциите Евксинска, Илирийска (Балканска) и Македоно-Тракийска. Евроазиатската степна и лесостепна област е представена от Долнодунавката провинция, а Средиземноморската склерофилна горска област - от Източносредиземноморската провинция (Бондев 1997, 2002).

Съгласно биогеографското райониране на Европа по ETC/BNP (European Topic Center on Biodiversity and Nature Protection), прието от Европейската комисия и влязло в Директивата за местообитанията (92/43/ЕЕС), България се отнася към 3 биогеографски района: Алпийски, Континентален и Черноморски.

За целите на флористичните изследвания (таксономичен състав и разпространение на таксоните) България е разделена на 20 флористични района и 14 подрайона (Йорданов, 1966: Карта на флористичните райони), чиито граници приблизително следват техните географски и фитогеографски граници: Черноморско крайбрежие (Северно, Южно), Североизточна България, Дунавска равнина, Предбалкан, Стара планина (Източна, Средна, Западна), Софийски район, Знеполски район, Витошки район (Витоша и Плана), Западни гранични планини, Струмска долина (Северна, Южна), Беласица, Славянка, долината на р. Места, Пирин (Южен, Северен), Рила, Средна гора (Западна, Източна), Родопи (Западни, Средни, Източни), Тракийска низина, Тунджанска хълмиста равнина, Странджа.

С установените около 3 900 вида висши растения България се нарежда на 3-то място на Балканския полуостров – след Гърция и Албания. Папратообразните са 45 вида, голосеменните са 17 вида, а покритосеменните - около 3823. По-големият брой от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

видовете в нашата флора, около 3330, са спонтанно разпространени в равнините и планините на страната в повече или по-малко естествени или променени от човешката дейност местообитания. Те образуват групата на автохтонните растения, от които около 500 вида предимно многогодишни тревисти растения, храсти и дървета, са доминанти и субдоминанти във формираните растителните съобщества.

Около 500 вида дървета, храсти и тревисти растения са ограничено разпространени в българската флора. Част от тях са **български** или **балкански ендемити**, други са **редки растения**, остатък от древни флори или видове, чиито основни ареали са извън България. У нас тези видове имат малко на брой популации.

Около 560 вида се отнасят към групата **плевели** и **рудерали**, които са широко разпространени в места, променени под влияние на човешката дейност. Част от тях, са в днешните си местообитания от хилядолетия, свързани с развитието на човешката култура още от ранното заселване на българските земи. Други, навлизат по-късно, в резултат от преселването и миграциите на хора и животни, развитето на търговията и туризма.

Към групата на плевелите и рудералите се отнасят и т. нар. **инвазивни чуждоземни видове** (ИЧВ), които се разселват бързо и заемат свободни местообитания или изместват автохтонни видове. В документи на Европейския съюз се посочват следните факти: Инвазивните видове са заплаха за биологичното разнообразие; Намаляват способността на екосистемите да предоставят екосистемни услуги; Те могат да пренасят болести, да причиняват щети върху собствеността и да засегнат културното наследство; Инвазивните видове водят до разходи; Ранното откриване е жизнено важно; Инвазивните видове представляват международен проблем.

ИЧВ засягат предприятията и околната среда. В случая на малките и средни предприятия, ИЧВ често засягат основните производители в земеделието, животновъдството, рибарството, аквакултурата и горското стопанство, които в резултат на това понасят значителни икономически щети. Предприятията, свързани с туризма и отдыха, които разчитат на девствени пейзажи, чисти водни обекти и здравословни екосистеми, също често са засегнати.

Най-уязвими за навлизане на ИЧВ са създаваните от човека местообитания – изоставени обработваеми площи, крайпътни и урбанизирани места, сметищата, крайречните местообитания. Установени са около 50 инвазивни растителни вида, от които 15 са потенциални, сладководните са 3. С инвазивен статут са 20 гъби. На този етап се прилагат някои специални мерки основно по отношение на инвазивните видове с вредни икономически последствия. Мерки за ограничаване разпространението им са прилагани в някои чувствителни територии покрай р. Дунав и Черноморското крайбрежие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В българската флора са установени 214 **хибридни растения или хибридни популации** на видове от 52 рода в 29 семейства. Картината на биологичното и таксономичното разнообразие на българската флора се допълва от групата на изчезналите от нея 13 вида (Petrova & Vladimirov, 2009), част от тях намирани еднократно, други унищожени в антропогенно силно нарушени природни местообитания. Повечето от тези видове са влаголюбиви или водни растения (хигро- и хидрофити), обитавали блата, влажни ливади, крайречни терени.

Фитогеографският анализ показва, че в българската флора са застъпени 14 основни флорни елементи - групи видове със сходен ареал и общ център на разпространение. Това са арктоалпийски видове, разпространени в нашите високи планини. Бореалният флорен елементи е представен от видове от евроазиатските бореални и суббореални гори, които формират съобщества в иглолистния растителен пояс. Средноевропейският флорен елемент е широко представен в планините на България от видове, които образуват листопадни смесени широколистни гори, участват и в тревните съобщества. Средиземноморският и преходно-средиземноморският елемент са представени от малко дървета и храсти и много по-голям брой многогодишни тревисти и особено едногодишни растения, разпространени предимно в южните райони на страната, а някои видове, следвайки варовитите терени и южни местообитания, се срещат и на север от Стара планина. Типични представители на средиземноморската флора са *Quercus coccifera* (пърнар), *Juniperus excelsa* (дървовидна хвойна), *Phillyrea latifolia* (грипа), *Pistacia terebinthus* (кукуч), два вида лавдан (*Cistus*) и др. Характерни за Добруджа и Черноморското крайбрежие са представители на понтийския флорен елемент, растения с ареали на север и изток от Черно море, между които редица степни видове. Флорни елементи от южноевксинските растителни съобщества са се запазили във флората на Странджа, по Черноморското крайбрежие и в Източна Стара планина. Между тях са *Fagus orientalis* (източен бук), *Quercus hartwissiana* (странджански дъб), *Ilex colchica* (колхидски джел), *Daphne pontica* (странджанско бясно дърво), *Rhododendron ponticum* (странджанска зеленика), *Vaccinium arctostaphylos* (странджанска боровинка).

Във флористичното разнообразие на страната особено място заемат реликтните и ендемичните растения. Преглациалните (терциерните) реликтни видове са древни представители на арктотерциерна флора, запазили се в нашите земи от преди повече от два милиона години. Друга група видове, разпространени предимно във високите планини на България, са **гласиални реликти**. Част от тях са растения, които по време на последните залежавания в Северна и Централна Европа мигрирали на юг в планините на Балканския полуостров, превърнали се в техни убежища (гласиални рефугиуми). Част от гласиалните реликти са локални ендемити, резултат от видообразователни процеси, стимулирани от климатичните промени и динамиката на растителната покривка във високите планини.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Спецификата на българската флора до голяма степен се определя от българските и балканските **ендемични растения**. Те са 498 вида или 12,8% от видовото богатство на страната. Българските ендемити са 186 вида, балканските - 312. Повечето ендемити имат малки ареали, някои видове са с много ограничено разпространение, с малочислени популации и висока степен на застрашеност. Най-много български и балкански ендемити се срещат в Родопите, Пирин, Рила, Стара планина. Ендемичните растения са едно от най-чувствителните и уязвими звена в природните екосистеми на страната.

Мъховата флора на България наброява 719 вида, като най-богато е видовото разнообразие в Рила, следвана от Пирин, Витоша, Западна и Средна Стара планина, Западни и Средни Родопи. Близко 40 % от видовете попадат в категориите “критично застрашен”, “застрашен” и “уязвим” според критериите на IUCN (2001). От 173 вида чернодробни мъхове 11 са критично застрашени, 16 са застрашени и 33 са уязвими (Ганева, Начева 2005). Установените нисши растения са около 1300 вида. Потенциалният брой на гъбите в България е оценен на 20 670 вида, а на лишеите – 709 вида.

В Червена книга на Република България Том I – Растения и гъби (2011), са включени общо 810 вида, разпределени по следния начин: водорасли – 6 вида (критично застрашени – 5, застрашени – 1); мъхове – 102 вида (чернодробни: критично застрашени – 10, застрашени – 17, уязвими – 6; листнати мъхове: критично застрашени – 17, застрашени – 25, уязвими – 27); папратови растения – 7 вида (регионално изчезнал – 1, критично застрашени – 6); голосеменни растения – 4 вида (критично застрашени – 2, застрашени – 2); покритосеменни растения – 542 вида (с категория „изчезнал“ – 1, регионално изчезнали – 11, критично застрашени – 198, застрашени – 293, уязвими – 39 избрани видове – български и балкански ендемити, включени в Приложение 3 на Закона за биологичното разнообразие и в Директивата за местообитанията); гъби – 149 вида (критично застрашени – 38, застрашени – 103, уязвими – 8). В този том са включени всички изчезнали, регионално изчезнали, критично застрашени и застрашени видове растения и гъби и, поради ограничения обем на изданието, само избрани видове (около 20%), получили категория на застрашеност „уязвим“.

Степента на застрашеност на видовете е определена, съгласно критериите на Международния съюз за защита на природата (IUCN). От 2000 г. IUCN въведе нова, съвременна и по-прецизна категоризация на степента на застрашеност. Вместо досегашните 3 категории (изчезнали, застрашени и редки), вече съществуват 7 категории на степен на застрашеност, а именно: изчезнали, критично застрашени, застрашени, уязвими, почти застрашени, слабо засегнати и с недостатъчно данни.

За опазването на живата природа основен е Законът за биологичното разнообразие (ЗБР) (ДВ 77/2002). Той урежда отношенията по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Република България и е

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

инструментът за интеграция на международните законодателни актове в българското законодателство – Конвенцията за биологичното разнообразие, Конвенцията за международната търговия със застрашени видове от фауната и флората (CITES, Вашингтонската конвенция), Бернската конвенция, Директива 79/409 и Директива 92/43 на Европейския съюз, Бонската конвенция и споразуменията към нея, Рамсарската конвенция. Законът постановява изграждането на Национална екологична мрежа, като определя нейните цели. Приложение № 2 на ЗБР включва хабитатно специфични видове от Приложение II на Директива 92/43, за които трябва да се обявяват НАТУРА 2000 защитени зони. Такива са 23 вида, включително 5 вида мъхове. Приложение № 2а на ЗБР включва хабитатно специфични видове, за чието опазване е необходимо обявяването на защитени територии по Закона за защитените територии. Такива са 75 вида висши растения, главно от острицовите, бобовите и житните; сфагновите мъхове и *Leucobrium glaucum* от мъховете; 10 вида гъби (макромицети).

Опазването на видовете се регламентира в Глава трета. Видовете от дивата флора се опазват чрез: съхраняване на местообитанията им в Националната екологична мрежа; поставяне под режим на защита или на регулирано ползване; поддържане или възстановяване на условията в местообитанията съобразно екологичните изисквания на съответния вид; разработване и прилагане на Планове за действие за видове с различна степен на застрашеност. Приложение 3 на ЗБР съдържа защитените видове в страната. За защитените растения е забранено: брането, събирането, отрязването, изкореняването, унищожаването на индивиди в техните естествени находища; притежаването, пренасянето, превозването, изнасянето зад граница, търговията и предлагането за продажба или размяна на взети от природата индивиди. Защитените растения, включени в приложението, са 591 вида от 97 семейства. В приложение № 4 на ЗБР са включени видове, обект на ползване, за които се предвиждат мерки за регулирано ползване.

Законът предвижда за застрашени в международен мащаб видове и застрашени видове от приложения 2, 3 и 4 да се разработват Планове за действия, които се утвърждават от министърът на околната среда и водите. Във връзка с това са определени 125 Важни места за растенията (Radford & Ode, 2009; <http://www.plantlife-ipa.org/Reports>; Peev et al., in preparation). По-голямата част от местата – 86, са определени както за видове, така и за местообитания, 11 от определени само за застрашени видове, а останалите 28 – за местообитания. Сред Важните места за растенията в България са както значими по площ територии, с признат природозащитен статус, като Рила, Пирин, Славянка, територии от Родопите (Добростан, района на Триград – Мурсалица, части от долината на р. Арда и др.), Западен Балкан, Врачански Балкан, Централен Балкан, Сините камъни, но също така и малки територии, обикновено с находища на реликтни или ендемични видове или редки местообитания (Крушето, Изворо, Сивино, Маноле, Таушан тепе).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

2.1.7.2. Растителност и природни местообитания

При съществуващите специфични природни условия свързани с релефа, геоложка основа, почви, климат, хидротермичен режим на местообитанията и различно форми на антропогенно въздействие, съвременната растителност в България се характеризира с голямо разнообразие. По физиономичния подход за класификация в растителната покривка на България се разграничават три типа растителност: Дървесна растителност (Lignosa); Храстова растителност (Fruticeta); Тревиста растителност (Herbosa). Дървесната растителност е представена предимно от два класа формации: Листопадни широколистни гори (Aestilignosa) и Иглолистни гори (Aciculilignosa), като потенциални местообитания има и за клас формации Вечнозелени твърдолистни широколистни гори (Durilignosa).

Храстовата растителност е представена от 3 класа формации: Листопадни храстови формации (Aestifruticeta), Иглолистни храсталаци (Aciculifruticeta) и фрагментарно Вечнозелени храстови формации (Durifruticeta). При тревистия тип растителност се разграничават 4 класа формации: Тревисти лятнозелени ксерофилни формации (Aestiduriherbosa), Тревисти мезофитни формации (Pratoherbosa), Тревисти алпийски формации (Frigoherbosa) и Плевелни формации (Theroherbosa).

По доминантния подход за класификация на растителността до 90-те години на XX век са описани 238 растителни формации, 8 групи асоциации, 1798 асоциации, 29 субасоциации и 112 комплекса асоциации (Апостолова, Славова 1997). На територията на страната се разграничават 6 типа растителност – средноевропейски листопаден тип широколистна растителност, степен, бореално-планински, аркто-алпийски, средиземноморски и воден тип растителност (Велчев 1997). Съществуващата информация за растителността по доминантния подход за класификация и разпространението на обособените класификационни единици на територията на цялата страна са обобщени и представени в разработената от И. Бондев (1991) карта на растителността в мащаб 1:600 000 с обяснителен текст. На тази карта естествената и вторичната растителност е представена в 150 картируеми единици, от които 22 групи формации, 40 формации, 66 групи асоциации, 19 селскостопански земи и 3 изкуствени горски насаждения. Съществуващото голямо разнообразие е свързано със специфичните природните условия и антропогенните изменения на растителността, свързани с развитието на селското стопанство, горското стопанство, урбанизацията и др. В резултат на прякото или косвено въздействие на човека естествената растителност на големи площи е цялостно или частично унищожена и са образувани голям брой краткотрайни, дълготрайни или производни типове фитоценози.

По флористичния подход за класификация на растителността са публикувани данни за 39 класа, 67 разреда, 96 съюза, 227 асоциации и 48 субасоциации (Павлов, Димитров 2011). Анализът на съществуващата информация и наличието на специфични

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

местообитания дава възможност да се прогнозира съществуването на територията на България на фитоценози от още 11 класа (Tzonev et al. 2009).

Класификацията на растителността по флористичния метод е в основата на типологията на природните местообитания, които се опазват в екологичната мрежа от защитени зони (Натура 2000) в Европейския съюз. В българската част на Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 са идентифицирани и характеризирани 90 типа природни местообитания, или 38,86 % от общо 231 типа местообитания, установени и приети към настоящия момент в Европейския съюз (Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС). Установените в България местообитания имат характерно разпределение по основни категории и групи природни формирания. Най-голяма част от тях принадлежат към категорията “Гори” – 27, или 33,75 % от числеността на тази група в Европа. Следващи по численост са отнасящите се към категорията “Естествени и полуестествени тревни формации” – 18 броя, или 58,06 %. На трето място са местообитанията от категория “Крайбрежни и халофитни местообитания” – 12 броя, или 42,86 %. Със сравнително висока численост на национално ниво са и местообитанията от категория “Умереноконтинентални пустоши храсталаци” – 8 броя, или 66 % от тези за Европа. Останалите типове се разпределят, както следва: “Скални местообитания и пещери” – 7 броя, или 50 %; “Сладководни местообитания” - 6 броя, или 31,58 %; “Крайбрежни пясъчни дюни и континентални дюни” – 6 броя, или 28,57 %; “Преовлажнени тресавища, калища и мочурища” – 4 броя, или 33,33 % и “Склерофилни храсталаци (маторал)” – 2 броя, или 15,38 % от числеността в Европа.

Съгласно Директивата за местообитанията (ЕЕС 92/43) и Интерпретационния наръчник - EUR 27, определените като приоритетни типове природни местообитания в България са 27, или 30 % от общия брой на местообитанията, обект на опазване в мрежата НАТУРА 2000 в страната. Те са 36,62 % от приоритетните местообитания в Европейския съюз.

В приложенията към Директивата 92/43 са включени и 22 вида висши растения, разпространени в България – 1 вид папрат, 16 вида семенни растения и 5 вида мъхове. Около 100 находища на тези видове са включени в защитените зони от мрежата.

Растителните ресурси имат съществено значение за поминъка на населението и икономиката на страната. **Горска растителност** е важен източник на дървесина за нуждите на промишлеността. Горският фонд включва около 1/3 от територията на страната. Средната лесистост е около 30%, но има и райони, където тя е под 10%. От залесената горска площ около 34% се пада на иглолистните гори, а около 66% на широколистните гори. От площта на широколистните гори само 18% са заети от високостъблени широколистни видове, а около 23% са гори за реконструкция. Преобладават младите иглолистни насаждения, които заемат около 60% от цялата площ на иглолистните гори. С най-малко участие са горите на възраст над 100 години, а при широколистните гори преобладават дърветата на възраст над 100 години.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Средният дървесен запас се съчетава с ниска средна възраст на горите, нисък среден бонитет и нисък среден прираст. С най-добри качествени и количествени характеристики са горите в Западните Родопи, Рила, Пирин и Странджа.

Стопанска значимост имат повече от 250 вида **лечебни растения** (1/3 от видовете с лечебни свойства), от които ежегодно се събират около 15 000 тона сухи билки, 200 вида са ядливите гъби, 10 от които са с промишлено или търговско значение. Важно стопанско, културно и биологично значение имат генетичните растителни ресурси на България - разнообразието от **диви и полудиви родственици на културните растения, местните сортове**, много от които са застрашени. Тъй като растителните ресурси имат съществено значение за поминъка на населението и икономиката на страната, тяхното управление е важен елемент в контекста на устойчивото развитие и средство за повишаване на общественото благосъстояние.

Изводи:

Анализът на съвременното състояние на флората, растителността и природните местообитания на територията на страната дава възможност да се направят следните обобщени изводи:

- В редица случаи стопанската дейност е оказала негативно въздействие върху растителността и природните местообитания. Естествените динамични процеси в растителната покривка на България често води до смяна на тревни с храстови и дървесни фитоценози. Очертава се и тенденция за възстановяване на по-близка до първичната тревна растителност на мястото на вторични тревни фитоценози.
- Антропогенното въздействие е довело до обезлесяване на значителни територии от страната, независимо от надморската височина, макар че най-силно е променена природната среда в районите с по-малка надморска височина. Настъпило е фрагментиране на обширни горски масиви. Влошени са съставът и структурата на редица горски съобщества, някои от които са придобили храсталачен характер. Доминираща част от листопадните семенни гори са превърнати в издънкови. Степният тип растителност в основната си част е унищожен.
- Вторичните съобщества на *Carpinus orientalis* (келяв габър), *Paliurus spinachristi* (драка), *Juniperus communis* (обикновена хвойна), *Poa bulbosa* (луковична ливадина), *Cynodon dactylon* (троскот), *Chrysopogon gryllus* (садина), *Bothriochloa ischaemum* (белизма), *Festuca valesiaca* (валезийска власатка), *Pteridium aquilinum* (орлова папрат) и др. са получили широко развитие. Голямо разпространение са придобили и тревно-храстовите комплекси.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Силно е намалена и площта на средиземноморската растителност, като някои фитоценози на *Quercus coccifera* (пърнар), *Acer monspessulanum* (маклен), *Juniperus excelsa* (дървовидна хвойна) и др. са се превърнали в редини или са заменени от съобщества на *Juniperus oxycedrus* (червена хвойна), *Paliurus spina-christi* (драка) *Bothriochloa ischaemum* (белизма), *Poa bulbosa* (луковична ливадина) и др.
- Измененията на водните местообитания в районите с по-малка надморска височина са значителни – водоемите са частично или напълно пресъхнали, променени са речните корита и са унищожени много крайречни местообитания.
- Въпреки изключително високата лабилност на природните компоненти в планините и особено във високите им части, реализирането на строителни обекти, свързани с туризма, оказват негативно въздействие и много ценни видове, съобщества и местообитания са силно застрашени.
- Специфични местообитания по Черноморското крайбрежие с хигрофилна, хидрофилна и псамофитна растителност, са частично унищожени или съществува опасност от унищожаване.

2.1.8. Състояние на животинския свят

България заема част от централния и източния Балкански полуостров с площ около 111000 км². На тази относително малка територия се намира най-голямата денивелация на полуострова (0 - 2925 м), която заедно с разположението на две ясно изразени климатични зони (континентална и преходно-средиземноморска) обуславя голямото разнообразие от биотопи - от преходносредиземноморски до високопланински (алпийски).

Българската фауна е формирана от съчетанието на разнообразни климатични условия, релеф, геоложки строеж и растителност, както и на наличието на рефугиуми от ледниковата епоха, в които са се съхранили реликтни или са се обособили ендемични видове.

Територията на страната включва части от 3 биогеографски района –Алпийски, Континентален и Черноморски съгласно биогеографското райониране на Европа по ЕТС/BNP (European Topic Center on Biodiversity and Nature Protection), прието от Европейската комисия и влязло в Директивата за местообитанията (92/43/ЕЕС).

Опазването на българската дива фауна е в синхрон с подписаните от Република България международни конвенции и документи за опазването ѝ и определяне на природозащитния статус а именно:

КОНВЕНЦИЯ за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания Ратифицирана от Великото народно събрание с решение, прието на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

25.01.1991 г. - ДВ, бр. 13 от 1991 г. В сила за Република България от 1.05.1991 г. Издадена от Министерството на околната среда, обн., ДВ, бр. 23 от 10.03.1995 г. т. 5, р. 4.: Целите на тази конвенция са запазването на дивата флора и фауна и техните местообитания и по-специално на тези видове и местообитания, чието запазване изисква сътрудничеството на няколко държави, както и подпомагането на това сътрудничество. Специално внимание се отделя на застрашените и уязвими видове, включително застрашените и уязвими мигриращи видове.

КОНВЕНЦИЯ за опазване на мигриращите видове диви животни - Ратифицирана със закон, приет от 38-о Народно събрание на 23.07.1999 г. - ДВ, бр. 69 от 3.08.1999 г. Издадена от Министерството на околната среда и водите, обн. ДВ, бр. 16 от 25.02.2000 г., в сила от 1.11.1999 г.: Страните признават значението на опазването на мигриращите видове и на съгласието на държавите в региона да предприемат действия с тази цел, когато това е възможно и подходящо, като отделят специално внимание на мигриращите видове, чийто природозащитен статус е неблагоприятен, и като самостоятелно или в сътрудничество вземат подходящите и необходими мерки за опазването на такива видове и техните местообитания.

КОНВЕНЦИЯ за биологичното разнообразие - Ратифицирана със закон, приет от 37-о Народно събрание на 29.02.1996 г. - ДВ, бр. 22 от 15.03.1996 г. Издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 19 от 2.03.1999 г., в сила от 16.07.1996 г.: Целите на конвенцията, които следва да се изпълняват в съответствие с нейните разпоредби, са опазване на биологичното разнообразие, устойчиво използване на неговите компоненти и справедлива и разумна подялба на ползите, произтичащи от използването на генетични ресурси чрез съответен трансфер на необходими технологии, вземайки предвид всички права върху тези ресурси и технологии, и чрез подходящо финансиране.

КОНВЕНЦИЯ по влажните зони (Рамсарска конвенция) с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици,

Утвърдена с Решение 389 на Министерския съвет от 18.11.1974 г. Обн., ДВ, бр. 56 от 10.07.1992 г., в сила за България от 24.01.1976 г. Изменена с Протокол от 3.12.1982 г., в сила за България от 27.02.1986 г.: Всяка договаряща страна определя подходящи влажни зони в рамките на своята територия за включване в един Списък на влажните зони с международно значение.

Други международни споразумения и други документи, касаещи опазването на околната среда:

ДИРЕКТИВА на Съвета 92/43/ЕИО ОТ 21.05.1992 За Запазването на природните местообитания и на дивата флора и фауна: Настоящата Директива има цел да допринесе за осигуряване биологичното разнообразие, чрез запазване на природните

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

местообитания, както и на дивата флора и фауна върху европейската територия на страните членки, за които договорот е валиден.

ДИРЕКТИВА на Съвета 79/409/ЕИО от 2 април 1979 за съхранението на дивите птици: Тази Директива се отнася до съхраняването на всички видове естествено срещащи се в диво състояние птици на Европейската територия на държавите членки, за които Договорът е в сила. Тя включва защитата, управлението и контрола на тези видове и определя правилата за тяхното използване.

Стратегия за изграждане на Европейската екологична мрежа в България: Стратегията обединява решенията за начина, по който ще бъде постигнато опазването на биоразнообразието чрез изграждане на мрежата Natura 2000.

Споразумение за опазване на популациите на европейските прилети (EUROBATS).

Закон за биологичното разнообразие (ДВ77/2002) (Приложение №2 включва видове, за опазването на които се обявяват защитените зони, Приложение №3 включва строго защитените видове на територията на цялата страна) е напълно хармонизиран с със световната и европейска практика.

У нас са установени над 29 000 вида животни. *Природозащитният статус на животинските видове се определя от Международният съюз за защита на природата и природните ресурси (International Union for Conservation of Nature, IUCN) (Световна Червена книга на видовете), според която категориите на застрашеност са седем: изчезнали, критично застрашени, застрашени, уязвими, почти застрашени, слабо засегнати и с недостатъчно данни. Европейският червен списък — съставен със същите критерии като Световния червен списък на застрашените видове на Международния съюз за опазване на природата и природните ресурси (IUCN), но само за Европа — представлява преглед на статуса на съхранение на около 6000 европейски видове (бозайници, влечуги, земноводни, пресноводни риби, пеперуди, водни кончета, и отбрани групи бръмбари, мекотели и васкуларни растения). Той определя застрашените от изтребление видове на регионално равнище, така че за подобряването на статуса да могат да се предприемат действия. На видовете се отрежда една от осемте категории застрашеност. По-специално вписаните като „сериозно застрашени“, „застрашени“ или „уязвими“ видове носят общото описание „застрашени“ (<http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>).*

В Червената книга на НР България, Том 2: Животни (Големански и др, 2011) е представена информация за около 30 000 вида животни от голям брой таксономични групи, като техният реален брой в страната е вероятно над 60 000. Оценка на степента на тяхната застрашеност показва, че над 400 вида отговарят на критериите на IUCN. Описани са общо за 288 вида животни - 51 вида са безгръбначни животни, от тях: 41 вида риби (2 кръглоусти и 22 костни риби); 2 вида земноводни; 9 вида влечуги; 100

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

вида от установените в страната птици и 19 вида бозайници. от които 12 вида се оказаха в категорията „Изчезнали”, а 39 вида са „Критично застрашени”.

Българската фауна включва 94 вида бозайници, 383 птици, 36 влечуги, 16 земноводни, 207 черноморски и сладководни риби, около 27 000 насекоми и други безгръбначни. Така България се нарежда между страните с най-голямо биологично разнообразие в Европа.

Значителен е броят **ендемични видове** и подвидове. От безгръбначните таксони 8.8 % от ненасекомните видове и 4.3 % от насекомите са ендемични.

Степента **на рядкост** варира значително в различните таксономични групи, като за фауната са категоризирани 567 вида ненасекомни безгръбначни (около 23 % от всички известни видове); над 1500 вида насекоми; 29 вида черноморски и сладководни риби; 2 вида змии; 78 птици (включително 16 вида от списъка за глобално застрашени видове от 1993 г. на Световния съюз за защита на природата [IUCN]); и поне 10 едри бозайници, включително черноморският тюлен-монах, ендемични делфинови подвидове: морска свиня и афала, дива коза, кафява мечка, вълк, видра и европейският петнист пор.

В резултат на антропогенния натиск, през последните няколко десетилетия редица български видове намаляха до степен на изчезване. В тях се включват най-малко 7 безгръбначни, 3 вида риби, 2 змии, 3 птици, 2 (възможно 3) вида бозайници и 6 местни животински породи.

Необикновено голямото разнообразие на животински видове в България е с международно значение. За България са описани повече от 20 000 безгръбначни. В тази обща цифра се включват над 1 800 таксона протозои и над 2 500 паякообразни, молуски, нематодии други ненасекомни безгръбначни. Около 85% от известните безгръбначни са насекоми, описани са почти 17 500 вида и подвида насекоми, а общият брой се оценява на 27 000. В някои разрези насекоми (напр. Ephemeroptera, Heteroptera, Orthoptera) в България се срещат повече видове, отколкото в цяла Централна Европа. Специално трябва да се отбележи необичайно разнообразната пещерна безгръбначна фауна на България.

Гръбначната фауна е проучена най-задълбочено и е известно, че включва 730 вида: 94 вида бозайници, 383 вида птици, 36 влечуги, 16 земноводни и 207 черноморски и сладководни риби. Хироптерофауната наброява 29 вида - почти всички съществуващи видове в Европа. От едрите бозайници, при 23 съществуващи вида, е измежду най-богатите в Европа и включва вълк (*Canis lupus*), Кафявата мечка (*Ursus arctos*), язовец (*Meles meles*), златка и бялка (*Martes martes* и *M. foina*), три вида порове (*Mustela eversmanni*, *M. putorius* и *Vormela peregusna*), три вида елени (*Dama dama*, *Cervus elaphus* и *Capreolus capreolus*) и три морски бозайника (*Delphinus delphis*, *Phocoena phocoena relicta* и *Tursiops truncates ponticus*). Един морски бозайник -

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Черноморският тюлен-монах, който е различна форма на Средиземноморския тюлен-монах (*Monachus monachus*) - се смята за изчезнал (<http://chm.moew.government.bg/nmps/IndexDetails.cfm?vID=10>).

Голям брой видове са включени в международни конвенции и директиви, в световни и европейски списъци на застрашени видове насочени към опазване на биоразнообразието в световен и европейски мащаб.

Безгръбначни животни

От 27 000 вида безгръбначни 1606 вида са протозои, 20900 вида са насекоми, паякообразни – 1090 вида, акари – 1583 вида, мекотели – 445 вида. Богата е пещерната фауна на България. Балканската пещерна фауна е най-богатата на Земята. Това се дължи на наличието на обширни сухоземни карстови райони и липсата на катастрофални климатични промени от най-дълбока древност.

Общо 13 вида безгръбначни животни са защитени в България по ЗБР в приложение №2 са включени 8 вида безгръбначни животни, в приложение №3 – 7 вида и в приложение №4 – 5 вида.

Гръбначни животни

Гръбначната фауна на България наброява около 770 вида: 207 вида риби и кръглоусти, 16 вида земноводни, 36 вида влечуги 405 вида птици и 100 вида бозайници, прилепи- 33 вида.

Риби Съвременната ихтиофауна на България наброява 207 черноморски и сладководни видове риби. От тях 122 вида населяват сладки и бракични води. Нивото на ендемизъм е сравнително високо – 13 вида, от които български 5. В приложение №2 от ЗБР са включени 21 вида, в приложение №3 – 1 вид и в приложение №4 – 16 вида.

В Червената книга на България са включени общо 24 вида риби, като 3 от тях са изчезнали, 16 са застрашени от изчезване и 5 са редките видове.

Земноводните и влечугите наброяват 52 вида. Земноводните са общо 18 вида (опашати 4 вида, а безопашатите са 14 вида). Влечугите наброяват 36 вида (змии 17 вида, гущери – 13, костенурки са 4 вида). От тях в Червената книга на България са включени общо 15 вида, като 2 от тях са изчезнали, 9 са застрашени от изчезване и 4 са редките видове.

От земноводните в приложение №2 от ЗБР са включени 9 вида, в приложение №3 – 11 вида и в приложение №4 – 3 вида. От влечугите в приложение №2 са включени 7 вида, в приложение №3 – 23 вида и в приложение №4 – 1 вид.

Птици

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

От установените в България 409 вида птици под защита са 327 вида, като 9 от тях са изчезнали, 57 са застрашени от изчезване и 34 са редките видове, а 100 са включени в Червената книга.

В приложение №2 от ЗБР са включени 334 вида птици, в приложение №3 – 133 вида, в приложение №4 – 24 вида.

През територията на страната минават прелетните пътища на птиците. Тя е една от страните в Европа с най-голямо биоразнообразие, особено по отношение на птиците, с най-голяма концентрация на орнитофауна. Досега в България са регистрирани и записани 397 вида птици, от които 59 са били видени за първи път през последните 50 години. Два от основните пътища за миграция на птиците: „Via Pontica” (Черноморското крайбрежие) и „Via Aristotelis” (долината на р. Струма) преминават през страната ни.

В България има 90 орнитологично важни места. От тях 57 са влажни зони.

В България Natura 2000 (общоевропейска мрежа от защитени територии) включва 114 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 20,3% от територията на страната.

Бозайници - Общият брой на бозайниците в България е 94 вида (29 вида прилепи, 10 вида насекомоядни, 2 вида зайцеобразни, 30 вида гризачи, 14 вида хищници, 1 вид тюлен, 3 вида делфини, 5 вида чифтокопитни), като 2 от тях са изчезнали, 8 са застрашени от изчезване и 9 са редките видове. В приложение №2 от ЗБР са включени 46 вида бозайници, в приложение №3 – 48 вида и в приложение №4 – 5 вида.

В Червената книга на България (т. II Фауна) са вписани 19 бозайника, като златката, пъстрият пор, тюленът монах, кафявата мечка, видрата, дивата котка, някои видове прилепи и други.

<http://chm.moew.government.bg/nmps/IndexDetails.cfm?vID=10>

Местообитанията и естествената среда, необходими за съществуването на много от тях, са разположени в границите на в Западните Родопи, Пирин, Рила, Централна и Западна Стара планина.

Голямото фаунистично разнообразие на България териториално е обединено в следните зоогеографски райони:

I. Дунавскоравнинен фаунистичен район. Обхваща Дунавската равнина (без Добруджа). В зоогеографско отношение територията попада в Дунавския район на Евросибирската подобласт. Срещат около 1100 животински вида, включително 250 зоопланктони и 99 зообентосни вида, както и над 770 вида **безгръбначни** (35 вида охлюви и 16 вида миди. Срещат се **11 вида земноводни**, 5 от които са защитени. От

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

влючугите Установени са 19 вида влючуги. Описани са над **200** вида **птици** от които 130 са под закрилата на ЗЗП и Червена книга на България. Установени са 66 вида **бозайници**.

На територията на ПП Персина са регистрирани 5 гнезда на морски орел (*Haliaeetus pelagicus*). Важна зона по Дунавското крайбрежие която е от значение за птиците езерото Сребърна. 50 от видовете обитаващи района са в включени в Червената книга. Тук се намира единствената за страната колония на кървоглав пеликан (*Pelecanus crispus*).

II. Старопланински фаунистичен район. Обхваща Предбалкана и Стара планина. Преобладаващият вид състав на фауната е от евросибирски или европейски тип, докато средиземноморските видове, поради бариерната роля на Стара планина, са малко на брой. Фауната е смесица от равнинни с планински видове.

Ентомофауната е интересна и с предпоставки за висока консервационна значимост, поради карстовите форми и южно изложените тераси и ниши.

На масива Сините камъни в източна Стара Планина са установени около 100 вида дневни пеперуди, с което това място се нарежда на едно от първите места в страната по видово разнообразие на групата.

От **земноводните и влючугите** често срещани са обитателите на откритите ландшафти, които могат да се смятат за компоненти на степния биом. Представителите на **орнитофауната**: скален орел (*Aquila chrysaetos*), малък креслив орел (*Aquila pomarina*), горски бекас (*Scolopax rusticola*), гълъб-хралупар (*Columba oenas*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*) - видове от Червената книга на Р. България, а обикновена ветрушка (*Falco tinnunculus*) и ловен сокол (*Falco cherrug*) са силно зависими от местообитания с алпийски характер.

Консервационно значими **бозайници** са представени от дивата коза (*Rupicapra rupicapra*), мечката (*Ursus arctos*), (*Martes martes*), белка (*Martes foina*), пъстър пор (*Vormela peregusna*).

III. Западнобългарски фаунистичен район. Обхваща земите на юг от Западна Стара планина и на север от Осогово и Рила.

Фауната в Западна Стара планина е с преобладаващо евросибирско и европейско разпространение, докато средиземноморските видове са много по-малко. Насекомоядните бозайници от първата категория са 81 %, докато от втората са само 11 %. В Искърския пролом гнездящите птици от първата категория са 60 %, от втората – 19 %, докато при пеперудите съотношението е 53% към 35 %. Палеарктичните и евросибирските видове имат значителен превес над средиземноморските във всички височинни пояси на района.

Безгръбначни

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Западна Стара планина е много богата на ендемити -197 вида. От подземната фауна има няколко балкански и десетки български ендемита представители на паяците сенокосци (*Opiliones*) както и *Brachythele denieri* – медитерански), многоножките (*Diplopoda* и *Chilopoda*) и бръмбарите бегачи (*Carabidae*). Срещат се и значителен брой карпатски елементи (някои охлюви, стоножки, скакалци ендемичния скакалец *Poecilimon affinis ruenensis* и др.).

От **рибите** се срещат маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), речен кефал (*Leuciscus cephalus*), скобар (*Chondrostoma nasus*) и др.

В района се срещат 9 вида **земноводни** и 14 вида **вечуци**. От тях в Червената книга на България е включен 1 вид – шипоопашатата сухоземна костенурка (*Testudo hermanni*). В Световния червен списък на IUCN са включени 2 вида – шипоопашатата костенурка (*Testudo hermanni*) и обикновената блатна костенурка (*Emys orbicularis*). Съгласно българското законодателство (Закон за биологичното разнообразие) в приложение 3 попадат 18 вида (приложение 1). Установени 158 вида **птици** (Спиридонов и др., 2007), от които 51 вида са с европейско природозащитно значение (BirdLife International, 2004). В категория SPEC1 попадат 2 вида, в SPEC2 – 17 и в SPEC3–32 вида. В Червената книга на България са включени 40 вида. Западен Балкан поддържа една от най-многочислените гнездови популации на планинския кеклик (*Alectoris graeca*) и на ливадния дърдавец (Stex stex) в България (Спиридонов и кол., 2007). Срещат 4 вида световнозаstrашени птици – ловен сокол (*Falco cherrug*), ливаден дърдавец (*Crex crex*), царски орел (*Aquila heliaca*) и белошипа ветрушка (*Falco naumanni*). Западен Балкан е и представителна за алпийския биом поради комплекса от гнездящи алпийски видове - жълтоклюна гарга (*Pyrhocorax graculus*) и пъстрогуша завирушка (*Prunella collaris*). Той е сред най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на 31 вида

В Западен Балкан са установени 61 вида **бозайници** (Спиридонов ред., 2007), като прилепите са 18 вида (близо 2/3 от групата в страната и почти толкова от видовете в Европа). Едни от най-важните пещери за тях са Сухи печ, Мишин камък и Водни печ, където са установени едни от най-важните размножителни колонии в Европа (Спиридонов ред., 2007). От установените видове в Червената книга на България (Големански и др. 2011, т. II Животни) попадат 13 вида от които: в категория критично застрашен (CR)–рис (*Lynx lynx*); в категория уязвим (VU) попадат 9 вида - в категория застрашен (EN) попадат 3 вида. Видовете са защитени от Българското природозащитно законодателство, като в приложение II на Закона за биологичното разнообразие попадат 14 вида а в приложение II – 26 вида (Приложение 3). Западен Балкан е важен биокоридор за миграция на едрите бозайници, особено за риса (Попов и кол. 2007) .

IV. Добружански фаунистичен район. В него преобладават степните фаунистични елементи. Районът се обитава от 345 вида безгръбначни и над 240 вида гръбначни животни.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Рибната фауна наброява около 23 вида. **Земноводни** са представени от 9 вида, а **Влечугите** от 10 вида. Лудогорието обитават около 248 вида **птици**; от тях 96 са гнездящи. По време на прелет са наблюдавани 185 вида. Редки видове са полубеловратата мухоловка (*Ficedula semitorquata*) и жалобен синигер (*Parus logubris*), които са балкански ендемити. Рядък вид е и черният кълвач (*Dryocopus mantius*) и изключително редките за страната дроплови птици – стрепет или малка дропла (*Tetrax tetrax*). Установени са 28 вида **бозайници** и характерни степните видове. Видове от Червената книга на България (Големански и др. 2011, т. II Животни) попадат лалугер (*Spermophilus citellus*), пъстър пор (*Vormela peregusna*) вълк (*Canis lupus*), видра (*Lutra lutra*), добруджанския хомяк (*Mesocricetus newtoni*), степният пор (*Mustela eversmanii* и критично застрашената степна скачаща мишка (*Sicista subtilis*). Установени са 20 вида прилепи.

V. Централен високопланински фаунистичен район. Обхваща планините Рила, Пирин, Западни Родопи, Витоша, Славянка и др.

Безгръбначната фауна: Само в Рила планина са установени 2 934 вида, от тях ендемити са 242, а реликтите 244. Това определя парка като важен световен център на формообразуване. НП Рила е значим природозащитен резервоар. В него се опазват 80% от безгръбначните животни, 80% от глациалната езерна флора и фауна и 20% от сухоземните гръбначни животни. В Пирин са установени 2091 вида и подвида безгръбначни животни (50 вида паяци, многоножки, насекоми, охлюви и др.) от които 294 редки, 216 ендемита, 176 реликта и 15 вида присъстващи в световни и европейски списъци на застрашените видове.

В Националната Стратегия за Опазване на Биологичното Разнообразие Витоша се характеризира като място с уникални съобщества на безгръбначни животни. По брой на ендемични редки и реликтни видове е на второ място след южната част на Струмската долина. Срещат се 148 ендемични вида, 300 редки и 85 вида реликтни безгръбначни, от които 18 вида са типични аркто-алпийски глациални реликти. Твърде своеобразна е подземната безгръбначна фауна в Боснешки карстов район. Характерни насекоми са голям сечко (*Cerambyx cerdo*), буков сечко (*Morimus funereus*), червена горска мравка (*Formica rufa*) и др.

От **гръбначните животни** в този район се срещат 247 вида. Това включва 6 вида риби, 8 вида земноводни, 11 вида влечуги, 177 вида птици, 45 вида бозайници. Пирин е представително място за комплекс от видове, характерни за високопланинските безлесни зони и за естествените иглолистни и букови гори.

В Рила и Пирин се срещат 130 вида гнездящи **птици**, 20 от които са включени в Червената книга на България. От срещащите се видове 44 са от европейско природозащитно значение. Като световно застрашен е 1 вид; 24 вида, включени в приложение 2 на ЗБР; 31 са вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕС.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В Западните Родопи са установени 130 вида птици, основно гнездящи, от които 21 са включени в Червената книга на България. От срещашите се видове 43 са от европейско природозащитно значение. Мястото осигурява подходящи местообитания за 26 вида, включени в приложение 2 на ЗБР, за които се изискват специални мерки за защита. На Витоша са установени са близо 200 вида птици, от които около 120 са гнездещи.

Бозайници. Територията на Рила е едно от най-важните места в Европа местообитания на кафява мечка (*Ursus arctos*), вълк (*Canis lupus*), балканската дива коза (*Rupicapra rupicapra balkanika*) – най-голямата в България, най-многобройната високопланинска популация на европейски лалугер (*Spermophilus citellus*). От бозайниците 5 вида са включени в Червената книга на България, в Червения списък на IUCN -12 вида, в Бернска конвенция - 37 вида, а в Директива 92/43/ЕИО - 24 вида. От особено внимание и защита се нуждаят кафявата мечка и балканската дива коза. Установени са 11 вида прилепи-най-многобройни в пещерите в Боснешкия карстов район.

VI. Горнотракийски фаунистичен район. Разположен между Стара планина и Родопите. Фауната в района е съставена от европейски, европосибирски и холопалеарктични видове. Наред с тях са разпространени и много топлолюбиви средиземноморски, преходносредиземноморски, предзоазиатски и степни видове. Степента на срещане на редки видове и ендемизма са най-силно изразени при безгръбначните определят незначителната фаунистична населеност.

Безгръбначните според Хубенов (2002) са предимно средиземноморски видове: ципокрили насекоми - около 50%, полутвърдокрили - 54%, правокрили 64%, някои от твърдокрилите, като хоботници - 44%, а листорогите бръмбари - 45%.

В цялата Горнотракийска низина от **земноводни и влечуги** са разпространени голям брой средиземноморски видове. Установени 149 вида птици, от които 44 са видове от европейско природозащитно значение. Световно застрашени са включени 2 вида и 3 са включени в Червената книга- колхидски фазан (*Phasianus colchicus*), планински кеклик (*Alectoris graeca*), розов скорец (*Sturnus roseus*). Районът осигурява подходящи местообитания за 25 вида, включени в приложение 2 на ЗБР, за които се изискват специални мерки за защита.

VII. Крайчерноморски фаунистичен район. Обхваща крайбрежната ивица. Характерни представители на фауната са от Евросибирската, Средиземноморската и Ирано-Туранската фаунистична области. Българското Черноморското крайбрежие заема под 2 % от територията на страната. Същевременно, това е район със специфични обособености и видова наситеност по отношение на организмовия свят. Срещат се главно топлолюбиви видове. Уникалността на крайбрежната зона се обуславя от непосредствения контакт между водни и сухоземни екосистеми и свързаното с това разнообразие на природни местообитания.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Безгръбначни животни. Консервационно значимите видове е огромен – ендемични са 119 вида, а редките за страната са 164. Защитени видове по ЗБР – 26, Видове от Директива 92/43 – 19, Видове от Червената книга на България: 28 (CR - 12; EN – 14; VU - 1; NT - 1); BERN – 12, IUCN – 14, Ендемити – 3, Редки – 7. Установени са 40 вида сладководни и проходни риби. С голямо консервационно значение са 15 вида. Територии с концентрация на консервационно значими видове риби са Шабла, Дуранкулак, Нос Калиакра (морска акватория), р. Камчия, яз. Мандра, Бургаско езеро, Дяволска река, р. Карагач, р. Ропотамо, р. Бутамята, р. Велека, р. Силистар, р. Резовска.

Установени са 40 консервационни вида земноводни и влечуги: световно застрашени – 1 вид (IUCN: VU), ЗБР – 34 вида (Прил II – 9 вида; Прил IV – 34 вида), Директива 92/43 – 28 вида (Прил II – 9 вида; Прил III – 28 вида), ЧК – 9 вида (CR – 1 вид; EN – 5 вида; VU – 3 вида), CITES – 3 вида.

Особено многобройни са **птиците**. През определени периоди от годината броят на птиците достига 257, което представлява 68% от всички птици, които могат да се наблюдават в България. 17 вида птици са включени в Червената книга на България, а 1 – в Световната червена книга. Птици от всички таксономични категории са регистрирани по време на миграциите по Виа Понтика: Реещи се птици – 5 вида от разредите Пеликаноподобни (Pelecaniformes), Щъркелоподобни (Ciconiiformes) и Жеравopodobни (Gruiformes) и 35 вида от разред Ястребopodobни (Accipitriformes). Реещите се птици са пълни и частични мигранти, които се придвижват предимно на тесен фронт. По време на миграция в района се срещат 5 световно застрашени вида. **Бозайниците** са 54 вида, като особено внимание заслужават прилепите - 21 вида са включени в Световната „Червена книга” и списъците на различни конвенции. Общ брой консервационни видове – 29, Защитени видове по ЗБР – 29, Видове от Директива 92/43 – пр. II – 21; пр. IV – 17, Видове от Червената книга на България: 22 (CR - 1; NT - 3; VU - 16; DD - 2); BERN – 28, Ендемити – 2:

VIII. Струмско-Местенски фаунистичен район. Обхваща долината на р. Струма и Места. Вулканичният рид Кожух до Рупите, долината на Струма, Петричко-Санданската котловина (най-горещото място в България) са едни от най-ксеротермните биотопи в цялата страна. По Кресненското дефиле на р. Струма преминава и важен биологичен коридор за миграция на едрите бозайници между планините на Балканския полуостров, както и известният още от древността миграционен път на птиците (Via Aristotelis). Установени 3970 вида **безгръбначни животни**, от които 231 консервационно значими. От насекомите: български ендемити – 36 вида, балкански – 21 вида, реликтни видове – 6. Общо се срещат 31 вида **земноводни влечуги** представени от средиземноморски, малоазийски и понтийски видове, някои от които са включени в Червената книга на България са: Червейница (*Typhlops vermicularis*), Леопардов смок (*Zamenis situla*), Ивичест гушер (*Lacerta trilineata*), двата вида сухоземни костенурки -

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Шипобедрена костенурка (*Testudo greaca*) и Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*). По поречието на Струма са становени 147 вида **птици**, основно гнездящи. От тях 22 са включени в Червената книга на България. От срещашите се видове 64 са от европейско природозащитно значение, като световно застрашен е 1 вид - ливадния дърдавец (*Crex crex*). Установени са 58 вида **Бозайници** – 8 вида от разред Насекомоядни, 13 вида Прилепи, 18 вида Гризачи, 8 вида Чифтокопитни.

IX. Долнотракийски фаунистичен район. Обхваща поречието на Марица и Тунджа. От безгръбначните са установени три от общо 11 защитени видове насекоми. Херпетофауната е богата Съставът на орнитофауната е в зависимост от сезона, като по време на миграции и зимуване тук почиват, хранят се и нощуват много видове с висок природозащитен статус. Около 10 % от популацията на световнозастрашения вид малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*) зимува в района. Бозайниковата фауна включва 35 вида, от които 20 са включени в Бернската конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна. В Българската и Европейска Червени книги е включена видратата (*Lutra lutra*).

Изводи:

В България са установени над 29 000 вида животни.

Българската фауна включва 94 вида бозайници, 383 птици, 36 влечуги, 16 земноводни, 207 черноморски и сладководни риби, около 27 000 насекоми и други безгръбначни.

България се нарежда между страните с най-голямо биологично разнообразие в Европа.

2.1.9. Състояние на защитените зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие

Съхранената природа е капитал за развитие на успешен бизнес – екотуризъм, биоземеделие, устойчиво горско стопанство. За местните хора и общините, Екологичната мрежа Natura 2000 е възможност за печеливш поминък, за земеделските стопани – възможност за получаване на средствата от европейски фондове под формата на компенсации.

Процесът по създаване на екологичната мрежа Natura 2000 в България започва през 2002 г. с приемането на Закона за биологичното разнообразие. Мрежата е единна система от свързани помежду си територии и акватории с висока природозащитна значимост, в които се прилагат координирани действия за опазване на биологичното разнообразие. Тя е част от Европейската екологична мрежа Natura 2000.

Националната екологична мрежа се състои от защитени зони, които се обявяват според изискванията на Директива 92/43/ЕИО за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 2009/147/ЕИО за опазване на

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

дивите птици. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците. Принципно, екологичната мрежа включва 4 основни компонента: *сърцевинни зони*, в които съществуват ограничителни режими по отношение на човешката дейност; *екологични коридори*, в които се допуска определена човешка дейност; *зони за възстановяване*, в които природните елементи са увредени и се прилагат действия за тяхното подобряване и възстановяване и *буферни зони*, които включват както природни, така и изменени или създадени от човека територии. Допускат се ограничителни дейности.

На **фигура 2.1.9.1** е посочено териториалното разположение на защитените зони за птиците и защитените зони за местообитанията, някои от които се припокриват.

Инвестираме във вашето бъдеще

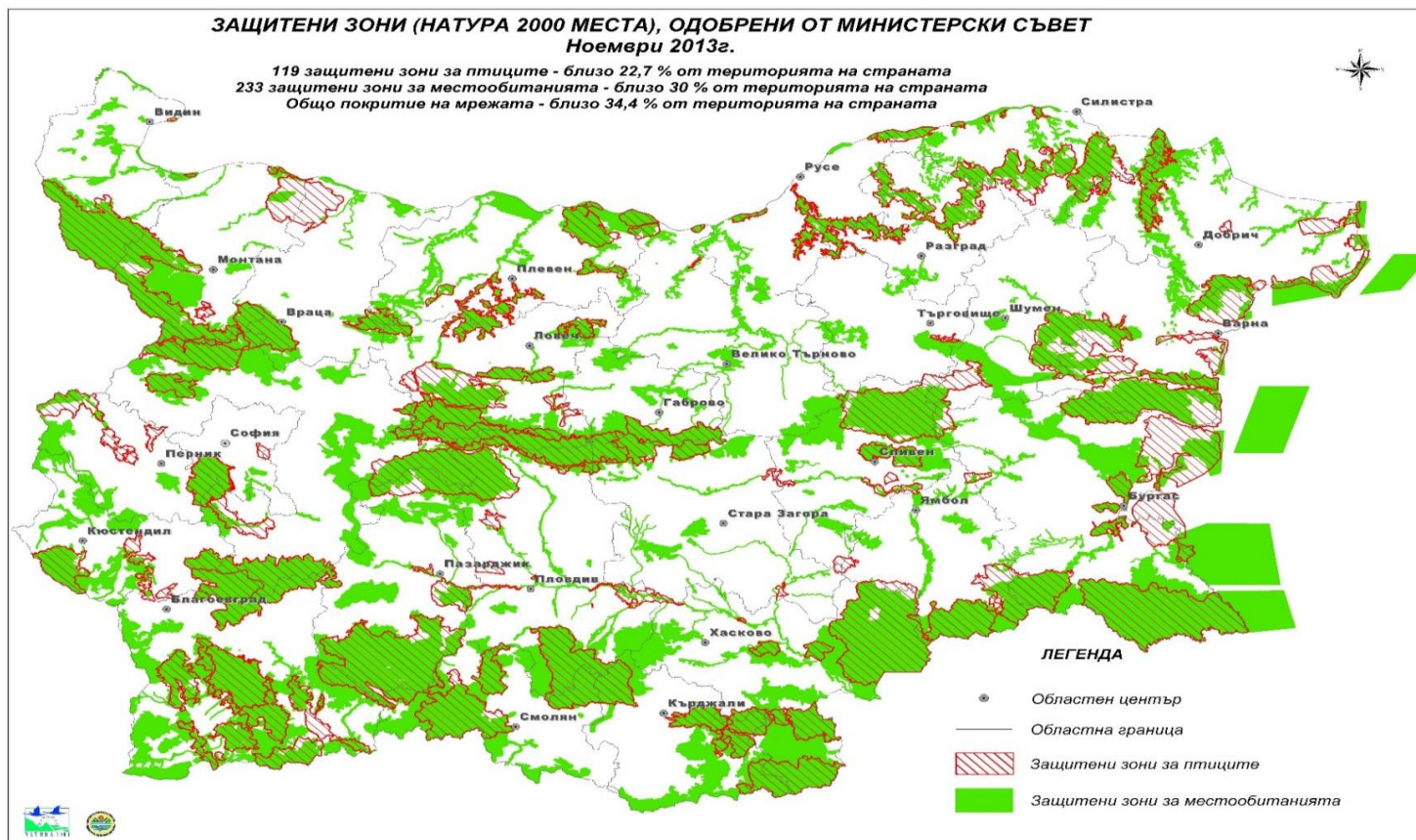
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.9.1 Защитени зони, одобрени от Министерски съвет, ноември 2013 г., *Източник МОСВ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

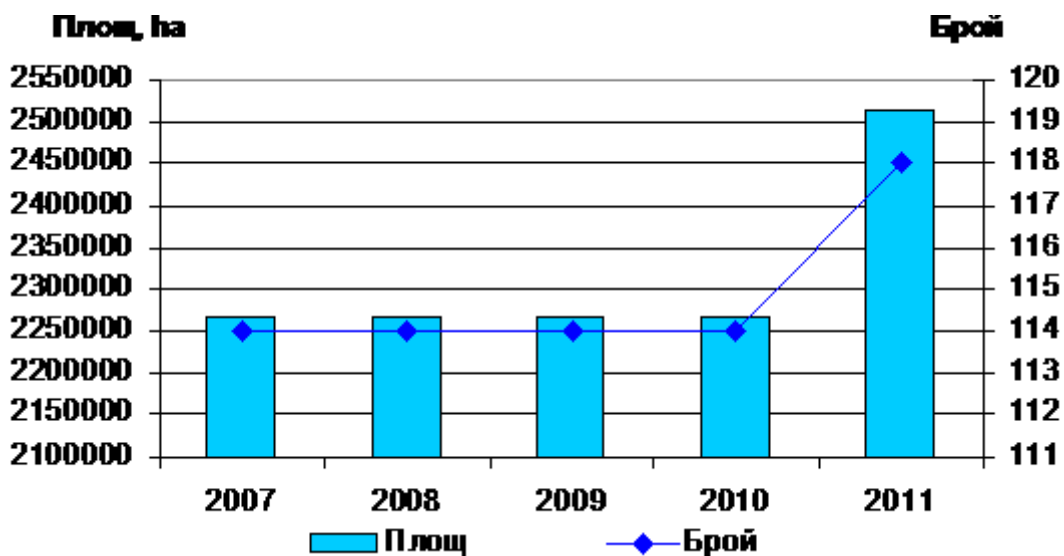
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В края на 2013 год. броят на защитени зони в България, обявени съгласно Директивата за птиците е 119 и покриват 22,7 % от нейната територия, а броят на определените защитени зони съгласно Директивата за местообитанията е 233, които покриват 30% от територията на страната (в официалните източници на информация има известни различия в данните).

Наблюдава се увеличаване на площта на защитените зони, определени съгласно Директивата за птиците след 2010 год., като през 2011 год. увеличението е с 244 935 ha и на броят - с 4 (**фигура 2.1.9.2**). Подобна е промяната и в защитените зони определени съгласно Директивата за местообитанията – значително увеличаване на броя и площта след 2009 год., като през 2011 год. остават непроменени спрямо 2010 год.. (**Фигура 2.1.9.3**). „Индексът на достатъчност“, който показва оценката на Европейската Комисия (ЕК) доколко близко са държавите-членки до целта да имат достатъчно предложени зони, за периода 2008 – 2011 год. се запазва на 94,3. (**фигура Фигура 2.1.9.4**).

Фигура 2.1.9.2 Промяна в броя и площта на определените защитени зони по Директивата за птиците за периода 2007-2011 г., ха

Източник: ИАОС

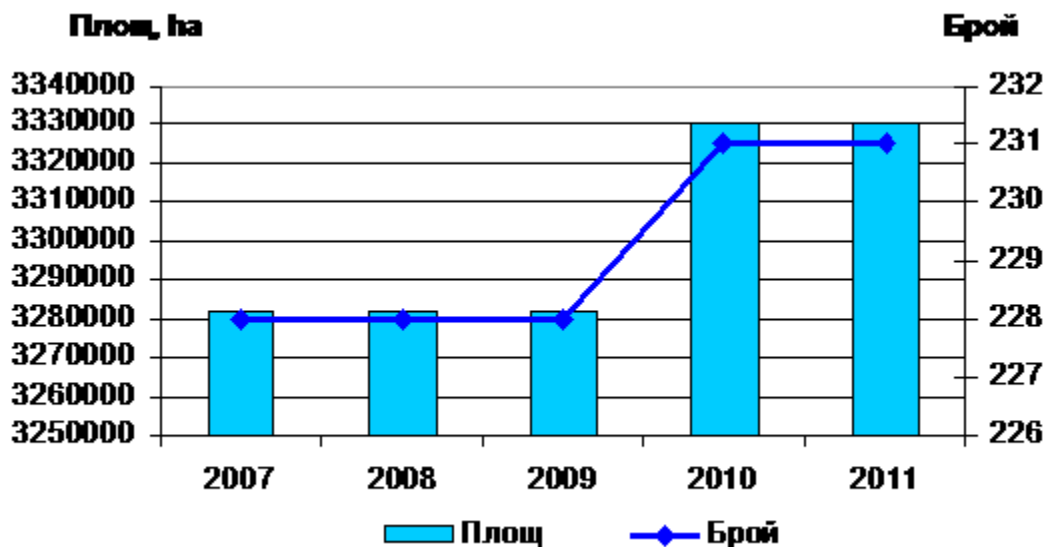
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

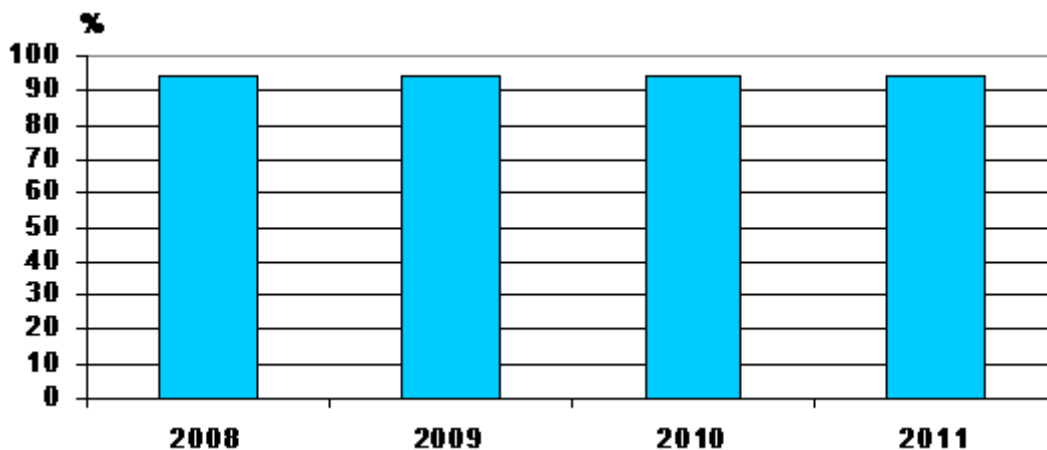

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.9.3 Промяна в броя и площта на определените защитени зони по Директивата за местообитанията за периода 2007 – 2011 г., ха

Източник: ИАОС

Фигура 2.1.9.4 Индекс на достатъчност (състояние на напредъка на държавите членки в постигане на процента на достатъчност за местообитанията от Приложение I и видовете от Приложение II на Директивата за местообитанията)

Източник: ИАОС

По-детайлна информация за защитените зони от Натура 2000 през 2012 г. е посочена в **таблица 2.1.9.1**.

Таблица 2.1.9.1 Защитени зони от Натура 2000 през 2012*

	Брой	Площ, ха			Дял на ЗЗ от общата територия на страната - %
		Общо	Територия	Акватория	
По Директива за птиците					
Одобрение с решение на МС ²	118	2 566 588	2 512 559	54 029	22.6
В т.ч. обявени със заповед на министъра на околната среда и водите	114	1 781 026	1 729 192	51 937	15.7
По Директива за местообитанията					
Одобрени с решение на МС	231	3 391 225	3 330 115	61 110	30.0
В т.ч. обявени със заповед на министъра на околната среда и водите	-	-	-	-	-
Общо по двете Директиви					
Одобрени с решение на МС ³	336	3 905 989	3 808 430	97 559	34.3
В т.ч. обявени със заповед на министъра на околната среда и водите	114	1 781 026	1 729 192	51 937	15.7

*Източник: Статистически справочник 2013

²РМС №335 от 26.05.2011 г. (ДВ., бр. 41/2011 г.)

³За 13 от зоните границите по двете директиви съвпадат

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Общо 352 са защитените зони от Натура 2000, което представлява 34,4% от територията на страната, попадащи в 3 биогеографски района - континентален, черноморски и алпийски). За 13 от зоните, границите по двете Директиви съвпадат.

По данни от Информационна система за защитени зони от Екологична мрежа Натура 2000, цели за опазване видове/природни местообитания, са както следва:

1. Безгръбначни животни – 40 вида
2. Риби – 24 вида
3. Земноводни – 6 вида
4. Влечуги – 6 вида
5. Бозайници – 24 вида
6. Растителни видове – 22 вида
7. Природни местообитания – 90 броя
8. Птици – 239 вида.

Изводи:

България, като страна-членка на ЕС е поставила под защита значителен процент от територията на страната.

Защитените зони, които изграждат Екологичната мрежа, включват достатъчен брой типа местообитания и най-важните местообитания на значителен брой растения и животни. Осигурява механизми за тяхното управление с цел запазване и устойчиво ползване.

Българската част от Европейската екологична мрежа Натура 2000 възлиза на 34,4% от територията на страната и е един от високите проценти в Европа.

2.1.10. Състояние на защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии

От 1933 год., когато се обявява първата защитена територия в България - резервата „Силкосия“ в Странджа, а през 1934 год. първия народен парк на Балканския полуостров – „Витоша“, се провежда последователна политика за разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии.

В Закона за защитените територии, приет през 1998 год., са определени следните категории защитени природни територии, които съответстват на категориите на Международния съюз за опазване на околната среда (МСОП): резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

През последното десетилетие прилагането на устойчиви схеми за управление е цел на много от политиките, свързани с ползването на биологични ресурси. Натрупан е значителен опит в подходите, методите и средствата за управление. В това отношение

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

защитените територии предлагат и уникална възможност за стимулиране развитието на районите, в които са разположени. Те представляват гаранция за запазена природа и високо качество на средата, които в съчетание с разнообразни и висококачествени продукти, услуги и производства, са предпоставка за устойчиво и екологосъобразно развитие.

Защитените територии и ефективното им опазване допринасят за изпълнението на изискванията на редица международни конвенции и споразумения, по които България е страна. Част от тях са получили признание и са включени в различни международни мрежи от защитени територии: 10 Рамсарски места, 16 биосферни резервата, два обекта на световното природно наследство на ЮНЕСКО – поддържан резерват „Сребърна” и Национален парк „Пирин”, а другите два национални парка - „Централен Балкан” и „Рила”, са членове на европейската мрежа от национални паркове PAN Parks. Преобладаващата част от защитените територии са включени и в мрежата НАТУРА 2000, което доказва тяхната консервационна значимост и ефективния им принос в опазването на биологичното разнообразие.

Сравнителните данни за **общия брой и площ** на защитените територии показват, че за периода 1991 – 2011 г.е налице тенденция към увеличаване както на броя, така и на общата площ (**фигура 2.1.10.1**). През последните години се увеличава основно броят на защитените територии в категорията „защитена местност”, като през 2011 г. те нараства до 504. През периода се наблюдава и обявяване на малък брой природни забележителности, като общият брой на защитените територии от тази категория остава непроменен, поради заличаването на същия брой съществуващи „природни забележителности”, загубили предназначението и консервационната си значимост.

Инвестираме във вашето бъдеще

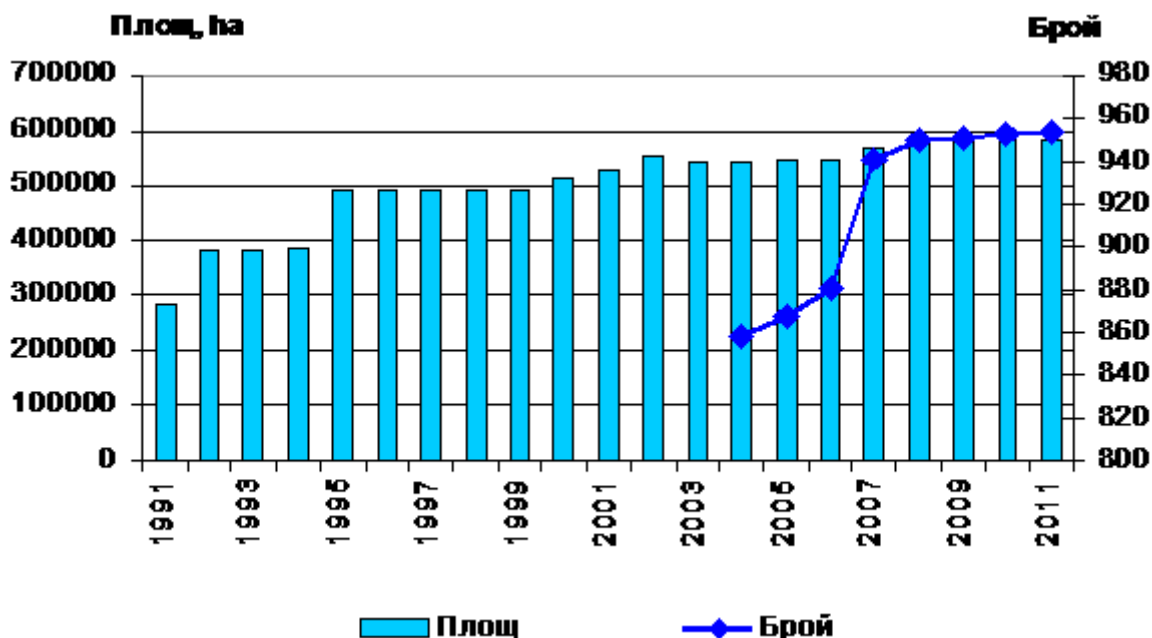
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Източник: ИАОС

Фигура 2.1.10.1 Промяна на броя и площта на защитените територии за периода 1991 – 2011 г., ха

По отделни категории, промените в броя и площта за 2010 г., 2011 г. и 2012 г. са посочени в таблица 2.1.10.1. Данните показват, че е налице стабилност в мрежата от защитени територии за последните няколко години.

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Таблица 2.1.10.1 Защитени територии през периода 2010-2012 година*

Категории	Брой				Площ, ха				Брой			Площ, ха		
	Налични към 31.12.2010	Ново обявени през 2011	Закрити през 2011	Налични към 31.12.2011	Налични към 31.12.2010	Включени през 2011	Закрити през 2011	Налични към 31.12.2011	Налични към 31.12.2012	Включени през 2012	Изключени през 2012	Налични към 31.12.2012	Включени през 2012	Изключени през 2012
Защитени територии - общо	953	3	2	954	582458.1	38.5	374.5	582122.2	973	21	2	583876.3	1762.9	8.8
Резервати	55	-	-	55	77022.0	12.8	-	77034.8	55	-	-	77044.1	9.3	-
Национални паркове	3	-	-	3	150362.3	-	-	150362.3	3	-	-	150362.3	-	-
Природни забележителности	346	-	-	346	16876.1	-	0.8	16875.3	344	-	2	16916.8	42.6	1.1
Поддържани резервати	35	-	-	35	4510.6	-	-	4510.6	35	-	-	4518.0	7.4	-
Природни паркове	11	-	-	11	256455.7	-	-	256455.7	11	-	-	256455.7	-	-

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Защитени местности	503	3	2	504	77231.4	25.7	373.7	76883.5	525	21	-	78579.3	1703.5	7.7
-----------------------	-----	---	---	-----	---------	------	-------	---------	-----	----	---	---------	--------	-----

*Източник: Статистически годишник 2012 г. и Статистически справочник 2013

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

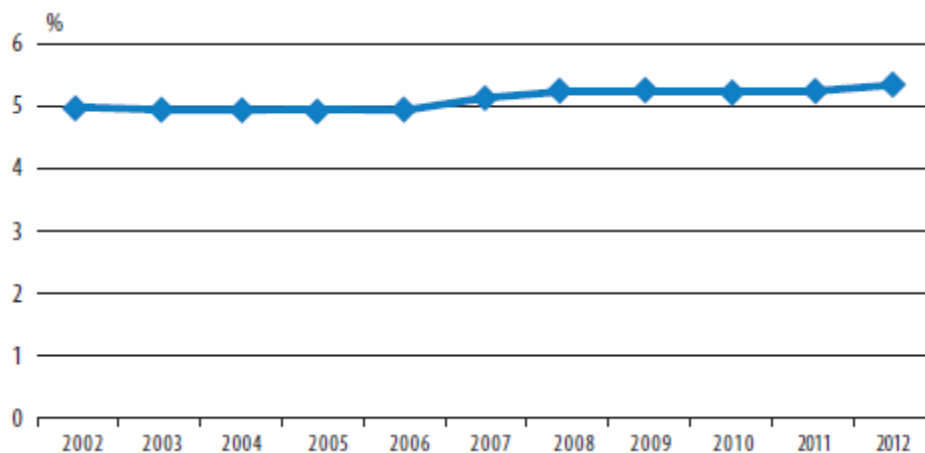

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Същото се потвърждава и от **фигура 2.1.10.2**, на която е посочен дялът на площта на защитените територии, спрямо общата площ на страната за периода 2002-2012 год..

Фигура 2.1.10.2 Дял на защитените територии от общата територия на страната

Карта със защитените територии в България, разделени по съответните категории съгласно Закона за защитените територии, е представена на **фигура 2.1.10.3**.

Инвестираме във вашето бъдеще

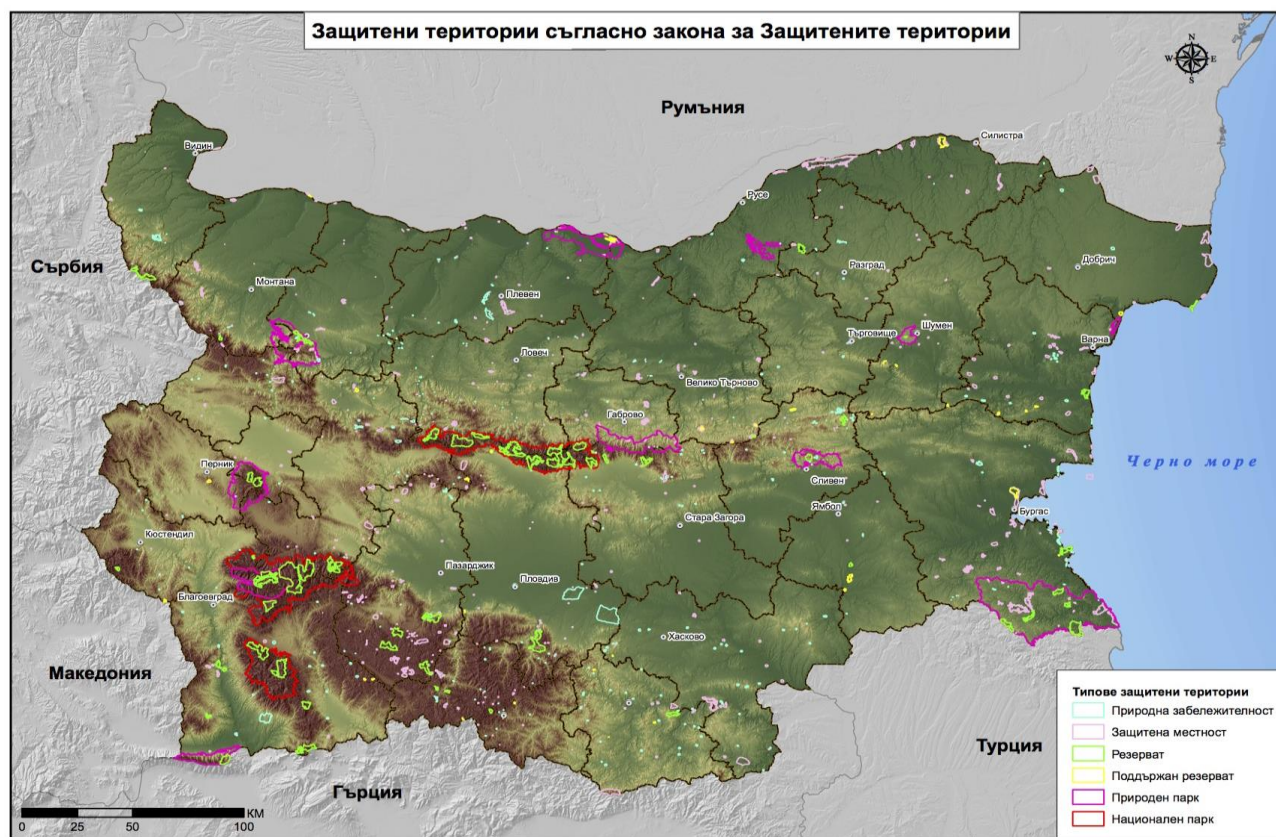
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Източник МОСВ

Фигура 2.1.10.3 Карта със Защитените територии в България

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Анализът на териториалното разположение на Защитените природни територии показва, че преобладаваща част са в планинските райони и Черноморското крайбрежие.

Национални паркове:

Национален парк „Пирин“ е обявен през 1962 год. с площ 40332,4 ha. Тя е изключително държавна собственост и граничи със седем общини на област Благоевград – Гоце Делчев, Банско, Разлог, Симитли, Кресна, Струмяни и Сандански. От 1983 год. паркът е обект на Световното наследство според Конвенцията за природното и културно наследство на ЮНЕСКО. В територията на парка попадат два природни резервата: „Баюви дупки-Джинджирица“ с площ 2873 ha и „Юлен“ с площ 3156,2 ha. През 1997 год. резерватът „Баюви дупки-Джинджирица“ е обявен като биосферен резерват по програмата „Човек и биосфера“ на ЮНЕСКО.

Национален парк „Централен Балкан“ е обявен е през 1991 год. и е с площ 71669,5 ha. От 2003 год. паркът е член на на Европейската мрежа от защитени територии PAN Parks, от 2005 год. защитава и поддържа пълния PAN Parks сертификат, а от 2006 год. е приет във федерацията на Европейските паркове EUROPARKS. Близко една трета от парка заемат 9 природни резервата – „Боатин“ с площ 1597,2 ha, „Джендема“ с площ 4220,2ha, „Козята стена“ с площ 604,3ha, „Пеещи скали“ с площ 1465,7 ha, „Северен джендем“ с площ 1610 ha, „Соколна“ с площ 1250 ha, „Стара река“ с площ 1974,7 ha, „Стенето“ с площ 3578,8 ha и „Царичина“ с площ 3418,7 ha.

Националният парк „Рила“ е обявен през 1992 год. и заема площ от 81046,0 ha. Той е най-големия в България и един от най-големите европейски паркове. В парка има 4 резервата – „Парангалица“ с площ 1509 ha, „Централен Рилски“ с площ 12393,7 ha, „Скакавица“ с площ 70,8 ha и „Ибър“ с площ 2248,6 ha. Резерватите съответстват на I-ва категория защитени територии по МСОП (IUCN). Всички резервати и паркът като цяло са включени в „Списъка на ООН на националните паркове и еквивалентните на тях резервати“. Резерватите „Парангалица“ и част от „Централен Рилски“ са обявени като биосферни резервати по програмата „Човек и биосфера“ на ЮНЕСКО.

Природни паркове:

Природен парк Витоша е обявен през 1934 год. като „Народен парк“, а през 2000 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“. Площта на парка е 27079,114 ha. В неговите граници се намират резерватите „Бистришко бранище“ с площ 1061,6 ha обявен като биосферен резерват по програмата „Човек и биосфера“ на ЮНЕСКО и „Торфено бранище“ с площ 782,8 ha.

Природен парк Златни Пясъци - през 1943 год. е обявен като „Народен парк“, а през 2001 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“ с площ 1320,7 ha.

Природен парк Русенски Лом - през 1970 год. е обявен като „Народен парк“, а през 2002 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“ с площ 3408 ha.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Природен парк Шуменско плато - през 1980 год. е обявен като „Народен парк“, а през 2003 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“ с площ 3895,87 ha.

Природен парк Сините Камъни - през 1980 год. е обявен като „Народен парк“, а през 2000 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“ с площ 11 380,8 ha. В границите на парка се намира резерватът „Кутелка“ с площ 645,1ha.

Природен парк Врачански Балкан- през 1989 год. е обявен като „Народен парк“, а през 2003 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“ с площ 30 129,9 ha. В границите на парка се намира резерватът „Врачански карст“ с площ 1438,9 ha.

Природен парк Странджа - през 1995 год. е обявен като „Народен парк“, а през 2000 год. е прекатегоризиран като „Природен парк“ с площ 116084,5 ha. В границите на парка се намира резерватите „Силкосия“ с площ 389,6 ha, „Узунбоджак“ с площ 2529,6 ha, обявен като биосферен резерват по програмата „Човек и биосфера“ на ЮНЕСКО, „Витаново“, с площ 1112,4 ha, „Средока“ с площ 607,8 ha, и „Тисовица“ с площ 749,3 ha.

Природен парк Рилски Манастир е обявен е обявен през 2000 год. с площ 27 370,7 ha. В границите на парка се намира резерватът „Риломанастирската гора“ с площ 3676,5 ha.

Природен парк Персина е обявен през 2000 год. с площ 21 762,2 ha.

Природен парк Българка е обявен през 2002 год. с площ 21 772,2 ha.

Природен Беласица е обявен през 2007год. с площ 11732,4318 ha.

По **Черноморското крайбрежие** се намират и резерватите „Ропотамо“, обявен през 1992 год. с площ 1000,7 ha., „Камчия“ обявен през 1951год. с площ 842,1 ha., „Калиакра“, обявен през 1941 год. с площ 687,5 ha.

Подържаните резервати са „Атанасовска езеро“ обявен през 1951год. с площ 842,1 ha „Вельов вир“ обявен през 1951год. с площ 842,1 ha „Пясъчна лилия“ обявен през 1962год. с площ 0,6 ha и „Балтата“ обявен през 1978год. с площ 197,7 ha.

По **Дунавското крайбрежие** са резерватите „Китка“ обявен през 1981год. с площ 25,4 ha и „Милка“ обявен през 1948 /1956 год.год. с площ 30 ha.

Подържаните резервати са „Сребърна“ обявен през 1992год. с площ 902,1 ha., „Персина“ обявен през 1999год. с площ 385,2 ha „Ибиша“ обявен през 1999год. с площ 34,3 ha.

Освен посочените 20 резервата, на територията на страната има обявени още 35 резервата, 346 природни забележителности и 503 защитени местности.

Изводи:

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В Закона за защитените територии, приет през 1998 год., са определени следните категории защитени природни територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

Налице е стабилност в мрежата от защитени територии за последните няколко години.

Анализът на териториалното разположение на Защитените природни територии показва, че преобладаваща част са в планинските райони и Черноморското крайбрежие.

2.1.11. Състояние на ландшафта

Реализирането на проектите по ОПИК трябва да отговаря на нарастващите потребности на обществото и същевременно да се опазват и подобряват средообразуващите функции на ландшафта. Оперативната програма обхваща цялата територия на страната. За да може да се опишат функционирането им, вътрешната структура и организация в тях се използват ландшафтните класификации. На базата на изводите от тях може да се направи оценка за оптимална организация на използването и съхранението на дадена територия. Както и да се синтезират всички възможни решения по рационалното използване на природните ресурси и опазването на околната среда, които могат да бъдат реализирани.

• Класификация на ландшафтите в Европа

Европейската конвенция за ландшафта възприема ландшафта като: “площ, според всеобщото разбиране, чийто характер е следствие от действието и взаимодействието на природни и човешки фактори” (ELC, 2000). Именно това е основата на Европейската ландшафтна карта LANMAP2 (Mücher et al., 2007). Тя е разработена на основата 4 основни слоя в ГИС, които съдържат информация за – релефа, климата, почвообразуващи скали и земеползването (фиг. 2.1.11.1). На базата на тези слоеве е направена и класификация на ландшафтите. Целта на тази картата е да послужи за определяне политиката по опазване на природната среда на национално и европейско ниво.

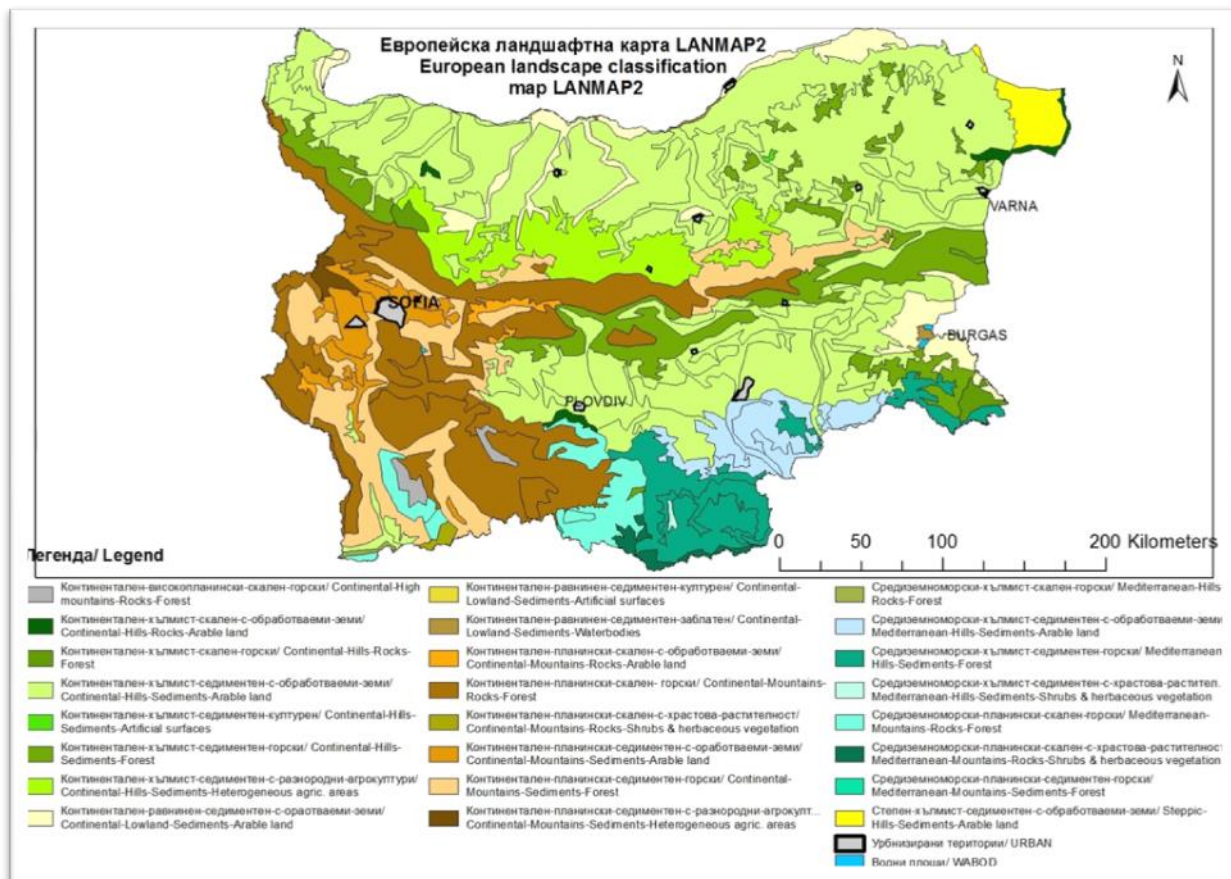
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.11.1 Европейската ландшафтна карта LANMAP2 – част България.

Класификацията има йерархична структура с 4 нива, като последното ниво характеризира ландшафтите. На най-високото ниво на класификацията се определя от климата. Според LANMAP2 в страната има 2 класа – континентален и средиземноморски. На второ ниво е комбинацията от климата и топографските различия. За страната има 4 класа – високопланински, планински, хълмист и равнинен. Третото ниво се определя от климата, топографията и почвообразуваща скала. На това ниво за страната има 2 класа – седиментен и твърди скали. На последното най-ниско ниво е по вид на земно покритие, като за страната са определени 6 вида – гори, обработваеми земи, разнородни агрокултури, антропогенизирани територии (културни), заблатени територии, с хростова растителност. На тази база са определени 26 ландшафтни типа, показани на **фиг. 2.1.11.1.**, в това число урбанизираните територии и водни площи.

За по-подробно характеризиране на ландшафтите в страната има разработени две ландшафтни класификации.

157

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

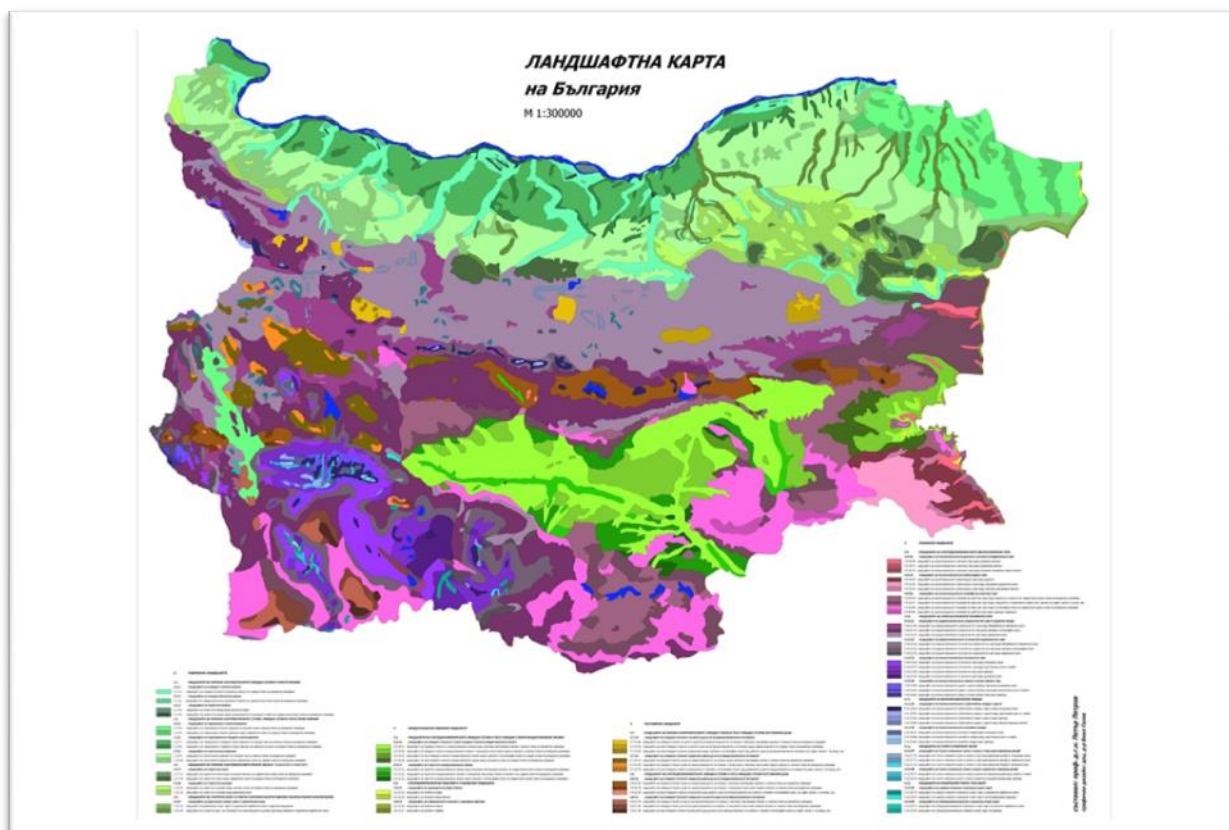
Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

Класификация на ландшафтите в страната

За страната има разработени две ландшафтни класификации, типологична и регионална, със съответни карти към тях (Петров, 1997).

При **типологична класификация** ландшафтните комплекси се класифицират по хомогенност и аналогия между тях. Главните таксономични единици и критерии за отделянето им са: *клас* ландшафти – отделени са по макроморфолитогенните показатели, *тип* ландшафти – определени са въз основа на зоналните хидроклиматични показатели, *група* ландшафти – използвани са мезоморфолитогенните критерии (вид и свойства на скалния субстрат, експозиция на склоновете, почвени разновидности и растителни асоциации и др.), *вид* ландшафти – основават се на особеностите в морфологичния строеж на ландшафтите и тяхната вертикална структура. Съставената типологична ландшафтна карта на България е в М 1: 400 000. Тя съдържа 4 класа, обхващащи 13 типа с 30 подтипа, 78 групи и над 7500 вида ландшафти (**фиг. 2.1.11.2.**).

Фигура 2.1.11.2. Типологична ландшафтна карта на България

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

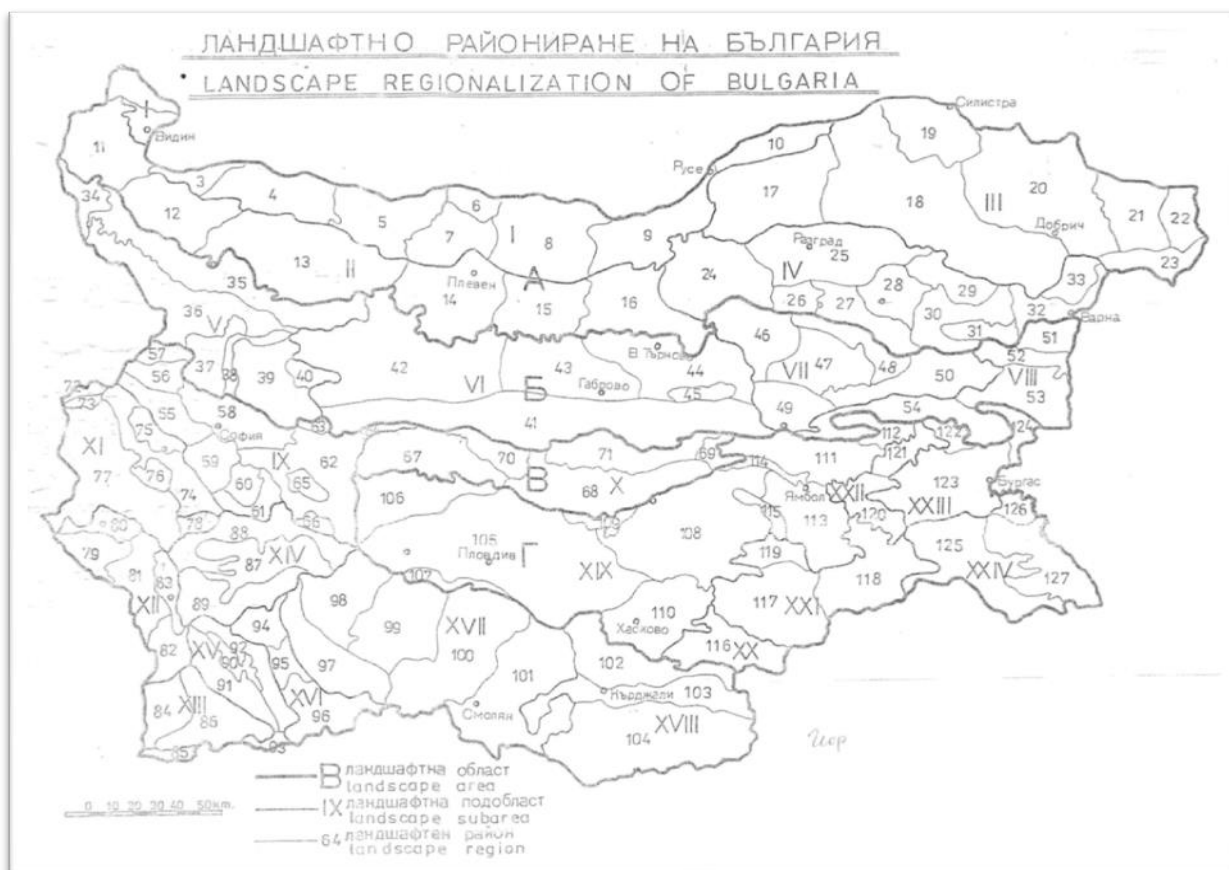
www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Типологичната класификация е подходяща за характеризиране на по-малки по площ територии и региони на страната.

Регионалното направление е подходящо за големи по площ области, каквато е територията на страната. Тук понятието ландшафт се разглежда като “регионална, неповторима във времето и пространството единица, всеки ландшафт има своя специфика и може да бъде диференциран при ландшафтното райониране”. При регионалната ландшафтна класификация таксономичните единици са 3 - област, подобласт и район. Ландшафтните *области* са определени по преобладаващите класове ландшафти. В равнинните територии *подобластите* са определени от съчетания на типове или подтипове ландшафти, а ландшафтните *райони* - от преобладаващите групи ландшафти. В планинските територии ландшафтните *подобласти* и *райони* са определени от височинната ландшафтна поясност. Определени са 4 области, 24 подобласти и 127 ландшафтни района. Съставена е и карта на регионалното ландшафтено райониране в М 1:400 000 (фиг. 2.1.11.3).

Фигура 2.1.11.3 Регионална ландшафтна карта на България

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

На територията на страната има обособени 24 ландшафтни подобласти, обединени в 4 ландшафтни области. Границите на подобласти са избрани така, че да в достатъчна степен да детайлизират ландшафтната характеристика на страната. *Севернобългарска зонална област на Дунавската равнина (А)* има 4 ландшафтни подобласти и 33 ландшафтни района в границите на равнината. *Старопланинска област (Б)* има 4 подобласти и 21 района базирани на различията в спектрите на височинната ландшафтна поясност. *Южнобългарска планинско-котловинна област (В)* обхваща 10 ландшафтни подобласти и 47 ландшафтни района. Това са почти всички планински и котловинни части на страната на юг от Старопланинската област, включително и най-високите планински ландшафти, най-студените и най-топлите котловинни ландшафти. *Междупланинскозонална област на южнобългарските низини и ниски планини (Г)* заема зоната между планинските територии на Средна гора от север и масива на Родопите от юг. Има шест ландшафтни подобласти, в чиито обхват са установени 17 ландшафтни района. Поради големите различия в надморската височина в тази област се характеризира с големи различия по отношение на хидротермиката. Това е така поради регионалните особености на районите в тази област (Петров, 1997).

- **Чувствителни ландшафти**

Като чувствителни ландшафти се определят териториите по поречията на реките, защитените зони, влажните зони и други зони от националната екологична мрежа Natura 2000. В тях всякаква намеса би могла да има необратими последици върху устойчивостта на ландшафтните комплекси.

Изводи:

За страната има разработени две ландшафтни класификации, типологична и регионална.

На територията на страната има обособени 24 ландшафтни подобласти, обединени в 4 ландшафтни области.

2.1.12. Състояние на материалните активи

Материалните активи, които биха имали отношение към ОПИК 2014-2020, са материалните и нематериални активи на предприятията в Българската икономика. Секторите, които са от значение за Българската икономика са енергетика, машиностроене, хранителна и химическа промишленост, производство на строителни материали, металургия и други.

Като основен фактор за растеж на Българската икономика са малките и средни предприятия, които са и във фокуса на ОПИК 2014-2020.

За периода 2005-2010 г. по отношение на МСП се наблюдават следните тенденции:

- Броят на МСП нараства, докато броят на големите предприятия намалява

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Броят на заетите в МСП нараства по-бързо от броя на заетите в големите предприятия

Структурата на съвкупността от нефинансови предприятия в България значително се доближава до тази в ЕС-27 през 2009 г., както и средната големина на предприятията по размерни групи.

Типичната българска фирма е микрофирма — със средно 2 заети лица.

Микропредприятията преобладават във всички икономически дейности.

МСП изостават по конкурентоспособност в сравнение с големите предприятия с около два пъти по-ниска производителност, по-малка норма на печалба и по-ниско равнище на работна заплата.

Българските МСП имат от 2 до 7 пъти по-нисък коефициент на производителност на труда в сравнение с новоприетите страни-членки на ЕС и 15–30 пъти по-нисък от страните в ЕС–15. Това означава, че работещите в българските МСП създават по-малка добавена стойност и поради това са по-нископлатени. По брой предприятия и брой заети в тях, българските МСП са сравними с тези от Дания и Австрия, но последните създават 12–13 пъти по-голяма добавена стойност.

Налице е голямо териториално неравенство в разпределението на броя и дейността на МСП.

Делът на МСП в оборота на нефинансовите предприятия продължава да нараства, достигайки 69% от общия оборот през 2009 г. Това е характерно за всички икономически дейности с изключение на добивната промишленост.

Приносът на МСП в добавената стойност е 62%. Най-значителен е делът на големите предприятия (38%), следван от средните (24%), малките (21%) и микропредприятията (17%).

През последните няколко години се наблюдава изпреварващ принос на дела на брутните инвестиции в добавената стойност от страна на МСП — 63% спрямо 37% при големите предприятия. Водещ принос в това развитие имат микропредприятията с дял от 131%, значително надвишаващ средното за икономиката равнище от 65%. При малките и средните предприятия този показател възлиза съответно на 68% и 59%.

Важни по отношение на ОПИК 2014-2020 са данните за МСП, които се отнасят до иновации, интернационализация, интелектуална собственост:

- Иновации. В 80% от МСП иновационната активност е ниска. Едва 10% от МСП имат достатъчно средства да финансират иновационна дейност.
- Интернационализация. През последната година 95% от предприятията са с ниска степен на интернационализация на дейността. Степента на интернационализация нараства с увеличаването на иновационната активност на МСП. През 2010 г. 12% от МСП са осъществили внос, а 5% от МСП са реализирали износ на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

стоки и услуги.

- Интелектуална собственост. Почти всички МСП у нас имат ниска степен на патентна дейност. Патентната дейност сред българските МСП е пряко следствие от иновационната активност, както и от прилагането на добри практики. 10% от предприятията имат регистрирана търговска марка у нас, а 6% в чужбина. Много нисък дял от МСП имат достатъчно средства за регистрация на интелектуална собственост. Много нисък дял от предприемачите познават възможностите за регистриране на марка в ЕС.

През 2009 г. МСП инвестират в дълготрайни материални активи (ДМА) средства на стойност 65 538 хил. лева, което представлява 63% от общите инвестиции на нефинансовите предприятия в икономиката. В големите предприятия направените инвестиции възлизат на 38 246 хил. лева. Почти половината от придобитите ДМА в МСП (47% или 31 384 хил. лева) принадлежат на микропредприятията, докато при малките (25%) и средните (28%) този дял е приблизително еднакъв и съответства на 16 105 и 18 047 хил. лева.

Най-висок дял от инвестираните в сектор МСП средства за ДМА има „Операции с недвижими имоти — 21% или 13 532 хил. лева, които принадлежат изцяло на микропредприятията. Водещо влияние има и „Търговия (16% или 10 394 хил. лева), където приносът на различните по размер предприятия е съпоставим — 3 617 хил. лева (микро), 3 573 хил. лева (малки) и 3 204 хил. лева (средни предприятия). Делът на „Преработваща промишленост от вложените в МСП средства за инвестиции е 16% или 10 060 хил. лева, дължащ се преди всичко на средните предприятия (5 770 хил. лева). В сектор „Строителство разглежданият дял възлиза на 12% или 7 712 хил. лева, от които повече от половината са направени от микропредприятия (3 959 хил. лева).

Структурата на ДМА по икономически дейности свидетелства за доминиращо влияние на сектор МСП в сферата на услугите. Делът на сектора е най-висок в „Професионални дейности и научни изследвания (99%), като тази тенденция се наблюдава и в „Административни и спомагателни дейности (88%), „Хотелиерство и ресторантьорство (82%), „Търговия (81%) и „Операции с недвижими имоти (79%). Водещо влияние на МСП се наблюдава и в сектор „Строителство (89%).

В останалите икономически дейности делът на ДМА в големите предприятия доминира. От промишлеността това са „Добивна промишленост (79%), „Производство и разпределение на електроенергия (69%), „Доставяне на води (60%) и „Преработващата промишленост (54%). В сферата на услугите единствената дейност, където големите предприятия имат водещ принос (76%), е „Създаване и разпространение на информация.

Структурата на ДМА по райони на планиране свидетелства за водещ принос на сектор МСП във всички от тях. Разгледано общо за всички нефинансови предприятия най-много вложени средства в ДМА са направени в Югозападен район — 57 282 хил. лева, от които 60% принадлежат на МСП. От тях водещо влияние имат

162

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

микропредприятията (30%), следвани от средните (16%) и малките (14%). Значително по-ниска е стойността на ДМА в Югоизточен и Североизточен район — 14 714 лв. и 12 481 хил. лева, където дялът на МСП възлиза на съответно 62% и 68%.

В Южен централен район нивото на ДМА е 11 053 хил. лева, от които 70% са направени от МСП, но тук приносът на различните по размер предприятия е съпоставим — 28% (микро), 21% (малки) и 21% (средни предприятия). В останалите два района на планиране — Северен централен и Североизточен вложените в ДМА средства са много ниски — приблизително по 5.4% или 58 154 и 57 606 хил. лева съответно. В Северен централен район МСП има най-висок дял (76%), от които 28% (микро), 21% (малки) и 21% (средни). Значителен дял на МСП се наблюдава и в Североизточен район (72%), с водещо влияние на микропредприятията (34%).

Важен фактор за развитие на МСП е приетата Национална стратегия за насърчаване развитието на малките и средните предприятия 2014-2020. Тя е създадена в изпълнение на чл. 5, ал. 1 от Закона за малките и средните предприятия. Тя представлява политически документ със средносрочен характер, чрез който Правителството на Република България демонстрира своята визия относно държавната политика в подкрепа на малките и средните предприятия в страната. Стратегията е разработена в съответствие както с програмата на правителството „Държавност, развитие, справедливост”, така и с политиката на Европейския съюз в тази област.

Стратегията е насочена към малките и средните предприятия в секторите на добивната промишленост, преработвателната промишленост и услугите.

Прилагането на Стратегията се извършва на базата на Годишни програми, които се одобряват от министъра на икономиката и енергетиката (чл.5, ал.2, т.4 на ЗМСП). В Годишните програми се съдържат предложения за мерки, насочени към насърчаване на развитието на МСП. Основните финансови инструменти за провеждане на формулираните мерки са европейските фондове и националният бюджет.

Изводи: Основно значение за “материалните активи” имат МСП. Като цяло материалната база не е добра и инвестициите в нея са недостатъчни.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Материалните активи, които имат отношение към ОПИК 2014-2020, са материалните и нематериални активи на предприятията в Българската икономика.

Типичната българска фирма е микропредприятие — със средно 2 заети лица.

Налице е голямо териториално неравенство в разпределението на броя и дейността на МСП.

Важен фактор за развитие на МСП е приетата Национална стратегия за насърчаване развитието на малките и средните предприятия 2014-2020.

2.1.13. Културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство

Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство е приета от Генералната конференция на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура - ЮНЕСКО, през 1972 г. в Париж (17 октомври – 21 ноември 1972 г.).

Други Конвенции, приети под егидата на ЮНЕСКО, са Конвенция за подводното културно наследство (2001 г.), Конвенция за опазване на нематериалното културно наследство (2003 г.), както и Конвенции, приети под егидата на Съвета на Европа – Конвенция за опазване на архитектурното наследство на Европа (1985 г.), Европейската конвенция за опазване на археологическото наследство (1992 г.) и Европейската конвенция за ландшафта (2000 г.).

България приема Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство с Разпореждане №13 на Бюрото на Министерския съвет от 4 февруари 1974 г. Тя е в сила от 17 септември 1975 г.

Първите български обекти са вписани в Листата на ЮНЕСКО през 1979 г., следва серия от обекти приети за паметници на световното културно и природно наследство, основно през 1983 г. и 1985 г.

България разполага със завидно богатство от културно-исторически паметници. Тя е на трето място в Европа, след Гърция и Италия, по брой и разнообразие на открити паметници на културата. На територията на страната регистрираните недвижими паметници на културата са около 40 000 обекта, между които около 10 000 гробници и селищни могили. От общия брой на паметниците на културата 21 000 са обявените (вписани) паметници, а 19 000 са декларираните (класирани) паметници. Най-голям е дялът на архитектурните паметници на културата – 20 000, археологическите паметници на културата са 15 500, а 4 500 са историческите, художествените и др. В България в над 220 музея има около пет и половина милиона културно-исторически експоната.

България е богата на паметници на културата от всички исторически епохи, разположени по цялата територия на страната (**фигура 2.1.13.1**).

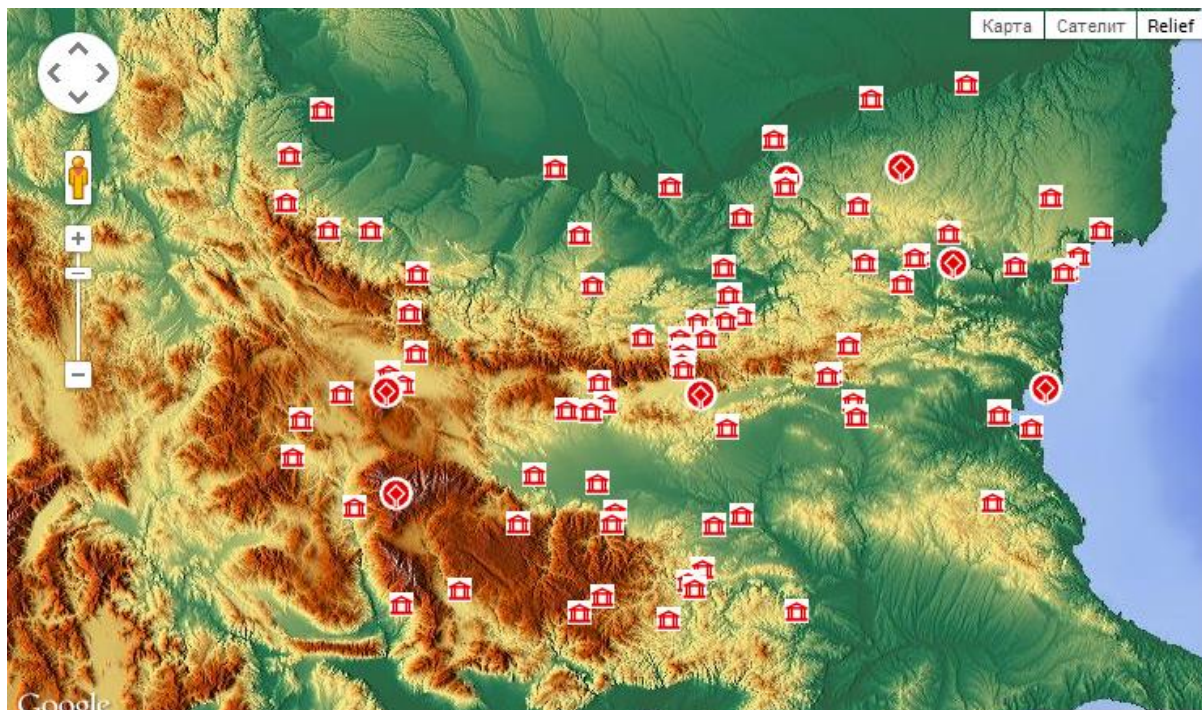
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фигура 2.1.13.1 Карта на паметници на културата в България

Източник: НИИКН

Всички новооткрити и неразкрити към настоящия момент археологически паметници на културата на територията на страната са декларирани за паметници на културата с предварителна категория “национално значение” – писмо № 545 на НИПК при Министерство на културата от 27.02.2001 г.;

Съгласно Разпореждане № 1711 на Министерския съвет от 22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове в България са обявени за паметници на културата от национално значение – т.е. те имат статут на паметници на културата с категория “национално значение”.

Всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически паметници на културата – писмо № 4349 на НИПК при Министерство на културата от 4.12.1992.

В Република България Националният институт за недвижимо културно наследство (НИИКН) към Министерството на културата (приемник на Националния институт за паметниците на културата – НИПК), на основата на действащия понастоящем Закон за културното наследство (ЗКН) (приет от 40-то Народно събрание на 26.02.2009 г., обнародван в ДВ, бр. 19 от 13.03.2009 г. и влязъл в сила от 10.04.2009

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

г., с изключение на чл. 114, ал. 2. и чл. 126, които влязоха в сила от 10.04.2010 г.; Изм. и доп. ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., и заменил действалия от 40 години (1969 г.) Закон за паметниците на културата и музеите) е “държавен културен институт с национално значение с научноизследователски и експертни функции в областта на недвижимото културно наследство.

Съгласно ЗКН, “Декларирането на обекти, които могат да бъдат определени като недвижими културни ценности, се извършва от Министерството на културата въз основа на предварителна оценка на тяхната културна и научна стойност и обществена значимост”.

Определянето на научната и културната стойност на недвижимия обект, предварителната му класификация и категория, както и временните режими за неговото опазване, става с декларационен акт, издаден от Министъра на културата.

Когато от комплексната оценка се установи, че декларираните недвижими обекти имат качества на *недвижими културни ценности*, се прави предложение до Министъра на културата от Директора на НИНКН за тяхната окончателна класификация, категоризация и режими на опазване.

За изследване наличието и състоянието на недвижими културни ценности (паметници на културата) в България, местоположението им и разстоянието им до най-близко разположените населени места, основен източник на информация е Регистърът на НИНКН - Досиета от Националния документален архив и „Археологическа карта на България”, даващи информация за регистрираните паметници на културата (културни ценности) – декларирани и обявени, и категоризацията им.

Национална система по опазване на културното наследство

Националната система по опазване на културното наследство включва държавните и общинските органи за управление и контрол на дейностите по опазване на културното наследство, музеите, културните организации по смисъла на Закона за закрила и развитие на културата, както и Светия синод на Българската православна църква и централните ръководства на другите регистрирани вероизповедания. Те осъществяват дейността си в сътрудничество с Българската академия на науките, висшите училища, творчески съюзи, професионални сдружения и други неправителствени организации. Тези органи и организации осъществяват дейностите в съответствие с целите на този закон и национална стратегия за културното наследство, приета от Министерския съвет.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В Министерството на културата се създава Инспекторат за опазване на културното наследство.

Кметовете на общини организират и координират осъществяването на политиката по опазване на културното наследство на територията на съответната община.

Националният институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) е държавен културен институт с национално значение и извършва дейност в областта на опазване на недвижимото културно наследство, включително и научноизследователска дейност по издирване и изучаване на недвижимото културно наследство.

За осъществяване на функциите си НИНКН може да създава териториални звена.

Центърът за подводна археология е държавен културен институт в областта на опазване на подводното археологическо наследство на Република България.

Музеят е културна и научна организация, която издирва, изучава, опазва и представя културни ценности, природни образци и антропологични останки с познавателна, образователна и естетическа цел. По форма на собственост музеите са държавни, общински, частни и със смесено участие. В Министерството на културата се създава и води регистър на музеите.

Културно наследство, съгласно ЗКН

Съгласно ЗКН, културното наследство **обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство** като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност.

Културните ценности са обществено достояние и се ползват със закрила от държавни и общински органи в интерес на гражданите на Република България.

Културните ценности могат да бъдат публична и частна собственост. Те могат да са собственост на държавата, общините, на Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания, както и на физически и юридически лица.

Културно наследство са:

- наземни, подземни и подводни археологически обекти и резервати;
- исторически обекти и комплекси;
- архитектурни обекти и комплекси;
- етнографски обекти и комплекси;
- образци на парковото изкуство и ландшафтната архитектура;
- природни ценности (образци), включително антропологични останки, открити при теренни проучвания, и останки на палеозоологията и култивирани растения;
- индустриално наследство;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- произведения на изящни и приложни изкуства;
- народни занаяти;
- документално наследство;
- аудио-визуално наследство;
- устна традиция и език;
- книжовни и литературни ценности;
- обичаи, обреди, празненства, ритуали и вярвания;
- музика, песни и танци;
- народна медицина;
- кулинарни и енологички традиции;
- народни игри и спортове.

Културна ценност е нематериално или материално свидетелство за човешко присъствие и дейност, природна даденост или феномен, което е от значение за индивида, общността или обществото и има научна или културна стойност.

Културна ценност може да бъде и нематериално или материално свидетелство за човешко присъствие и дейност, което има научна или културна стойност и е от значение за Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания.

Културни ценности са и фрагменти от археологически или други предмети, които са в разрушен вид, съставляват малка част от автентична цялост на предмета, обезличени са в значителна степен, не притежават значима културна, научна или художествена стойност и могат да бъдат определени като масов материал. Те не подлежат на идентификация, но се включват в научно-спомагателния фонд на музеите при необходимост.

Нематериално културно наследство - нематериално културно наследство са:

1. устни традиции и форми на изразяване, включително и езикът като носител на нематериално културно наследство;
2. художествено-изпълнителско изкуство;
3. социални обичаи, обреди и празненства;
4. знания и обичаи, които се отнасят до природата и вселената;
5. знания и умения, свързани с традиционните занаяти.

В Министерството на културата се води регистър на нематериалното културно наследство по ред, определен с наредба на министъра на културата.

Към министъра на културата се създава Национален съвет за нематериално културно наследство.

Материално културно наследство

Класификацията на недвижимите културни ценности се извършва въз основа на:

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

1. тяхната принадлежност към определен исторически период
2. научната и културната област, към която се отнасят
3. пространствената им структура и териториален обхват
4. степента на застрашеност

Според принадлежността им към определен исторически период недвижимите културни ценности са:

- Праисторически
- Антични
- Средновековни
- Възрожденски
- от ново и най-ново време.

Според научната и културната област, към която се отнасят, недвижимите културни ценности са:

- археологически
- исторически
- архитектурно-строителни
- художествени
- урбанистични
- културен ландшафт
- парково и градинско изкуство
- етнографски
- културен маршрут

Според пространствената структура и териториалния обхват недвижимите културни ценности са:

- единични;
- групови: ансамбъл, комплекс, историческо селище, историческа зона и археологически резерват

Според степента си на застрашеност недвижимите културни ценности са:

- културни ценности в риск
- застрашени културни ценности

Според културната и научната стойност и обществената значимост недвижимите културни ценности се включват в следните категории:

- "световно значение" - вписаните в Списъка на световното наследство;
- "национално значение" - археологическите резервати, както и други културни ценности с изключителна стойност за културата и историята на страната;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- "местно значение" - свързаните с културата и историята на населени места, общини или области;
- "ансамболово значение" - поддържащите пространствената характеристика и архитектурната типология на груповата ценност, към която принадлежат;
- "за сведение" - самостоятелни обекти с ниска индивидуална стойност - носители на информация за научната и културната област, към която се отнасят.

Класификацията на движимите културни ценности се извършва въз основа на:

1. тяхната принадлежност към определен исторически период;
2. научната и културната област, към която се отнасят.

Според принадлежността им към определен исторически период движимите културни ценности са:

- Праисторически
- Антични
- Средновековни
- Възрожденски
- от ново и най-ново време

Според научната и културната област, към която се отнасят, движимите културни ценности са:

- археологически
- етнографски
- исторически
- художествени
- природни
- технически
- архивни
- книжовни
- литературни

Според научната и културната стойност движимите културни ценности могат да получат статут на национално богатство.

Национално богатство е културна ценност с изключително значение за науката, културата, природата или техническия прогрес, чието разрушаване, повреждане или погиване е непоправима загуба за обществото и която отговаря на поне един от следните критерии:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

1. да представлява единствен, най-характерен или рядък пример за човешка дейност или творчество за периода, от който произхожда;
2. да е с доказана автентичност и да има висока научна и художествена стойност;
3. да е свързана или да представлява свидетелство за идеи, вярвания, събития или изтъкнати личности, които са имали решаващо значение за развитието на обществото.

Обекти на Световното наследство в България:

България има вписани в Листата на ЮНЕСКО за световното културно и природно наследство 10 български обекти (7 в Листата на културното наследство и 2 в Листата на природното наследство, както и 1 в листата на нематериалното културно наследство) от различни исторически епохи. Те са свидетелство за значимия принос на българското градоустройство и архитектура, на българското монументално и изобразително изкуство, на величествената и уникална българска природа в европейското и световното културно и природно пространство.

Български паметници, вписани в списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО (снимки: Wikipedia):

Културно наследство:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

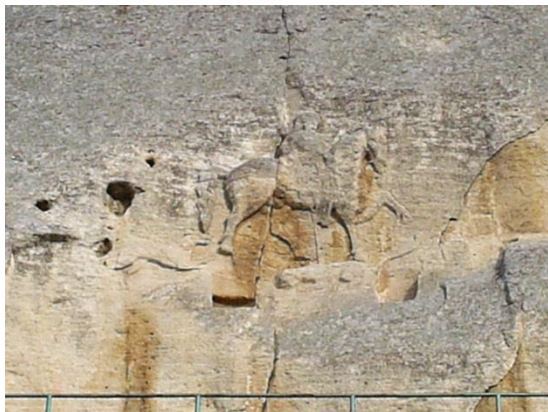

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Скалният релеф – Мадарския конник – най-величественият и значим български

паметник на монументалното изкуство от епохата на ранното Средновековие и единствен в Европа монументален каменен релеф от началото на VIII век (по времето на хан Тервел). Скалният релеф е част от историко-археологически резерват “Мадара”. Мадарският конник е обявен за археологически паметник на културата от “национално значение”. Той е обявен за паметник на световното културно наследство и е вписан в Листата на ЮНЕСКО през 1979 г.

Боянската църква 1259 г.– българският шедьовър с уникални стенописи и неоспорим принос в европейската художествена култура, един от малкото паметници на българската средновековна архитектура и църковна живопис, достигнали до наши дни – изобразени са 89 сцени с 240 фигури. Църквата е средновековен християнски храм, строен и преустройван през вековете. Боянската църква е включена в Листата на ЮНЕСКО на паметниците на културата със световно значение през 1979 г.

Тракийската гробница край Казанлък (Казанлъшката гробница) – IV – III в. пр. Хр. един от най-значимите и добре запазени у нас паметници на тракийското архитектурно и художествено изкуство – ансамбъл, чиито стенописи са летопис за живота на тракийската аристокрация. Казанлъшката тракийска гробница е включена в Листата на ЮНЕСКО на паметниците на културата със световно значение през 1979 г.

Скалните църкви при с. Иваново, област Русе (Ивановските скални манастири)

средновековни монашески обители – удивителна съкровищница на българското художествено наследство. Музейният и археологически резерват при с. Иваново е разположен на около 20 км. южно от гр. Русе. Комплексът включва църкви, параклиси и монашески килии, издълбани в скалите от двете страни на р. Русенски Лом на височина от 6 до 10 метра. Ансамбълът е създаден през XIII-XIV в. Обитаван е от монаси в продължение на няколко века – чак до XVII век.

С Решение на тогавашния Комитет за култура и изкуство от 30.03.1965 г. Скалните църкви и принадлежащия им терен са обявени за музеен резерват. Стенописите в скалните църкви при с. Иваново са обявени за паметник на световното културно наследство и са вписани в Листата на ЮНЕСКО през 1983 г. С Решение на Министерския съвет N 953 от 04.11.1997 г. Скалните църкви и принадлежащия им терен са обявени за археологически резерват.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Старинният град (античният и възрожденският) Несебър – една удивителна приказка, показваща пластове на хилядолетната история по българските земи, истинска енциклопедия на църковното строителство, една изключителна симбиоза на античност и Възраждане, съхранени за бъдещето, един уникален архитектурно-градоустройствен и археологически резерват. Несебър е обявен за “град-музей” през 1956 г. с Постановление на Министерския съвет № 243 (18.07.1956 г.). В него е записано:

“Обявява град Несебър и крайбрежието му за музеен, туристически и курортен комплекс. Територията на старинния град се обявява за архитектурно-градоустройствен и археологически резерват”. Включен е в Листата на ЮНЕСКО на паметниците на културата със световно значение през 1983 г. С Постановление на Министерския съвет № 174 са определени границите на резервата “Старинен Несебър”.

Рилският манастир - най-големият манастирски комплекс в България и на Балканския полуостров (извън Атон), християнски, културен и просветен център на българите – всепризнат връх в църковната архитектура, градоустройство и живопис от епохата на Българското Възраждане. Рилският манастир е обявен за национален музей през 1961 г. Обявен е за паметник на световното културно наследство и е вписан в Листата на ЮНЕСКО през 1983 г.

Тракийската гробница в Свещари – III в. пр. Хр. – един от върховете на живописното и скулптурното изкуство от онази далечна епоха в човешката история, най-забележителната сред откритите тракийски гробници по българските земи. Тракийската гробница в Гинина могила при село Свещари е обявена за паметник на световното културно наследство и е вписана в Листата на ЮНЕСКО през 1985 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Природно наследство:

Биосферен резерват Сребърна - уникално съжителство на редки растения и на редки представители на националния и световен генетичен фонд – птици и земноводни. Резерватът е една от най-интересните влажни зони в Европа. Сребърна е обявен за резерват през 1948 г. Вписан е в Листата на ЮНЕСКО за природен паметник през 1983 г.

Национален парк Пирин - красивата българска планина, съхраняваща уникална екосистема. Част от Рило-Родопския масив, разположен между долините на Струма и Места. Планината Пирин и е отделена от планината Рила чрез седловината Предела. Обявен е за народен парк (понастоящем, съгласно действащото законодателство, за национален парк през 1962 г. Вписан е в Листата на ЮНЕСКО за природен паметник през 1983 г.

Нематериалното културно наследство:

Бистришки баби - Бистришките баби са най-известните бистричанки, прочули се по целия свят с изпълненията си на архаичен фолклор от Шоплука. Бистришките баби бяха включени в списъка на ЮНЕСКО за шедъворите на нематериалното културно наследство на човечеството през 2005 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В напреднала фаза е работата по представяне на кандидатурата на Архитектурно-историческия резерват “Старинен Пловдив” за вписване в Листата на световното културно наследство – един от ярките примери на античното градоустройство по българските земи и архитектурата от епохата на българското Възраждане, негов знак и визитна картичка. Той се отличава с уникалната археология и удивителните жилищни сгради и ансамбли, улични и площадни пространства. Разположен е върху Трихълмието (Небет тепе, Таксим тепе и Джамбаз тепе), в централната градска част на гр. Пловдив и заема площ от около 35 хектара. В него са включени повече от 190 паметника на културата.

Вписани в списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО, от категорията нематериално културно наследство, са само Бистришките баби.

Елементите, вписани в Националната представителна листа на нематериалното културно наследство „Живи човешки съкровища – България”, са 15.

Археологическо културно наследство

Археологически обекти са всички движими и недвижими материални следи от човешка дейност от минали епохи, намиращи се или открити в земните пластове, на тяхната повърхност, на сушата и под вода, за които основни източници на информация са теренните проучвания.

Недвижимите и движимите археологически обекти имат статут на културни ценности с категория съответно национално значение или национално богатство до установяването им като такива по реда на ЗКН.

Информацията от археологическите издирвания се включва в Автоматизирана информационна система "Археологическа карта на България", която се съхранява в НАИМ при БАН, НИИКН и в Министерството на културата. Съгласно ЗКН, в България има 33 археологически резервати.

Изводи:

България приема Конвенцията за опазване на световното културно и природно наследство с Разпореждане №13 на Бюрото на Министерския съвет от 4 февруари 1974 г. Тя е в сила от 17 септември 1975 г.;

Първите български обекти са вписани в Листата на ЮНЕСКО през 1979 г.;

България разполага със завидно богатство от културно-исторически паметници. На територията на страната регистрираните недвижими паметници на културата са около 40 000 обекта;

България е богата на паметници на културата от всички исторически епохи, разположени по цялата територия на страната.

2.1.14. Здравно-хигиенни аспекти на околната среда

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- **Кратка демографска характеристика на страната;**

Динамиката в развитието на демографските процеси и измененията в структурата на населението през последните две десетилетия оказват силно влияние върху основните системи – икономическата, образователната, и здравноосигурителната. Това определя Демографското състояние на населението като важен фактор, както за реализацията на ОПИК, така и ефекта на реализираните дейности от ОПИК върху него.

Разпределение на населението по местоживееене.

Към края на 2012 г. населените места в страната са 5278, от които 257 са градове и 5021 са села. Към 31.12.2012 г. в градовете живеят 5 306 233 души, или 72,9%, а в селата 1 978 808, или 27,1% от населението. Това разпределение на населението е резултат от неговото естествено и механично движение и в по-малка степен на административни промени в селищната структура на страната. Картината на разпределението на населението по региони следва средните в общи линии данните за страната, като с най-малък процент на градско население е Северозападния район, а с най-висок Югозападния.

Разпределение на населението по пол и възраст.

Мъжете в страната са 3543 606, или 48.7%, а жените 3738 435%, или 51,3%. Броят на мъжете преобладава. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 52 г. С нарастване на възрастта се увеличава броят и относителният дял на жените.

Продължава процесът на остаряване на населението. Към края на 2012 г. населението над 65 г. и повече години е 19,2%. За страните на ЕС относителният дял на населението над 65 години е 17,8%. Най-висок този дял е за населението в Германия и Италия – 19,7%, следван от Гърция – 19,7%, Португалия – 19,4% и България – 19,2%.

Населението в страната в под трудоспособна възраст в края на 2012 г. е 14.4%. За сравнение през 2001 и 2005 г то е 16.1%, респективно 14,8%.

Миграция на населението. Механичен прираст

Миграцията на населението включва всички лица декларирани промяна по настоящ адрес в рамките на страната и извън нея. Структурата на миграционните процеси по възраст показва, че най-голям е процентът на мигриращите лица във възрастовата група 20 – 29 г. Най-нисък е броят на мигриращите лица от възрастовата група 50-59 г.

Миграцията между градовете е по-силна в сравнения с миграцията от селата в градовете (населението в селата е по-възрастно и без миграционни нагласи). През 2012 г. с положителен механичен прираст са областите София (столица), Пловдив, Стара Загора и Шумен. В резултат на отрицателен механичен прираст най-много е намаляло населението на областите Благоевград, Плевен и Враца.

Естествено движение на населението. Естествен прираст.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

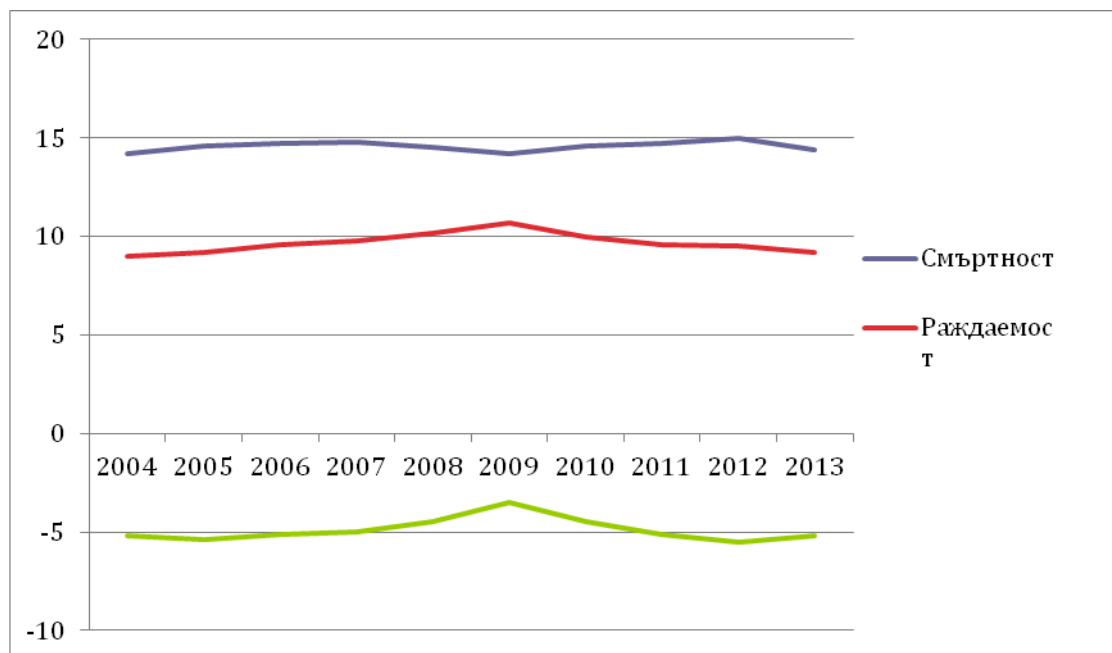

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Естественото движение на населението се осъществява чрез процесите на раждаемост и смъртност. И двата процеса са биологични и социални. Върху тях оказват влияние много фактори – биологични, здравни, икономически, политически и др. на **Фиг.2.1.14.1** е представена динамиката на двата процеса през последните десет години.

Фигура 2.1.14.1 Естествено движение на населението през последните 10 години

В десетгодишния период раждаемостта показва колебания от 9.0 до 10.7%, като през по-големия период е под 10.0%. В териториален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен, София (столица) и Търговище, а най-ниска в областите Видин и Смолян. и Търговище, а най-ниска в областите Видин и Смолян.

Кривата на смъртността сред населението през този десетгодишен период се движи между 14.2% до 15%. Сред всички административни области в страната с най-висока смъртност през 2012 г. се отличават областите Видин, Монтана, Враца и Кюстендил. Най-нисък е този показател за областите Кърджали, София (столица), Благоевград и Варна.

През последните десет години естественият прираст на населението, с изключение на 2009 г. (-3.5%) се задържа трайно под -5%. През 2013 г. естественият прираст на населението в страната е -5.2%.

В териториален аспект най-нисък, два пъти по-нисък от средните данни за страната е естественият прираст в Северозападния район - -10,5%, като за Об. Видин

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

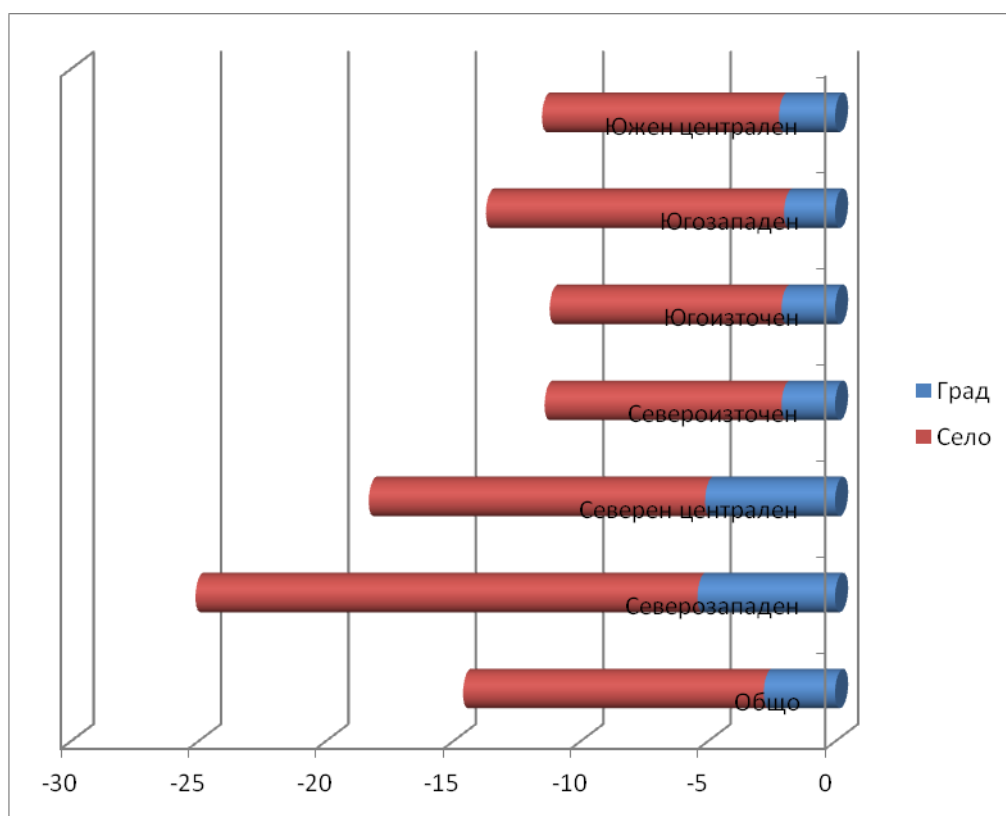

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

достига до-14,3‰, за Об. Монтана - -11,7‰, Об. Враца и Ловеч -10.13‰ и -10.1 респективно. На второ място по големина на отрицателен естествен прираст на населението е Северен централен район - -7.7‰, като за Об. Габрово отрицателния прираст достига до -10.7‰

С по-добър показател за естествен прираст от средните данни за страната през 2013г. са: Югозападен, Североизточен и Югоизточен, където естественият прираст на населението е -3.7, респективно -4.1 и -4.1‰. Сред областите на тези райони с най-добри показатели са София (столица) - -1-5 ‰, К:ърджали – 1.8‰ и Благоевград - -2.7‰.

Средните данни за естествения прираст за страната и по райони и области са различни по отношение на населението в градовете и селата. Като цяло, естественият прираст на селското население е няколкократно по-нисък от този за населението от градовете. Освен това, между отделните статистически райони съществуват значителни различия (фигура 2.1.14.2).

Фигура 2.1.14.2 Отрицателен прираст за градско и за селско население по райони за 2013 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

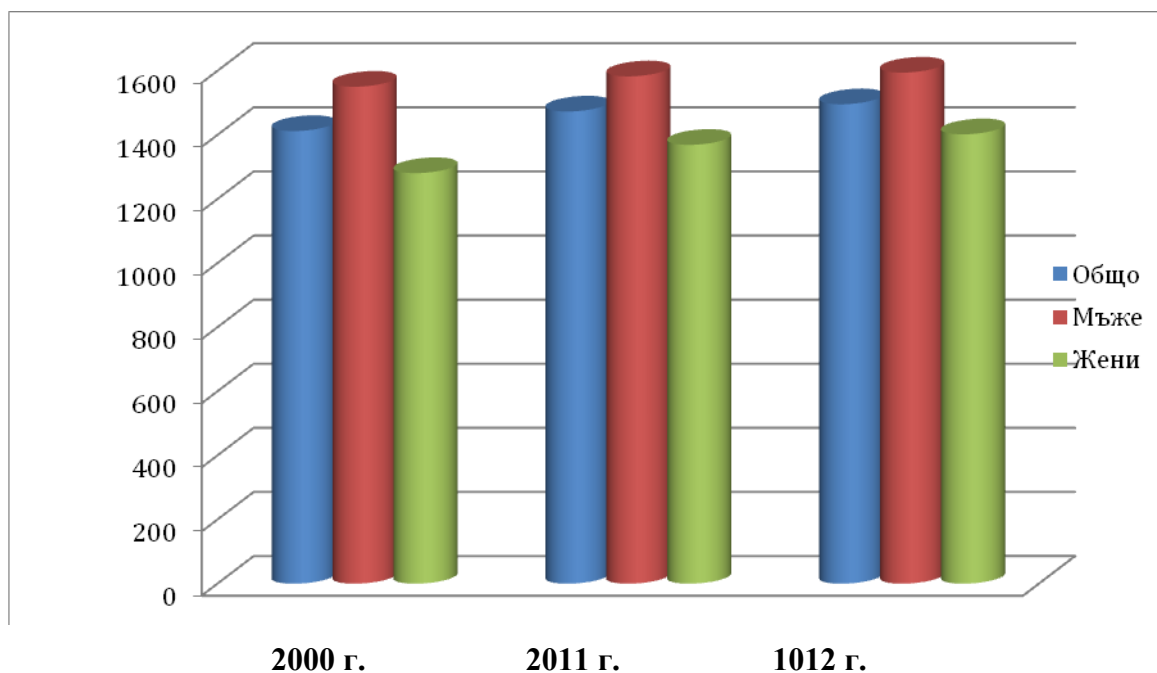

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Естественят прираст сред градското население от Северозападен и Северния централен район (-5.4 и -5.1‰) е около два пъти по-нисък от средните данни за страната (-2.8‰). В Северозападния район естественят прираст сред селското население е почти два пъти по-нисък (-19.7‰) от данните за страната (-11.8‰), като за Об. Видин достига стойност от -29.0‰. С по-добри показатели от средните данни за страната и за градски и за селско население са Североизточен и Югоизточен район.

- **Здравно състояние на населението и връзка с предвижданията на ОПИК 2014-2020.**

Като критерии за здравното състояние на населението най-често се използва честотата на смъртност, болестността и заболяемостта на населението от социално-значимите заболявания, детската смъртност.

Фигура 2.1.14.3 Смъртност на 100 000 души население

Последните данни за честотата на смъртност на 100 000 души население в сравнение с 2000 г. са представени на **Фигура 2.1.14.3**. Фигурата демонстрира тенденция за повишаване честотата на смъртност през 2011 и 2012 г. Тези данни на първо място се свързват с измененията във възрастовата структура на населението. В структурата на причините за смърт на първо място са болестите на Органите на кръвообращението (66,3% през 2000г и 67,0% през 2011). На второ място са злокачествените заболявания, които през 2000 г. заемат 13,3% от причините за смърт, а през 2011 – 15,7%. На третото и четвърто място на причините за смърт се нареждат

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

болестите на Дихателната система с честота 3,9% и 3,7% и Храносмилателната система с честота 2,7 и 3,0% , респективно за 2000 и 2011 г.

След заболяванията на Органите на кръвообращението, като социално значими и структурно определящи болесността на населението са злокачествените заболявания. На първо място по честота на регистрирани и новооткрити заболявания през 2011 г. е Об. Пловдив, следвана от областите Русе, Плевен, Габрово, Велико Търново и Ст. Загора и Ямбол по отношение на новооткритите злокачествени заболявания (**Таблица 2.1.14.1**).

Таблица 2.1.14.1 Области с по-високи нива на Регистрирани и Новооткрити злокачествени новообразувания през 2011 г.

– X на 100 000 души.

	Общо	Велико Търново	Габрово	Пазар-джик	Плевен	Пловдив	Русе	Ст. Загора	Шумен	Ямбол
Регистрирани	3602.7	4088.3	4381.0	4026.9	4349.8	5143.0	4333.6	3604.7	4013.6	3014.4
Новооткрити	448.7	464.4	452.8	419.9	532.5	496.4	531.9	497.7	407.4	573.4

Разпространението на туберкулозата е свързано със социално-икономическото състояние. България продължава да заема междинно ниво в сравнение с високата заболеваемост от туберкулоза в държавите от Източна Европа и Централна Азия и ниското разпространение на заболяването сред страните от Западна Европа. През 2005, 2010 и 2011 г. Честотата на регистрираните случаи в страната е съответно 127.7, 90.5 и 74.3, а на новооткритите 40.1, 30.3 и 27.9 на 100 000 души. Разпространението показва съотношение 2/1 между мъже и жени. За сравнение в ЕС разпространението на болестта за 2010 г. е средно 15,8.

Разпространението на туберкулозата е различно в отделните области на страната (Таблица 2).

Таблица 2.1.14.2 Области с по-високи нива на Регистрирани и Новооткрити заболявания от туберкулоза през 2011 г.

– X на 100 000 души

	Общо	Видин	Враца	Габро- во	Добрич	Кюстен- дил	Ловеч	Монта- на	София
Регист- ри- рани	74,3	55,8	127,0	114,6	132,8	203,0	118,8	78,2	102,6
Ново- Откри- ти	27,9	43,8	56,5	41,8	22,2	52,2	32,7	44,2	28,4

Данните представени в **таблица 2.1.14.2** показват много по-различна география на честота на разпространение на туберкулозата в сравнение с тази на злокачествените заболявания. Областите Враца, Видин, Монтана, Ловеч, Габрово са със честота на регистрирани и новооткрити заболявания значително по-висока от средните данни за страната. Тези области от Северозападния и Северния централен район са най-бедни и с и с най-висок отрицателен естествен прираст на населението.

Нивото на детската смъртност у нас (броя на умиращите до 1 годишна възраст на 1000 живородени деца) е все още около два пъти над средните данни на ЕС. По данни на МЗ за 2000 г. детската смъртност у нас е била 13.3%, през 2005 – 10,4%, през 2011 – 8,5%, през 2012 – 7,8%.

През 2013г тя достига 7,3%. На по-високо ниво на детска смъртност се нареждат областите: Ловеч – 16.5%, Шумен – 12.9%, Сливен – 12.8%, Пазарджик – 11.1%, Видин – 10.7%, Ст.загора – 9.6%, Ямбол – 9.4%, Габрово – 9.4%, добрич - 9.3%.

Изводи:

В заключение може да се обобщи, че демографското състояние в страната показва една устойчива тенденция на отрицателен естествен прираст на населението, дължаща се и на двата определящи я процеси – намалена раждаемост и тенденция за по-висока честота на смъртността и ниското ниво на раждаемост. Тези процеси не са еднозначни, както цялото селско и градско население, така и за отделните райони и области в страната.

Здравното състояние на населението, оценено по показателите на смъртност и разпространение на социално. значимите заболявания, също показва известни различия в отделните части на страната. Влошените показатели на демографското и здравно състояние съвпадат в някои райони и области и тази география трябва да се има предвид при реализирането на ОПИК.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

2.1.15. Вредни физични фактори

- Шумова характеристика на средата

Шумът в околната среда нараства както като продължителност, така и като покритие. Шумът е свързан с много човешки дейности, но шумът от движението на пътния, железопътния и въздушния трафик е този, който има най-голямо въздействие. Това се явява проблем особено за градска среда.

Около 20 % от населението на ЕС страда от нива на шум, които здравните специалисти считат за неприемливи, т.е. което може да доведе до раздразнителност, нарушаване на съня и сериозни последици за здравето. Световната здравна организация е изчислила, че около 40 % от населението на ЕС е изложено на шум от трафик с нива, надвишаващи 55 dB(A), и че повече от 30 % са изложени на нива, надминаващи 55 dB(A) през нощта.

Количественото измерение на броя болести, свързани с шума в околната среда, става все по-голямо предизвикателство. Излагането на шум не само води до нарушаване на съня, раздразнителност и увреждане на слуха, но също и до други здравни проблеми, например сърдечносъдови увреждания. Броят на заболяванията от шума в околната среда все още не е уточнен.

Законът за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) и прилежащата към него подзаконова нормативна уредба осигуряват пълно съответствие на българското законодателство с изискванията на Директива 2002/49/ЕО за оценка и управление на шума в околната среда. Целта на Директивата е прилагането на общ подход от мерки и действия за избягване предотвратяване или намаляване на вредните въздействия от излагането на различните видове шум в околната среда, чрез картотекиране на шума и разработването на програми за действие на база получените резултати.

Стратегическите шумови карти изработени в съответствие с условията на директивата, са предназначени за глобална оценка на нивата на шум в дадена територия, предизвикани от различни източници и за представяне на предходната, настоящата и очакваната шумова ситуация. В тях е отразен броя на населението, жилищата, детските, учебните, лечебните, научноизследователските заведения и обществените сгради, които са изложени на различни нива на шумово натоварване.

В Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението, е определен основния показател за оценка на шумовото въздействие – еквивалентно ниво на шум L_{eq} , dBA за трите периода от денонощието дневен (07,00-19,00 ч.), вечерен (19.00 – 23,00 ч.) , нощен (23.00 – 07.00 ч.).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Практическото изпълнение на Директива 2002/49/ЕО от страна на Р България, е свързано на първоначален етап с изработване на Стратегическите шумови карти и планове за действие към тях за:

1. агломерациите с над 250 000 жители;
2. основните пътищата - с трафик над 6 000 000 преминавания годишно;
3. основните железопътни линии - с над 60 000 преминавания годишно;
4. основните летища с над 50 000 самолетодвижения годишно.

Агломерациите с над 250 000 жители са три – София, Пловдив и Варна, основните пътища с над 6 000 000 преминавания годишно са с обща дължина 89,260 км. В страната понастоящем няма основни железопътни линии с над 60 000 преминавания годишно и основни летища с над 50 000 самолетодвижения годишно.

В изпълнение на Директива 2002/49/ЕО за оценка и управление на шума в околната среда са разработени, одобрени и докладвани пред Европейската комисия шумови карти и планове за действие за градовете: София, Пловдив, Варна, Ресе, Бургас и Плевен. Също така са разработени Стратегическа карта за шум и План за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда за 89 260 км основни пътни участъци в България.

Проблемите свързани с наднормени шумови нива в България и въздействието им върху околната среда и здравето на хората са следствие от: Транспортните потоци на автомобилния и релсов транспорт; Въздушен транспорт; Локални обекти – промишлени предприятия, депа за отпадъци, ПСОВ, паркинги, спортни площадки, работилници, търговски обекти, увеселителни заведения, сервизи за услуги и др.

Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) поддържа база данни NOISE (Noise Observation and Information service for Europe), в която са включени данните от шумовите карти, разработени от страните членки на ЕС. Анализът на данните показва, че за агломерациите в Европа (вкл. България) основен източник на наднормен шум е автомобилният транспорт. Техническите параметри на съществуващите пътища у нас в повечето случаи не отговаря на натоварванията на съответния клас път, липсват обходни пътища на много населени места, което вкарва тежкия транзитен трафик в тях. Лошо е състоянието на пътните настилки. Това са основни предпоставки за по-високи шумови емисии, излъчвани от автомобилния транспорт.

В сравнение с автомобилния транспорт, по отношение на шумово въздействие, по-щадящ е железопътният транспорт, тъй като то се появява само при преминаване на отделни влакови композиции. Остарелите ж.п. състави и трасета не позволяват придвижване с висока скорост, което ограничава ефективното масово използване на ж.п. транспорт.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

В България функционира Национална система за мониторинг на шума към Министерството на здравеопазването. В рамките на Националната система, РЗИ представят данни от проведените през 2011 г. измервания във връзка с контрола на градския шум вобщо 727 пункта.

Извършените измервания показват, че регламентираниите допустими шумови нива са превишени в 522 от контролните пунктове в страната, което представлява 72 % от общия брой контролирани зони. Установява се утежнена акустична обстановка в урбанизираната среда, свързана с възникване на здравен риск.

1. Градовете София, Пловдив и Варна остават водещи по рисковата шумова експлоатация на населението, към тях се присъединяват и градовете Русе, Бургас и Велико Търново. Утежненият акустичен климат се обуславя от голямата плътност на застрояване и гъстота на обитаване, наличието на голям брой градски магистрали, разположени в близост до жилищната територия, нарастващия брой на стари автомобили, движещи се в страната и не на последно място липсата на адекватни мерки в посока на снижаване на нивата на шума. Най-силно влияние върху акустичната обстановка в градовете на страната оказва транспортния шум – неговият дял е 80-85 % от общото шумово натоварване в градовете. През 2011 г. се забелязва влошаване на акустичната обстановка най-вече в зони, подложени на усилен шумова защита, прилежащи към детските, здравни и учебни заведения, жилищата и местата за отдих и рекреация.

2. За периода 2006-2011 г. преобладаващи са шумовите нива в диапазони 63÷65 dBA и 68÷72 dBA при съответната хигиенна норма (55, 60, 65 dBA) за различните зони и зточници на шум.

Анализът на съществуващите данни за последните седем години показва, че като цяло нивото на шума в градовете запазва високите си стойности, особено в централните си градски части. Увеличеният брой на моторни превозни средства в движение, недоброто им техническо състояние, интензивността и скоростта на движение, недобрата пропускателна способност на пътната мрежа, състоянието и вида на пътната настилка, явни градоустройствени грешки, както и вкарване на транзитен транспорт в населените места са основни фактори, влияещи в посока на увеличение на шумовото натоварване в тях.

Степента на въздействие на шума от въздушния транспорт се определя от шумовите характеристики на въздухоплавателните средства, интензивността на полетите, направленията на въздушните коридори, отстоянието на летищата от населени места.

За гр. София авиационният шум е сериозен проблем поради непосредствената близост на аерогарата до града, което води до създаване на неблагоприятна акустична обстановка за близките жилищни райони. От няколко години на летище София функционира Автоматизирана система за мониторинг на авиационния шум на МОСВ.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Независимо, че еквивалентните дневни нива на шума не превишават граничните стойности, проблем създава отделното шумово събитие, а именно прелитане на въздухоплатателно средство над жилищна територия. Налице е обща тенденция за преместване на максималния процент шумови събития към по-ниските шумови диапазони, въпреки нарастналия брой движения от/до Летище София. Това се дължи на увеличените полети от/до летища на страни членки на Европейския съюз, чийто самолетен парк е с подобрени шумови характеристики.

- Радиационно състояние на околната среда

В Република България се извършва непрекъснат мониторинг на гама-фона от 5 ведомства. Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон не е регистрирала стойности на радиационния гама фон, различни от естествените. Не е наблюдавана тенденция за повишаване на обемната специфична активност на естествените и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух, с изключение на периода от 23.03 до 21.04.2011 г. след аварията в АЕЦ „Фукушима-1”, когато бяха регистрирани ниски по стойност активности на някои техногенни радионуклиди (^{131}I , ^{134}Cs и ^{137}Cs), далеч под допустимите средногодишни норми за обемна активност в околна среда.

Не са наблюдавани стойности, различни от естествените, характерни за съответния пункт. Най-ниската средногодишна стойност на мощността на дозата е определена в Локалните мониторингови станции Силистра и Тервел - 66 nGy/h, а най-високата - връх Ореляк - 144 nGy/h.

Изводи:

Около 20 % от населението на ЕС страда от нива на шум, които здравните специалисти считат за неприемливи, т.е. което може да доведе до раздразнителност, нарушаване на съня и сериозни последици за здравето.

Проблемите свързани с наднормени шумови нива в България и въздействието им върху околната среда и здравето на хората са следствие от: Транспортните потоци на автомобилния и релсов транспорт; Въздушен транспорт; Локални обекти – промишлени предприятия, депа за отпадъци, ПСОВ, паркинги, спортни площадки, работилници, търговски обекти, увеселителни заведения, сервизи за услуги и др.

В България функционира Национална система за мониторинг на шума към Министерството на здравеопазването.

Извършените измервания показват, че регламентираните допустими шумови нива са превишени в 522 от контролните пунктове в страната, което представлява 72 % от общия брой контролирани зони.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон не е регистрирала стойности на радиационния гама фон, различни от естествените.

2.1.16. Отпадъци

Дългосрочната цел на Европейския съюз (ЕС) е да се превърне в рециклиращо общество, което да предотврати образуването на отпадъци и да насърчи практиката за употреба на отпадъците, като ресурс. ЕС се стреми да „подобри ефективността при употребата на ресурси, за да намали цялостното използване на невъзобновяеми природни ресурси и съответните въздействия от използването на суровини върху околната среда посредством използването на природни ресурси с темп, който не надвишава техния регенеративен потенциал“ (Обновена Стратегия на ЕС за устойчиво развитие, 2006г.).

Основната цел, заложена и в Рамковата Директива 2008/98/ЕО за отпадъците е да се намали използването на ресурси и да се насърчи прилагането на йерархията за управление на отпадъците, така че да се намали отрицателното въздействие върху околната среда и да се повиши ефективността на използване на ресурсите.

Съгласно, Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, за да се оцени въздействието върху околната среда е необходимо да се приложи подход, отчитащ целия жизнен цикъл на материалите, който разглежда въздействията върху околната среда, от добиването на суровините до образуването на отпадъците. Това означава, че за отпадъците се „мисли“ изпреварващо, още на най-ранен етап от създаването на технологичните решения, като се прави технико-еколого-икономически анализ, базиран на подхода „от люлката до гроба“, което е превантивна стъпка за предотвратяване на образуването на отпадъци.

От официално публикуваните данни в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда за 2012 г. на ИАОС, за петгодишен период (2007-2011 г.) се вижда, че количеството на образуваните отпадъци е намаляло с 20%, което основно се дължи на намаляване на ръста на строителните дейности в страната, основно поради икономически причини.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Източник: НСИ и ИАОС

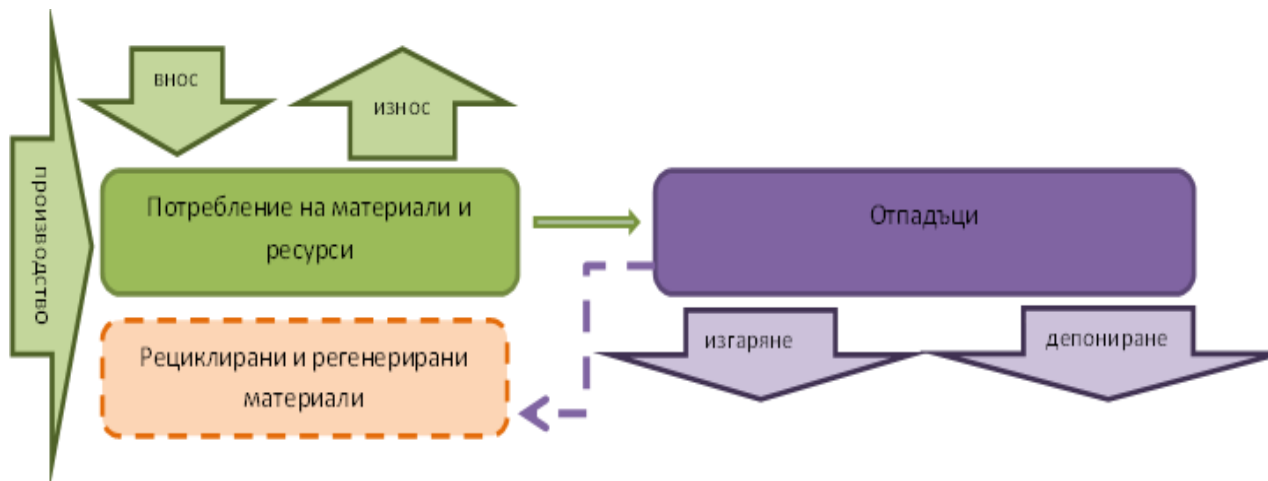
Фиг. 2.1.16.1 Образувани отпадъци по видове, kt

Между 2007 г. и 2011 г. количеството на образуваните опасни отпадъци е намаляло с 73%, като основното намаление е през 2011г. спрямо 2010 г. За 2011г. образуваните опасни отпадъци са с 69% по-малко в сравнение с образуваните през 2010г. Причината е процедура по прекласифициране на фаялитов отпадък от дейността на предприятие с икономическа дейност “Металургия и производство на метални изделия, без производство на машини и оборудване”.

В Република България през 2011 г., общото количество образувани отпадъци е 15 897 kt, (202 kt опасни, и 15 695 kt неопасни в т. ч 2 753 kt битови). Количествата образувани отпадъци (опасни и неопасни, в т.ч. и битови) по видове за периода 2004 – 2011 г. са представени на **фиг. 2.1.16.1**.

Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси и избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците.

Една от целите на ЕС е „прекъсване” на зависимостта между количеството на образуваните отпадъци и потреблението на материали и ресурси, респективно икономическия растеж.

Източник: ЕАОС

Фиг. 2.1.16.2. Връзка потребление-отпадъци

Нарастващото потребление и развиващата се икономика продължават да образуват големи количества отпадъци – като все повече усилия са необходими за намаляването и предотвратяването на образуването им. Отпадъците се явяват екологичен, социален и икономически проблем.

Съгласно, официално публикуваните данни в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда за 2012 г. на ИАОС, през 2011г. количествата на предадените за оползотворяване отпадъци са 16% от общо образуваните, с 5% повече в сравнение с предходната 2010г.

През 2011г., 84% от образуваните отпадъци са предадени за обезвреждане, в т.ч. депониране.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

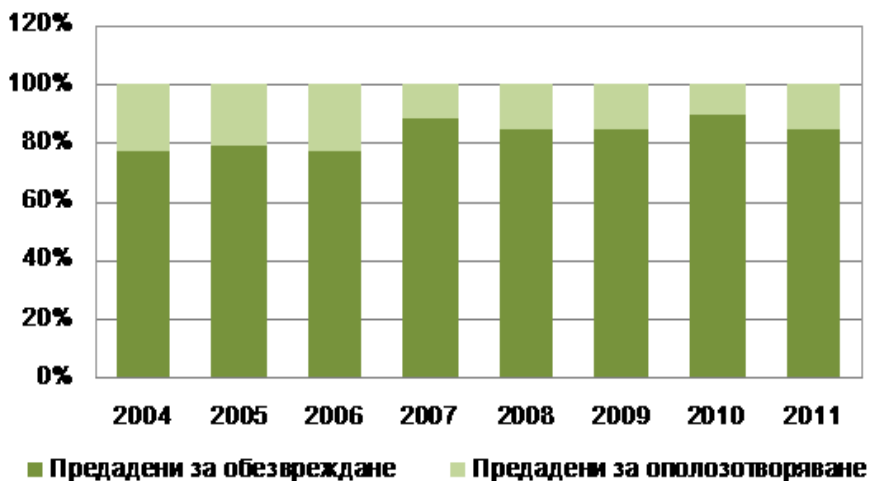

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Източник: НСИ

Фиг. 2.1.16.3 Дейности по третиране на отпадъци, %

Обезвреждането, в т.ч депонирането остава все още най - прилаганата дейност по третиране на отпадъци. Въпреки това се наблюдава тенденция на увеличаване на количествата отпадъци предадени за оползотворяване, в т.ч. за рециклиране.

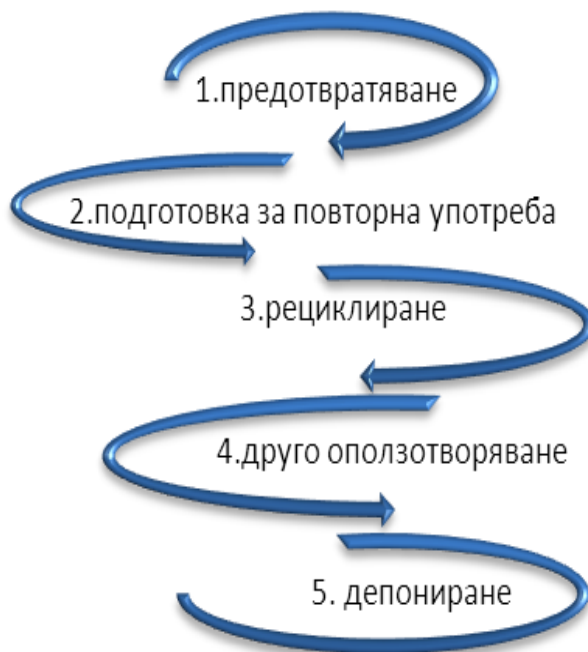
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Фиг. 2.1.16.4 Йерархия при управление на отпадъците

В йерархичното подреждане на дейностите в областта на отпадъците, като приоритет се посочва предотвратяването на образуването на отпадъци, и прекъсването на причинно-следствената връзка между образуването на отпадъци и икономическия растеж и въздействието върху околната среда. Схемата на **фиг. 2.1.16.4** представя подреждането на методите за третиране на отпадъците на национално ниво с отчитане/оценка на тяхното въздействие върху околната среда.

Независимо, че в миналото отпадъците да са приемани като непотребни, днес те все повече се възприемат като ресурси и това се вижда ясно от смяната на „фокуса“ при управлението на отпадъци от обезвреждане към рециклиране и оползотворяване.

Предотвратяването на образуването на отпадъци основно става чрез ограничаване на ненужното потребление и чрез проектиране и потребление на продукти, които генерират по-малко отпадъци. Предотвратяването включва също действия, които могат да бъдат предприети след като продуктът достигне края на жизнения си цикъл, чрез рециклиране и регенериране на отпадъчните материали.

Исторически, рециклирането на отпадъците стартира с рециклиране на металите и рециклиране на отпадъците от опаковки. Съгласно, официално публикуваните данни в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда за 2012 г. на ИАОС, се запазват тенденциите за най-голямо потребление на хартиените и картонени опаковки, следвани от пластмасови и стъклени опаковки.

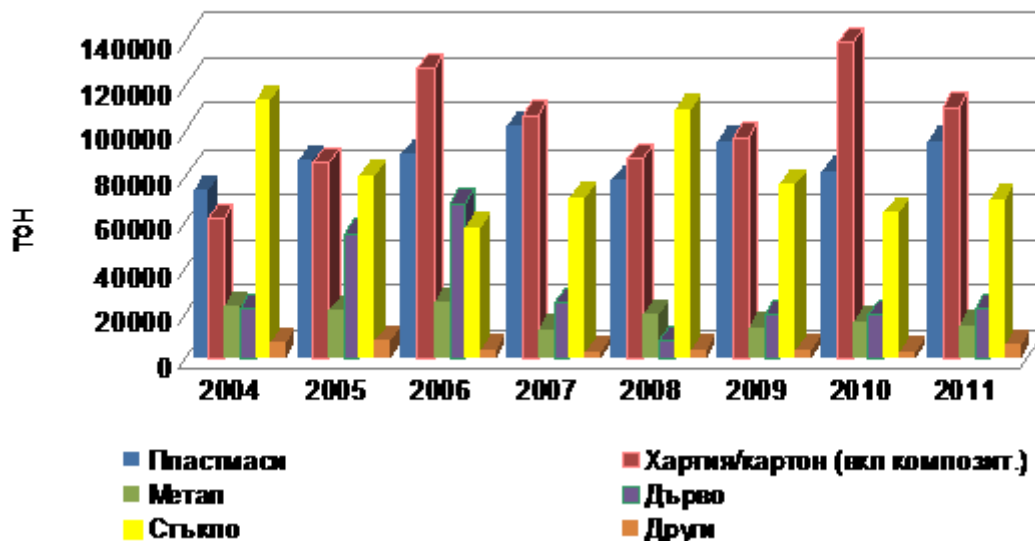
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Източник: НСИ

Фиг. 2.1.16.4. Генерирани отпадъци от опаковки по вид на материали, t

През 2011 г., РБългария е постигнала общо 65% материално рециклиране и 66% оползотворяване на образуваните отпадъци от опаковки, като е изпълнила националните цели за рециклиране по материали за всички видове опаковки: стъклени, пластмасови, хартиени и картонени, метални и дървени. Бележи се ръст в развитието на системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки – обхванатото население е 6 286 569 жители. Същевременно, с 14 % се е увеличило потреблението на пластмасови опаковки.

През 2011 г. в страната са образувани 314 639 t отпадъци от опаковки, с 2% по малко в сравнение с образуваните през 2010 г.

През 2011г. в страната са оползотворени общо 206 314 t отпадъци от опаковки, като 204 938 t от тях са материално рециклирани, като рециклираните са с 3% повече в сравнение с рециклираните отпадъци от опаковки през 2010 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

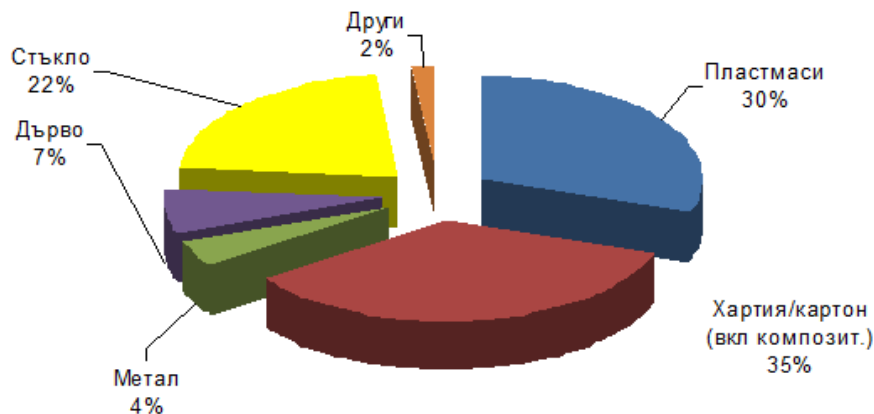

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Източник: ИАОС

Фиг. 2.1.16.5. Рециклирани отпадъци от опаковки, т

Източник: НСИ

Фиг. 2.1.16.6. Структура на генерираните през 2011 година. Отпадъци от опаковки, по вид на материала, %

През 2011 г. най-голям е дялът на образуваните хартиени и картонени опаковки (вкл. композитни). Потреблението на хартиени и картонени опаковки през 2011 г. се е увеличило, а това е полезна тенденция, тъй като този отпадъчен материал има предимства в екологичен аспект и се рециклира по-ефективно.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

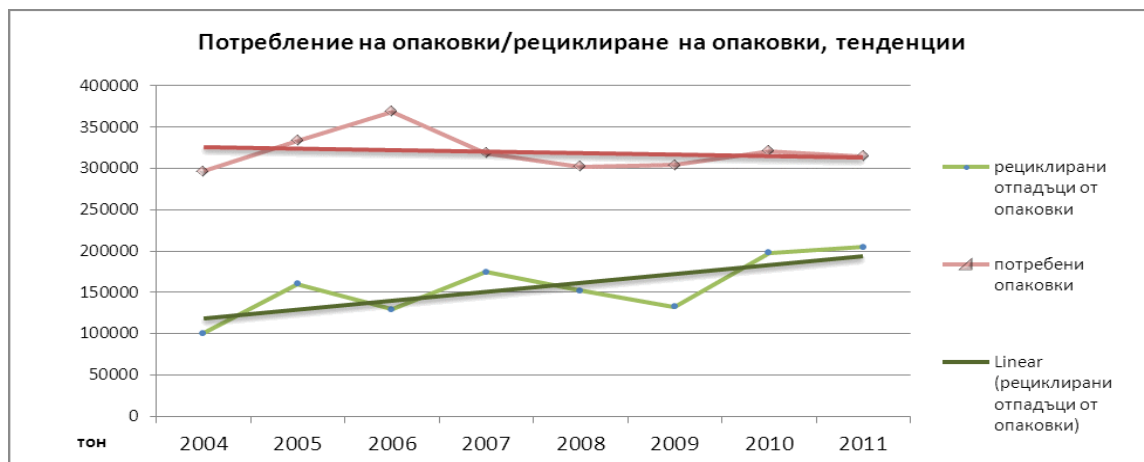

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

РБългария е изпълнила общите национални цели по рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки. За 2011 г. страната е изпълнила националните цели за рециклиране по материали, както следва:

- Отпадъци от стъклени опаковки -59,45%, при нормативно заложен- 55%;
- Отпадъци от пластмасови опаковки – 39,17%, при нормативно заложен- 20%;
- Отпадъци от хартиени и картонени опаковки – 98,13,при нормативно заложен- 60%;
- Отпадъци от метали опаковки – 69,94%- при нормативно заложен- 50%;
- Отпадъци от дървени опаковки – 41, 52%, при нормативно заложен- 15%.

Характерен показател, измерващ ефективността на работа на системата за управление на отпадъците от опаковки е количеството рециклиран отпадък на жител за година. За 2011 г. този показател е 28 kg на глава от населението. През последните две години се наблюдава тенденция към подобряване на модела на потребление на опаковки и рециклиране на генерираните отпадъци от опаковки – налице е обратна зависимост между намаляване на потреблението и увеличаване на рециклирането, направени са сериозни стъпки към постигане на ресурсна ефективност и рециклиращо общество.

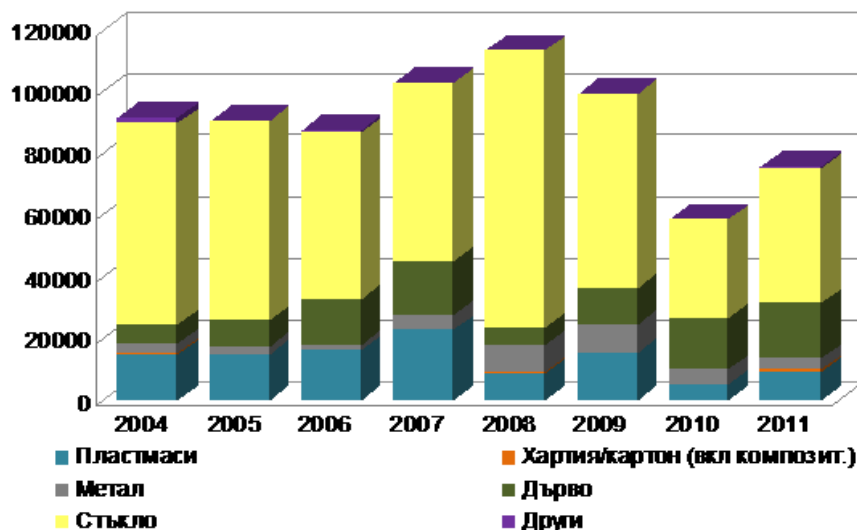
Източник: НСИ, ИАОС

Фиг. 2.1.16.7. Рециклирани опаковки спрямо потребените, t

Потреблението на опаковки в Република България е сред най-ниските в Европа, където средно се образуват 166 kg/year/per capita, но се доближава все повече до развитите страни.

Опаковката, като продукт представя по индиректен начин употребата на ресурси, с кратък жизнен цикъл. Промяната към устойчив модел на потребление и поведение на обществото изисква да се консумират продукти и услуги, които посрещат по ефективен и ефикасен начин нуждите на потребителите и същевременно използват по-малко ресурси и причиняват по-малко замърсяване. Това се отнася до голяма степен за опаковките. Необходимо е населението да се ориентира към употреба на опаковки за многократна употреба, както и да бъде сведено до минимум потреблението на излишни опаковки.

Източник: НСИ

Фиг. 2.1.16.7. Опаковки за многократна употреба, t

Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕО, с цел постигане на рециклиращо общество, разширява обсега на отпадъците, които могат да се рециклират. В тази връзка, този европейски нормативен документ регламентира компостирането като рециклиране на биологичната част от материята. Транспонирането на тази директива в Закона за управление на отпадъците от 2012 г. в България, вероятно ще доведе до промяна в ситуацията, при която в България не се оползотворяват отпадъци от растителен произход, така наречените „зелени“ отпадъци, а типичните производствени отпадъци от дървообработващата промишленост се използват най-вече като гориво (91 %) и едва 3% се брикетират, а 6% се компостират (Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”, МОСВ, София, 2007).

През 2010 г. е разработен и утвърден от Министъра на околната среда и водите, Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране за периода 2010-2020 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Планът трябва да осигури изпълнение на изискванията за поетапно намаляване на количеството на биоразградимите битови отпадъци, подлежащи на депониране съгласно Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците.

Прилагайки Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕО, с цел разширяване на обхвата на рециклируемите материали и постигане на целта за рециклиране на 70% от строителните отпадъци до 2020 г. у нас е приет Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България (НСПУОСР, МОСВ, 2011). При определянето и приоритизирането на мерките, заложи в Националния стратегически план, са спазени основните принципи за управление на отпадъците регламентирани в Р България, в съответствие с общата европейска и националната политика в тази област. Основните принципи, на които се основава Стратегическия план за управление на ОСР са както следва:

1. Устойчиво развитие;
2. Принцип на предотвратяването;
3. Принцип на самодостатъчност и близост при управление на отпадъците;
4. Йерархия при управление на отпадъците;
5. Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи;
6. Пълна отговорност на замърсителите;
7. Интегрирано управление на отпадъците.

Изводи:

Въз основа на посоченото текущо състояние може да се направи изводът, че управлението на отпадъците по съществуващата йерархия, приета с Рамковата Директива за отпадъците 2008/98/ЕО, е предпоставка за развитие на нови дейности в сектора на промишлеността, свързан с третиране и оползотворяване на отпадъци. Независимо от адаптацията на малките и средни предприятия и ориентирането им в икономически дейности, свързани с третиране на отпадъците, все още съществува „ниша“ за икономическо развитие, в което фирмите ще трябва да демонстрират на практика своята конкурентоспособност на базата на използването на отпадъците като „суровинен“ и „енергиен“ ресурс.

2.2. Евентуално развитие на околната среда без прилагането на ОПИК 2014-2020 г.

Въз основа на подробната характеристика на аспектите на околната среда в т. 2.1 е направен анализ на евентуално развитие на аспектите на околната среда, в т.ч. по отношение на човешкото здраве, без прилагането на ОПИК 2014-2020 г.

Оценката/анализът е изготвен в следната форма:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Аспект на околната среда	Развитие без прилагане на ОПИК 2014-2020
Климатични условия и изменение на климата	<p>По данни от НИМХ-БАН, през последните две десетилетия се наблюдава положителна аномалия на средната годишна температура спрямо климатичната норма на базисния период. Климатът е сложна система, влияеща се от редица фактори, измежду които е и количеството на парникови газове в атмосферата, което зависи от емисиите им в атмосферата на глобално ниво. Затова би могло да се очаква, че тенденцията към повишаване на средногодишната температура в страната ни ще продължи известно време. Това предположение се потвърждава и от резултатите от моделиране за климата до края на 21 век. Без реализирането на ОПИК 2014-2020 г. ще се пропусне възможността за финансова помощ на дейности, водещи до намаляване на емисиите на парникови газове.</p>
Качество на атмосферния въздух	<p>В периода от 1990 г. до 2013 г. се констатира значително намаляване на нивата на емисиите на всички основни атмосферни замърсители, което се отразява положително и върху качеството на атмосферния въздух.</p> <p>Емисиите на азотни оксиди, неметанови въглеводороди и амоняк са по ниски от целите поставени в Националната програма за намаляване на общите годишни емисии. Единствено емисиите на серен диоксид все още не достигат поставените национални цели, но са по-ниски от целите по Директива 2001/81/ЕО.</p> <p>От представените данни за таваните на емисии на вредни вещества и парникови газове и реалните емисии към настоящия момент може да се каже, че България разполага с достатъчно голям резерв от емисии за бъдещо развитие на икономиката.</p> <p>Развитието на българската икономика без прилагане на ОПИК 2014 – 2020 не би довело до значително увеличаване на емисионното натоварване и влошаване на качеството на атмосферния въздух в</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	<p>България. Основание за това твърдение дават:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Превантивната дейност и изискването за прилагане на най-добри налични техники при реализиране на инвестиционни предложения в различни сектори на икономиката, което е важен механизъм за намаляване на въздействието върху околната среда, чрез внедряване на ниско емисионни и енергоемки технологии. - Поетите от България международни ангажименти за намаляване на емисиите на вредни вещества и парникови газове. Тези ангажименти намират отражение в приети от Министерски съвет и различни отраслови министерства Стратегии, Планове, Програми, Закони и други нормативни документи. Голяма част от тези документи са пряко или косвено свързани с качеството на атмосферния въздух, чрез прилагане на политики, конкретни мерки и нормативи, въздействащи върху емисиите на вредни вещества и парникови газове, отделяни от различни сектори на икономиката (Стратегия Европа 2020, Национална програма за развитие на България 2020, Енергийна стратегия на РБ2020, Трети национален план за действие по изменение на климата 2013-2020, Национална програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения и амоняк в атмосферния въздух, 2007, Националният план за действие за насърчаване на зелените обществени поръчки за периода 2012-2014, Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници до 2020 г., Общинските програми за намаляване на емисиите и достигане на нормите за качеството на въздуха и др.). <p>При осъществяваната превантивна дейност и реализиране на мерките за ограничаване на емисиите на вредни вещества и парникови газове в отделни сектори на икономиката и битовите дейности би следвало да се очаква подобряване на качеството на</p>
--	--

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	атмосферния въздух в бъдеще независимо от прилагането на ОПИК 2014-2020. Приносът на програмата се изразява в осигуряването на финансиране и облекчаване на бизнеса за постигане на изискванията по отношение на емисии на вредни вещества, в т.ч. парникови газове.
Състояние на повърхностните води	Без прилагане на ОПИК 2014-2020 г до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на повърхностните води, като се пропуснат ползите за водите от дейностите, предвиждащи еко-иновации и ресурсна ефективност. Ще се запази тенденцията по отношение на пречистването на отпадъчните води.
Състояние на подземните води	Без прилагане на ОПИК 2014-2020 г до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на подземните води. Ще се запази тенденцията по отношение на пречистването на отпадъчните води.
Състояние на геоложката основа	Без прилагане на ОПИК г до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на геоложката основа
Състояние на почвите и земеползването	Без прилагане на ОПИК 2014-2020 г ще се запази съществуващото състояние на почвите и земеползването.
Състояние на растителността	Съществуват нормативни документи и инициативи, които осигуряват опазване на флората, растителността и природните местообитания, но са възможни деградационни процеси, свързани с различни по характер и интензивност локални и регионални антропогенни въздействия, с протичащи естествени и вторични сукцесии, с опасността от навлизане на чужди инвазивни видове, с глобалните климатични промени, които могат да предизвикат изчезване на видове и деградация на природните местообитания.
Състояние на животинския свят	Развитието на българската икономика без прилагане на ОПИК 2014 – 2020 не би оказало съществено въздействие върху животинския свят.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Състояние на защитените зони и защитените територии	Съществуват проблеми свързани с опазване на биологичното разнообразие в защитени зони и територии разположени в различни части на страната. Очаква се тези проблеми да бъдат преодоляни с по-добро партньорство между различни нормативни документи свързани с Ковенцията за биоразнообразието и с опазване, оценяване и възстановяване по най-добър начин на зоните при разработването на Планове за тяхното управление.
Състояние на ландшафта	Неприлагането на ОПИК 2014-2020 няма да повлияе върху ландшафта
Състояние на материалните активи	Тенденциите по отношение на материалните активи в предприятията ще се запазят, т.е. очаква се тяхното подобряване и обновяване, което е необходимост. Без прилагане на ОПИК 2014-2020 г. предприятията ще изпитат сериозни финансови затруднения за обновяването на материалните активи, особено на тези, свързани с високи технологии, енергийна и ресурсна ефективност. В резултат ще се затрудни, а при някои предприятия и предотврати възможността за ефективно развитие, в т.ч. по отношение на опазване на околната среда.
Културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство	Неприлагането на ОПИК 2014-2020 няма да повлияе върху културно-историческото, архитектурното и археологическото наследство
Здравно-хигиенни аспекти на околната среда	Без прилагане на ОПИК 2014-2020 няма да има очаквания косвен благоприятен ефект върху здравното състояние на населението, и най-вече върху населението от Северозападния и Северния централен район.
Вредни физични фактори	Без прилагането на ОПИК ще се пропуснат възможности, свързани с подобряване на производствените процеси в предприятията, което като косвен ефект се очаква да доведе до ограничаване на производствения шум, подобряване условията на труд и здравето и безопасността за

	работещите и населението.
Отпадъци	<p>МСП ще продължат да работят в икономическата дейност, свързана с третиране на отпадъците, но без необходимата подкрепа за това. Предприемачеството ще бъде затруднено, а конкурентоспособността най-вероятно няма да бъде базирана на целите, поставени на европейско ниво за превръщане на отпадъците в суровинен и енергиен ресурс и за намаляване на количествата на образуваните отпадъци чрез използване на безотпадни и други иновационни технологии. Иновациите, свързани с прилагане на нови технологии за производство на изделия с „кратък жизнен цикъл“, каквито са например опаковките за еднократна употреба трудно ще се реализират. Ресурсната обезпеченост по-трудно ще намери своята алтернатива в отпадъците. Постигне разширяване на обхвата на зелената икономика, в която да бъдат включени екологосъобразни методи за използването на биоотпадъците като възобновяем ресурс ще е бавен и сложен процес. По-трудно ще бъдат достигнати целите за рециклиране, които ще ни превърнат в рециклиращо общество.</p>

3. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ТЕРИТОРИИ, КОИТО ВЕРОЯТНО ЩЕ БЪДАТ ЗНАЧИТЕЛНО ЗАСЕГНАТИ С РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОПИК 2014-2020 Г.

Въз основа на характеристиката на аспектите на околната среда към момента (която е направена в т.2 на ДЕО), както и на предвижданията на ОПИК 2014-2020 г., в тази точка е обърнато внимание на онези територии, които ще са най-значително засегнати от програмата. Подробно разгледани са чувствителни територии като защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000”, населени места и други обекти, подлежащи на здравна защита, санитарно-охранителни зони около водоизточници и др.

Териториалният обхват на програмата е национален – включва цялата страна, като са предвидени 2 конкретни проекта - изграждането на междусистемна газова връзка България-Сърбия и фаза 2 на проекта за София Техпарк.

За инвестиционното предложение за изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия е проведена процедура по оценка на въздействието върху околната среда, като е издадено Решение № 48-ПР/2012 г., с което министър на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

околната среда и водите е определил, да не се извършва ОВОС за предложението, което няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони.

Целенасочената подкрепа за София Тех Парк цели създаването на първата качествено нова иновационна научно-технологична еко-система от съвременно ниво, където да се идентифицират, насърчат и развиват иновативни идеи и проекти; да се създаде контактна точка за съвместно активно взаимодействие на международни и български партньори, да се подкрепят връзките между съществуващите институции базирани на знанието и частния сектор за подобрена комерсиализация на НИРД. Ще се създаде национална иновационна среда на световно ниво за да се стимулира развитието на секторите със съществена добавена стойност. Предвидено е създаването на 20 000 кв.м. нови и реновирани сградни площи върху територията на бивши имоти на Министерство на отбраната, в гр. София, р-н Искър, зад площада на Авиацията (4-ти километър от бул. Цариградско шосе) където да се разположат приложно-изследователски лаборатории, общ инкубатор, иновативни лекционни, образователни, дискуссионни форуми, места за демонстрация на нови технологии, офисни площи, паркинг за автомобили и зелени пешеходни пространства.

Дейностите не са свързани с негативно въздействие по отношение на околната среда и човешкото здраве.

3.1. Защитени зони, защитени територии и други територии, от значение за биологичното разнообразие

Предвидените в ОПИК изграждане на газова връзка със Сърбия в направление София-Божурище-Сливница- Драгоман с предвидени отклонения за газификация на Годеч и Костинброд не засяга защитени зони и защитени територии, но преминава в близост до 2 защитени зони, една по Директивата за местообитанията – 33 BG 0000322 Драгоман, 1 зона по Директивата за птиците – 33 BG 0002001 Раяновци.

Защитената зона „Драгоман“ с площ 213 571.80 дка обхваща обширен карстов район в югозападните предпланиния на Стара планина. Зоната е застрашена от дрениране на Драгоманското и Алдомировското блата. Зоната е застрашена и от западане на екстензивната паша обусловила съществуването на полу-естествените сухи тревни местообитания върху по-дълбоки почви и съответно най-добрите местообитания за *Spermophilus citellus*.

Защитена зона Раяновци с площ 131 804 дка обхваща влажните ливади разположени в понижението на терена между град Драгоман и село Цръклевици, включително Драгоманското блато, рида Чепън, а на юг - карстовите хълмове от Драгоман до землищата на селата Безден, Богъовци и Понор. Източната граница на мястото преминава по пътя София-Годеч от село Белидие хан до местността Въртопите.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

За проекта е проведена процедура по ОВОС, въз основа на която е изложено, че инвестиционното предложение не предполага значително отрицателно въздействие върху целите и предмета на опазване на защитените зони.

Предвиденото изграждане на технопарк София не засяга защитени зони, защитени територии и други територии, от значение за биологичното разнообразие. При евентуалното изграждане на технологични паркове и в други градове не се очаква да бъдат засегнати ЗЗ и ЗТ.3.2. Води и водни обекти, в т.ч. санитарно-охранителни зони

3.2. Води

Основните характеристики и състоянието на повърхностните и подземните води е описано в т.2.1 от настоящата Екологична оценка (ЕО). Дейностите, които са допустими и водят до реализирането на основните цели на ОПИК 2014-2020, засягащи повърхностните и подземните води, могат да се идентифицират по следния начин:

Инвестиционен приоритет 1.1. **„Технологично развитие и иновации”** е предвидено „Подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели“, включващи инвестиционна и консултантска подкрепа за разработване в предприятията на бизнес приложими НИРД/иновации, трансфер на технологии в страната, внедряване на иновации в предприятията.

Инвестиционен приоритет 3.1. **„Енергийни технологии и енергийна ефективност“**

Инвестиционен приоритет 3.2. **„Ресурсна ефективност“**

Предвижда се „Подкрепа за повишаване на енергийната сигурност, енергийната независимост и енергийната ефективност на страната чрез финансиране на изпълнението на проект „Изграждане на междусистемна газова връзка „България-Сърбия“.

Съгласно Решение № 48-ПР/2012 г. на министъра на околната среда и водите допустимите варианти на трасето на газопровода пресичат река Блато и нейни притоци и Сливнишка река. Не се очаква значително въздействие, при спазване на разрешителните решения по Закона за водите.

3.3. Обекти, подлежащи на здравна защита

Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 3 от 2006 г.) определя „обектите подлежащи на здравна защита.

Тези обекти са:

- Жилищни сгради;
- Лечебни заведения;
- Училища;
- Детски градини и ясли;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Висши учебни заведения;
- Спортни обекти;
- Обекти за временно настаняване; (хотели, хотели, общежития, почивни домове, ваканционни селища, къмпинги, хижи и др.);
- Места за отдих и развлечения (плувни басейни, плажове, паркове, вилни зони, паркови, атракционни паркове, аквапаркове;
- Обекти за производство на храни.

Жилищните зони и останалите обекти, подлежащи на здравна защита попадат под прякото въздействие на производствата, които са основен бенефициент на програмата. Териториалният обхват на ОПИК е върху цялата страна. Стартиращите бенефициенти – микро, малки, средни и големи предприятия са длъжни да спазват законовите изисквания за защита на обитателите на горните обекти. Защитата започва още във фазата на проектирането (съобразяване характера на производството и всички произтичащи от него екологични въздействия върху защитения обект) и продължава. Тъй като ОПИК 2014-2020 г. не посочва конкретни инвестиционни проекти (освен изграждането на междусистемна газова връзка България-Сърбия и фаза 2 на проекта за София Техпарк), не може да се определи конкретна засегната територия от дейностите по програмата, в т.ч. наличието на обекти на здравна защита, отстоянията до тях и евентуалните негативни въздействия.

По отношение на проекта за изграждане на газовата връзка, съгласно Решение № 48-ПР/2012 г. не се очаква възникване на здравен риск от реализацията на проекта.

По отношение на София Техпарк имотите са урбанизирани отдавна, на тях има сгради, които ще бъдат реновирани, като същите не са разположени в близост до обекти, подлежащи на здравна защита. Дейностите на технопарка не предполагат засягане на населението и въздействие върху човешкото здраве.

3.4. Райони със значителен потенциален риск от наводнения

При реализиране на дейности по ОПИК 2014-2020 г. е възможно местоположението им да е попадне в район със значителен потенциален риск от наводнения. В тази връзка следва при избора на местоположение и решенията за конструкциите и устойчивостта на сградите, обектите и съоръженията да се вземат предвид изготвените от басейновите дирекции предварителни оценки на риска от наводнения, както и Планове за управление на риска от наводнения (когато се изготвят).

3.5. Зони с ценни ландшафти

Като чувствителни ландшафти се определят териториите по поречията на реките, защитените зони, влажните зони и други зони от националната екологична мрежа Натура 2000. В тях всякаква намеса би могла да има необратими последици

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

върху устойчивостта на ландшафтните комплекси. Поради това всяка една дейност, която се планира в ОПИК би следвало да дава възможности за етапност, наблюдение и контрол.

3.6. Земи с висока природна стойност

Следва да се избягва развитие на дейности в такива земи, с цел съхраняването им и опазване на биоразнообразието в тях. Не се очаква ОПИК 2014-2020 г. да засегне такива територии.

4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ, УСТАНОВЕНИ НА РАЗЛИЧНО НИВО, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ОПИК 2014-2020 Г., ВКЛЮЧИТЕЛНО ОТНАСЯЩИТЕ СЕ ДО РАЙОНИ С ОСОБЕНО ЕКОЛОГИЧНО ЗНАЧЕНИЕ, КАТО ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ПО ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Климатични условия и изменение на климата

Климатичните изменения и причините, по които представляват екологичен проблем са разгледани в т. 2 на доклада за ЕО. Отношението на ОПИК 2014-2020 г. към тях се изразява в значим положителния ефект от прилагането на програмата, чрез дейностите за ресурсна, енергийна ефективност, подобряване на производствените процеси, което води до ограничаване на емисиите на парникови газове и допринасяне за адаптация към изменящия се климат.

Атмосферен въздух

Почти всички видове антропогенна дейност са свързани с емисии на различни вредни вещества, които в по-малка или голяма степен оказват въздействие върху качеството на въздуха в приземния слой.

Основните причини за създаване на високото ниво на замърсяване на атмосферния въздух в някои райони на страната са:

Неправилният избор на място за изграждане на технологични мощности. Най-значимо негативно въздействие върху качеството на атмосферния въздух е свързано с изграждането на големи обекти на тежката индустрия при неподходящи орографски и климатични условия, и в непосредствена близост до градски агломерации. Най-ярки примери за това в близкото минало са развитието на индустрията в Кърджали, Пирдоп, София и дори Бургас.

Остарели технологии и не добра суровинна база. Това е причина за увеличени емисии на някои вредни вещества и парникови газове вследствие използване на енергоемки технологии и ниско качествени суровини. Примери за това са използването на местни лигнитни въглища с високо сярно съдържание и ниска калоричност в ТЕЦ-овете „Марица Изток“, Бобов дол и др., качеството на добиваните руди на цветни

205

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

метали, характеризиращи се с висок серен модул и нисък процент на полезния (добивания) метал и др.

Отпадъчните газове от автомобилния транспорт са основна причина за замърсяването на въздуха около градските артерии и в населени места. Причините са свързани с остарелия автомобилен парк в България, лошото състояние на пътната инфраструктура, намаления дял на железопътния транспорт за сметка на пътния при извършване на превози на хора, суровини и стоки, и др.

Отпадъчните газове от горивните инсталации на административни сгради и в бита са друг съществен фактор, водещ до влошаване на качеството на атмосферния въздух, особено в по-малките населени места. Причина за това са остарелите топлофикационни котли, качеството на използваните твърди и течни горива в домакинствата и др.

Неорганизираните източници на емисии са основно източници на значителни количества прах и ФПЧ. Такива източници са открити рудници, кариери, строителни площадки, депа за различни видове отпадъци, пътните артерии, на които настилката е нарушена и др.

Основен проблем за България е високото съдържание на ФПЧ₁₀ в голяма част от населените места. ИАОС отчита, че 51 % от населението живее в условия на замърсяване на въздуха с ФПЧ. Причините за това са много: лошо състояние на пътната мрежа и лошото и поддържане; занемарени паркови пространства, оголени междуградски пространства, паркиране върху тревни площи и др.; интензивна строителна дейност и липса на контрол на състоянието на строителната и транспортна техника, обслужваща строителните обекти, използване на нискокачествени горива за битови нужди и др.

Съгласно чл.27 от ЗЧАВ и заповед на Министъра на околната среда и водите, през 2010-2011 г. общините актуализираха и изпълняват общински програми, които са нормативно установеният инструмент за управление и поддържане на КАВ на тяхна територия. Програмите се разработват от Общините, в които се установяват наднормени нива на атмосферни замърсители. Такива програми са приети и се изпълняват в следните общини: Асеновград, Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Горна Оряховица, Гълъбово, Девня, Димитровград, Добрич, Кърджали, Ловеч, Монтана, Несебър, Пазарджик, Перник, Пирдоп, Плевен, Пловдив, Раднево, Русе, Смолян, София (Столична община), Сливен, Стара Загора, Хасково и Шумен. Във всички общини са констатирани наднормените нива на ФПЧ₁₀. Съгласно разработените програми се идентифицират следните причини:

- битовото отопление през зимния сезон, в повечето случаи комбинирано с въздействие на транспорта;
- преобладаващо влияние на транспортния сектор – за най-големите градове;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- преобладаващо влияние на неорганизираните източници – за някои градове в близост до големи промишлени райони;
- с комплексен характер на замърсяването – само за някои градове. Включват се битово отопление, транспорт, регионално фоново ниво, неорганизираните източници (депа, кариери и др.), промишленост и енергетика.

Води

Състоянието на водите е подробно разгледано в т.2 на доклада за ЕО. Анализът на съществуващите екологични проблеми при компонент „Води“ за минал период и бъдещите нужди от вода до 2035 г. показва следното:

- Бъдещите водни ресурси в България, при прогнозираното ниво на потребление на вода от различните водоползватели, са достатъчни да покрият нуждите при бъдещи климатични промени за очакваните валежи в краткосрочна (2015 г.), средносрочна (2021 г.) и дългосрочна (2035 г.) перспектива, както и в случай на екстремно засушаване.
- Като цяло страната не е застрашена от воден стрес - натискът от общо изетите води спрямо повърхностните (вкл. притокът от р. Дунав) и подземните водни ресурси е под 10%. По речни басейни, спрямо вътрешния речен отток няма воден стрес за Западнобеломорския район, а се очаква нисък воден стрес в Дунавския район и среден воден стрес за Черноморския и Източнобеломорския район.
- Проблемите с недостига на вода през сухите години и през нормално влажните години, свързани с въвеждането на целогодишни и сезонни режими на водоподаване, обхващат главно селища, които не се снабдяват с вода от резервоари за денонощно, сезонно и многогодишно съхранение на повърхностния воден ресурс, както и в по-редки случаи селища с водоснабдяване от язовир, но с проблеми във водопреносната система – течове, аварии.
- Отклоненията в качеството на доставяната питейна вода в някои региони се дължат основно на липсата на пречиствателни съоръжения (ПСОВ) и на съвременни съоръжения за дезинфекция (обеззаразяване) на питейни води, остаряла водопреносна мрежа, замърсяване на водата във водоизточниците от антропогенното въздействие и замърсявания от естествен произход.
- Влошаването на качеството на повърхностните и подземните водни тела се дължи на недостатъчния брой и капацитет на пречиствателните станции за отпадъчни води, екологично несъобразено земеползване и промишлена дейност.
- България е една от най-богатите страни в Европа на минерални води, позволяващи различно приложение.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Отчетени значими проблеми в управлението на водите по басейнови райони:

- Всичките 39 подземни водни тела в Западноромският район, както и 64% от 50 подземни ВТ в Дунавския район са в добро химическо състояние. Този процент е съответно 60% от 48 подземни ВТ в Източноромският район и 57% от 40 подземни ВТ в Черноморския район. Количественото състояние на подземните водни тела в Дунавския район е 86%, което се дължи на изградените шахтови кладени. От всички подземни водни тела 56% отговарят на добро химическо състояние.
- В Източноромският район за басейново управление основните замърсители в подземните водни тела са нитрати, сулфати, манган, желязо, фосфати, калций, магнезий, амоний, твърдост (обща) и перманганатна окисляемост. Повишеното съдържание на нитрати е свързано главно с пренаторяване на насажденията в миналото, с развитието на неекологично животновъдство (лагуни, течни отпадъци) и липса на ПСОВ в много населени места. Фосфатното замърсяване се дължи главно на неконтролируемото използване на торове и на промишлената дейност. С най-голямо влияние за лошото качество на подземните води в Източноромският район за басейново управление на водите са населените места без канализация и депата за отпадъци. Те емитират амоний и нитрати в резултат от недобро стопанисване на депата за отпадъци или отсъствие на долен изолиращ екран.
- В Дунавския район за басейново управление на водите оценката за химическото състояние на подземните ВТ показва, че в лошо химическо състояние са 18 подземни ВТ (36%), като най-голямо е замърсяването с нитрати (в 14 броя подземни ВТ), манган (в 4 броя подземни ВТ), желязо (в 1 подземни ВТ), фосфати (в 1 подземни ВТ) и хром (в 2 подземни ВТ). Основните фактори за замърсяване на подземните водни тела са свързани със замърсяване от дифузни източници от: земеделски, стари нерегламентирани сметища за битови отпадъци и населени места без ПСОВ. Направената оценка на подземните водни тела в риск показва, че 44% са в риск от дифузни източници и земеползване, а 10% са в риск от точкови източници на замърсяване. Установено е, че 21 подземни водни тела са “в риск” от натоварване от земеползването, поради големия дял обработваеми земи (> 75%) в рамките на тези тела.
- В Черноморския район от дифузните източници на замърсяване на подземните води с най-голямо значение са селскостопанските дейности (земеделски и животновъдство) и населените места без канализация, които емитират нитрати и амоний. Значителното влияние от дифузните източници върху подземните води е установено при водни тела от кватернерния, неогенския, горнокредния и долнокредния водоносни хоризонти.

Отпадъци

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Национално ниво

Нарастващото потребление и развиващата се икономика продължават да образуват големи количества отпадъци – като все повече усилия са необходими за намаляването и предотвратяването на образуването им. Отпадъците се явяват екологичен, социален и икономически проблем.

Предвижданията на ОПИК 2014-2020 г. за стимулиране на иновациите, включително и тези базирани на тясна връзка между бизнеса и науката ще спомогнат за развитие на научно-изследователската и внедрителската дейност за получаване на изделия, които в края на жизнения си цикъл имат ясно последващо третиране, с цел достигане на „Края на отпадъка“ и по този начин ще решат проблема за въздействие на отпадъците върху околната среда по един екологосъобразен и икономически релевантен начин.

ОПИК 2014-2020 г. предвижда въз основа на конкурентоспособността, предприятията в целевите групи да търсят иновациите. Създава се възможност, промишлената симбиоза между предприятията, когато отпадъкът от едно предприятие се явява суровина за друго, да доведе до трайно и надеждно решение на проблема с отпадъците.

Регионално ниво

В България има 52 регионални сдружения на общините за управление на отпадъците. Те бяха създадени във връзка с работата по „Оперативна програма 2007-2013г.“ и имаха за цел да създадат условия за внедряване на интегрирани системи за управление на битовите отпадъци в съответните населени места. Водещо в тяхната дейност се оказва възможността за реализация на такива системи, на които същността е обезвреждане на по-голямата част от отпадъците чрез депониране. Това не е достатъчно за решаване на проблемите с отпадъците и спазването на европейските нормативни изисквания.

Сдруженията следва да изпълняват нормативно поставените цели, което води до ограничаване на обхвата на отпадъците, които могат да депонират. Регионалните сдружения следва да вземат решения и да съдействат за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба на отпадъци.

В тази връзка, ОПИК 2014-2020 г. предоставя възможност за реално развитие на иновациите за алтернативно третиране на отпадъците, основано на рециклирането и възможността за практическото използване на отпадъците като суровинен и енергиен ресурс. Подбраните целеви групи могат да конкурират между себе си в търсенето на отпадъци и в реализацията на продуктите от тяхната преработка, при спазване на нормативните изисквания.

Общинско ниво

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Рамковата Директива 2008/98/ЕО, и транспонирането ѝ в българското законодателство чрез Закона за управление на отпадъците (2012 г.) поставя пред общините изисквания за решаване на проблемите с отпадъците, с достигане на целите за рециклиране, както следва:

- до 2015 г. разделното събиране, се въвежда най-малко за следните материали: хартия, метал, пластмаса и стъкло. Тук въз основа на създадената организация на работа и договорните отношения между Общините и Организацията по оползотворяване на отпадъците, най-вероятно няма да възникнат проблеми изпълнение на европейските цели;
- до 2020, подготовка за повторно използване и рециклиране най-малко за хартия, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата, се увеличават на минимум 50% от общото тегло на битовите отпадъци. Механизмът, заложен в ЗУО, за изпълнение на това изискване, е въвеждане на междинни цели в годините до 2020, за по-плавен преход към постигане на крайната цел.
  - до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 % от общото им тегло.
  - до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 % от общото им тегло.
  - до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 % от общото им тегло.

Това е една възможност за целевите групи по ОПИК 2014-2020г., да развият иновативни и конкурентоспособни дейности по оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, с цел достигане на „край на отпадъка”. Това е възможно като се взаимства опита на София тех парк и на базата на добро сътрудничество между бизнеса и науката се разработят нови технологии, които да превръщат отпадъците в суровинен ресурс.

Като съществуващ проблем, имащ отношение към ОПИК 2014-2020 г. може да се посочат отпадъците от строителство и разрушаване, за които като основен метод се прилага депонирането им. Чрез дейностите по иновации и ресурсна ефективност по ОПИК 2014-2020г. може да се допринесе за значителното ограничаване на количествата строителни отпадъци за депониране, чрез развитие на методи за тяхната повторна употреба след съответната преработка и/или рециклиране.

Въз основа на нормативните изисквания и йерархията за управление на отпадъците, която разглежда компостирането като начин за рециклиране на органичната част от материята, към общините се поставят следните изисквания за разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане, с което тези отпадъци ще се превърнат в суровинен или енергиен ресурс.

За стимулиране на общините при постигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци и намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

отчисленията за депониране се намаляват с 50% за всяка от целите, независимо една от друга.

Други задължения на общините са във връзка с изпълнение на Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010–2020), който поставя цели за намаляване на количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране:

- до 2010 г. - до 75 % от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.;
- до 2013 г. - до 50 % от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.;
- до 2020 г. - до 35 % от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.

Това е още една възможност за привличане на целевите групи (микро, малки и средни предприятия) по ОПИК 2014-2020г., защото общините биха могли да договорят тази дейност с тях.

ОПИК 2014-2020 г., чрез своите приоритети и цели ще доведе косвено до подпомагане на общините за постигането им чрез стимулиране на иновациите в „зелената икономика“, чрез прилагане на съвременните научно-технически решения за екологосъобразно третиране на отпадъците. Целевите групи ще са поставени в конкурентна среда не само по отношение на използването на отпадъците като суровинен и/или енергиен ресурс, но и при реализацията на получените от отпадъци продукти.

В заключение може да се каже, че ОПИК 2014-2020 г. ще доведе до решаване на някои екологични проблеми, свързани с отпадъците, защото:

- Предприятията – бенефициенти на ОПИК, следва да спазват европейската йерархия за третиране на отпадъците, а възможности за това има на база на внедряване на нови иновационни технологии, базирани на световния опит за достигане на „край на отпадъка“;
- Методите, свързани с оползотворяването на отпадъците чрез рециклиране могат да бъдат в основата на „зелената икономика“.
- Стимулира развитието на иновативна дейност сред малките и средни предприятия, които базират се на йерархията в Рамковата Директива 2008/98/ЕО, в съчетание с някои европейски програми, напр. целите на „Хоризонт 2020“, както и с икономическата реалност в страната могат да направят индустриални симбиози, при които отпадъците от едно предприятие да бъдат суровина за друго предприятие,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

което ще доведе до повишаване на конкурентоспособността и на двете предприятия.

- Реализацията на София тех парк може да послужи като модел за мултиплициране на положителен опит за екологосъобразно решаване на проблемите с отпадъците.
- Създава се обективна възможност за решаване на съществуващите екологични проблеми и намалява възможността за възникване на нови екологични проблеми, свързани с отпадъците.

Защитени зони и територии

- Застрояването и изграждане на туристическа инфраструктура в чувствителни територии от защитени зони по Natura 2000 представлява в някои случаи сериозен екологичен проблем за природозащитното състояние на редица природни местообитания и видове. В последните десетилетия голяма част от защитените територии са подложени на антропогенно въздействие, което води до деградационни процеси проявяващи се с различна интензивност в зависимост от степента на въздействие в съответните територии.
- Липсата на разработени планове за управление за по-голяма част от ЗЗ и ЗПТ не дава възможност за провеждане на ефективни мерки за опазване на природозащитното състояние на природни местообитания и целевите видове в тях.
- В последните десетилетия голяма част от защитените територии са подложени на антропогенно въздействие, което води до деградационни процеси проявяващи се с различна интензивност в зависимост от степента на въздействие в съответните територии.
- Навлизането на чужди инвазивни видове в защитените зони и защитените територии застрашава биологичното разнообразие и е предпоставка за влошаване на природозащитния статус на видове и местообитания и деградация на съществуващите екосистеми.
- През последните години се наблюдава все по-голям стремеж към поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие, който се изразява в редица стратегически документи на национално и европейско ниво: Оперативна програма за околна среда (ОПОС), Национална програма за развитие: България 2020, Националната стратегия за биологичното разнообразие, Национален план за действие за биологичното разнообразие, Стратегия за биологичното разнообразие до 2020 на Европейския съюз и др.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- При осъществяване на залегналите в тях цели се очаква съществено възстановяване на екосистемите, подобряване на екологичната инфраструктура, намаляване броя на инвазивните чужди видове, поддържане на благоприятно природозащитно състояние на типовете природни местообитания и видове на локално (ниво зона), биогеографско и на национално ниво, което ще подпомогне и предотвратяването на глобалната загуба на биологично разнообразие;
- ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите, свързани с подобряване на компонентите и факторите на околната среда, ще допринесе косвено и за опазване на биологичното разнообразие, в т.ч. защитените територии и зони.

Население и човешко здраве

Голяма част от населението живее в условия на влошено качество на атмосферния въздух, шумово натоварване, подаване на вода, неотговаряща на качества и с недостатъчно количество. Специално внимание следва да се отдели и на влиянието на климатичните промени върху здравето на хората, свързано с:

- Увеличаване на заболявания и смъртни случаи от по – силни и чести горещи вълни, особено в градска среда;
- Увеличаване на травми, смъртни случаи и пост-травматичен стрес вследствие екстремни метеорологични събития;
- Увеличен риск от инфекциозни заболявания;
- Вредно въздействие на сушите върху хората в селските и отдалечени райони.

Изводи:

Прилагане на ОПИК 2014-2020 ще допринесе до решаване на някои екологични проблеми, свързани с изменението на климата, атмосферния въздух, водите, отпадъците, биоразнообразието, населението и човешкото здраве. Тези компоненти и фактори на околната среда се очаква да бъдат повлияни положително при реализацията на ОПИК 2014-2020.

5. ЦЕЛИ НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ОПИК 2014-2020 Г., И НАЧИН ПО КОЙТО ТЕЗИ ЦЕЛИ И ВСИЧКИ ЕКОЛОГИЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ СА ВЗЕТИ ПОД ВНИМАНИЕ ПРИ ИЗГОТВЯНЕТО НА ПРОГРАМАТА

Целите по опазване на околната среда на национално и международно ниво, имащи отношение към ОПИК 2014-2020 г. и начинът, по който са взети под внимание при изготвяне на програмата е представен в следващата таблица:

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>Национална програма за развитие България 2020:</p> <p>Приоритет 3 на Постигане на устойчиво интегрирано развитие и използване на местния потенциал, с подприоритети:</p> <p>3.1 Усъвършенстване и интегриране на националната система за планиране и управление на регионалното развитие и системата за пространствено планиране</p> <p>3.2 Стимулиране развитието на градовете и подобряване на интеграцията на българските региони в национален план</p> <p>3.3 Подкрепа за развитието на изоставащите и подобряване на качеството на живот в селските региони</p> <p>3.4 Подкрепа за ефективно и устойчиво усвояване на туристическия потенциал на регионите и развитие на културните и креативни индустрии в регионите</p> <p>3.5 Създаване на условия за опазване и подобряване на околната среда в регионите, адаптиране към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси</p> <p>3.6 Засилване на териториалната кохезия чрез развитие и разширяване на трансграничното, междурегионално и транснационалното сътрудничество</p>	<p>ОПИК 2014-2020 г. е предвидила в обхвата си дейността за постигане на Приоритет 3.</p> <p>ОПИК има принос за постигане на подприоритети 3.1, 3.2 и 3.3, чрез интегриране на мерки съгласно Националната стратегия за насърчаване на МСП и Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България до 2020 г..</p> <p>ОПИК има принос за постигане на подприоритет 3.4 чрез предвидените дейности за МСП от туристическия и свързаните с него сектори за популяризация, маркетингови и информационни дейности в областта на туризма в т.ч. позициониране и промоция на дестинация България чрез национален туристически маркетинг за диверсифициране на туристическите продукти и пазари и формиране на устойчиви форми на туризъм (включително развитие и популяризиране в териториален аспект чрез ПЧП).</p> <p>Пряк е приносът за постигане на подприоритет 3.5., чрез дейностите за ресурсна и енергийна ефективност, които са с основен приоритет в програмата.</p> <p>По отношение на подприоритет 3.6. приносът на ОПИК ще се реализира чрез дейностите, свързани с подобряване на сътрудничеството в областта</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
	на иновациите по ПО 1, насърчаването на предприемачеството в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства по ИП 2.1. и подобряване на информационните и комуникационни технологии в предприятията по ИП 2 към Приоритетна ос 2 и дейностите по ИП 3.2. „Ресурсна ефективност”
<p>Приоритет 7: Енергийна сигурност и повишаване на ресурсната ефективност, с подприоритети:</p> <p>7.1 Гарантиране на енергийната сигурност на страната</p> <p>7.2 Повишаване на енергийната ефективност</p> <p>7.3 Достигане на 16% на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия до 2020 г.</p> <p>7.4 Създаване на интегриран вътрешен пазар на енергия</p> <p>7.5 Повишаване на ефективността на използване на ресурсите</p>	ОПИК 2014-2020 г. се ангажира пряко с постигане на подприоритетите по Приоритет 7, чрез ПО 3 „Енергийна и ресурсна ефективност”. Пряк е приносът по подприоритети 7.2 и 7.5, косвен е по останалите.
<p>Стратегия на ЕС за Дунавския регион, с приоритетни области по 4 направления:</p> <p>А. Свързване на Дунавския регион</p> <p>1. Подобряване на мобилността и интермодалността</p> <p>2. Поощряване на по-устойчива енергия</p> <p>3. Насърчаване на културата, туризма и контактите между хората</p>	В съответствие с плана за действие към Стратегията ОПИК предвижда подкрепа за създаване на лаборатории за разработка, валидиране и внедряване на нови продукти и услуги чрез съвместно участие на потребителите, академичните структури и предприятията в процеса на иновации, както и улесняване на трансфера на знания чрез финансиране на центрове и схеми за трансфер на знания.

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>Б. Възстановяване и поддържане на качеството на водите</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Възстановяване и поддържане на качеството на водите 2. Управление на екологичните рискове 3. Съхраняване на биологичното разнообразие, ландшафтите и качеството на въздуха и почвите. <p>В. Създаване на просперитет в Дунавския регион</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Развитие на общество, почиващо върху устоите на познанието чрез изследвания, образование и информационни технологии. 2. Подпомагане на конкурентоспособността на предприятията. 3. Инвестиране в хора и умения. <p>Г. Укрепване на Дунавския регион</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повишаване на институционалния капацитет и сътрудничество 2. Съвместна работа за гарантиране на сигурността и справяне с организираната престъпност	
<p>Интервенции от Насоките за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за Кохезионна политика, Общата селскостопанска политика и Общата политика за рибарство за периода 2014-2020 г. – фаза програмиране, определени за включване в ОПИК 2014-2020 г.:</p> <p>1.3. Изграждане на ВиК инфраструктура за предприятия - производствени ПСОВ и/или довеждащи съоръжения до съществуващи канализационни</p>	<p>Насоките за използвани като един от ръководните документи при изготвянето на ОПИК 2014-2020 г.</p> <p>Дейността не е изрично предвидена в ОПИК 2014-2020, поради недостиг на финансов ресурс. Дейности по изграждане на ВиК инфраструктура, в т.ч. ПСОВ, са предвидени по ОПОС и ПРСР 2014-2020 г.</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>системи</p> <p>2.4. По-ефективно използване на водите, вкл. екоиновации, нови технологии в областта на водите и методи в областта на оценките на състоянието, мониторинга и управлението, пречистването на водите</p> <p>3.10. Подобряване управлението на строителни, опасни и други специфични потоци отпадъци:</p> <p>3.10.1. инсталации/ съоръжения за оползотворяване/ обезвреждане на строителни или опасни отпадъци</p> <p>3.10.2. инсталации/ съоръжения за оползотворяване/ обезвреждане на отпадъци от опаковки (хартия, пластмаса, картон, стъкло), ИУМПС, НУБА, ИУЕЕО, пневматични гуми, отработени масла</p> <p>3.10.3. отпадъците като ресурс: по - ефективно управление на отпадъците, вкл. опаковки (ресурсна ефективност на отпадъците)</p> <p>3.12. Предотвратяване и намаляване образуването на отпадъците</p>	<p>Интервенцията е включена в ОПИК, която като допустима дейност предвижда развитието на екоиновации и ресурсна ефективност.</p> <p>По ОПИК (ПО 3, инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност“) ще се подкрепя внедряването на високотехнологични решения за оптимизиране на производствените процеси и намаляване на използването на суровини; внедряване на съвременни технологии за влагане на отпадъците като суровина в ново производство и/или други алтернативни приложения; внедряване на безотпадни технологии, иновационни производствени материали, технологии за производство на „зелени продукти“, въвеждането на оборотни цикли за използване на водите в производствените процеси и други във всички сектори на икономиката.</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>4.1.4. Повишаване на енергийната ефективност и смяна на горивната база в производства-предприятия (търговски дружества)</p> <p>4.2. Интервенции за изпълнение на Директива 2010/75/ЕО за емисиите от промишлеността</p> <p>5.4. Газифициране на обекти, финансирани по ОПРР, когато е заложено в обследването за енергийна ефективност</p>	<p>Насърчаване въвеждането на оборотни цикли за използване на водите в производствените процеси в приоритетна ос 3, инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност“. В рамките на инвестиционния приоритет ще се подкрепят проекти за ресурсна ефективност, като не се предвижда приоритизиране на отделни ресурси, тъй като няма налични анализи и/или оценки, които да го обосновават от гледна точка на общите цели на ОПИК (засилване на научноизследователската и иновационна дейност на предприятията и повишаване капацитета за растеж на МСП).</p> <p>Предвидено е финансиране на дейности за повишаване на енергийната ефективност по ПО 3 на ОПИК 2014-2020 г.</p> <p>Предвидените дейности отчитат изискванията на Директива 2010/75/ЕО, като дейностите за иновации и ресурсна и енергийна ефективност ще имат принос за намаляване на емисиите от промишлеността, в т.ч. на емисиите на парникови газове.</p> <p>Като ключов подход, идентифициран за намаляване на енергийната интензивност на икономиката на България е възприето създаването на</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
	възможности за разнообразяване на енергийния микс на страната и по-ефективното използване в него конкретно на природния газ., което пряко допринася за възможностите на предприятията да реализират енергийни спестявания.Предвидените дейности за ресурсна и енергийна ефективност, в т.ч. изпълнението на проекта за междусистемна газова връзка „България - Сърбия” ще допринесат за постигане на надеждност и гъвкавост при доставките на газ реализиране на енергийна ефективност на предприятията, в подкрепа на основните приоритети на Енергийната стратегия на България до 2020 г.
Седмата програма за действие за околната среда на ЕС до 2020 г. „Да живеем добре в пределите на нашата планета“ , с приоритетни цели: 1-Опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал на Съюза; 2-Превръщане на Съюза в ефективна от гледна точка на използването на ресурсите, зелена и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика; 3-Защита на гражданите на Съюза от свързани с околната среда въздействия и рискове за здравето и благосъстоянието им; 4-Осигуряване на максимални ползи от законодателството на Съюза в областта на околната среда чрез подобряване на неговото прилагане; 5-Подобряване на базата от знания и данни за политиката на Съюза в областта на околната среда; 6-Осигуряване на инвестиции за политиката в областта на околната среда	ОПИК съобразява приоритетните цели на програмата, като допринася пряко за изпълнението на приоритетни цели 2 и 7 (чрез дейностите по ПО 1, 2 и 3 и най-вече ПО 3). Косвен принос има за постигане на останалите цели на програмата.

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>и климата и отчитане на екологичните разходи при всички обществени дейности;</p> <p>7-По-добро отразяване на проблемите на околната среда в други области на политиките и осигуряване на съгласуваност при разработването на нови политики;</p> <p>8-Повишаване на устойчивостта на големите градове на Съюза;</p> <p>9-Повишаване на ефективността на Съюза в справянето с международни предизвикателства, свързани с околната среда и климата.</p>	
<p>Стратегията на ЕС за биологично разнообразие до 2020 г., с цели:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опазване и възстановяване на природата 2. Поддържане и подобряване на екосистемите и техните услуги 3. Гарантиране на устойчивото развитие в селското и горското стопанство 4. Гарантиране на устойчивото използване на рибните ресурси 5. Борба с инвазивните чужди видове 6. Мерки срещу глобалната криза по отношение на биологичното разнообразие	<p>ОПИК няма конкретни предвиждания за опазване на биологичното разнообразие, но ПО, ИП и СЦ на програмата не влизат в противоречие с целите за опазване на биологичното разнообразие. Косвен положителен принос, който ще се постигне при реализиране на програмата, е свързан с устойчивостта на предприятията по отношение на въздействието им върху околната среда, в т.ч. биологичното разнообразие.</p>
<p>Стратегическият план за опазване на биологичното разнообразие 2011-2020 г. и целите от Аичи за биоразнообразието</p> <p>Стратегическа цел А – Справяне с основните причини за намаляване на биоразнообразието, чрез интегриране на биоразнообразието в работата на правителството и обществото.</p>	<p>ОПИК има директен принос за цел 4 от плана, като не влиза в противоречие с останалите цели.</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>Цел 1: До 2020 г., но не по-късно, хората да са информирани, относно ценностите на биоразнообразието и стъпките, които могат да предприемат за неговото опазване и устойчиво използване.</p> <p>Цел 2: До 2020 г., но не по-късно, ценностите на биоразнообразието да са интегрирани в стратегии и процеси на планиране за национално и местно развитие и за намаляване на бедността, и да са включени в националната отчетност, когато е необходимо, и системите за докладване.</p> <p>Цел 4: До 2020 г., но не по-късно, правителствата, бизнесът и всички заинтересовани страни на всички нива, да са предприели стъпки за постигането, или вече да са приложили планове за устойчиво производство и потребление и да са запазили нивата на вредното въздействие от използването на природни ресурси в рамките на безопасните екологични ограничения.</p> <p>Стратегическа цел В – Да се намали прекият натиск върху биоразнообразието и да се насърчава устойчивото ползване.</p> <p>Цел 5: До 2020 г., темпото на загубата на естествените местообитания, включително горите, да се намали най-малко наполовина и където е възможно, да бъде сведено до нула, а унищожаването и фрагментацията значително да се намалят.</p> <p>Цел 6: До 2020 г., запасите от риба, безгръбначни животни и водни растения да се управляват и събират устойчиво, законосъобразно и да се прилагат екосистемни подходи, така че прекомерният риболов да бъде избягван, да се въведат планове и</p>	

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>мерки за възстановяване на изчезващите видове, риболовът да няма значителен неблагоприятен ефект върху застрашените видове и уязвимите екосистеми, а въздействието на риболова върху запасите, видовете и екосистемите да е в безопасни екологични граници.</p> <p>Цел 7: До 2020 г. селскостопанските райони, водните стопанства и горите да се управляват устойчиво, като се гарантира запазването на биоразнообразието.</p> <p>Цел 8: До 2020 замърсяването, включително от излишни хранителни вещества, да се сведе до ниво, безопасно за функционирането на екосистемите и биоразнообразието.</p> <p>Цел 9: До 2020 г. да се идентифицират и да се поставят като приоритет инвазивните видове и популации, приоритизираните видове да бъдат контролирани или унищожени и да се предприемат мерки за управление на популациите, с цел предотвратяване на тяхната поява и установяване.</p> <p>Цел 10: До 2015 г. да бъде сведено до минимум множественото антропогенно въздействие върху кораловите рифове и други уязвими екосистеми, засегнати от изменението на климата или окисляването на океаните, за да се запази тяхната цялост и функциониране.</p> <p>Стратегическа цел С – Да се подобри състоянието на биоразнообразието, чрез опазване на екосистемите, видовете и генетичното разнообразие.</p> <p>Цел 11: До 2020 г. да бъдат съхранени поне 17% от сухоземните и вътрешните водни площи, както и 10% от крайбрежните и морски райони, особено тези, с</p>	

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>особена важност за биоразнообразието и предоставянето на екосистемни услуги, чрез ефективно и справедливо управление, екологично представителни и добре свързани помежду си системи от защитени територии, и приемане на други ефективни природоохранителни мерки на районен принцип, които да бъдат интегрирани в по-широки ландшафти и морски райони.</p> <p>Цел 12: До 2020 г. да бъде предотвратено изчезването на познатите застрашени видове, а състоянието на тяхното опазване, особено на тези пред изчезване, да се подобри и поддържа.</p> <p>Цел 13: До 2020 г. да се запази генетичното разнообразие на култивираните растения, селскостопанските и домашни животни и на техните диви родственици, включително и на ценните от социално-икономическа и културна гледна точка видове, като се разработят и приложат стратегии за свеждане до минимум на генетичната ерозия, и опазване на тяхното генетично разнообразие.</p> <p>Стратегическа цел D – Да се увеличат ползите от биоразнообразието и екосистемните услуги за всички.</p> <p>Цел 14: До 2020 г. да бъдат възстановени и опазвани екосистемите, които предоставят жизненоважни услуги, включително такива, свързани с вода, които допринасят за здравето, прехраната и благосъстоянието, като се вземат предвид нуждите на жените, коренните и местни общности, бедните и уязвимите слоеве от населението.</p> <p>Цел 15: До 2020 г. да бъдат повишени устойчивостта на екосистемите и приносът</p>	

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>на биоразнообразието към натрупването на въглеродни запаси, чрез запазване и възстановяване, включително възстановяването на поне 15% от деградиралите екосистеми, допринасяйки по този начин за смекчаване на вредното въздействие от изменението на климата , адаптацията и борбата с опустиняването.</p> <p>Цел 16: До 2015 г. да влезе в сила Протоколът от Нагоя за Достъп до генетичните ресурси и честното и справедливо разпределяне на ползите от тяхното използване, в съответствие с националните законодателства.</p> <p>Стратегическа цел Е – Подобряване на прилагането чрез обществено планиране, управление на знанията и укрепване на капацитета.</p> <p>Цел 17: До 2015 г. всяка Страна да разработи, приеме, като политически инструмент и започне прилагането на ефективна, обществена и осъвременена национална стратегия за биоразнообразието и план за действие.</p> <p>Цел 18: До 2020 г. традиционните знания, нововъведения и практики на коренните и местните общности, отнасящи се до опазването и устойчивото използване на биоразнообразието, както и обичайното използване на биологичните ресурси, да се почитат, да са предмет на националното законодателство и съответни международни ангажменти, и напълно да се интегрират и отразят при прилагането на Конвенцията, с пълното и ефективно участие на коренните и местните общности, на всички съответни нива.</p> <p>Цел 19: До 2020 г. да се подобрят, споделят широко и да се предадат и приложат, познанията, научната база и технологиите, по отношение на биоразнообразието,</p>	

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>неговите ценности, функционирането, състоянието и тенденциите, и последиците от неговата загуба.</p> <p>Цел 20: До 2020 г., но не по-късно, значително да се увеличи спрямо текущите нива, мобилизирането на финансови ресурси, за ефективното прилагане на Стратегическия план за биоразнообразието 2011-2020 от всички източници, в съответствие с одобрения и съгласуван процес в Стратегията за мобилизиране на ресурсите. Тази цел ще е предмет на промени, в зависимост от оценката на необходимите ресурси, която трябва да бъде направена и докладвана от страните.</p>	
Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа	ОПИК включва отделна приоритетна ос за Енергийна и ресурсна ефективност, съобразявайки насоките на Пътната карта.
Планът за опазване на водните ресурси на Европа до 2020 г. (Blueprint)	ОПИК 2014-2020 г. предвижда дейности за ресурсна ефективност и иновации, които ще имат пряко положително отражение върху водите основно по отношение на устойчивото използване на водните ресурси.
Планът за екоиновации до 2020 г., ЕС	ПО 1 на програмата е насочена към иновациите, в т.ч. екоиновации за предприятията.
Стратегия на ЕС за Черно море Поставя насоки за съгласуваност на действията, създаване на механизми за наблюдение, оценка, последващи действия и докладване, ангажиране на	По ПО 1 на ОПИК е предвидена подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели, вкл. добрите практики в иновационната дейност. По тази група мерки ще се подкрепят всички дейности по веригата на иновациите – от

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
съответните човешки ресурси, насърчава приоритетно финансиране на малки проекти. Основните цели са сигурност и добро управление и енергетика, транспорт и околна среда.	концепция до комерсиализация на НИРД. Ще бъде обърнато внимание на възможностите за развитие на потенциала за „син“ растеж и иновации - „сини“ био-технологии, морски минерални ресурси, проучвания на морското дъно, дълбоководни сондажи и др.
Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата	За адаптация към изменението на климата принос имат най-вече ПО 1, в частта и за развитие на иновациите (в рамките на която допустими ще бъдат и дейностите за иновации за адаптация към климатичните изменения) и дейностите за ресурсна и енергийна ефективност, свързани с ограничаване на емисиите на ПГ и от там изменението на климата.
Екологосъобразна инфраструктура — увеличаване на природния капитал на Европа	Документът е взет предвид при програмирането на ОПИК 2014-2020 г., като целите за развитие на екологосъобразна инфраструктура ще бъдат постигнати чрез предвидените дейности за иновации, в т.ч. еко-иновации в предприятията и ресурсна и енергийна ефективност на същите.
Стратегически план за изпълнение на Европейското партньорство за иновации в областта на водите	ОПИК 2014-2020 г. предвижда дейности за ресурсна ефективност и иновации, в т.ч. за партньорство и сътрудничество, които ще имат пряко положително отражение върху водите основно по отношение на устойчивото използване на водните ресурси
Тематична стратегия за замърсяването на въздуха	ОПИК 2014-2020 г. ще има директен принос за ограничаване емисиите на

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
	вредни вещества в атмосферата, чрез дейностите, подкрепящи енергийна и ресурсна ефективност, в т.ч. дейностите за иновации.
Трети национален план за действие по изменение на климата 2013 – 2020 г. В раздел 6 на плана са представени предвидените секторни мерки за изпълнение на целите на плана по сектори енергетика, бит и услуги, промишленост, отпадъци, селско стопанство, земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство, транспорт и образование и наука.	ОПИК 2014-2020 г. има директен принос за намаляване емисиите на парникови газове, на първо място чрез дейностите по ОП 3 за енергийна и ресурсна ефективност и на второ – чрез дейностите за иновации.
Национална приоритетна рамка за действие по Натура 2000 Приоритет 1: Управленско планиране на защитените зони от мрежата Натура 2000, с 9 подприоритета; Приоритет 2: Устойчиво управление на защитените зони от мрежата Натура 2000, с 5 подприоритета; Приоритет 3: Устойчиво използване на екосистемните услуги за оптимални обществени ползи, както и други фактори за социално-икономическо развитие на регионите, с 8 подприоритета; Приоритет 4: Изграждане, развитие и поддържане на споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България, с 4 подприоритета; Приоритет 5: Техническа помощ, с 2 подприоритет	ОПИК няма конкретни предвиждания за защитените зони от Натура 2000, но ПО, ИП и СЦ на програмата не влизат в противоречие с целите за опазване на биологичното разнообразие. Косвен положителен принос, който ще се постигне при реализиране на програмата, е свързан с устойчивостта на предприятията по отношение на въздействието им върху околната среда, в т.ч. биологичното разнообразие.

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>Националната информационна и комуникационна стратегия за мрежата НАТУРА 2000 – 2014-2023 г.</p> <p>Обща цел: Изграждане, развитие и поддържане на споделена визия за екологичната мрежа Натура 2000 в България;</p> <p>Специфична цел 1: Повишаване на информираността, разбирането и обществената подкрепа за мрежата Натура 2000 като водещ фактор за социално-икономическо развитие</p> <p>Специфична цел 2: Формиране на осъзнато комуникационно поведение за участие в процесите по опазване на биологичното разнообразие в мрежата Натура 2000;</p> <p>Специфична цел 3: Мотивиране на активно обществено участие в постигането на целите на Натура 2000 за 2020 г.</p>	<p>ОПИК не предвижда дейности по стратегията, но не влиза в противоречие с нея.</p>
<p>Плановите за управление на речните басейни на Източноромански, Дунавски, Западноромански и Черноморски райони за периода 2010-2015 г.</p> <p>Основна цел: Устойчиво ползване на водните ресурси, предотвратяване влошаването на състоянието им и постигане на добро състояние на всички води до 2015 година</p> <p>Мерки в Раздел 7 от програмата с мерки към ПУРБ</p>	<p>ОПИК 2014-2020 г. предвижда дейности за ресурсна ефективност и иновации, които ще имат положително отражение върху водите основно по отношение на устойчивото използване на водните ресурси.</p> <p>При реализиране на дейностите по ОПИК, следва да се осигурява съответствието им спрямо ПУРБ и относимите за конкретната дейност мерки от раздел 7 на плановите.</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
Плановете за управление на риска от наводнения (ПУРН)	Тъй като плановете се изготвят към момента, за целите на извършване на екологичната оценка са ползвани единствено резултатите от изготвените предварителни оценки на риска от наводнения на четирите басейнови дирекции. ПУРН имат отношение към ОПИК доколкото програмата следва да съобразява инвестициите и тяхното реализиране с риска от наводнения и да осигури устойчивост на обектите на финансиране при наводнения.
Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор до 2037 г. Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване 1.1. Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови язовири и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците. 1.2. Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водностопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при използването на водните ресурси. Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води 2.1. Премахване на заустването на необработени отпадъчни води в	ОПИК има директен принос за постигане на подцел 1.2 чрез дейностите за иновации и ресурсна ефективност.

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
<p>изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море.</p> <p>2.2. Укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води.</p> <p>2.3. Превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите.</p> <p>Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс</p> <p>Цел 4. Намаляване на риска от щети при наводнения</p>	
<p>Стратегията за управление и развитие на водоснабдяването и канализацията на Република България 2014-2023 г., със стратегически цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ВиК отрасълът отговаря на националните/европейските изисквания; -ВиК отрасълът е екологосъобразен, финансово и технически жизнеспособен; -Цените на ВиК услугите са социално поносими за потребителите; -Качеството на услугите и ефективността на ВиК операторите съответстват на добрите европейски практики.	<p>ОПИК 2014-2020 г., чрез дейностите по ресурсна ефективност и иновации ще допринесе за екологосъобразността и ефективността на сектора.</p>
<p>Националният стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за</p>	<p>Чрез дейностите за иновации, ресурсна и енергийна ефективност ще се подпомогне изпълнението на националните цели за намаляване на</p>

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Стратегически документ и цел по опазване на околната среда, имаща отношение към ОПИК 2014-2020 г.	Начин по който целта е взета предвид
депониране 2010 – 2020 г.	количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране.
Националният стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Република България за периода 2011 – 2020 г.	Чрез дейностите за иновации, ресурсна и енергийна ефективност ще се подпомогне изпълнението на националните цели за преработка и повторна употреба на отпадъци от строителството, което ще доведе до намаляване на отпадъците от строителство за депониране.
Национална програма за намаляване на общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди, летливи органични съединения и амоняк в атмосферния въздух	ОПИК 2014-2020 г. ще има принос за ограничаване емисиите на вредни вещества в атмосферата, чрез дейностите, подкрепящи енергийна и ресурсна ефективност, в т.ч. дейностите за иновации.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Изводи:

- ОПИК 2014-2020 г. съобразява и интегрира в обхвата си целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво, които са относими с програмата;
- ОПИК 2014-2020 г. допринася за постигане на относимите с програмата цели по опазване на околната среда на национално и европейско ниво;
- ОПИК 2014-2020 г. не влиза в противоречие с целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво.

6. ВЕРОЯТНИ ЗНАЧИТЕЛНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА, ВКЛЮЧИТЕЛНО БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ, НАСЕЛЕНИЕ, ЧОВЕШКО ЗДРАВЕ, ФАУНА, ФЛОРА, ПОЧВИ, ВОДИ, ВЪЗДУХ, КЛИМАТИЧНИ ФАКТОРИ, МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ, КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО, ВКЛЮЧИТЕЛНО АРХИТЕКТУРНО И АРХЕОЛОГИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО, ЛАНДШАФТ И ВРЪЗКИТЕ МЕЖДУ ТЯХ

В точката е направена оценка на въздействията върху околната среда на ниво проритетни оси, инвестиционни приоритети, специфични цели и допустими дейности.

Оценката е направена като вероятните значителни въздействия върху околната среда са определени като: вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици от предвидените дейности по приоритетните оси на програмата.

Направен е подробен анализ и оценка по компоненти и фактори на околната среда на потенциалния ефект и риск за здравето на хората, в т.ч. характеристика на засегнатите територии и на очакваните въздействия, в т.ч. върху качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване и други фактори на жизнената среда.

Анализирано е евентуалното трансгранично въздействие на предвижданията на програмата върху околната среда и човешкото здраве на територията на други държави.

6.1. Въздействие върху климатичните условия и изменението на климата

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП) и специфични цели (СЦ)	Описание на въздействието
<p>ПО 1: "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p>	<p>Общо за Приоритетната ос не се очаква отрицателно въздействие върху климата.</p> <p>Характер и вид на въздействието: положително, дължащо се на:</p>

„Документът е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013, съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от П-Юнайтед ООД / УО на ОП „Конкурентоспособност“ в качеството си на бенефициент по проект BG161PO003-5.0.01-0003 „Ефективно управление на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” 2007-2013 г.” – приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹³ до 2023 г</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>- внедряването на съвременни технологии за повишаване на производствения потенциал на базата на подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес.</p> <p>- въвеждането на добри практики за намаляване консумацията на природни ресурси и оползотворяването на вторични суровини и производствените отпадъци.</p> <p>Тези дейности ще доведат до редуциране емисиите на парникови газове и подобряване на микроклимата в населените места, което ще окаже положително въздействие върху климатичните фактори.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: национален и регионален;</p>
<p>ПО 2: „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални 	<p>Общо за Приоритетната ос не се очаква отрицателно въздействие върху климата.</p> <p>Характер и вид на въздействието: положително, дължащо се на:</p> <p>- внедряването на съвременни технологии за повишаване на производствения потенциал на базата на подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес.</p> <p>- въвеждането на добри практики за намаляване консумацията на природни ресурси и оползотворяването на вторични суровини и производствените отпадъци.</p> <p>Тези дейности ще доведат до редуциране емисиите на парникови газове и подобряване на микроклимата в населените</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>предизвикателства.</p>	<p>места, което ще окаже положително въздействие върху климатичните фактори.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: национален и регионален;</p> <p>Не се очаква отрицателно въздействие върху климата</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Не се очаква отрицателно въздействие върху климата</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. „Енергийни технологии и енергийна ефективност“</p>	<p>Не се очаква отрицателно въздействие върху климата.</p> <p>Предвидените дейности за зелена и ефективна икономика са насочени към</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в в предприятия и/или групи предприятия. 	<p>използване на ВЕИ в предприятията и внедряване на нисковъглеродни технологии в производството, което ще доведе до редуциране емисиите на парникови газове и намаляване на атмосферното замърсяване, което от своя страна ще е предпоставка за подобряване на градския микроклимат чрез намаляване на топлинното замърсяване на градската атмосфера. Тези мероприятия ще доведат до забавяне на изменението на климата.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: национален и регионален.</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите,</p>	<p>Не се очаква въздействие</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение. СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.</p>	
---	--

Обобщение: Очаква се предвидените в приоритетни оси 1, 2 и 3 дейности да доведат до редуциране емисиите на парникови газове и намаляване на атмосферното замърсяване. Това от своя страна е предпоставка за редуциране на топлинното замърсяване на градската атмосфера и подобряване на микроклимата в населените места, което ще окаже положително въздействие върху климатичните фактори и ще забави изменението на климата.

6.2. Въздействие върху качество на атмосферния въздух

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП) и специфични цели (СЦ)	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации" Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5% до 2023 г. Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики 	<p>Общо за приоритетната ос въздействието върху атмосферния въздух ще е в резултат на предприемачеството при внедряване на нови продукт и дейности в малки и средни предприятия.</p> <p>Разработване на нови, съвременни технологии в малките и средни предприятия, приложими към различни сектори, в резултат на сътрудничество между бизнеса и научните среди, както и подпомагане на иновационната дейност на предприятията би следвало да окаже въздействие върху атмосферния въздух.</p> <p>По дейност - развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване на условията на комерсиализация на научните изследвания – Не се очаква въздействие.</p> <p>По дейност – подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>в иновационната дейност;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.	<p>внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели.</p> <p>Характер и вид на въздействието: положително и пряко, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подмяна на остарели технологии с нови и съвременни - ниско емисионни и енергоемки, с цел повишаване на конкурентоспособността на предприятията. - законово изискване на внедряване на най-добри налични техники; <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват територията на цялата страна.</p> <p>По дейност – подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.</p> <p>Характер и вид на въздействието: непряко, положително, дължащо се на създаване на нови технологии и продукти с научно и експериментално доказана ефективност, чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изграждане и сертифициране на тематично специализирани и високотехнологични лаборатории за изпитания и технологична проверка, което намалява риска от внедряване на нови продукти и идеи на пазара, преди да е доказана тяхната възвръщаемост. - създаване на София Тех Парк за идентифициране, насърчаване и развиване на иновативни проекти и идеи, където ще се създаде среда за бизнес сътрудничество и трансфер на технологии. <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p>
---	---

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.	<p>Общо за приоритетната ос въздействието върху атмосферния въздух ще е в резултат на предприемачеството при внедряване на нови продукт и дейности в малки и средни предприятия.</p> <p>Създаването на нови предприятия и реализиране на нови бизнес идеи в малките и средни предприятия би следвало да окаже влияние върху атмосферния въздух.</p> <p>По дейност – инвестиции в подкрепа на предприемачеството.</p> <p>Характер и вид на въздействието: положително и пряко, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - новите предприятия трябва да са изградени на базата най-добрите налични техники, според законовите изисквания. - приоритетните сектори за финансиране от Националната стратегия за насърчаване на МСП не включват производства със значими емисии на вредни вещества. - създаването на съвременни, устойчиви предприятия ще принуди съществуващи МСП от същите сектори да предприемат действия за подобряване на производството, чрез внедряване на ниско емисионни и енергоемки технологии, за да бъдат кокурентно способни. <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p> <p>По дейност – насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.</p> <p>Характер и вид на въздействието – не се</p>
--	--

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	<p>очаква въздействие върху въздуха. В тази дейност се включват инвестиции в предприятия, осигуряващи услуги в областта на ИКТ, здравеопазването, свързано със застаряване на населението, културни и творчески индустрии.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Развитието на малките и средни предприятия би следвало да имат пряко или косвено въздействие върху атмосферния въздух.</p> <p>По дейност – подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективно и ефикасно използване на факторите на производство. Тази дейност засяга МСП.</p> <p>Характер и вид на въздействието – пряко, положително, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - при внедряване на нови технологии те трябва да отговарят на изискването за най-добри налични техники за съответните процеси и дейности; - регенериране на безотпадни технологии. <p>косвено, положително, дължащо се на:</p> <p>въвеждане на нови технологии, методи и системи за намаляване на производствените разходи, подобряване на ресурсната ефективност, намаляване на консумацията на природни ресурси, оползотворяване на вторични суровини, производствени отпадъци.</p> <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p> <p>По дейност – подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и на използването на информационни и комуникационни</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	<p>технологии.</p> <p>Характер и вид на въздействието: косвено, положително, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оптимизиране на процесите на управление на МСП, които рефлектират и върху управлението на компонентите на околната среда. <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p> <p>По дейност – подкрепа за предоставяне на услуги в пряка полза за развитие на бизнеса.</p> <p>Характер и вид на въздействието: Не се очаква</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. 	<p>Положително въздействие, дължащо се на предвидените дейности за енергийна и ефективност и инсталации и съоръжения за оползотворяване на ВЕИ в сгради, които ще доведат до намаляване разхода на енергия от конвенционални източници, съответно намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферата.</p> <p>По дейност – подкрепа за повишаване на енергийната ефективност на предприятията.</p> <p>Характер и вид на въздействието: пряко, значително, положително въздействие върху въздуха, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - внедряване на технологии и производствени линии, които водят до повишаване на енергийната ефективност; - повишаване на енергийната производителност; - подобряване на енергийните и топлинни характеристики на сградите. - насърчаване използване на енергия от възобновяеми източници в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	<p>предприятията.</p> <p>В резултат намаляване използването на конвенционални горива, водещо до намаляване емисиите на вредни вещества и парникови газове.</p> <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p> <p>По дейност – подкрепа за повишаване на енергийната сигурност, енергийната независимост и енергийната ефективност.</p> <p>В тази дейност е включено финансирането на проект за „Изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия“.</p> <p>Характер и вид на въздействието: пряко, положително въздействие върху въздуха, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - осигуряване на енергиен ресурс, с по-малък дял в емисиите на вредни вещества. - създаване на възможност за разширяване на газификацията на МСП, административен и битов сектор. <p>В резултат намаляване на дела на твърдите и течни горива използвани в промишлените предприятия, административния сектор и бита и редуциране на емисиите на вредни вещества.</p> <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за 	<p>Положително въздействие, дължащо се на предвидената подкрепа на мерки за устойчиво използване на суровините, както и внедряване на безотпадни технологии и технологии за оползотворяване на отпадъци в ново производство, поради намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферата, в резултат на ресурсната</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или групи предприятия.</p>	<p>ефективност.</p> <p>По дейност – подкрепа за повишаване на ефективно използване на ресурсите в предприятията.</p> <p>Характер и вид на въздействието: косвено, положително въздействие, дължащо се на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - внедряване на безотпадъчни технологии; - внедряване на високотехнологични решения за оптимизиране на използването на суровините. - внедряване на технологии за използване на отпадъци като суровини в нови производства; - новите технологии трябва да отговарят на изискванията за НДНТ <p>В резултат на подобряване на ресурсната ефективност ще се постигне намаляване на емисиите на вредни вещества и парникови газове в атмосферата от добива на първични суровини, както и намаляване на емисии при съхраняване на отпадъчни продукти, които могат да се включат като суровини в друго производство.</p> <p>Дългосрочно въздействие, с териториален обхват - територията на цялата страна.</p> <p>По дейност – проекти за партньорство.</p> <p>Характер и вид на въздействието: Не се очаква</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри</p>	<p>Не се очаква въздействие</p>

<p>практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.</p> <p>По оперативна ос „Техническа помощ“ и специфичните цели към нея не се очаква въздействие.</p>	
--	--

Обобщение: Очаква се предвидените в приоритетни оси 1, 2 и 3 дейности да доведат развитие на икономиката, особено обновяване на старите и създаване на нови МСП, чрез внедряване на нови съвременни, ниско емисионни и енергоемки технологии, което ще доведе до редуциране емисиите на вредни вещества и парникови газове. Това от своя страна е предпоставка за подобряване на качеството на въздуха и създаване на по-добри условия за живот на населението.

6.3. Въздействие върху повърхностните води

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП) и специфични цели (СЦ)	Описание на въздействието
ПО 1: „Технологично развитие и иновации“	Общо за приоритетната ос се очаква положително въздействие по отношение на качеството и количеството на повърхностните води и водите за питейно-битови нужди в предприятията и сградите на учебните заведения, попадащи в обхвата на оста. Продължителност на въздействието: дългосрочно; Обхват на въздействието: локално;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹⁴ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>Подкрепата на иновации в областта на пречистване на отпадъчни води несъмнено ще доведе до подобряване общото състояние на повърхностните води в България</p> <p>Изграждането на София Тех Парк в никакъв случай няма да доведе до отрицателно въздействие върху водите, защото ще се изгражда в урбанизирана територия с изградена инфраструктура</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>ПО 2: „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа 	<p>Общо за приоритетната ос се очаква положително въздействие по отношение на качеството и количеството на повърхностните води и водите за питейно-битови нужди в предприятията, попадащи в обхвата на остта.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p> <p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху качеството и</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>на предприемачеството;</p> <ul style="list-style-type: none"> насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>количеството на водите.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху качеството и количеството на водите.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p>	<p>Като цяло, за приоритетната ос се очаква да не окаже влияние върху количеството и качеството на повърхностните води</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Инвестиционен приоритет 3.1. „Енергийни технологии и енергийна ефективност“</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.ми</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>нимум</p>	<p>Няма дейности, които биха оказали значително въздействие върху качеството и количеството на водите.</p> <p>Реализирането на междусистемната газова връзка България-Сърбия е съобразено със зоните за защита на водите, съгласно чл. 119а, т.1÷4 от Закона.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	<p>Няма дейности, които биха оказали негативно въздействие върху качеството и количеството на водите. При повишаване на ефективността на използване на водите ще се намали количеството на използваните води, което ще има положително отражение.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото</p>	<p>Реализацията на дейностите по приоритетна ос Техническа помощ ще окаже косвено положително въздействие върху водите в България</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.</p>	
--	--

Обобщение: На ниво Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и специфични цели, въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху водите като цяло е с комплексен положителен характер, тъй като реализирането на приоритетните оси ще доведе до подобряване общото състояние на повърхностните води в България.

6.4. Въздействие върху подземните води

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p>	<p>Общо за приоритетната ос се очаква положително въздействие по отношение на качеството и количеството на водите за питейно-битови нужди в предприятията, попадащи в обхвата на остта.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹⁵ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.	<p>Подкрепата на иновации в областта на пречистване на отпадъчни води несъмнено ще доведе до подобряване общото състояние на подземните води в България</p> <p>Изграждането на София Тех Парк в никакъв случай няма да доведе до отрицателно въздействие върху водите, защото ще се изгражда в урбанизирана територия с изградена инфраструктура</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
---	---

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Общо за приоритетната ос се очаква положително въздействие по отношение на качеството и количеството на водите за питейно-битови нужди в предприятията и сградите на учебните заведения, попадащи в обхвата на остта.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в 	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху качеството и количеството на водите.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>

<p>пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП.</p>	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p>	<p>Като цяло, за приоритетната ос се очаква да не окаже влияние върху количеството и качеството на подземните води</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 3.1. „Енергийни технологии и енергийна ефективност“</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.ми</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>нимум</p>	<p>Няма дейности, които биха оказали значително въздействие върху качеството и количеството на водите.</p> <p>При евентуално използване на геотермални води за оползотворяване на топлината им в сгради по предвидените дейности за оползотворяване на ВЕИ в ще се окаже въздействие върху количеството на подземните геотермални води. Налични са технологии, при които след отнемане на топлината, водите се връщат обратно, при което въздействието ще е незначително.</p> <p>Реализирането на междусистемната газова връзка България-Сърбия е съобразено със зоните за защита на водите, съгласно чл. 119а, т.1÷4 от Закона.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и 	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху качеството и количеството на водите.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>

<p>демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия.</p>	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.</p>	<p>Реализацията на дейностите по приоритетна ос Техническа помощ ще окаже косвено положително въздействие върху водите в България</p>

Обобщение: На ниво Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и специфични цели, въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху подземните води като цяло е с комплексен положителен характер, тъй като реализирането на приоритетните оси ще доведе до подобряване общото състояние на подземните води в България.

6.5. Въздействие върху геоложката основа

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p>	<p>Общо за приоритетната ос не се очаква въздействие върху геоложката основа.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹⁶ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>Изграждането на София Тех Парк ще доведе до незначителни въздействия върху геоложката основа при строеж на нови сгради. Но те ще бъдат в урбанизирана територия с изградена инфраструктура</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Общо за приоритетната ос не се очаква въздействие върху геоложката основа.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p> <p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху геоложката основа.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и 	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху геоложката основа.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>адаптиране на европейски и международни знания и технологии;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. 	<p>При реализирането на междусистемната газова връзка България-Сърбия ще бъде засегната в незначителна степен геоложката основа.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>

<p>Инвестиционен приоритет 3.2: „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху геоложката основа.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информирание на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	<p>Реализацията на дейностите по приоритетна ос Техническа помощ ще окаже косвено положително въздействие върху водите в България</p>

Обобщение: На ниво Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и специфични цели, въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху геоложката основа ще е незначително. Изграждането на София Тех Парк и междусистемната газова връзка България-Сърбия ще доведе до незначителни въздействия върху геоложката основа.

6.6. Въздействие върху почвите и земеползването

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p>	<p>Общо за приоритетната ос не се очаква значително негативно въздействие върху почвите и земеползването.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹⁷ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>Изграждането на София Тех Парк ще доведе до незначителни въздействия върху почвите при строеж на нови сгради. Но те ще бъдат в урбанизирана територия с изградена инфраструктура. При спазване на българското и европейско законодателство в областта на почвите въздействието ще се ограничи до рамките на строителната площадка.</p> <p>Вид на въздействието: пряко;</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>

<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Общо за приоритетната ос не се очаква значително негативно въздействие върху почвите и земеползването.</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p> <p>Няма дейности, които биха оказали значително негативно въздействие върху почвите и земеползването.</p> <p>Възможно при релиазация на нови инвестиционни предложения да се въздейства върху почвите от реализацията на инвестиционни предложения в етапа на строителство.</p> <p>Вид на въздействието: пряко;</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално;</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум</p>	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху почвите и земеползването.</p> <p>Вид на въздействието: пряко;</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намалвяване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. 	<p>При реализирането на междусистемната газова връзка България-Сърбия е възможно негативно въздействие върху почвите и земеползването, в зависимост от териториите, които ще се използват за реализация на инвестиционното предложение, следствие от урбанизирането на територии.</p> <p>Вид на въздействието: пряко; отрицателно</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	<p>При изпълнението на ИП 3.2 очакваните въздействия върху почвите и земеползването са положителни, тъй като резултата от прилагането на ИП ще бъде намалена консумация на суровини и следователно по – малко въздействие върху почвите.</p> <p>Вид на въздействието: вторично, положително;</p> <p>Продължителност на въздействието: дългосрочно;</p> <p>Обхват на въздействието: локално</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p>	<p>Реализацията на дейностите по приоритетна ос Техническа помощ ще окаже косвено положително въздействие върху почвите и земеползването в България</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.

Обобщение: На ниво Приоритетни оси, Инвестиционни приоритети и специфични цели, въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху почвите и земеползването ще е незначително. Изграждането на София Тех Парк и междусистемната газова връзка България-Сърбия ще доведе до пряко въздействие върху почвите, което е ограничено по обхват.

6.7. Въздействие върху растителността

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹⁸ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване на условията за комерсиализация на научните изследвания; подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия; подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. Също така ще окаже подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.</p> <p>Изпълнението на заложените в ПО 1 цели ще доведе до увеличаване на броя на иновативните предприятия, разработващи продукти с висока добавена стойност, което ще доведе до намаляване на отрицателното въздействие върху компонентите на околната среда чрез генерирането на по – малко</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>интернационализация на иновационния процес;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>отпадъчни газове, отпадъчни води, твърди отпадъци и завземане на нови територии. Тези положителни въздействия косвено ще намалят и натиска върху биологичното разнообразие като цяло, в т.ч. флора, растителност и местообитания.</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно, тъй като ОПИК 2014-2020 ще допринесе за създаване на нови устойчиви предприятия и на реализацията предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства, в съответствие с европейското екологично законодателство и разработените стратегии на европейско и национално ниво.</p> <p>Възможни са преки, отрицателни, краткосрочни въздействия, вследствие от реализацията на нови инвестиционни предложения, когато те са разположени в територии извън населени места, в курортни зони или в близост до обекти със защитен режим, съгласно ЗБР и ЗТ.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на</p>	<p>Не се очакват преки и косвени въздействия върху растителността и местообитанията.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП.	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията;	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно. Финансирането по тази ПО ще доведе до повишаване на ресурсната и енергийна ефективност на предприятията, което косвено ще доведе до намаляване на генерираните отпадъчни емисии от предприятията и съответна за производство на енергия и добив на суровини, което от своя страна косвено ще намали натиска върху биологичното разнообразие.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2 „ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия.	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното</p>	<p>Дейностите по тази приоритетна ос (организационни, административни, и др.) са свързани с косвено въздействие върху околната среда, в резултат на взетите решения.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	
---	--

Обобщение: Като цяло въздействието на ОПИК върху флората и растителността ще бъде с положителен характер, вторично, постоянно. При спазване на българското и европейско законодателство не се очаква негативно въздействие върху флората и растителността.

6.8. Въздействие върху животинския свят

<p>Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности</p>	<p>Описание на въздействието</p>
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%¹⁹ до 2023 г.</p>	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване на условията за комерсиализация на научните изследвания; подкрепя за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия; подкрепя за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. Също така ще окаже подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.</p> <p>Изпълнението на заложените в ПО 1 цели ще доведе до увеличаване на броя на иновативните предприятия, разработващи продукти с висока добавена стойност, което ще доведе до намаляване</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	<p>на отрицателното въздействие върху компонентите на околната среда чрез генерирането на по – малко отпадъчни газове, отпадъчни води, твърди отпадъци и завземане на нови територии. Тези положителни въздействия косвено ще намалят и натиска върху биологичното разнообразие като цяло, в т.ч. фауната.</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно, тъй като ОПИК 2014-2020 ще допринесе за създаване на нови устойчиви предприятия и на реализация предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства, в съответствие с европейското екологично законодателство и разработените стратегии на европейско и национално ниво.</p> <p>Възможни са преки, отрицателни, краткосрочни въздействия, вследствие от реализацията на нови инвестиционни предложения, когато те са разположени в територии извън населени места, в курортни зони или в близост до обекти със защитен режим, съгласно ЗБР и ЗТ.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> подкрепа за подобряване на производствения капацитет 	<p>Не се очакват преки и косвени въздействия върху фауната.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно. Финансирането по тази ПО ще доведе до повишаване на ресурсната и енергийна ефективност на предприятията, което косвено ще доведе до намаляване на генерираните отпадъни емисии от предприятията и съответна за производство на енергия и добив на суровини, което от своя страна косвено ще намали натиска върху биологичното разнообразие.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>спестявания;</p> <ul style="list-style-type: none"> • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто</p>	<p>Дейностите по тази приоритетна ос (организационни, административни, и др.) са свързани с косвено въздействие върху околната среда, в резултат на взетите решения.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

(количествено и качествено)
използване на финансовите й
ресурси.

Обобщение: Като цяло въздействието на ОПИК върху фауната ще бъде с положителен характер, вторично, постоянно. При спазване на българското и европейско законодателство не се очаква негативно въздействие върху фауната.

6.9. Въздействие върху защитените зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²⁰ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване на условията за комерсиализация на научните изследвания; подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия; подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. Също така ще окаже подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.</p> <p>Изпълнението на заложените в ПО 1 цели ще доведе до увеличаване на броя на иновативните предприятия, разработващи продукти с висока добавена стойност, което ще доведе до намаляване на отрицателното въздействие върху компонентите на околната среда чрез генерирането на по – малко отпадъчни газове, отпадъчни води, твърди отпадъци и завземане на нови територии. Тези положителни въздействия косвено ще намалят и натиска върху</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>биологичното разнообразие и съответно ще спомогнат за изпълнение на целите на обявяване на Защитени зони от европейската екологична мрежа НАТУРА 2000</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно, тъй като ОПИК 2014-2020 ще допринесе за създаване на нови устойчиви предприятия и на реализация предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства, в съответствие с европейското екологично законодателство и разработените стратегии на европейско и национално ниво.</p> <p>Възможни са преки, отрицателни, краткосрочни въздействия, вследствие от реализацията на нови инвестиционни предложения, когато те са разположени в територии извън населени места, в курортни зони или в близост до ЗЗ от мрежата НАТУРА 2000.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p>	<p>Не се очакват преки и косвени въздействия върху защитените зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно. Финансирането по тази ПО ще доведе до повишаване на ресурсната и енергийна ефективност на предприятията, което косвено ще доведе до намаляване на генерираните отпадъчни емисии от предприятията и съответна за производство на енергия и добив на суровини, което от своя страна косвено ще намали натиска върху биологичното разнообразие и видовете предмет на опазване в защитените зони.</p>

<p>на предприятията да реализират енергийни спестявания;</p> <ul style="list-style-type: none"> • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия.	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p>	<p>Дейностите по тази приоритетна ос (организационни, административни, и др.) са свързани с косвено въздействие върху околната среда, в резултат на взетите решения.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	
--	--

Обобщение: Като цяло въздействието на ОПИК върху фауната ще бъде с положителен характер, вторично, постоянно. Не се очаква негативно въздействие върху защитените зони, съгласно Закона за биологичното разнообразие.

6.10. Въздействие върху защитените територии по смисъла на Закона за защитените територии

<p>Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности</p>	<p>Описание на въздействието</p>
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²¹ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване на условията за комерсиализация на научните изследвания; подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия; подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. Също така ще окаже подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.</p> <p>Изпълнението на заложените в ПО 1 цели ще доведе до увеличаване на броя на иновативните предприятия, разработващи продукти с висока добавена стойност, което ще доведе до намаляване на отрицателното въздействие върху компонентите</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>на околната среда чрез генерирането на по – малко отпадъчни газове, отпадъчни води, твърди отпадъци и завземане на нови територии. Тези положителни въздействия косвено ще намалят и натиска върху растителните и животински видове, предмет на опазване в защитените територии.</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно, тъй като ОПИК 2014-2020 ще допринесе за създаване на нови устойчиви предприятия и на реализация предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства, в съответствие с европейското екологично законодателство и разработените стратегии на европейско и национално ниво.</p> <p>Възможни са преки, отрицателни, краткосрочни въздействия, вследствие от реализацията на нови инвестиционни предложения, когато те са разположени в територии извън населени места, в курортни зони или в близост до обекти със защитен режим, съгласно закона за защитените територии.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП”</p>	<p>Не се очакват преки и косвени въздействия върху растителността и местообитанията.</p>

<p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП.	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно. Финансирането по тази ПО ще доведе до повишаване на ресурсната и енергийна ефективност на предприятията, което косвено ще доведе до намаляване на генерираните отпадъни емисии от предприятията и съответна за производство на енергия и добив на суровини, което от своя страна косвено ще намали натиска върху биологичното разнообразие, предмет на опазване в защитените територии.</p>

<p>предприятията;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и</p>	<p>Дейностите по тази приоритетна ос (организационни, административни, и др.) са свързани с косвено въздействие върху околната среда, в резултат на взетите решения.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	
--	--

Обобщение: Като цяло въздействието на ОПИК върху фауната ще бъде с положителен характер, вторично, постоянно. Не се очаква негативно въздействие върху защитените територии.

6.11. Въздействие върху ландшафта

<p>Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности</p>	<p>Описание на въздействието</p>
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p>	<p>Не се очакват значими отрицателни въздействия върху ландшафта. Изпълнението на дейностите по приоритети ще подобрят естетическите качества на ландшафта, визуално и обемно-пространствено.</p> <p>Обхватът на въздействието ще бъде границите на реализиране на проектите.</p> <p>Въздействието по ПО 1 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации" Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²² до</p>	<p>Въздействието по ИП 1.1 и СЦ 1.1 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително.</p>

<p>2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>Във връзка с изпълнение на дейностите свързани с „Подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания“ и реализирането на технологичен парк „София Техпарк“ се очакват въздействия върху ландшафта. Проектът ще се реализира върху бивш военен имот. Въздействията ще засегнат хоризонталната и вертикална структура на ландшафта. В резултат от строителните работи ще бъдат засегнати ландшафтните компоненти геоложка основа, почви и растителност. В резултат от изкопните работи при строителството ще се засегне пряко компонента геоложка основа. Въздействието се оценява като пряко, отрицателно, необратимо, малко по обхват, само в границите на строителната площадка.</p> <p>Въздействието върху ландшафтните компоненти почви и растителност се оценява като пряко, първично, отрицателно, обратимо, малко по обхват, в границите на строителната площадка. Следствие от изкопно-насипни работи почвите подлежат на механично въздействие. Растителността ще бъде унищожена на участъците засегнати непосредствено от строителните дейности по технологичния парк.</p> <p>В резултат от реализирането на „София Техпарк“ върху изоставен бивш военен имот ще се извърши благоустрояване на територията. Ще се промени в положителен аспект визуалното възприемане на ландшафта.</p> <p>Въздействието по тази дейност се оценява като първично, некумулятивно, дългосрочно, временно, положително.</p> <p>Останалите дейности по ИП 1.1. не се очаква да имат въздействие върху ландшафта.</p>
---	---

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието по ИП 2.1 и СЦ 2.1 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително.</p> <p>Не се очакват значими отрицателни въздействия върху ландшафта. Изпълнението на дейностите по приоритети ще подобрят естетическите качества на ландшафта, визуално и обемно-пространствено.</p> <p>Обхватът на въздействието ще бъде границите на реализиране на проектите.</p> <p>Въздействието по ПО 2 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително.</p> <p>Във връзка с реализирането на дейностите по „Инвестиции в подкрепа на предприемачеството“ се очакват евентуални въздействия върху ландшафта свързани с реализиране на нови и разширяване на съществуващи производства. Обхватът на въздействие ще бъде в рамките на територията, на която ще се извършва дейността и е свързано с евентуални строителни дейности.</p> <p>Въздействието се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително.</p> <p>Останалите дейности по ИП 2.1. не се очаква да имат въздействие върху ландшафта.</p>
---	--

<p>Инвестиционен приоритет 2.2: „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2.: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Въздействието се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително, тъй като се очаква да се повиши качеството на средата и опазването на ландшафта.</p> <p>В резултат от реализирането на дейностите по „Подкрепата за подобряване на производствения капацитет за растеж и създаване на конкурентни предимства чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производството” се очакват въздействия върху ландшафта, в рамките на територията, на която ще се извършва дейността.</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p>	<p>Не се очакват значими отрицателни въздействия върху ландшафта.</p> <p>Изпълнението на дейностите по приоритети ще подобрят ефективността на използване на природните ресурси и ще допринесат за опазването на ландшафта.</p> <p>Обхватът на въздействието ще бъде границите на реализиране на проектите.</p> <p>Въздействието по ПО 3 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително, тъй като ще повиши качеството на средата, чрез</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	<p>въвеждане на нови технологии, въвеждане на добри практики, подобряване на ресурсната ефективност и ефикасност в производствения процес.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 3.1: "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1 Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г. минимум</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. 	<p>Въздействието по ИП 3.1. и СЦ 3.1 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително, тъй като се очаква да се повиши качеството на средата и опазването на ландшафта.</p> <p>Във връзка с реализирането на дейностите по „Подкрепа за повишаване на енергийната сигурност, енергийната независимост и енергийната ефективност на страната“ и реализирането на проект междусистемна газова връзка България-Сърбия, Фаза 2, на територията на България се очакват въздействия върху ландшафта. В резултат от строителните работи по газопровода ще бъдат засегнати ландшафтните компоненти геоложка основа, почви и растителност. При изкопните работи на строителството ще се засегне пряко компонента геоложка основа. Въздействието се оценява като пряко, отрицателно, необратимо, малко по обхват, само в границите на строителната площадка.</p> <p>Въздействието върху ландшафтните компоненти почви и растителност се оценява като пряко, първично, отрицателно, обратимо, малко по обхват, в границите на строителната площадка. Следствие от изкопно-насипни работи почвите подлежат на механично въздействие. Растителността ще бъде унищожена на участъците засегнати непосредствено от строителните дейности.</p> <p>След реализирането на проекта засегнатите територии ще бъдат рекултивирани.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

	Въздействието по тази дейност се оценява като първично, некумулятивно, дългосрочно, временно, положително.
<p>Инвестиционен приоритет 3.2: „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	<p>Въздействието на ИП 3.2 се оценява като първично, некумулятивно, средно- и дългосрочно, временно, положително. В резултат от подобряване на ресурсната ефективност ще се подобри и опазването на ландшафта</p> <p>Допустимите дейности по тази ИП 3.2. не са свързани с въздействия върху ландшафта.</p>
ПО 4: Техническа помощ	Не се очаква въздействие върху ландшафта.
СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики	Не се очаква въздействие върху ландшафта.
СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.	Не се очаква въздействие върху ландшафта.
СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и подобро (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.	Не се очаква въздействие върху ландшафта.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Обобщение: Не се очакват значими отрицателни въздействия върху ландшафта. Изпълнението на дейностите по приоритети ще подобрят естетическите качества на ландшафта, визуално и обемно-пространствено.

6.12. Въздействие върху материалните активи

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²³ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и 	<p>Въздействието ще е пряко, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до създаването на иновативни предприятия и свързаната с това инфраструктура (материални активи).</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието ще е пряко, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до създаването на нови предприятия и съответно създаване на нови материални активи.</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2. „Капацитет за растеж на МСП“</p> <p>Специфична цел 2.2: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на 	<p>Въздействието ще е пряко, вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до повишаване на капацитета на предприятията чрез засилване на експертния потенциал с минимум 10%, което е свързано с създаването на материални активи за производство.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1. "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1: Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно 	<p>Въздействието ще е пряко, вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Реализацията на ПО 3 ще доведе до въвеждането на енергийни технологии и рехабилитация на съществуващи активи с цел подобряване на енергийната ефективност.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>развитие.</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.2 „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	<p>Няма пряка връзка към материалните активи.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Обобщение: Прилагането на ОПИК 2014-2020 ще има положително въздействие върху материалните активи, тъй като приоритетните оси, инвестиционните приоритети и специфичните цели на програмата са свързани със създаването на нови предприятия и модернизация на съществуващи такива.

6.13. Въздействие върху културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1. "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²⁴ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014 – 2020 ще доведе до развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди за подобряване на условията за комерсиализация на научните изследвания; подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия; подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. Също така ще окаже подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания.</p> <p>Реализирането на дейностите от ИП 1, свързани с усвояване на нови територии, при реконструкция, модернизация или ново строителство на обекти, необходими за развитието на иновациите и предприемачеството, потенциално може да окаже отрицателно въздействие върху неразкрити към настоящия момент обекти на културното наследство и по-конкретно на археологическото наследство. При положение, че бъдат намерени културни ценности (основно археологически) и бъдат спазени</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>необходимите мерки, се очаква положително въздействие върху компонента.</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Очакваните въздействия от реализирането на дейностите от ИП 2.1., свързани с реконструкция, модернизация или ново строителство, са аналогични на тези за ИП 1.1.</p>

<p>Инвестиционен приоритет 2.2: „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2.: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП.	<p>Не се очакват преки и косвени въздействия върху културноисторическото наследство.</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1: "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1 Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до</p>	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно. Финансирането по тази ПО ще доведе до повишаване на ресурсната и енергийна ефективност на предприятията, което косвено ще доведе до намаляване необходимостта от производство на енергия и добив на суровини, което от своя страна косвено ще намали риска от завземането на нови територии и унищожаване на културно-историческо наследство.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2: „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия.	
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и</p>	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху културното наследство.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	
--	--

Обобщение: Не се очаква негативно въздействие върху културно-историческото и архитектурно наследство при прилагането на ОПИК 2014-2020. При спазване на изискванията на българското и европейско законодателство се очаква положително, дълготрайно, косвено въздействие.

6.14. Въздействие върху населението и човешкото здраве (здравно-хигиенните аспекти на околната среда)

Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности	Описание на въздействието
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²⁵ до 2023 г.</p>	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ПО 1. Интелектуалният труд ще повиси своя дял в икономиката, което ще има своя икономически и здравно-социален ефект. Иновациите ще намират по-бърза и по-ефективна реализация, икономически растеж и положително въздействие на здравно-социалния статус на населението.</p> <p>ИП. Подпомагането на различните групи</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>бенефициенти с внедряването на иновационни технологии ще повиши тяхната производителност и конкурентно способност. Чрез подобряване на жизнения стандарт се очаква и положителен здравно-хигиенен ефект.</p> <p>СЦ. Развитие на връзките между бизнеса и научните среди и комерселизацията на научните продукти ще доведе до по-бърза реализация на иновациите и тяхното повишаване с минимум 4% до края на програмния период. Това, особено в изоставащите райони ще има положителен икономически, демографски и социален ефект.</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Подпомагането на различните групи бенефициенти за повишаване на предприемаческата активност ще доведе по подобряване на бизнес средата и жизнения стандарт. Чрез подобряване на жизнения стандарт се очаква и положителен здравно-хигиенен ефект.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.</p>	
<p>Инвестиционен приоритет 2.2: „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2.: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Увеличаване на експертния потенциал с 10 % ще доведе до повишаване на стандарта на живот. Това, особено в изоставащите райони ще има положителен икономически, демографски и социален ефект.</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1: "Енергийни технологии и</p>	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ПО 3. Чрез насърчаване на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни</p>

<p>енергийна ефективност"</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Специфична цел 3.1 Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.2: „ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия.	<p>източници в енергетиката в предприятията ще се постигне по-голям икономически растеж и подобри жизнения стандарт на населението.</p> <p>ИП. Развитие на ефективни енергийни технологии и внедряването им в производствата ще намали себестойността на продукцията и повиши конкурентно способността на производителите. Това ще има икономически и здравно-социален ефект.</p> <p>СЦ, Намаляването на енергийната интензивност на икономиката с 5% до края на програмния период ще доведе до намаляване на парниковите газове и праховите емисии. Подобряването на екологичната среда ще има пряк здравен ефект върху населението.</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p>	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху здравното състояние на населението.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	
--	--

Обобщение: Прилагането на ОПИК 2014-2020 ще допринесе за подобряване на средата на живот и жизнения стандарт на населението, което от своя страна ще допринесе до подобряване на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и качеството на живот.

6.15. Въздействие по отношение на вредните физични фактори

<p>Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности</p>	<p>Описание на въздействието</p>
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²⁶ до 2023 г.</p>	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014-2020 ще доведе до въвеждането на иновативни и съвременни технологии, създаването на иновативни предприятия. Този тип технологии и свързаното с това оборудване се характеризират с шумови параметри, които отговарят на най – високи европейски стандарти.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес; • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; • насърчаване на предприемаческите идеи в 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ОПИК 2014-2020 ще доведе до въвеждането на иновативни и съвременни технологии, създаването на иновативни предприятия. Този тип технологии и свързаното с това оборудване се характеризират с шумови параметри, които отговарят на най – високи европейски стандарти.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>области, свързани с европейски и регионални предизвикателства.</p>	
<p>Инвестиционен приоритет 2.2: „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2.: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; • подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; • подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>Увеличаване на експертния потенциал с 10 % ще доведе до повишаване на стандарта на живот. Това, особено в изоставащите райони ще има положителен икономически, демографски и социален ефект.</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1: "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p>	<p>Въздействието ще е вторично, положително, дългосрочно, постоянно.</p> <p>ПО 3. Чрез насърчаване на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници в енергетиката в предприятията ще се постигне въвеждането на по – добри източници,</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Специфична цел 3.1 Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2: „Ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия.	<p>свързани с по – ниски шумови нива от конвенционалните източници на енергия.</p> <p>ИП. Развитие на ефективни енергийни технологии и внедряването им в производствата ще намали генерирането на шум в оконата среда.</p> <p>СЦ Намаляването на енергийната интензивност на икономиката с 5% до края на програмния период ще доведе до намаляване на използвана енергия и следователно по косвен път шумът свързан с производството на електроенергия.</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на</p>	<p>Няма дейности, които биха оказали въздействие върху вредните физични фактори.</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>Управляващият орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и по-доброто (количествено и качествено) използване на финансовите й ресурси.</p>	
---	--

Обобщение: Прилагането на ОПИК 2014-2020 ще допринесе пряко и косвено до намаляване на шумовите нива.

6.16. Въздействие по отношение на отпадъците

<p>Приоритетни оси (ПО), инвестиционни приоритети (ИП), специфични цели (СЦ) и допустими дейности</p>	<p>Описание на въздействието</p>
<p>ПО 1: Технологично развитие и иновации</p> <p>Инвестиционен приоритет 1.1: "Технологично развитие и иновации"</p> <p>Специфична цел 1.1: Повишаване на иновационната дейност на предприятията с минимум 3.5%²⁷ до 2023 г.</p> <p>Допустими дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развитие на сътрудничеството за иновации между 	<p>Въздействието ще е пряко положително, дългосрочно, постоянно, поради следните мотиви: създават се условия за поощряване на инвестициите в разработването на продукти и услуги, на трансфера на технологии, на социалната иновация, екоиновациите, включително и в областта на екологосъобразното третиране на отпадъците.</p> <p>Потенциал за растеж има в реализация на индустриална симбиоза между предприятията в целевите групи на ОПИК 2014-2020 г., когато отпадъците от едно предприятие могат да бъдат</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>предприятията, между бизнеса и научните среди и между бизнеса и други носители на иновационен потенциал, вкл. интернационализация на иновационния процес;</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели в предприятия, вкл. добрите практики в иновационната дейност; • подкрепа за развитие на среда и инфраструктура за иновации и изследвания. 	<p>суровина за друго. Оперативната програма стимулира действия за одобрение на продуктите, напр. получени от отпадъци, усъвършенствани производствени възможности и пилотно производство, по-специално в ключови базови технологии за екологосъобразно третиране на отпадъците.</p> <p>Оперативната програма чрез своята реализация ще доведе до нарастване на дела на иновативните предприятия, които самостоятелно разработват и внедряват иновации, като в резултат на това тези предприятия ще развият собствен капацитет и ще повишат конкурентоспособността си чрез предлагане на продукти и услуги с висока добавена стойност, при използване на отпадъците като суровинен и енергиен ресурс, което ще допринесе за интелигентния растеж на българската икономика.</p> <p>Целенасочената подкрепа за надграждане на София Тех Парк като пилотен проект цели създаването на първата качествено нова иновационна научно-технологична еко-система от съвременен ниво, където да се идентифицират, насърчат и развият иновативни идеи и проекти, включително и за екологосъобразно третиране на отпадъците;</p> <p>Оперативната програма предоставя възможност за повишаване на иновационната дейност на предприятията по отношение на собствените им или външни отпадъци, което ще допринесе за постигане на специфичната цел;</p>
<p>ПО 2: Предприемачество и капацитет за растеж на МСП</p> <p>Инвестиционен приоритет 2.1. „Достъп до финансиране в подкрепа на предприемачеството”</p> <p>Специфична цел 2.1: Насърчаване на предприемаческата активност чрез повишаване на достъпа до</p>	<p>Въздействието ще е пряко положително, дългосрочно, постоянно, поради следните мотиви: ОП допринася за създаване на нови устойчиви предприятия и работни места в тях чрез повишаване на предприемаческата и активност и успешното реализиране на нови бизнес идеи за превръщане на отпадъците в суровинен и енергиен ресурс, което е пряко</p>

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

<p>финансиране с минимум 2 % до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> финансови инструменти в подкрепа на предприемачеството; насърчаване на предприемаческите идеи в области, свързани с европейски и регионални предизвикателства. 	<p>свързано с устойчивото развитие на обществото. Това ще доведе и до изпълнение на Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014 – 2020</p>
<p>Инвестиционен приоритет 2.2: „Капацитет за растеж на МСП”</p> <p>Специфична цел 2.2.: Засилване експортния потенциал на българските МСП с минимум 10% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> подкрепа за подобряване на производствения капацитет за растеж чрез ефективното и ефикасно използване на факторите на производство и чрез изграждането на възможности за възприемане и адаптиране на европейски и международни знания и технологии; подкрепа за растеж на предприятия чрез подобряване на качеството и чрез използване на информационни и комуникационни технологии; подкрепа за осъществяване на дейности и предоставяне на услуги в пряка полза за развитието на бизнеса и възможностите за експортна ориентация на МСП. 	<p>Въздействието ще е пряко положително, дългосрочно, постоянно, защото: предоставя подкрепа за услуги в пряка полза за развитието на бизнеса, в областта на ресурсната ефективност на бизнеса и замяната на традиционните природни суровини със суровиенен ресурс от отпадъци. Това ще доведе до намаляване консумацията на природни ресурси, оползотворяване на вторични суровини, оползотворяване на производствените отпадъци, регенериране и/или на безотпадни технологии, което ще рефлектира върху качеството и експортния потенциал на българските МСП.</p>
<p>ПО 3: Енергийна и ресурсна</p>	<p>Въздействието ще е пряко положително,</p>

<p>ефективност</p> <p>Инвестиционен приоритет 3.1: "Енергийни технологии и енергийна ефективност"</p> <p>Специфична цел 3.1 Намаляване на енергийната интензивност на икономиката с минимум 5% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за повишаване на енергийната ефективност в предприятията; • подкрепа за повишаване на гъвкавостта на доставките за допълнителни възможности на предприятията да реализират енергийни спестявания; • институционална подкрепа за устойчиво енергийно развитие. <p>Инвестиционен приоритет 3.2: „ресурсна ефективност”</p> <p>Специфична цел 3.2: Повишаване на ресурсната ефективност на МСП с минимум 0.4% до 2023 г.</p> <ul style="list-style-type: none"> • подкрепа за пилотни и демонстрационни инициативи за повишаване ефективното използване на ресурсите в предприятия и/или в групи предприятия. 	<p>ДЪЛГОСРОЧНО, ПОСТОЯННО, защото: някои отпадъци, използвани като енергиен ресурс водят до насърчаване на енергийната ефективност. Оперативната програма чрез своята подкрепа за промишленото преминаване към икономика с ефективно използване на ресурсите, чрез насърчаване на зеления растеж, екологичните иновации и управлението на екологичните показатели в публичния и частния сектор стимулира екологосъобразното развитие на предприятията при използването на отпадъците като енергиен и суровинен ресурс, което ще доведе до намаляване на енергийната интензивност на икономиката и повишаване на ресурсната ефективност.</p>
<p>ПО 4: Техническа помощ</p> <p>СЦ 4.1: Подкрепа за ефективно и ефикасно изпълнение на дейностите, свързани с програмирането, управлението, наблюдението, оценката и контрола на ОПИК съгласно действащото законодателство и съществуващите</p>	<p>Дейностите по тази приоритетна ос (организационни, административни, и др.) са свързани с косвено въздействие върху околната среда, в резултат на взетите решения.</p> <p>Въздействието ще е косвено положително, краткосрочно за етапа на техническата помощ, временно, защото: ще подпомогне</p>

<p>добри практики.</p> <p>СЦ 4.2: Подпомагане на Управляващия орган за предоставяне на адекватна и навременна информация и информиране на обществото относно възможностите за финансиране по ОПИК, критериите, правилата и процедурите за участие и нейното изпълнение.</p> <p>СЦ 4.3: Укрепване капацитета на бенефициентите на ОПИК за участие в изпълнението на програмата и подобро (количествено и качествено) използване на финансовите ѝ ресурси.</p>	<p>бенефициентите да търсят съвременни технологични възможности за екологосъобразно управление на отпадъците и прилагане на добрите практики.</p>
--	---

Обобщение: ОПИК 2014-2012 г. предвижда дейности и възможности за потенциалните бенефициенти да развият иновативна и конкурентоспособна икономическа дейност, която няма да оказва отрицателно въздействие върху околната среда. Нещо повече, в областта на отпадъците се стимулират действия за ефективна и алтернативно ресурсно обезпечена дейност, защото отпадъците са суровинен и енергиен ресурс, който следва да се използва, за да се обезпечи устойчиво развитие на страната ни.

По отношение на фактора на въздействие върху околната среда „Отпадъци”, Оперативната програма ще има **положително, дългосрочно и постоянно въздействие**, защото дава възможност за реализация на индустриална симбиоза между предприятията, за внедряване на нови иновативни технологии с минимални количества отпадъци или безотпадъчни, както и за внедряване на екологосъобразни технологии за третиране на отпадъците, които ще доведат до „Край на отпадъка”.

6.17. Прогноза за кумулативно въздействие

Не се очаква отрицателно, а единствено положително кумулативно въздействие на ОПИК 2014-2020 г. по отношение на околната среда и човешкото здраве, основно чрез дейностите по приоритетни оси 1 и 3 на програмата. Кумулативните въздействия са свързани с:

- ограничаване на емисиите на парникови газове и вредни вещества в атмосферния въздух от предприятията, чрез дейностите за иновации, ресурсна и енергийна ефективност;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- ограничаване на отпадъците, ефективност на използването на водите и пречистването им чрез дейностите за иновации, ресурсна и енергийна ефективност;
- ограничаване на замърсяването и вредните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от дейността на МСП като цяло, чрез дейностите за иновации, ресурсна и енергийна ефективност, в т.ч. зелени продукти и др.

6.18. Евентуално трансгранично въздействие на предвижданията на програмата върху околната среда и човешкото здраве на територията на други държави

По отношение на големия проект за изграждане на междусистемната газова връзка “България-Сърбия”, в рамките на проведената процедура по ОВОС не е изявено желание от страна на Република Сърбия за участие в процедурата (за която България е нотифицирала Република Сърбия по реда на Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст). По проект, газовата връзка е предвидено да се изгражда в частта си, попадаща на българска територия и не засяга сръбската страна.

Останалите дейности и проекти по ОПИК 2014-2020 г., насочени основно към МСП не предполагат значително въздействие върху околната среда и здравето на хората както на територията на страната, така и на територията на други държави.

6.19. Обобщаващо заключение

Очаква се предвидените в приоритетни оси 1, 2 и 3 дейности да доведат до редуциране емисиите на **парникови газове** и намаляване на **атмосферното замърсяване**. Това от своя страна е предпоставка за редуциране на топлинното замърсяване на градската атмосфера и подобряване на микроклимата в населените места, което ще окаже положително въздействие върху климатичните фактори и ще забави изменението на климата.

Въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху **водите** като цяло е с комплексен положителен характер, тъй като реализирането на приоритетните оси ще доведе до подобряване общото състояние на повърхностните и подземните води в България.

Въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху **геоложката основа** ще е незначително. Изграждането на София Тех Парк и междусистемната газова връзка България-Сърбия ще доведе до незначителни въздействия върху геоложката основа. Останалите дейности, на нивото на подробност, на което са формулирани в програмата, не са свързани с въздействие върху геоложката основа.

Въздействието на ОПИК 2014-2020 г. върху **почвите и земеползването** ще е незначително. Изграждането на София Тех Парк и междусистемната газова връзка България-Сърбия ще доведе до пряко въздействия върху почвите, за ограничаването на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

което следва да се изпълняват мерките и условията от постановените решения и актове по оценка на въздействието върху околната среда и оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Като цяло въздействието на ОПИК върху **флората, растителността и фауната** ще бъде с положителен характер, вторично, постоянно. При спазване на българското и европейско законодателство не се очаква негативно въздействие върху флората и растителността. Не се очаква негативно въздействие върху **защитените зони**, съгласно Закона за биологичното разнообразие и **защитените територии** съгласно Закона за защитените територии.

Не се очакват значими отрицателни въздействия върху **ландшафта**. Изпълнението на дейностите по приоритети ще подобрят естетическите качества на ландшафта, визуално и обемно-пространствено.

Прилагането на ОПИК 2014-2020 ще има положително въздействие върху **материалните активи**, тъй като приоритетните оси, инвестиционните приоритети и специфичните цели на програмата са свързани със създаването на нови предприятия и модернизация на съществуващи такива.

Не се очаква негативно въздействие върху **културно-историческото и архитектурно наследство** при прилагането на ОПИК 2014-2020. При спазване на изискванията на българското и европейско законодателство се очаква положително, дълготрайно, косвено въздействие.

Прилагането на ОПИК 2014-2020 ще допринесе за подобряване на средата на живот и жизнения стандарт на **населението**, което от своя страна ще допринесе до подобряване на здравно-хигиенните аспекти на околната среда и качеството на живот.

Прилагането на ОПИК 2014-2020 ще допринесе пряко и косвено до намаляване на **шумовите нива**.

ОПИК 2014-2012 г. предвижда дейности и възможности за потенциалните бенефициенти да развият иновативна и конкурентноспособна икономическа дейност, която няма да оказва отрицателно въздействие върху околната среда. Нещо повече, в областта на **отпадъците** се стимулират действия за ефективна и алтернативно ресурсно обезпечена дейност, защото отпадъците са суровинен и енергиен ресурс, който следва да се използва, за да се обезпечи устойчиво развитие на страната ни. По отношение на отпадъците ще има положително, дългосрочно и постоянно въздействие, защото дава възможност за реализация на индустриална симбиоза между предприятията, за внедряване на нови иновативни технологии с минимални количества отпадъци или безотпадъчни, както и за внедряване на екологосъобразни технологии за третиране на отпадъците, които ще доведат до „Край на отпадъка”.

Като цяло, от прилагане на оперативната програма не се очакват значителни отрицателни, в т.ч. кумулативни и трансгранични въздействия, а предимно

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

положителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве на територията на страната.

7. МЕРКИ, ПРЕДВИДЕНИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ, НАМАЛЯВАНЕ И ВЪЗМОЖНО НАЙ-ПЪЛНО КОМПЕНСИРАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ОТ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г. ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ

Въз основа на извършените анализи и оценки в предходните точки на доклада, не са необходими мерки, които да бъдат отразени в окончателния вариант на програмата, тъй като така предвидените ПО, ИП, СЦ и допустими дейности, не предполагат значително отрицателно въздействие върху околната среда и човешкото здраве.

За предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от прилагането на програмата върху околната среда и за предотвратяване или редуциране на предполагаемите негативни здравни въздействия предлагаме следните мерки, които да бъдат включени като условия в насоките за кандидатстване/водещите принципи за избор на операции и да се ползват като критерии при избора на проекти за финансиране:

Мярка	Очакван положителен ефект
Инвестиционни предложения/планове, програми или проекти, за които се изисква ОВОС/ЕО (по реда на Закона за опазване на околната среда) и оценка на съвместимостта с предмета и целите на опазване на защитени зони (по реда на Закона за биологичното разнообразие) да се одобряват по реда на съответния специален закон само след произнасяне с акт за съгласуване от компетентните органи по околна среда и при съобразяване с препоръките от извършените оценки, както и с условията в съответния акт	Недопускане на значително отрицателно въздействие върху околната среда
Да се ползват резултатите от ПУРН на Басейновите дирекции при изготвяне на проектите	Съобразяване на проектите с риска от наводнения и предотвратяване на наводнения и последиците от тях
За реализиране на проектите да се включват, при необходимост, и мерки за адаптация към	Гарантиране устойчивостта на проекта по отношение на нежеланите въздействия на климатичните изменения

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

климатичните изменения	
Спазване на съотносимите за всеки проект мерки вкл. в Програмите от мерки за постигане на целите по опазване на околната среда в глава 7 на всеки ПУРБ	Опазване на водите и предотвратяване на риска от влошаването им
При планиране и изпълнение на проектите, местоположението да е съобразено с конкретната дейност, очакваните емисии на вредности в околната среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита	Опазване на населението и човешкото здраве.
Приоритетно да се финансират проектни предложения, предвиждащи развитие на нови технологии, нови продукти, нови процеси или нови услуги, които допринасят за защита на околната среда или за по-ефективно използване на ресурсите – намаляване на отпадъците, безотпадни технологии, намаляване на масово разпространените отпадъци, рециклиране на строителни материали, нисковъглеродна икономика, пречистване на водите	Постигане на максимален екологичен ефект от реализиране на програмата
Приоритетно да се финансират проектни предложения по ИП 2.2, предвиждащи въвеждането на системи за управление по околна среда и/или получаване на екомаркировка за продукти и/или регистрация по EMAS	Постигане на максимален екологичен ефект от реализиране на програмата
Приоритетно да се финансират проектни предложения, по които се предвижда въвеждане техники и производствени практики, които водят до подобряване на състоянието на околната среда и опазване на човешкото здраве	Постигане на максимален екологичен ефект от реализиране на програмата

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

При инвестиционни предложения, при които се очакват евентуални неблагоприятни последици върху околната среда и риск за човешкото здраве да се предвидят ефективни мероприятия и да се предприемат своевременни мерки за възможното им отстраняване.	Предотвратяване на риска за околната среда и човешкото здраве
---	---

8. МОТИВИ ЗА ИЗБОР НА РАЗГЛЕДАНИТЕ АЛТЕРНАТИВИ

Наличните алтернативи за ОПИК са както следва:

- Нулева алтернатива, равносилна на отказ от реализирането на програмата;
- Вариант 1 – м. октомври, 2013 г.;
- Вариант 2 – м. март, 2014 г.;
- Вариант 3, от м. май, 2014 г.

Избраният вариант за реализация на ОПИК 2014-2020 е вариант 3 от м. Май 2014г, поради следните мотиви:

Изборът на “нулева алтернатива” ще доведе до пропуснати ползи за околната среда от нереализацията на инвестиции за иновации и повишаване на ресурсната ефективност на Българската икономика

И трите разгледани алтернативи на ОПИК 2014-2020 не предполагат значително отрицателно въздействие върху околната среда и здравето на хората.

Очакваните положителни въздействия върху околната среда като инвестиционни приоритети и дейности са най – добре обосновани и адресирани във Вариант 3 на ОПИК 2014-2020 по отношение на енергийна и ресурсна ефективност.

Вариант 3 на ОПИК 2014-2020 в най – пълна степен покрива целите на стратегическите документи на национално и Европейско ниво, свързани с опазването на околната среда и здравето на хората, особено в областите на иновации и повишаване на енергийната и ресурсна ефективност.

Вариант 3 на ОПИК 2014-2020 е в съответствие с целите по опазване на околната среда на национално и международно ниво, посочени в т. 5.

Във Вариант 3 на ОПИК 2014-2020 са отчетени и включени, мненията, препоръките и становищата на участниците в тематичната работна група по ОПИК 2014-2020, Европейската комисия и други заинтересовани организации.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

9. МЕТОДИ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА, ИЗПОЛЗВАНА НОРМАТИВНА БАЗА И ДОКУМЕНТИ И ТРУДНОСТИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА НЕОБХОДИМАТА ЗА ТОВА ИНФОРМАЦИЯ

Екологичната оценка е нормативно определена процедура в следните нормативни документи на световно, европейско и национално ниво:

- Протокол за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (в сила от юли, 2010 г.);
- Директива 2001/42/ЕС за оценката на въздействието на някои планове и програми върху околната среда;
- Закон за опазване на околната среда /ЗООС/;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми /Наредба за ЕО/.

Целта на екологичната оценка е интегриране на екологичните съображения в разработваните планове, стратегии и програми, които имат потенциал за въздействие върху околната среда и човешкото здраве при прилагането си. По този начин опазването на околната среда ще се съвмести и съобрази при самото изготвяне на програмата (ОПИК 2014-2020 г.), с което се допринася за постигане на опазването на околната среда и устойчиво развитие в резултат на прилагането и реализирането ѝ.

Същността на екологичната оценка се състои в идентифициране, анализ и оценяване на потенциалните въздействия върху компонентите и факторите на околната среда, вкл. Човешкото здраве, в резултат на реализиране на съответния план/програма/стратегия на възможно най-ранен етап от изготвянето му, преди неговото крайно приемане от съответния орган отговорен за това. Въз основа на получените резултати от оценката на въздействията върху околната среда, в доклада за екологична оценка се предлагат адекватни мерки за предотвратяване, намаляване и ограничаване на въздействията върху околната среда и човешкото здраве, както и мерки за наблюдение и контрол на въздействието върху околната среда при прилагането на самата програма.

Основни **методически документи**, които са ползвани съгласно изискването в **т. 1.9** от Решение № ЕО-1/2014 г. са указания и методики на Европейската комисия за стратегическа екологична оценка, публикувани на интернет страницата на Комисията и на интернет страницата на Министерство на околната среда и водите:

- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г.;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- „Насоки за интеграция на политиката по околна среда и политиката по изменение на климата във фондовете за КП, ОСП и ОПР за периода 2014 – 2020 г.”, фаза „Програмиране на фондовете към Общата стратегическа рамка”, одобрени с Протоколно решение по т. 7 от Протокол № 8 от заседанието на Министерски съвет на Република България, проведено на 01.03.2013 г.;
- Ръководство на Европейската комисия за прилагането на Директива 2001/42/ЕС относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- „Указания за предварителна оценка” (Guidance document on ex-ante evaluation), януари, 2013, публикувано на интернет страницата на Европейската комисия;
- Ръководство за интегриране на изменението на климата и биоразнообразието в стратегическата екологична оценка (Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment), 2013 г., публикувано на интернет страницата на Европейската комисия.

Основни **нормативни актове**, които са съобразени при извършване на екологичната оценка са:

- Закон за опазване на околната среда;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за чистотата на атмосферния въздух;
- Закон за водите;
- Закон за горите;
- Закон за защита на растенията;
- Закон за биологичното разнообразие;
- Закон за почвите;
- Закон за защита от шума в околната среда;
- Закон за управление на отпадъците
- Закон за защитените територии;
- Закон за ограничаване изменението на климата;
- Закон за културното наследство;
- Закон за защита при бедствия;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- Закон за здравето;
- Закон за здравословни и безопасни условия на труд;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони;
- **Други подзаконови нормативни документи по опазване на околната среда**, в т.ч. Наредби, Заповеди, Постановления;
- **Европейски директиви и международни конвенции** (не са изброявани поименно, тъй като са транспонирани/ратифицирани в националното законодателство).

Не са срещнати трудности при събиране на необходимата за изготвяне на доклада за ЕО информация. Като затруднение, което води до ниска степен на подробност на направените прогнози и ги прави по-скоро индикативни, отколкото количествени, може да се посочи липсата на конкретни инвестиционни предложения (освен София техпарк и газова връзка България – Сърбия).

Въпреки това, оценките и анализите в настоящия доклад съответстват напълно на степента на подробност на предвижданията и допустимите дейности по така избраните Приоритетни оси, инвестиционни приоритети и специфични цели на проекта на ОПИК 2014-2020.

10. МЕРКИ ВЪВ ВРЪЗКА С НАБЛЮДЕНИЕТО ПО ВРЕМЕ НА ПРИЛАГАНЕТО НА ОПИК 2014-2020 Г.

В проекта на ОПИК, вариант 3 от м.май, 2014 към съответните ПО, ИП и СЦ са идентифицирани индикатори за резултат и продукт. Част от тях (по ПО 3) са с изрична екологична насоченост, а именно:

- **По ИП 3.1:**

За резултат: Енергийна интензивност на икономиката, кг.н.е на 1000 евро БВП, с целева стойност за 2023 г. – намаление с минимум 5%;

За продукт: Подкрепени предприятия за енергийна ефективност (дейност 1), с целева стойност за 2023 г. 400бр.; Подкрепени проекти за енергийна ефективност (всички дейности, включително изпълнени мерки от доклади от извършени обследвания за енергийна ефективност), с целева стойност за 2023 г. 405 бр.; Реализирани енергийни спестявания в предприятията в резултат от изпълнените проекти (дейност 1 и 2), с целева стойност за 2023 г. 130 000 MWh; Намаление на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

емисиите на парникови газове в следствие на изпълнените проекти (дейност 1), с целева стойност за 2023 г. 40 000тонове CO₂ екв.

• По ИП 3.2.:

За резултат Дял на МСП с мерки за ефективност на ресурсите, с целева стойност за 2023 г. 85.4%;

За продукт: Реализирани пилотни и демонстрационни инициативи - 10 бр.

За целите на наблюдение и контрол на въздействието на програмата върху околната среда и човешкото здраве, предлагаме следните индикатори:

Мерки и индикатори за наблюдение и контрол/мерна единица	Източник на информация	Приоритетна ос
<p>Мярка: Намаляване на водопотреблението на подкрепените предприятия</p> <p>Индикатори: Отношение на количества потребени води преди и след реализиране на проекта Количества потребени води за производство на единица продукт преди и след реализиране на проекта.</p>	Бенефициенти	ПО 2 и 3
<p>Мярка: Намаляване на количеството образувани отпадъци, предвидени за депониране</p> <p>Индикатори: Отношение на количествата генерирани отпадъци преди и след реализиране на проекта, m³/год Количества генерирани отпадъци при производство на единица</p>	Бенефициенти	ПО 2 и 3

Мерки и индикатори за наблюдение и контрол/мерна единица	Източник на информация	Приоритетна ос
продукт преди и след реализиране на проекта.		
Мярка: Финансирани проекти за еко-иновации Индикатор: Отношение на броя проекти за еко-иновации към общия брой финансирани проекти за иновации по ПО 1	Управляващ орган	ПО 1
Мярка: Въвеждане на системи за управление по околна среда и/или получаване на екомаркировка за продукти и/или регистрация по EMAS Индикатор: Предприятия с въведени системи по управление на околната среда и/или получена екомаркировка от общия брой предприятия	Управляващ орган	ПО 1, 2 и 3

11. ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Въз основа на резултатите от прогнозите, направени в Доклада за ЕО, както и получените становища по време на процедурата по ЕО, колективът от експерти оценява Вариант 3 на проекта на ОПИК 2014-2020 г. като допустим и съобразен с целите по опазване на околната среда и водещ като цяло до положително въздействие върху околната среда и здравето на хората. Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и здравето на населението при реализиране на програмата.

12. СПРАВКА ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ В ПРОЦЕСА НА ИЗГОТВЯНЕ НА ОПИК 2014-2020 Г. И ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Справката е представена в таблици, под формата на Приложение към доклада за ЕО.

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

13. НЕТЕХНИЧЕСКО РЕЗЮМЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА

Като отделно приложение към Доклада за екологична оценка е изготвено нетехническо резюме, в което е представена съкратена информация по основните раздели на Доклада за екологична оценка, несъдържаща технически термини.

14. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ДОКЛАДА ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Под формата на приложения към Доклада за екологична оценка са предоставени копия на становища, получени в резултат на консултациите по заданието за обхват и съдържание на доклада за ЕО, документи, удостоверяващи съответствие на експертите с изискванията на чл. 16 от Наредбата за ЕО и др.

Инвестираме във вашето бъдеще

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие

www.eufunds.bg

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

ПРИЛОЖЕНИЯ:

- Приложение 1** Списък, декларации за независимост, съгласно чл. 16, ал. 1 от НУРИЕОПП и дипломи на експертите участвали в разработването на ЕО
- Приложение 2** Проект на ОПИК 2014-2020 г. от 05.2014 г. (Вариант 3)
- Приложение 3** Копие на Решение № ЕО-1/2014 г. на Министерство на околната среда и водите
- Приложение 4** Справка за резултатите от консултациите и копия на получените становища

„ПРОЕКТ BG161PO003-5.0.01-0003 „ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА” 2007-2013 Г.” СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА С ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА” 2007-2013, (ПРИОРИТЕТНА ОС 5 „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ”), СЪФИНАНСИРАНА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ.”